

Waterbeleidsnota 2020 - 2025

Openbaar onderzoek
19 december 2018 – 18 juni 2019

OVERWEGINGSDOCUMENT

Openbaar onderzoek
19 december 2018 – 18 juni 2019

Hoe verliep het openbaar onderzoek

Aan de vaststelling van de waterbeleidsnota (incl. waterbeheerkwesties) gaat een openbaar onderzoek inclusief adviesronde vooraf. De Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid is hiervoor de initiatiefnemer. Het **openbaar onderzoek** voor de **derde waterbeleidsnota** ging van start op **19 december 2018** en liep **tot 18 juni 2019**. In diezelfde periode werd ook het tijdschema en werkprogramma voor de opmaak van de derde generatie stroomgebiedbeheerplannen onderworpen aan een openbaar onderzoek.

Tijdens het openbaar onderzoek kon iedereen de documenten inkijken via www.volvanwater.be. Opmerkingen konden via het digitale inspraakformulier op www.volvanwater.be geformuleerd worden of schriftelijk worden ingediend bij het college van burgemeester en schepenen van de gemeente.

Aan de strategische adviesraden MINAraad, SERV en SALV en aan de bekkenbesturen en bekkenraden werd advies gevraagd over de derde waterbeleidsnota.

In diezelfde periode werden de waterbeheerkwesties en het tijdschema en werkprogramma voor de volgende stroomgebiedbeheerplannen overgemaakt aan de

overige bevoegde autoriteiten voor de kaderrichtlijn Water in de stroomgebiedsdistricten Schelde en Maas.

De documenten en informatie over het openbaar waren beschikbaar via www.volvanwater.be. Aan de gemeenten werd gevraagd om het openbaar onderzoek bekend te maken via het gemeentelijk informatieblad of op de gemeentelijke website.

Bij de visietekst van de derde waterbeleidsnota werd een uitgebreid participatietraject georganiseerd. Via online bevestigingen en workshops werd bij de individuele leden van de strategische adviesraden en de lokale besturen gepolst naar vernieuwende ideeën voor het waterbeleid.

In het kader van de wettelijk voorziene participatie (adviesronde) vond op 21 feb 2019 een

toelichting incl. vragenronde plaats voor de strategische adviesraden.

De opmerkingen en adviezen werden in overweging genomen bij de voorbereiding van het definitief ontwerp dat aan de Vlaamse Regering voorgelegd werd.

De opmerkingen en adviezen

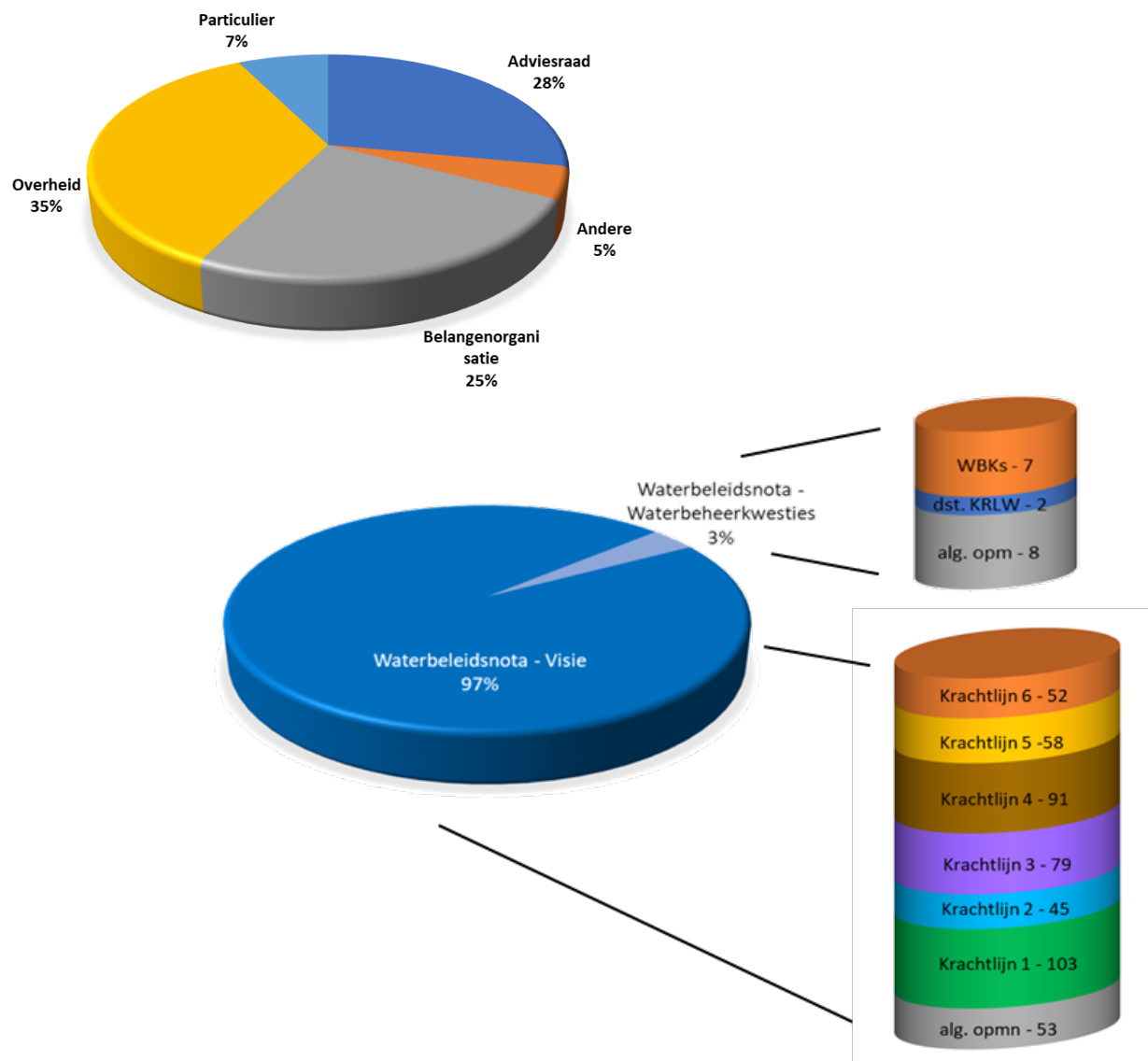
Naar aanleiding van het openbaar onderzoek werden 29 bezwaren en 7 adviezen ingediend die inhoudelijk verder werden opgedeeld in 503 (deel)opmerkingen.

Overheden (lokale besturen, bekkenbesturen) en adviesraden dienden de meeste opmerkingen in.

Een beperkt aantal opmerkingen waren niet relevant in het kader van het openbaar onderzoek van de waterbeleidsnota: zowat de helft van de opmerkingen ingediend door de particulieren hadden betrekking op lokale knelpunten inzake wateroverlast of rioleringen.

Het **merendeel** van de opmerkingen had betrekking op het **deel visie** van de waterbeleidsnota.

Samen met de waterbeleidsnota lag ook het Tijdschema & Werkprogramma voor de volgende stroomgebiedbeheerplannen in openbaar onderzoek. Enkel de strategische adviesraden formuleerden hierbij enkele opmerkingen. De reacties zijn opgenomen bij de fiches met de overwegingen.

DEEL VISIE

De opmerkingen bij het **deel visie** van de waterbeleidsnota hadden vooral betrekking op krachtlijn 1 'De kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater blijven verbeteren' en krachtlijn 4 'Waterschaarste beperken en de gevolgen van droogte tot een minimum beperken'. De meeste opmerkingen werden geformuleerd bij de doelstellingen 'rationeel watergebruik stimuleren' (K4), 'de waterbeschikbaarheid verhogen' (K4) en 'water krijgt terug de ruimte die het nodig heeft' (K3). Naast een aantal algemene opmerkingen hadden de strategische adviesraden vooral vragen bij doelstellingen 'de vervuiler betaalt' beginsel en het kostenterugwinningsbeginsel consequenter toepassen' (K6) en bij 'water krijgt terug de ruimte die het nodig heeft' (K3), 'de afstemming tussen het waterbeleid en het aangrenzend beleid verbeteren' (K5), 'de concrete milieudoelstellingen voor elk oppervlakte- en grondwaterlichaam onderbouwen en bepalen' (K1) en bij 'rationeel watergebruik stimuleren' (K4).

(algemeen) Verschillende indieners uitten hun appreciatie over de inhoud van de waterbeleidsnota en het participatietraject dat georganiseerd werd bij de opmaak van de waterbeleidsnota. De nood aan een veerkrachtig waterbeleid dat antwoord moet bieden op de klimaatverandering werd veelvuldig aangehaald. Er werd dikwijls gewezen op het vaak

tekort schieten van handhaving (controle, nood prioriteitenkader). De vraag om in de toekomst de stakeholders verdergaand te betrekken werd nav verschillende vooropgestelde (beleids)initiatieven in de waterbeleidsnota gesteld.

(krachtlijn 1 - waterkwaliteit) Het belang van de gebiedsgerichte aanpak via speerpuntgebieden en aandachtsgebieden kwam meermaals aan bod met onder meer de vraag om prioritair middelen te voorzien voor die gebieden ivf het halen van de goede toestand. Verschillende opmerkingen, o.m. van de strategische adviesraden, gingen over de doelstellingen vooropgesteld door de KRLW (GAP-analyse, de onduidelijkheid over 'aangepaste' doelstellingen, kostenefficiëntie...). Er was ook de vraag naar een gedegen aftoetsing van de waterkwaliteitsdoelstellingen aan de effecten van de maatregelen van MAP6. Over oeverzones werden opmerkingen gemaakt over hun rol ikv ecologisch herstel en de nutriëntenproblematiek, financiering, draagvlakverbreding en mbt juridische aspecten.

(krachtlijn 2 - waterketen) Inzake saneringsinfrastructuur was er de vraag om aandacht te hebben voor de aanpak van de overstortwerking en voor een verdergaande zuivering op de RWZIs (fosforverwijdering). Er waren ook voorstellen ikv de (handhaving van) de keuring van de privé-

waterafvoer. Met betrekking tot de bedrijven kwam de vraag om aandacht te hebben voor innovatiebeleid en waterbesparende technieken (vrachten vs concentratie, acute toxiciteit). De strategische adviesraden hadden verschillende vragen om verduidelijking bij het aanpassen van de vergunningen via het evaluatiesysteem van de omgevingsvergunning. Er werd ook voorgesteld of het niet wenselijk is om de opmaak van een hemelwaterplan te verplichten.

(krachtlijn 3 – overstromingen) De meeste opmerkingen, ook van de strategische raden, hadden betrekking op het aspect 'ruimte voor water', met o.m. bedenkingen en suggesties over ontharding en water in de bebouwde ruimte. Er is vraag om te blijven inzetten op infiltratie en het zoeken naar allerlei manieren om water te bergen (herwaarderen van grachten en herstel van wetlands, alternatieve oplossingen overwegen ...). De vraag naar een doeltreffende(re) aanpak van de erosieproblemen kwam meermaals aan bod. De intentie om het erosiebeleid te verscherpen gaf aanleiding tot verschillende vragen.

(krachtlijn 4 – droogte) Opvallend veel opmerkingen hadden betrekking op de droogteproblematiek, een logisch gevolg van de recent erg droge zomers van 2018 en 2019. Bij het stimuleren van spaarzaam omgaan met water waren er verschillende

opmerkingen, o.m. van de strategische adviesraden, inzake prijsbeleid, vergunningingbeleid en circulair watergebruik. Bij de initiatieven voor het verhogen van de waterbeschikbaarheid werd meermaals gewezen op het belang van infiltratie en op de verziltingsproblematiek. Er waren verschillende opmerkingen over de afwegingskaders, in het bijzonder de vraag om betrokken te worden bij het opstellen ervan. Ook over de uitwerking van een capaciteitsvergoeding voor de onbevaarbare waterlopen had men vragen.

(krachtlijn 5 – partnernetwerking/innovatie) Verschillende opmerkingen, o.m. van de strategische adviesraden, onderschreven het belang van (een verdere versterking van) een goede samenwerking en afstemming binnen het waterbeleid op beleidsniveau en op het terrein en dit zowel tussen de verschillende bestuursniveaus en de beleidsdomeinen als met de stakeholders en de partners over de grenzen heen. De meerwaarde van een goed uitgebouwde gebiedsgerichte werking werd meermaals aangehaald. Bij het stimuleren van gedragsverandering werd er op gewezen dat de overheden (voorbeeldfunctie) niet mogen worden vergeten. Er werd voorgesteld om ook de interne governance (versnippering waterbeheer) aan bod te laten komen. Men was van mening dat het instrument ecosysteemdiensten voldoende aandacht moet krijgen. De rol van water als fysisch structurend element / blauwgroen netwerk werd meermaals onderschreven. In het kader van

innovatie werd het voorstel om de mogelijkheden te bekijken van een aanpak via systeemanalyse toegevoegd.

(krachtlijn 6 – financiering) Opmerkingen werden geformuleerd over andere manieren van financieren (fonds, thema-gericht, heroriëntering van heffingen...). Onder meer de strategische adviesraden hadden een aantal vragen en bedenkingen over het benutten van de saneringsbijdrage en over de aanpak van een aantal economische aspecten zoals waterdiensten, kosteneffectiviteitsanalyse en disproportionaliteitsanalyse. Ook de gebiedsgerichte becijferde aanpak voor het bepalen van de sectorale reductiedoelen en prioritering van kostenefficiënte (GAP-analyse) leidde tot een aantal opmerkingen.

DEEL WATERBEHEERKWESTIES

Het aantal opmerkingen op het **deel waterbeheerskwesties** was zeer beperkt.

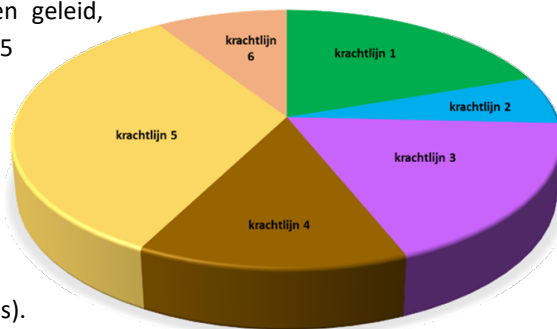
De adviesraden apprecieerden de voorgestelde aanpak maar stelden de beperking tot de kaderrichtlijn Water in vraag en vroegen om ook de overstromingsproblematiek en waterschaarste in beeld te brengen. Daarnaast werd een bijsturing van de afbakening van de kwesties zelf en meer inzicht in de uitvoering van de plannen gevraagd, en werd uitdrukkelijk bezwaar gemaakt tegen de gebruikte figuur in kwestie 4.

Het belang van internationale afstemming en samenwerking werd meermaals benadrukt.

Van ontwerp naar definitief ontwerp

DEEL VISIE

Het openbaar onderzoek (13 % van de opmerkingen) heeft geleid tot een aantal aanpassingen van het deek visie van de waterbeleidsnota. De meeste opmerkingen die tot een aanpassing hebben geleid, werden bij krachtlijn 5 (partnernetwerking en innovatie) geformuleerd. Verschillende opmerkingen hebben ook geleid tot een aanbeveling (bv. suggesties die worden meegenomen in een lopend of toekomstig proces).

De meeste tekstaanpassingen hielden een verduidelijking of een nuancering in, andere aanpassingen hadden meer impact en hielden een inhoudelijke wijziging in. Hierna volgt een **overzicht op hoofdlijnen** van de aanpassingen.

(krachtlijn 1 – waterkwaliteit) Er werd een verduidelijking toegevoegd over de ‘aangepaste’ doelstellingen. Het zoeken naar het verhogen van het zelfzuiverend vermogen van waterlopen werd verruimd. Er is een passage toegevoegd over het duurzaam saneren van risicovol verontreinigde waterbodems. Bij het inzetten op een verscherping van het productbeleid van gevaarlijke stoffen werd genuanceerd dat dit enkel gebeurt indien nodig ivm het halen van de goede toestand.

(krachtlijn 2 -waterketen) Het klimaatbestendig maken van rioleringen werd naar voor gebracht in de tekst, gelet op het belang hiervan. Het inzetten op bronmaatregelen werd versterkt. Een passage over de aanpak voor het verminderen van de lekverliezen in het drinkwaternetwerk werd toegevoegd.

(krachtlijn 3 – overstromingen) Vooral de passage over het erosiebeleid werd bijgestuurd: o.m. is nu de link gelegd met het GLB en is het aandacht hebben voor de kostenefficiëntie en brongerichtheid van maatregelen aangevuld. Ook de inzet op het verbeteren van de bodemstructuur en op het versnellen van de uitvoering van de erosiebestrijdingsplannen werd toegevoegd.

(krachtlijn 4 – droogte) Rationeel watergebruik werd aangepast naar spaarzaam watergebruik. De passage over het onttrekken van water uit onbevaarbare waterlopen werd bijgestuurd. Bij het bepalen van de milieukwantiteitsdoelstellingen werd de link met de e-flows toegevoegd. Ook de uitwerking van een strategische plan voor de waterbevoorrading werd toegevoegd.

(krachtlijn 5 – partnernetwerking/innovatie) Er werd een aparte doelstelling over grensoverschrijdende samenwerking en afstemming toegevoegd. Om het belang van de ecosysteemdiensten te benadrukken, is een passage hierover toegevoegd. Interne governance werd mee opgenomen. Inzake gedragsverandering is toegevoegd dat omwille van hun voorbeeldfunctie ook overheden een doelgroep zijn. Er werd een passage toegevoegd over systeemanalyse en het daarbij onderzoeken van de mogelijkheden van een nexus-aanpak.

(krachtlijn 6 – financiering) Een belangrijke wijziging is het uitbreiden van de focus bij deze krachtlijn door ook aspecten inzake waterkwantiteit mee op te nemen. De passage over de captatie uit onbevaarbare waterlopen werd bijgestuurd. De aanpak voor de financiering van niet toewijsbare bronnen (zoals verontreinigde bagger- of ruimingsspecie), werd toegevoegd.

DEEL WATERBEHEERKWESTIES

Het onderdeel doelstellingen werd uitgebreid met 2 onderdelen, nl. “wateroverlast” en “watertekort”. Daarnaast werd ook een korte bespreking “Stand van uitvoering” in de tekst geïntegreerd. De formulering van kwestie 2 werd meer gefocust op de hydromorfologische aspecten en het aspect landsgrenzen en gewestgrenzen werd uitdrukkelijker verwoord in kwestie 5.

De figuur in kwestie 4 werd vervangen en de begeleidende tekst overeenkomstig aangepast.

FICHES

Alle ingediende opmerkingen kregen een code toegekend.

Indien u via het digitaal inspraakformulier op de website www.volvanwater.be een opmerking indiende, kan u de verwerking van uw opmerking terugvinden aan de hand van de code die u heeft ontvangen bij het indienen van het bezwaarschrift. Indien u deze code niet meer heeft of indien u uw opmerking niet via het digitaal formulier heeft ingediend, kan u de code opvragen bij het [CIW-secretariaat](#) (053 - 72 65 07).

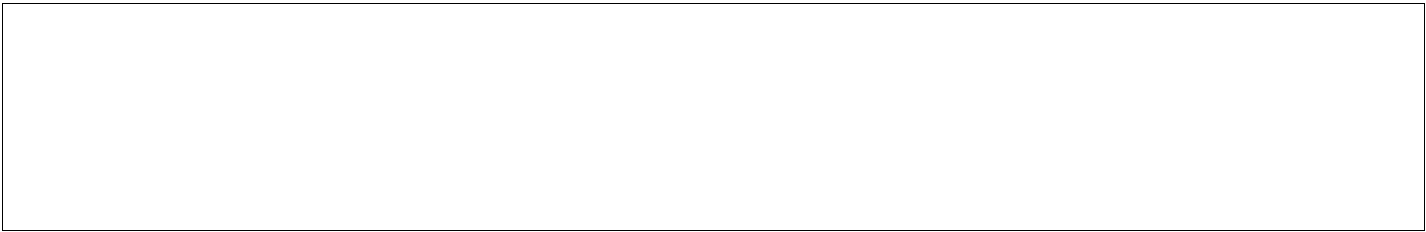
Voor iedere (deel)opmerking is onder de vorm van een fiche een overweging opgesteld en is aangegeven of de deelopmerking al dan niet leidt tot een aanpassing van de derde waterbeleidsnota. In geval de tekst gewijzigd wordt, is een voorstel tot wijziging geformuleerd. Indien relevant is een aanbeveling opgenomen.

Code van de indiener : (= code digitaal inspraakformulier)
Ingediende reactie
= ingediende deelopmerking of -advies
Overweging
= het antwoord bij de deelopmerking of -advies
Voorstel tot aanpassing
= indien een wijziging wordt doorgevoerd naar aanleiding van de reactie, wordt de tekstwijziging weergegeven
Aanbeveling(en)
= indien een aanbeveling wordt geformuleerd naar aanleiding van de reactie is de aanbeveling vermeld

De doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 365 Waar staan we en wat zegt Europa? Geen enkele van alle Vlaamse waterlopen voldoet momenteel aan de Europese norm uit de kaderrichtlijn water. Meer dan de helft van de waterlopen scoort slecht, een kwart is ontoereikend en amper 17,5 procent haalt de score 'matig'. Geen enkele scoort "goed", laat staan "zeer goed". Bovendien blijkt de kwaliteit van de waterlopen de afgelopen jaren maar in één derde van de gevallen nog te verbeteren. In 60 procent van de gevallen is er geen vooruitgang, en in 6 procent van de waterlopen is er zelfs een achteruitgang, hoewel dit uitdrukkelijk verboden is in de wetgeving. Hoewel de kwaliteit van onze waterlopen opmerkelijk is verbeterd sinds de jaren negentig, blijft ze ondermaats. Ten laatste tegen 2027 moeten onze waterlopen en grondwater zuiver zijn. Nu al staat vast dat er grotere inspanningen nodig zullen zijn. Gezien de naderende deadline van het Europese waterbeleid roepen we de waterbeheerders en Vlaamse overheid op om de hoogdringendheid en 'sense of urgency' die de KRW met zich meebrengt te erkennen en te implementeren. Met nog 8 jaren voor ons moeten de in opmaak zijnde beleidsdocumenten zeer ambitieus en krachtadig worden geformuleerd om ons engagement mbt Europa te kunnen halen. In het voorliggende document vinden we goede zaken terug maar ontbreekt het volgens ons onder meer aan duidelijke afdwingbare doelstellingen om aan de KRW te kunnen voldoen.	
Overweging	
De waterbeleidsnota beschrijft de beleidslijnen voor het integraal waterbeleid voor de komende 6 jaar, in het stroomgebiedbeheerplan worden vervolgens concrete doelstellingen opgenomen. Het is logisch dat deze dus nog niet vervat zijn in de waterbeleidsnota. M.b.t. achteruitgang: elke eventuele achteruitgang van de toestand in een waterlichaam dient onderzocht en verantwoord te worden in het stroomgebiedbeheerplan.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 420 Om in deze grondwaterlichamen de goede toestand te bereiken, zijn actiegebieden en waakgebieden afgebakend waarvoor gebiedsspecifiek herstelbeleid is uitgewerkt en wordt toegepast. Welke acties en maatregelen zijn uitgewerkt voor actiegebied 1?	

Overweging
In de grondwaterspecifieke delen "Sokkelsysteem", "Centraal Vlaams Systeem" en "Brulandkrijststelsysteem" bij de Stroomgebiedsbeheerplannen van 2016-2021 (zie www.integraalwaterbeleid.be) vindt u een uitgebreide beschrijving van de herstelprogramma's en de concrete aanpak wat betreft grondwaterwinningen in de actie- en waakgebieden. Daarnaast verwijzen we naar de fiches die gekoppeld zijn aan de lagen actie- en waakgebieden op DOV (zie www.dov.vlaanderen.be/actie-en-waakgebieden).
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Belangrijkste waterbeheerkwesties

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 419 De snelheid van saneren kent een daling. Reden hiervoor is wellicht te vinden in de duurder wordende projecten (meer lopende meter riool nodig om minder woningen aan te sluiten, minder woningen aansluiten op RWZI met evenveel budget). Lijkt het niet aanvaardbaar om nog meer op IBA's in te zetten in deze gebieden in plaats van in het buitengebied overal riolen te voorzien? Door het plaatsen van IBA's zullen knelpunten veel sneller en goedkoper opgelost kunnen worden.	
Overweging	
De waterbeleidsnota beschrijft de krachtlijnen van de visie over het integraal waterbeleid. De concrete uitwerking van waar en wanneer wordt gesaneerd wordt vastgelegd in gebiedsdekkende uitvoeringsplannen en de gemeentelijke en bovengemeentelijke investeringsprogramma's.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 421 Ook de Japanse Duizendknoop zorgt voor de nodige problemen. Graag ook voor deze plant een bestrijding voorschrijven.	

Overweging

In waterbeheerskwesitie 1 werd onder de titel "invasieve exoten" 2 voorbeelden opgegeven (Chinese wolhandkrab en grote waternavel). Uiteraard zijn er meerdere.

In KRACHTLIJN 1 DE KWALITEIT VAN HET OPPERVLAKTEWATER EN GRONDWATER BLIJVEN VERBETEREN van de visietekst wordt niet-limitatief aangegeven dat:

De bestrijding van invasieve exoten is complex en arbeidsintensief, maar we blijven de nodige beheerinspanningen volhouden en we intensifiëren ze nog. Naast bestrijding zal ook blijvend ingezet worden op preventie. De goede samenwerking en kennis uitwisseling (onderzoek/technieken) over de bestuursniveaus heen is onmisbaar en zetten we voort.

Japanse duizendknoop staat niet op de lijst bij de Europese Verordening inzake invasieve exoten, waarvan recent een derde versie is verschenen. Voor deze soort zal de komende jaren geen beheerregeling uitgewerkt worden. Dit wil niet zeggen dat lokaal (bv. in de bekkenspecifieke delen van het SGBP) geen acties/beheermaatregelen kunnen geformuleerd worden voor de bestrijding van deze soort (bv. wanneer de doelen/functies van de betreffende waterloop in het gedrang komen).

Voor Japanse duizendknoop bestaan verschillende beheermethoden die in detail beschreven worden op Ecopedia (<https://www.ecopedia.be/planten/japanse-duizendknoop-sachalinse-duizendknoop-en-boheemse-duizendknoop>). Op Ecopedia staat ook een beslishulp voor het uitwerken van een geschikte beheerstrategie voor Japanse duizendknoop in een

Voorstel tot aanpassing

Nvt

Aanbeveling(en)

Geen aanpassing tekst(en), bezrgdheid doorgeven aan WG ecologisch waterbeheer.

--

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 423 Er bestaat veel draagvlak voor de keuze die in de stroomgebiedbeheerplannen is gemaakt om de focus te richten op het realiseren van de goede toestand van het oppervlaktewater in speerpunt- en aandachtsgebieden en de goede toestand van het grondwater in de actiegebieden en waakgebieden. Werden de verschillende gemeenten hierover voldoende bevraagd? Roeselare ligt niet in een speerpunt- of aandachtsgebied. Wil dit dan zeggen dat de kans op subsidie voor deze gemeenten zo goed als nihil is? Ook deze gemeenten zetten hun beste voetje voor om de waterkwaliteit en -kwantiteit te verbeteren. Het zou dan ook zeer erg jammer zijn dat ze uit de boot vallen omwille van de ligging. Graag alle gemeenten evenveel kansen geven op subsidie. Misschien zijn er oplossingen mogelijk om goeie projecten ook te subsidiëren zonder dat ze in bovenstaande gebieden gelegen zijn. Het saneren en de slibuiming van de Mandel zou een zeer mooi project zijn. De recreatieve en natuurlijke waarde zou enorm stijgen. Het zou dan ook jammer zijn dat dergelijke projecten niet in aanmerking komen voor financiële ondersteuning. Wij vragen dan ook om dit specifieke standpunt om vooral speerpunt- en aandachtsgebieden te financieren en prioriteit aan te geven te wijzingen en alle mooie, interessante projecten de kans te geven.	
Overweging	
Het draagvlak voor de aanpak via Speerpuntgebieden en Aandachtsgebieden werd duidelijk gemaakt tijdens het participatieproces van de waterbeleidsnota. Het is onduidelijk of de stad Roeselare bezwaar heeft tegen het concept dan wel de keuze, waarbij Roeselare niet in een van beide selecties ligt. Het concept "Aandachtsgebieden" omvat in de SGBP II al "afstroomgebieden van Vlaamse waterlichamen waar .. een sterke lokale dynamiek aanwezig is om acties uit te voeren die in aanzienlijke mate bijdragen aan een verbetering van de toestand" en zou dus projecten als de Mandel kunnen omvatten. In de voorbereiding van de SGBP III worden deze ingedeeld onder Groep 5: "Klasse 5: Waterlichamen waar een goede ecologische toestand pas na 2033 haalbaar is, maar met een potentieel voor vooruitgang op basis van win- wins met andere doelstellingen (bv. op het vlak van overstromingen of natuur). Voor deze waterlichamen kunnen waterlichaamspecifieke acties opgenomen worden". Met het concept "aandachtsgebieden / Groep 5" wordt dus aan dergelijke projecten een kans gegeven.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Geen aanpassing tekst	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 424 Mocht men meer sanctioneren bij overtredingen en meer controles uitvoeren, zou men meer inkomsten creëren die men zou kunnen aanwenden voor allerlei projecten die de waterkwaliteit en -kwantiteit ten goede komen.	

Overweging
Handhaving is niet bedoeld om financiering te voorzien maar om gewenst gedrag te stimuleren en zo nodig af te dwingen. Een aantal boetes opgelegd gedurende handhaving komt terecht in het MINA-fonds, maar is geoormerkt voor de financiering van de werking van afdeling handhaving en het handhavingscollege. Anderzijds kan een rechtbank herstelmaatregelen opleggen met dwangsom, maar dit is pas na een rechtzaak.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id: 108</u> [19] De raden menen dat de formulering van de waterbeheerkwestie 4 (grote uitdagingen versus beperkte middelen) te beperkt is geformuleerd. Voor de raden zijn ook andere pistes aan de orde zoals kostenefficiënter werken, (economische of andere) prikkels die aansturen op gedragsverandering, uitbouwen van verdienmodellen voor de levering van ecosysteemdiensten, ...(zie verder in dit advies). De raden vinden het ook ongelukkig dat deze paragraaf word tonderbouwd door de berekeningen die gemaakt zijn naar aanleiding van de vorige stroomgebiedbeheerplannen, omdat ze op die berekeningen uitgebreide en fundamentele bemerkingen hebben geformuleerd²⁰ (20) Advies 2014 041 van MINA, SALV en SERV over de Ontwerp stroomgebiedbeheerplannen 20162021, hoofdstuk 4.4	
Overweging	Inzake de opmerking dat ook pistes zoals "zoals kostenefficiënter werken .. gedragsverandering ..":de keuze inzake specifieke instrumenten wordt behandeld in het deel Visie van de waterbeleidsnota, niet in de Waterbeheerskwesties, en wordt ook daar opnieuw opgenomen in het advies. Dit deel wordt hier daarom verder niet behandeld. Inzake de ".. ongelukkig dat deze paragraaf word tonderbouwd door de berekeningen die gemaakt zijn naar aanleiding van de vorige stroomgebiedbeheerplannen": dez bijgevoegde figuur werd zoals vermeld als "illustratie van orde van grootte" gebruikt. In kader van de werking van het Forum Financiering en de tussentijdse evaluatie van het SGBP2 is intussen nieuwe informatie gepubliceerd die hiervoor gebruikt kan wordne.
Voorstel tot aanpassing	<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Belangrijkstre waterbeheerkwesties <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> In waterbeheerskwestie 4 wordt de llustrerende figuur vervangen door figuur met bestaande financiële stromen uit de Tussentijdse evaluatie. De begeleidende tekst wordt eveneens aangepast.

Aanbeveling(en)	
Nvt	
Code van de indiener : U3ajgpma	
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 109 [18] De raden menen dat waterbeheerkwestie 2 bijstelling behoeft. In deze doelstelling worden immers drie verschillende aspecten gevat, die van fundamenteel andere aard zijn: • De druk op het hydromorfologisch en kwantitatief functioneren van watersystemen, daalt onvoldoende om de doelstellingen te halen. Het gaat dan om waterverbruik, afleiden en oppompen van water uit natuurlijke waterlichamen, ingrepen in de waterloop die de hydromorfologie negatief beïnvloeden, verstoringen in de sedimentbalans, ingrepen buiten de waterloop die de infiltratie bemoeilijken en de afstroomsnelheid verhogen, etc ...18. Volgens de raden is dit een waterbeheerkwestie op zich, analoog aan waterbeheerkwestie 1. • De governanceproblemen die aan de orde zijn bij herstelmaatregelen voor hydromorfologie. Dit is een kwestie die gevat dient te worden onder kwesties 3 en 5. • Het feit dat sommige systemen inherent traag reageren; bv. biologisch herstel na hydromorfologisch herstel, grondwaterherstel na maatregelen. Dit is volgens deraden geen waterbeheerkwestie, maar een fysiek gegeven waarmee men in de implementatie rekening dient te houden en in de rapportering op kan wijzen of, inde termen van de richtlijn, een “natuurlijke omstandigheden die een tijdige verbetering van de toestand van het waterlichaam belet” 19 (18) Advies 2013 28, paragraaf 16 (19) KRW, art. 4.4.a, iii)	
Overweging	
De formulering van waterbeheerskwestie 2 legt al de nadruk op de hydromorfologische druk maar wou vooral ook benadrukken dat de hydromorfologische aspecten van het watersysteem een tijdsrovend proces zijn in vergelijking met de planperiode van een stroomgebiedbeheerplan. Dit is niet enkel een governance-aspect, maar vergelijkbaar met de problematiek van historische verontreiniging in kwestie 1.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Belangrijkstre waterbeheerkwesties <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> De titel van waterbeheerskwestie 2 focussen op de hydrologische en hydromorfolgische druk.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	xzKFKuv1
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 373 In de waterbeheerkwesties haalt men o.a. de verontreinigingsdruk aan de hand van de milieukwaliteitsnormen. De provincie Antwerpen kent een hoog aantal grensvormende en grensoverschrijdende waterlopen. Daarom is het aangewezen een zelfde norm te hanteren voor Vlaanderen en Nederland, of het normenstelsel beter op mekaar af te stemmen.	
Overweging	
Het aspect internationale samenwerking (en afstemming) kan meer benadrukt worden in waterbeheerskwestie 5, waar in dit kader enkel Europa vermeld wordt. De aanpak van de normen zelf is een onderwerp voor het deel Waterbeleidsnota - Visie.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Belangrijkstre waterbeheerkwesties <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> Uitbreiden van alinea "beleidsniveau's" met aspect buurregio en buurlanden: Deze nood aan transitie en samenwerking geldt niet alleen voor beleidsdomeinen, maar ook voor beleidsniveaus. Het Europees niveau is bepalend voor de algemene richting van het milieubeleid en landbouwbeleid. Waterlopen en grondwatersystemen overschrijden gewestgrenzen en landsgrenzen. Gemeenten en provincies bepalen de concrete lokale situaties. Handhaving is een verantwoordelijkheid van vele instanties. De waterlichamen lopen door al deze niveaus.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Krachtlijn 1 - De kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater blijven verbeteren

Code van de indiener :	4qBQBDVs
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 2 bestrijding van invasieve soorten: Voor invasieve vissoorten zijn watertappen aan kanalen een bron van verspreiding naar de bovenlopen van waterlopen. Afbouw van deze watertappen of slimme technieken dienen gezocht te worden als preventieve maatregel om verspreiding van exoten naar ontvangende waterlopenstelsels tegen te gaan. Te meer omdat reactieve bestrijding van invasieve fauna haast onmogelijk is.	
Overweging	
Watertappen aan kanalen vormen inderdaad een mogelijke bron van verspreiding van invasieve vissoorten. Bij de opmaak van het soortenbeschermingsprogramma voor beekprik, rivierdonderpad en kleine modderkruiper werd deze problematiek in beschouwing genomen, maar een sluitende oplossing is er nog niet. Afsluiten van de watertappen kan een oplossing zijn, maar is in vele gevallen niet gewenst. Roosters op de watertappen houden ook zwerfvuil tegen en kunnen verstopt geraken. Andere barrières voor vissen zoals elektromagnetische straling zijn zeer duur. Het ontwikkelen van beheerstrategieën voor de invasieve exotische grondelsoorten om hun verdere verspreiding naar ecologisch kwetsbare waterlopen te beperken, is als actie ingeschreven in het soortenbeschermingsprogramma.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	4qBQBDVs
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 6 vermeldt terecht pesticiden als problematisch. Er wordt o.a. verwezen naar bufferstroken maar een groot aandeel is afkomstig van puntvervuilingen. In het verleden zette de Vlaamse overheid reeds zeer sterk in op sensibilisatie van land- en tuinbouwers i.v.m. puntvervuiling via o.a. voorlichtingsvergaderingen, demonstratieprojecten en de praktijkgids gewasbescherming. Ook diverse proefcentra besteedden zeer veel aandacht aan voorlichting inzake het vermijden van puntvervuiling. Verder werd er een online tool, de zogenaamde “Fyteauscan” ontwikkeld (http://www.fyteauscan.be/) door Phytofar, Inagro, PROTECT’eau en Broos Water. Deze online tool is bedoeld voor land- en tuinbouwers om puntvervuiling tegen te gaan. De tool maakt een scan van de plaatsen op het land- of tuinbouwbedrijf waar er een risico bestaat dat er gewasbeschermingsmiddelen in het water kunnen terecht komen. Deze tool legt dus de knelpunten (risico op puntvervuiling) bloot en geeft tips om die aan te pakken. Er is verder ook VLIF- steun mogelijk voor vul- en spoelplaatsen voor gewasbeschermingsmiddelen. Ook gratis bedrijfsadvies is mogelijk via de module Water in KRATOS (luik IPM en luik Kaderrichtlijn Water. De land- en tuinbouwsector dient echter haar inspanningen om deze puntvervuiling te beperken ook in de toekomst nog verder door te zetten. Al te vaak spoelen immers nog steeds gewasbeschermingsmiddelen van verharde oppervlaktes af naar de grachten en waterlopen. Zowel bij het vullen als bij uitwendige reiniging van spuittoestellen op verhard oppervlak kan puntvervuiling ontstaan. Deze problematiek is onderbelicht in de waterbeleidsnota. Deels is dit gelijklopend met de problematiek rond erfsappen. Een constructieve aanpak en aanpak voor structurele maatregelen lijkt nodig. Europese subsidieprojecten (zoals het Interreg Vlaanderen-Nederland project Recupa dat gericht is op verstandig omgaan met gewasbeschermingsmiddelengebruik in de aardbeienteelt in het Markdal) kunnen hierbij een belangrijk vliegwiel zijn voor de nodige kennisontwikkeling en sensibilisering.	
Overweging	
Het is een terechte opmerking dat voor pesticiden de verwijzing naar puntvervuiling ontbreekt in de waterbeleidsnota. Dit zal tekstueel aangevuld worden.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 1 - De kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater blijven verbeteren <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> Krachtlijn 1, doelstelling 4, 5de alinea wordt als volgt aangepast: De pesticiden, een aparte groep binnen de gevaarlijke stoffen, komen meestal <u>zowel</u> via diffuse verontreiniging <u>als via puntbronnen</u> in het watersysteem (bv. <u>bij het vullen of bij uitwendige reiniging van spuittoestellen</u>). Krachtlijn 1, doelstelling 4, 6de alinea wordt als volgt aangepast: Vanuit het waterbeleid zullen we dus nog meer wegen op het landbouwbeleid door aan te sturen op extra maatregelen ter vermindering van het pesticidengebruik <u>(o.m. via voorlichting, demonstraties, bedrijfsadvies)</u>, op de realisatie van bufferstroken en op een intensievere handhaving.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	4qBQBDVs
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 7 een beschermingskader voor grachten en afstandsregels. Het is inderdaad relevant om het haarvatenstelsel te beschermen. Daar tegenover moet wel een gedegen handhaving staan. Hoe wordt controle gezien? In de praktijk schiet dit vaak te kort.	
Overweging	
Het decreet Integraal Waterbeleid bepaalt dat geen bodembewerkingen mogen plaatsvinden tot op 1 meter afstand vanaf de bovenste rand van het talud van alle oppervlaktewaterlichamen. Samen met het verbod op het gebruik van pesticiden en het verbod op het gebruik van meststoffen (uitgezonderd bemesting door rechtstreekse uitscheiding bij begrazing) ontstaat een strook van 1 meter die geen oogstbare teelt kan voortbrengen, een zogenaamde 'teeltvrije zone'. Terreinervaring leert dat die teeltvrije zone nog niet langs alle waterlopen aanwezig is. Op dat vlak is dus nog verbetering te boeken. Zowel de VLM als de waterbeheerder kunnen deze verplichting handhaven.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	4qBQBDVs
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 8 instrumenten van het decreet landinrichting, waaronder beheerovereenkomsten. In de praktijk is er nood aan duidelijke beheerovereenkomsten die voor een lange termijn ook zekerheid kunnen bieden als inkomensbron voor de landbouwer. In het verleden is het pakket aan beheerovereenkomsten ook te vaak gewijzigd. Waarom geen type beheerovereenkomsten voor een periode van 20 jaar? Op die manier worden beheerovereenkomsten meer een structurele maatregel.	

Overweging
Ervaring leert dat 80 % van de overeenkomsten hernieuwd wordt. 5-jarige overeenkomsten zijn laagdrempelig. Bedrijven kunnen zich in vlug veranderende marktomstandigheden vlot(ter) aanpassen. Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) waarbinnen de meeste beheerovereenkomsten passen, wordt om de 7 jaar bijgestuurd. Die bijstellingen kunnen ook gevolgen hebben voor maatregelen zoals beheerovereenkomsten. 5-Jarige overeenkomsten passen goed in die beleidscyclus. Na afloop kunnen overeenkomsten ook verlengd worden met bijv. een periode van één of twee jaar. Hetzelfde geldt voor de maatregelen zelf, de 5 jarige periode laat toe dat maatregelen aangepast worden aan de nieuwste inzichten om ze effectiever te maken of in te spelen op nieuwe opportuniteiten /ontwikkelingen in het beleid. Dat maakt meteen ook mogelijk dat de beleidsbudgetten worden gereserveerd voor inhoudelijk sterke / gewenste maatregelen. Een en ander bij elkaar genomen maakt dus dat 5- (tot 7) jarige overeenkomsten qua duur zekerheid bieden aan landbouwbedrijven zowel naar inkomen als dat mogelijkheid om zich aan te passen aan veranderende marktomstandigheden. Daarnaast kunnen maatregelen ook bijgestuurd naar de meeste recente inzichten of beleidsontwikkelingen waardoor het mogelijk is de middelen te oriënteren op inhoudelijk goede / gewenste maatregelen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	4qBQBDVs
Ingediende reacties	<u>Id:</u> 10 Het is positief dat de waterbeleidsnota (p.10) aandacht heeft voor de problematiek van sappen van natte biomassa en afstromend vervuild erfwater die via lozingspunten in oppervlaktewater geloosd worden, spuiwaterlozingen uit tuinbouwbedrijven en lekkende mestkelders als puntbronnen van de landbouwsector die soms voor zeer hoge nutriëntenpieken kunnen zorgen. De voorbeelden zijn legio in het Maasbekken en werd aangehaald in het WUP 2017 en 2018. De komende jaren moet hierop ingezet worden. Het bekkenbestuur is van mening dat dit niet enkel via reactieve maatregelen zoals handhaving moet gebeuren, maar dat vooral ook pro-actieve aanpak moet uitgerold worden i.s.m. de landbouwsector. Het vraagt een bewustwording van deze problematiek opdat men op voorhand de nodige maatregelen doorvoert. Op die manier zijn een groot deel van de huidige gerapporteerde milieu-incidenten te vermijden. Voor veel waterlichamen is dit belangrijker dan de aanleg van rioleringsprojecten.
Overweging	Deze opmerking vergt geen tekstuele aanpassing, aangezien de noodzaak tot pro-actieve aanpak reeds vermeld wordt in de waterbeleidsnota ("Naast verdere sensibilisering en begeleiding ...").
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	

Code van de indiener :	4qBQBDVs
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 11 Vanuit een stroomgebiedsbenadering is er een vergelijkbare afstemmingsopgave voor de normen met de Nederlandse partners waar verschillen tussen Vlaamse en Nederlandse normen een impact kunnen hebben op de haalbaarheid van de milieukwaliteitsnormen en de KRW – doelen in NL. Het betreft bv. de Dommel, het Merkske, de Jeker, de Mark en de Weerij.	
Overweging	
Wat de afstemming van milieukwaliteitsnormen betreft, geldt het behalen van de normen voor fysico-chemie slechts als ondersteunend voor het behalen van de goede toestand voor elk van de biologische kwaliteitselementen. Het vaststellen van deze fysisch-chemische normen is een autonome bevoegdheid van elke bevoegde autoriteit volgens eigen inzichten en kennis en deze normen zijn, in tegenstelling tot de klassengrenzen voor biologie, niet geïnterkalibreerd op Europees niveau, wat deels een verklaring is voor de vastgestelde verschillen. Dit neemt niet weg dat er wel nood is aan blijvende (kennis)uitwisseling en coördinatie over de grenzen heen (wat niet noodzakelijk hoeft te leiden tot een gelijkschakeling van de normen) maar het is ook zo dat het Vlaamse Gewest geconfronteerd wordt met divergenties in milieukwaliteitsnormen zowel stroomop- als stroomafwaarts zodat het voor het Vlaamse Gewest sowieso een onmogelijke opgave is om te komen tot grensoverschrijdende harmonisering van de normen. Een bijsturing in de ene of de andere richting zou dan kunnen leiden tot een nog groter verschil met stroomop- of stroomafwaarts geldende normen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	4qBQBDVs
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 12 De milieukwaliteitsnormen (MKN) verschillen tussen de regio's in België. De milieukwaliteitsnormen voor bv. stikstof- en fosfor-parameters in Wallonië liggen hoger of ontbreken. Het is belangrijk dat Vlaanderen en Wallonië deze normen afstemmen of afspraken maken vanuit goed nabuurschap, anders zullen Vlaamse oppervlaktewaterlichamen onder invloed van Wallonië niet of veel moeilijker hun doelen halen, ook al worden die in het Waals gewest wel gehaald. Deze afstemming dient een cruciaal onderdeel van het toekomstig beleid te zijn. In se is dit in eerste instantie een kwestie van intra Belgische afspraken maken vooraleer technische onhaalbaarheid, onevenredig hoge kosten (disproportionaliteit) of natuurlijke omstandigheden als argument kunnen ingeroepen worden. Voorbeelden in het Maasbekken zijn de Berwijn en de Jeker.	

Overweging
Wat de afstemming van milieukwaliteitsnormen betreft, geldt het behalen van de normen voor fysico-chemie slechts als ondersteunend voor het behalen van de goede toestand voor elk van de biologische kwaliteitselementen. Het vaststellen van deze fysisch-chemische normen is een autonome bevoegdheid van elke bevoegde autoriteit volgens eigen inzichten en kennis en deze normen zijn, in tegenstelling tot de klassengrenzen voor biologie, niet geïnterkalibreerd op Europees niveau, wat deels een verklaring is voor de vastgestelde verschillen. Bovendien zijn de numerieke waarden van deze normen niet zomaar één op één te vergelijken aangezien het Waalse Gewest ook een andere toetswijze hanteert dan het Vlaamse Gewest voor bv. de fosfornorm. Het klopt dat er nood is aan blijvende uitwisseling en coördinatie over de (gewest)grenzen heen (wat niet noodzakelijk hoeft te leiden tot een gelijkschakeling van de normen) en dat deze nood onvoldoende tot uiting komt in de ontwerpwaterbeleidsnota.
Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> Er wordt een doelstelling over grensoverschrijdende samenwerking toegevoegd
Aanbeveling(en)
Nog te bekijken waar grensoverschrijdend overleg aan bod moet komen.

Code van de indiener :	4qBQBDVs
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 14	
Het is van cruciaal belang dat we in Vlaanderen robuuste watersystemen, met voldoende draagkracht creëren zodat de vele functies en diensten ervan voor de maatschappij volgehouden kunnen worden. Daarom moet het binnen de visie opgenomen worden dat we blijven streven naar de waterkwaliteits- en kwantiteitsdoelstellingen, ook indien deze niet gehaald worden binnen de termijnen van de KRW. Niet enkel Europese wetgeving mag de driving force zijn voor het nastreven van de doelstellingen voor het watersysteem. Het is van belang voor Vlaanderen om die initieel vastgelegde doelen te bereiken. Binnen Vlaanderen moet het de ambitie blijven om maximaal die doelen na te streven, waarbij verder gekeken wordt dan 2025 en 2027. Dit is onvoldoende scherp gesteld in de waterbeleidsnota.	
Overweging	
De CIW ziet het formuleren van aangepaste doelstellingen voor bepaalde waterlichamen inderdaad als keuze waaraan een uitgebreid onderzoek naar mogelijkheden en middelen moet voorafgaan. De argumenten hiervoor zullen ook duidelijk geformuleerd worden in het stroomgebiedbeheerplan. Verder zal het stroomgebiedbeheerplan elke 6 jaar herzien worden, inclusief de gestelde doelen. Het gaat dus inderdaad om aangepaste doelstellingen die slechts tijdens de volgende planperiode geldig zijn en in elk daaropvolgend plan herzien worden, op basis van de dan beschikbare monitoring en analyses. Dergelijke doelstellingen kunnen dus inderdaad opgevat worden als 'tussentijdse doelstellingen'. Het klopt dat het in de ontwerpwaterbeleidsnota niet voldoende duidelijk is dat de CIW deze aangepaste doelstellingen als tussentijdse doelstellingen ziet.	

Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 1 - De kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater blijven verbeteren <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> Krachtlijn 1, doelstelling 1, 2de alinea wordt als volgt aangepast: Voor de waterlichamen waarvoor we concluderen dat dit niet haalbaar of betaalbaar is, kunnen we mits grondige onderbouwing een aangepaste doelstelling voorstellen. Deze aangepaste doelstellingen zullen in het stroomgebiedbeheerplan 2021-2027 opgenomen worden als tussentijdse doelstellingen met het oog op het bereiken van de goede toestand op een later tijdstip. Minder strenge doelstellingen moeten namelijk elke planperiode opnieuw geëvalueerd worden.
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	4qBQBDVs
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 15 Het bekkenbestuur heeft ook verschillende vragen en opmerkingen op voorliggende versie van de waterbeleidsnota: - Een centraal principe in het eerste en tweede stroomgebiedbeheerplan was het gebruik van een gefaseerde en gebiedsgerichte aanpak via speerpunt- en aandachtsgebieden. Het bekkenbestuur vraagt om consequent deze gebiedsgerichte aanpak verder te zetten, om continuïteit van het beleid in functie van investeringen te garanderen. Een belangrijk element hierin is dat de doorlooptijd van de meeste projecten langer is dan de planperiode. Hierom is het belangrijk om de ingeslagen weg van speerpuntgebieden en aandachtsgebieden zeker verder te zetten en dit concept sterk te vermelden in de waterbeleidsnota (nu melding bij krachtlijn 5). In functie van de Europese stroomgebied benadering vraagt het Bekkenbestuur Maasbekken daarbij ook aandacht voor de afstemming/samenwerking met de Waalse en Nederlandse partners voor de	
Overweging	
De aanpak via gebiedsgerichte prioritering zal inderdaad behouden blijven in het volgende stroomgebiedbeheerplan. De gebiedsgerichte prioritering uit SGBP2 zal bij de opmaak van het volgende stroomgebiedbeheerplan geëvalueerd en waar nodig bijgestuurd worden. Het feit of een waterlichaam speerpunt- of aandachtsgebied was in SGBP2 zal uiteraard een belangrijk element zijn bij de keuze van de geprioriteerde waterlichamen in het volgende stroomgebiedbeheerplan, maar er zal ook rekening gehouden worden met ontwikkelingen die zich in tussentijd hebben voorgedaan. In krachtlijn 5, doelstelling 3 wordt de keuze voor een versterking van de gebiedsgerichte werking inderdaad bevestigd. Binnen de bestaande bilaterale en multilaterale overlegstructuren zal de samenwerking met het Waalse Gewest en met Nederland worden verder gezet.	
Voorstel tot aanpassing	

Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	BHCFwf9P
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 28 Het belang van het aanleggen van oeverzones, zoals aangehaald onder deze krachtlijn sluit hierbij aan. De redenen waarom dit tot nu toe niet echt lukt worden terecht aangehaald. Het bekkensecretariaat van het Demerbekken overlegde in 2017 met de landbouwsector over het instrument oeverzones. Uit het overleg bleek dat vooral de klassieke beheerovereenkomsten meest haalbaar lijken om tot een oeverzone te komen. Nadeel hiervan is wel dat de beheerovereenkomsten een beperkte looptijd hebben (5 jaar). Ze kunnen verlengd worden, maar dit maakt wel dat er steeds een onzekerheid is over het voortbestaan van de oeverzone. Daarnaast zijn de beheerovereenkomsten ook vrijwillig. Dit kan een voordeel zijn, omdat de motivatie voor de landbouwer groter is bij stimulerend beleid dan bij verplicht beleid. Vaak is het echter een nadeel omdat het zo moeilijker is om aaneensluitende bufferstroken langs een significante lengte van de waterloop te verkrijgen. Landbouwers blijken in de praktijk niet geneigd te zijn om binnen de verschillende mogelijkheden om te voldoen aan de vereisten van het vergroeningsbeleid, te kiezen voor bufferstroken. Vaak kunnen zij al aan de vereisten voldoen via andere maatregelen, die ze sowieso al doen of die minder inspanning vragen. Een optie hier zou kunnen zijn om actief de landbouwers tot bufferstroken proberen te overtuigen, bijvoorbeeld vanuit het departement landbouw of via de bedrijfsplanners. Hier moet dan ook wel personeel voor voorzien worden omdat dit niet ten koste mag gaan van het reguliere werk van de bedrijfsplanners in kader van beheerovereenkomsten, wat ook een tijdsintensief proces is. De instrumenten uit het decreet Landinrichting kunnen ook bruikbaar zijn in het kader van oeverzones. Maar het groot probleem is de financiering. Een oplossing kan zijn dat er centraal een specifieke financiering voor oeverzoneprojecten wordt voorzien, waarmee bijvoorbeeld in het kader van integrale projecten in speerpunt- en aandachtsgebieden landinrichting spoor 2 of spoor 3 zou kunnen ingezet worden voor oeverzone. Het voorzien van specifieke budgetten voor het creëren van oeverzones/ oeverzoneprojecten, al dan niet via proefprojecten zou hieraan mogen worden toegevoegd.	
Overweging	
De analyse door het bekkenbestuur van de oorzaken voor de beperkte inzet van het instrument oeverzones is pertinent. Het realiseren van voldoende draagvlak voor oeverzones is cruciaal. Hiervoor is maatwerk nodig, met gepaste instrumenten op maat van de beoogde doelstellingen van de oeverzone. De CIW bereidt momenteel een toepassingskader voor oeverzones voor. Hierin worden verschillende types oeverzones in relatie tot de beoogde doelstelling(en)/functie(s) én de instrumenten die hiervoor ingezet kunnen worden, in beeld gebracht. In het toepassingskader zal specifieke aandacht gaan naar de mogelijkheden voor de inzet van de instrumenten landinrichting spoor 2 of 3. We verwijzen hiervoor naar de passage ivm de instrumenten van het decreet landinrichting in de waterbeleidsnota.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	BHCFwf9P
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 29 Het verbeteren van de structuurkwaliteit van de waterloop, waar mogelijk, creëert een veelheid aan positieve effecten, die onder meerdere krachtlijnen van deze waterbeleidsnota vallen. In de waterbeleidsnota spreekt men over ecologisch herstel. Ze dragen bij tot een betere fysicochemische kwaliteit, doordat ze het zelfzuiverend vermogen van de waterloop verhogen (krachtlijn 1: kwaliteit en krachtlijn 2: duurzaam beheer). Tevens zorgen ze voor een rijker biologisch leven in de waterloop (krachtlijn 1: kwaliteit). Meer meanderende waterlopen met een betere structuur zorgen voor meer waterberging in waterloop en vallei (krachtlijn 3 overstromingen) en voor een milderend effect in periodes van droogte (krachtlijn 4 droogte). Om die goede structuurkwaliteit te behouden vragen dergelijke waterlopen ook om minder beheer en dus ook minder beheerskosten (krachtlijn 6: financiering). Bij de voordelen van het herstel van de natuurlijke hydrologie mogen, behalve het effect op de grondwaterafhankelijke ecoterrestische systemen, ook de milderende invloed van natuurlijke waterlopen in tijden van droogte en overstromingen toegevoegd worden.	
Overweging	
Structuurherstel van waterlopen heeft inderdaad vele positieve effecten die verder reiken dan krachtlijn 1. Vooral de hydrologische effecten (vertraagde afvoer, meer berging binnen de bedding, minder kans op droogval, ...) dienen in de context van de klimaatverandering sterk benadrukt te worden. Bij krachtlijnen 3 en 4 zal onder het kopje 'De effecten van de klimaatverandering opvangen' de volgende tekst toegevoegd worden: "Meanderende waterlopen met een natuurlijke oeverstructuur zorgen voor meer waterberging in de waterloop en de vallei en houden water langer vast in periodes van droogte."	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 1 - De kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater blijven verbeteren <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 3 - toevoegen (in de tweede alinea na de eerste zin) Meanderende waterlopen met een natuurlijke oeverstructuur zorgen voor meer waterberging in de waterloop en de vallei en houden water langer vast in periodes van droogte.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	BHCFwf9P
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 30 Gezien het behalen van de goede toestand voor Europa voor een groot deel op het behalen van de biologische parameters is gebaseerd, pleiten wij ervoor om de komende jaren in te zetten op meer metingen van biologische parameters in de speerpunt- en aandachtsgebieden en hiervoor ook de nodige middelen te voorzien.	

Overweging
De monitoringsinspanningen van VMM omvatten een groot aantal meetnetten, elk met hun specifieke doelstellingen, waarvan de biologische parameters er één zijn. Rekening houdend met financiële en personele beperkingen, zet VMM in op meetinspanningen die evenwichtig gespreid zijn over alle vereiste parameters, rekening houdend met de toegevoegde waarde van alle parameters en conform de Europese vereisten.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	BHCFwf9P
Ingediende reacties	
Id: 32	
De waterbeleidsnota haalt terecht de problematiek van sappen van natte biomassa en afstromend vervuild erfwater aan. Deze problematiek, evenals de problematiek van mestverwerkende bedrijven en vergisters en het aanbrengen van de producten van deze bedrijven op landbouwgronden, dient nader bekeken te worden, want haar eutrofiërende invloed op de waterlopen is in sommige gevallen groter dan de tradionele stikstof- en fosforverrijking door huishoudens en (gewone) landbouw.	
Overweging	
Zoals aangegeven in de waterbeleidsnota is het dan ook een voornemen om voor deze specifieke puntbronnen maatregelen op maat uit te werken.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
De problematiek van sappen van natte biomassa en afstromend vervuild erfwater en de problematiek van mestverwerkende bedrijven en vergisters en het aanbrengen van de producten van deze bedrijven op landbouwgronden, dienen meegenomen te worden bij de uitwerking van het maatregelenprogramma bij het volgende stroomgebiedbeheerplan.	

Code van de indiener :	BHCFwf9P
Ingediende reacties	
Id: 33	
Voor bepaalde parameters, zoals de norm voor fosfor, blijken er nog verschillende normen te bestaan tussen de Belgische regio's . Afstemming is hier belangrijk en dient een onderdeel van het toekomstig beleid te zijn. Wallonië heeft geen reden om verder te investeren in waterzuivering indien daar de normen gehaald wordt, terwijl de ontvangende waterloop aan Vlaamse kant een fosforvrucht ontvangt die niet voldoet aan de Vlaamse fosfornorm. Deze problematiek stelt zich in het Demerbekken voor de Grote en de Kleine Gete.	

Overweging
Wat de afstemming van milieukwaliteitsnormen betreft, geldt het behalen van de normen voor fysico-chemie slechts als ondersteunend voor het behalen van de goede toestand voor elk van de biologische kwaliteitselementen. Het vaststellen van deze fysisch-chemische normen is een autonome bevoegdheid van elke bevoegde autoriteit volgens eigen inzichten en kennis en deze normen zijn, in tegenstelling tot de klassengrenzen voor biologie, niet geïnterkalibreerd op Europees niveau, wat deels een verklaring is voor de vastgestelde verschillen. Bovendien zijn de numerieke waarden van deze normen niet zomaar één op één te vergelijken aangezien het Waalse Gewest ook een andere toetswijze hanteert dan het Vlaamse Gewest voor bv. de fosfornorm. Wat niet wegneemt dat er wel nood is aan blijvende uitwisseling en coördinatie over de (gewest)grenzen heen o.a. m.b.t. normering (maar wat niet noodzakelijk hoeft te leiden tot een gelijkschakeling van de normen).
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	BHCFwf9P
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 34 Zoals gezegd voorzag de kaderrichtlijn water om in 2015 de goede toestand te bereiken voor alle waterlichamen in heel Vlaanderen en in heel Europa. Voorlopig haalt nog geen enkel waterlichaam in Vlaanderen de goede toestand. Er wordt in de waterbeleidsnota aangegeven dat mits grondige onderbouwing voor waterlichamen waarvoor dit niet haalbaar of betaalbaar is, aangepaste doelstellingen zullen voorgesteld worden. Het is echter belangrijk om deze aangepaste doelstellingen als tijdelijke doelstellingen te aanzien. Het behalen van de goede toestand, het doel van de Kaderrichtlijn Water, moet wel de uiteindelijk te behalen doelstelling blijven voor alle waterlichamen in het Demerbekken.	
Overweging	
De CIW ziet het formuleren van aangepaste doelstellingen voor bepaalde waterlichamen inderdaad als keuze waaraan een uitgebreid onderzoek naar mogelijkheden en middelen moet voorafgaan. De argumenten hiervoor zullen ook duidelijk geformuleerd worden in het stroomgebiedbeheerplan. Verder zal het stroomgebiedbeheerplan elke 6 jaar herzien worden, inclusief de gestelde doelen. Het gaat dus inderdaad om aangepaste doelstellingen die slechts tijdens de volgende planperiode geldig zijn en in elk daaropvolgend plan herzien worden, op basis van de dan beschikbare monitoring en analyses. Dergelijke doelstellingen kunnen dus inderdaad opgevat worden als 'tussentijdse doelstellingen'. Het klopt dat het in de ontwerpwaterbeleidsnota niet voldoende duidelijk is dat de CIW deze aangepaste doelstellingen als tussentijdse doelstellingen ziet.	

Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 1 - De kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater blijven verbeteren <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> Krachtlijn 1, doelstelling 1, 2de alinea wordt als volgt aangepast: Voor de waterlichamen waarvoor we concluderen dat dit niet haalbaar of betaalbaar is, kunnen we mits grondige onderbouwing een aangepaste doelstelling voorstellen. Deze aangepaste doelstellingen zullen in het stroomgebiedbeheerplan 2021-2027 opgenomen worden als tussentijdse doelstellingen met het oog op het bereiken van de goede toestand op een later tijdstip. Minder strenge doelstellingen moeten namelijk elke planperiode opnieuw geëvalueerd worden.
Aanbeveling(en)
Duidelijk communiceren in de SGBP, maar ook binnen de CIW over het hoe en waarom van de afwijkingen.

Code van de indiener :	BHCFwf9P
Ingediende reacties	<u>Id:</u> 35 Het bekkenbestuur schaart zich achter de basisstelling voor deze krachtlijn in de waterbeleidsnota: 'Om de goede ecologische en chemische toestand van het oppervlaktewater en de goede chemische toestand van het grondwater te bereiken, stemmen we het waterkwaliteits-beleid maximaal af op gebiedsspecifieke en haalbare doelstellingen. Om de goede toestand te kunnen realiseren moeten ook vanuit het aanpalende beleid een aantal noodzakelijke maatregelen ingang vinden.' Voor het aanpalend beleid dienen op Vlaams niveau een aantal generieke maatregelen genomen te worden, die de invloed van bijv. mest en erosie op de waterlopen structureel verminderen. Anderzijds vraagt de gestelde gebiedsspecifieke aanpak ook om een versterking van het bekkenniveau en haar integrale projecten (zie verder onder krachtlijn 5).
Overweging	Generieke maatregelen ter voorkoming van verontreiniging met nutriënten vanuit de landbouw zullen geformuleerd worden in het maatregelenprogramma bij het volgende stroomgebiedbeheerplan. In krachtlijn 5, doelstelling 3 wordt de keuze voor een versterking van de gebiedsgerichte werking bevestigd.
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	BISpn1mP
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 470 Ik kan niet begrijpen dat particulieren en landbouw verschillende beleidsnormen hebben voor sproeistoffen. Breng dit voor iedereen gelijk. Laat iedereen kennis maken met milieu vriendelijke manieren om wilde kruiden-planten te gaan beheren. Denk aan alternatieve middelen die veel goedkoper zijn en milieu vriendelijk. Bv sproeien met azijn. Kiezelen rakelen zodat jonge kiemen geen wortel kunnen schieten en uitdrogen, maai omranding van van teelpercelen ipv dood te sproeien of leg een wilde bloemen rand aan (denk aan bijen en andere insecten die een voordeel zijn voor de teelt...	
Overweging	
De reden dat de regels voor het gebruik van pesticiden verschillend zijn voor particulieren dan voor landbouwers is dat er vanuit gegaan wordt dat professionele gebruikers deze producten met meer kennis van zaken gebruiken dan particulieren en er dus minder kans is op verkeerd gebruik door de professionele gebruikers en tevens dat het bij landbouwers deel uitmaakt van de bedrijfsvoering terwijl dit bij particulieren niet het geval is. Los daarvan is het vanuit het waterbeleid inderdaad te bepleiten zo weinig mogelijk pesticiden te gebruiken en indien ze toch gebruikt worden dit zo correct mogelijk te doen, zodat diffuse en puntverontreiniging in de waterlopen zoveel mogelijk vermeden wordt.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	bUcaha3V
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 268 Doelen Uit een analyse van bronnen en effecten in het stroomgebied van de Maas 2 blijkt dat met name voor stikstof de doelen aan beide zijden van de grens verschillen. Verder is de inschatting dat stikstofdoelen in Nederland in bepaalde delen van het stroomgebied niet gehaald kunnen worden, ook als de huidige Vlaamse doelen in Vlaanderen wel bereikt worden. Het nastreven van vergelijkbare doelen voor het waterbeheer in het internationale stroomgebiedsdistrict draagt bij aan een goede implementatie van de Kaderrichtlijn Water. Nederland had in de eerste stroomgebiedbeheerplannen onvoldoende gegevens om de norm voor stikstof in stromende wateren ecologisch te onderbouwen. Daarom is destijds een voorlopige waarde afgeleid, gebaseerd op de afwenteling naar de kustwateren. Deze waarde is door Vlaanderen overgenomen. In de aanloop naar de tweede stroomgebiedbeheerplannen heeft Nederland wel een ecologische onderbouwing kunnen geven, wat heeft geleid tot een aanscherping van de stikstofnorm in bepaalde stromende wateren. Nederland is van harte bereid in gesprek te gaan over zowel de gebruikte methode als de afgeleide norm, met het oog op streven naar een vergelijkbare ambitie waarbij de ondersteunende parameters worden gebaseerd op de ecologie.	

Overweging
Wat de afstemming van milieukwaliteitsnormen betreft, geldt het behalen van de normen voor fysico-chemie slechts als ondersteunend voor het behalen van de goede toestand voor elk van de biologische kwaliteitselementen. Het vaststellen van deze fysisch-chemische normen is een autonome bevoegdheid van elke bevoegde autoriteit volgens eigen inzichten en kennis en deze normen zijn, in tegenstelling tot de klassengrenzen voor biologie, niet geïnterkalibreerd op Europees niveau, wat deels een verklaring is voor de vastgestelde verschillen. Het klopt dat er nood is aan blijvende (kennis)uitwisseling en coördinatie over de grenzen heen (wat niet noodzakelijk hoeft te leiden tot een gelijkgeschakeling van de normen) maar het is ook zo dat het Vlaamse Gewest geconfronteerd wordt met enerzijds minder strenge normen voor nutriënten stroomopwaarts (Waals Gewest en Frankrijk) en anderzijds strengere normen voor nutriënten stroomafwaarts (Nederland) zodat het voor het Vlaamse Gewest sowieso een onmogelijke opgave is om te komen tot grensoverschrijdende harmonisering van de nutriëntnormen. Een bijsturing in de ene of de andere richting zou sowieso leiden tot een nog groter verschil met stroomop- of stroomafwaarts geldende normen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	CnRa1Y8C
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 36 Omdat de doelstelling van het behalen van de goede toestand binnen de huidige plancyclus voor de meeste waterlichamen niet mogelijk werd geacht, wordt gewerkt via een gefaseerde en gebiedsgerichte aanpak via speerpuntgebieden en aandachtsgebieden. Stilaan begint de focus van de verschillende partners ook effectief naar deze gebieden, waar het potentieel voor het halen van de goede toestand het grootst is, te verschuiven. Het verder prioritair inzetten op deze gebieden en de focus hierop nog versterken is dan ook noodzakelijk voor het realiseren van de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water.	
Overweging	
De CIW heeft beslist om de prioritering van gebieden gebaseerd op de aanpak met speerpuntgebieden en aandachtsgebieden te behouden. Deze aanpak bevordert inderdaad de integrale aanpak van het waterbeleid en - beheer. Aan de keuze van de SPG en AG moet wel een uitgebreid onderzoek op basis van monitoring en analyses voorafgaan. De argumenten hiervoor zullen ook duidelijk geformuleerd worden in de SGBP.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CnRa1Y8C
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 48 Het is positief dat het belang van oeverzones hier aangehaald wordt. Oeverzones kunnen inderdaad krachtige instrumenten zijn om een gezond functionerende waterloop te krijgen. Helaas werd dit instrument tot nu toe veel te weinig ingezet. Het wegnemen van de drempels (financieel, procedureel, beheersmatig, ...) die de inzetbaarheid van dit instrument bemoeilijken, is dan ook noodzakelijk, zoals aangegeven in de tekst.	
Overweging	
De CIW is het eens met deze opmerking.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CnRa1Y8C
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 49 Voorlopig behaalt nog geen enkel waterlichaam in Vlaanderen de goede toestand. Er wordt aangegeven dat mits grondige onderbouwing voor waterlichamen waarvoor dit niet haalbaar of betaalbaar is, aangepaste doelstellingen zullen voorgesteld worden. Het is echter belangrijk om deze aangepaste doelstellingen als tijdelijke doelstellingen te aanzien. Het behalen van de goede toestand, het doel van de Kaderrichtlijn Water, moet wel de uiteindelijk te behalen doelstelling blijven voor alle waterlichamen in het Dijle-Zennebekken. Voorbeelden zoals de Barebeek en de Voer tonen aan dat zelfs waterlopen waarvoor die goede toestand onhaalbaar lijkt, op korte tijd sterke stappen vooruit kunnen zetten. Een huidige slechte waterkwaliteit mag geen reden zijn om de uiteindelijke doelstelling af te zwakken en niet meer de nodige inspanningen van de stakeholders te vragen.	
Overweging	
De CIW ziet het formuleren van aangepaste doelstellingen voor bepaalde waterlichamen inderdaad als keuze waaraan een uitgebreid onderzoek naar mogelijkheden en middelen moet voorafgaan. De argumenten hiervoor zullen ook duidelijk geformuleerd worden in het stroomgebiedbeheerplan. Verder zal het stroomgebiedbeheerplan elke 6 jaar herzien worden, inclusief de gestelde doelen. Het gaat dus inderdaad om aangepaste doelstellingen die slechts tijdens de volgende planperiode geldig zijn en in elk daaropvolgend plan herzien worden, op basis van de dan beschikbare monitoring en analyses. Dergelijke doelstellingen kunnen dus inderdaad opgevat worden als 'tussentijdse doelstellingen'.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id</u>: 401 3. Impact van landbouw 3.1 Afdwingbare doelen zijn nodig Grote manco in de ontwerp -waterbeleidsnota is dat er momenteel geen (GAP) doelen worden geformuleerd die de negatieve druk van landbouwpraktijken op de watersysteem kunnen doen verminderen. We verwijzen naar de Nitraatrichtlijn waar er wel concrete en afdwingbare doelen zijn geformuleerd (zie MAP 6, gemiddelde nitraatgehaltes moeten dalen tot bepaald niveau). Voor de Kaderrichtlijn Water lijken deze zaken te ontbreken en niet mee te zijn opgenomen in de waterbeleidsnota. Zonder een duidelijk voorop stellen van doelen om de impact van landbouw op ons watersysteem te verminderen, bestaat het gevaar dat er in toekomstige beleidsprocessen (bv GLB) te weinig financiële middelen zullen worden voorzien om daadkrachtig mee aan de slag te gaan.	
Overweging	
Zoals aangegeven in krachtlijnen 5 en 6 van de waterbeleidsnota is het de bedoeling om in aanloop naar het volgende stroomgebiedbeheerplan reductiedoelen te berekenen voor nutriënten en dit te verdelen over de sectoren al naargelang hun aandeel in de druk.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 410 3.2 Nutriëntenproblematiek en MAP Om de kwaliteit van oppervlakte- en grondwater in lijn te brengen met de doelstellingen uit de Nitraatrichtlijn en de Kaderrichtlijn Water en de achterstand op die doelen bij te halen, vragen we aan de Vlaamse Regering om een diepgaande SWOT-analyse van het mestbeleid en relevante aanpalende beleidsvelden (zoals bv. erosie en milieuhandhaving) op te stellen. De regering zal op basis van deze analyse, rekening houdend met de opmaak van de nieuwe stroomgebiedbeheerplannen en naar aanleiding van de in het zesde mestactieplan voorziene evaluatie van medio 2020, een hervorming van het mestbeleid doorvoeren en waar nodig ook bijsturen in aanpalende beleidsvelden. De governance-aanbevelingen van de strategische adviesraden, naar aanleiding van het advies over het zesde mestactieplan, moeten daarbij ter harte worden genomen. Wat de linken tussen Map en het waterbeleid betreft, vragen we- analoog met het recente Mina-advies - om in de evaluatie de effecten van de maatregelen uit MAP 6, die zowel generiek als gebiedsgericht zijn, zo goed mogelijk in te schatten (m.b.v. waterkwaliteitsmodellen) en ze ook te toetsen aan de Europese en Vlaamse waterkwaliteitsdoelstellingen. Het resultaat van deze oefening moet doorwerken in het maatregelenprogramma: bijkomende maatregelen inzake bemesting en landbouwpraktijk worden best geïntegreerd in het mestbeleid. Andere maatregelen die aan de orde blijken (bv. inzake inrichting of erosiebeleid), dienen beleidsmatig de integratie met de beleidsvelden gegarandeerd te worden (bv. erosiebeleid, landinrichting, GLB), en operationeel de link met de relevante gebiedsgerichte werking gemaakt te worden. We schuiven daarnaast volgende maatregelsuggesties naar voor:- inkantelen van resultaatsindicatoren (zoals de nitraatresidumetingen) in de nieuwe GLB-randvoorwaarden - een effectief fraudebestrijdingsplan en een sluitende controle op mestverwerking en kunstmestgebruik - afbouwen van slapende NER's (nutriëntemissierechten) om also een sturend vermogen te krijgen op de grootte van de veestapel - structurele en gebieds-georganiseerde buffering van waterlopen vanuit 1e pijler ecoschema's	
Overweging	
Het is inderdaad de bedoeling om de effecten van de maatregelen uit MAP 6 zo goed mogelijk in te schatten o.a. met behulp van waterkwaliteitsmodellering en te evalueren of ze volstaan om de doelen van de kaderrichtlijn Water te halen. Het is verder ook de intentie van de CIW om vanuit het waterbeleid sterker te gaan inzetten op de integratie met andere beleidsdomeinen (o.m. landbouw en dus mestbeleid). De resultaten van de evaluatie van MAP6 zullen meegenomen worden in de voorbereiding van het maatregelengrogramma bij het volgende stroomgebiedbeheerplan.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 415 Binnen de waterbeleidsnota wordt enkel aandacht gegeven aan water in en op het land. Echter, de aanvoer van water zeewaarts, heeft ook een grote invloed op de waterkwaliteit van de Noordzee. Dit wordt duidelijk in de 'Herziening van de initiële beoordeling voor de Belgische mariene wateren/ Kaderrichtlijn Mariene Strategie – Art 8, lid 1a & 1b'. Hier wordt aangegeven (p.25): 'De relevante indicatoren van eutrofiëring tonen aan dat voor zo'n 40% van de Belgische mariene zone de goede milieutoestand niet werd bereikt. De Belgische kustwateren (1ste zeemijl) verkeren niet in goede toestand, de territoriale wateren (binnen 12 zeemijl) evolueren richting goede milieutoestand (die wellicht tegen 2020 zal worden bereikt), en verder op zee werd de goede milieutoestand reeds bereikt (voorbij twaalfmijlszone).' De conclusie van dit gedeelte van het rapport toont zeer duidelijk aan dat de interactie van de activiteiten aan land, met de achteruitgang van de voedselketen in zee, met elkaar verbonden zijn: 'Het is belangrijk om erop te wijzen dat het niet bereiken van de goede toestand in bepaalde delen van de Belgische wateren, niet noodzakelijk de klassieke eutrofiëring gebonden aantasting met zich meebrengt, zoals zuurstofgebrek of proliferatie van opportunistische macroalgen. Niettemin is het zeer waarschijnlijk dat eutrofiëring verstoring van de voedselketen veroorzaakt door overmatige groei van <i>P. globosa</i>.	
Overweging	
De Belgische kustwateren vallen buiten de scope van de Waterbeleidsnota, die betrekking heeft op de Vlaamse wateren, en niet op de Belgische. Het is inderdaad zo dat de kwaliteit van kustwateren wordt beïnvloed door de rivieren die er in uitmonden. Vaak liggen te hoge nutriëntengehaltes aan de oorzaak voor het niet halen van de goede toestand in de Vlaamse waterlichamen. In de waterbeleidsnota is er dan ook veel aandacht voor de aanpak van eutrofiëring (brongerichte maatregelen in de landbouw, erosiebestrijding, aanleg oeverzones, ..., maar ook het versnellen van de transitie naar een duurzamer landbouw- en voedingssysteem). Daarnaast vindt er via intrabelgisch overleg coördinatie tussen de Belgische bevoegde autoriteiten plaats.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 416 Wat de toekomst betreft, zal de verminderde aanvoer van nutriënten (N en P) vanaf de rivierbekkens naar de kustzone en de zee noodzakelijkerwijs een verandering in de menselijke activiteiten impliceren. Een recente modelstudie (Desmit et al., 2015b; Desmit et al., 2018) op schaal van de Atlantische kust van Europa toont aan dat de bestaande richtlijnen niet volstaan om een goede toestand van de Europese kustwateren te verzekeren. Een significante vooruitgang bij het herstel van het mariene milieu zal niet mogelijk zijn zonder ingrijpende veranderingen in het landbouwproductiesysteem en bepaalde economische mechanismen, die zelfs culturele veranderingen zullen vereisen zoals halvering van de gemiddelde vleesconsumptie in West-Europa. Bovendien zullen dergelijke wijzigingen ook internationale samenwerking en gelijktijdige inspanningen van de lidstaten vergen omdat de aanvoer van voedingsstoffen via rivieren en atmosfeer een impact kunnen hebben tot ver in zee, ruim voorbij de grens van de nationale wateren (Dulière et al., 2017; Ménesguen et al., 2018). 'Het is dan ook -gezien het standpunt van de milieu- en natuurbeweging luidt dat de veestapel binnen de ecologische grenzen moet worden beperkt- vreemd dat de omvang van het probleem in de watervisie niet wordt onderkend. De opeenvolgende mestactieplannen hebben geen soelaas gebracht. Onderzoek van de optie van afbouw van de veestapel is in Vlaanderen politiek blijkbaar geen optie, maar in Nederland gebeurde deze al in 2012 en wordt - gezien de mestfraude en de (on)controleerbaarheid van de mestverwerking door mestdruk- ook in 2019 op de agenda gezet. Vlaanderen zal moeten volgen.	

Overweging
De CIW is van oordeel dat in krachtlijn 1, doelstelling 2 de omvang van het nutriëntenprobleem (en m.n. het aandeel van de landbouw hierin) wel degelijk erkend en geduid wordt. De afbouw van de veestapel zou inderdaad een bijdrage kunnen leveren aan het oplossen van het nutriëntenprobleem, maar de CIW kan hierin geen centrale rol spelen, dit is immers op te nemen binnen het landbouwbeleid. De tekst onder doelstelling 2 sluit het nut van een dergelijke maatregel overigens niet uit, zie bv. de verwijzing naar de transitie naar een duurzamer landbouw- en voedinssysteem en de verwijzing naar maatregelen aan de bron.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 427 3.5 Pesticiden Heel wat kleine waterlopen in Europa zitten vol met pesticiden en diergeneesmiddelen. Zo bleek althans uit een recent onderzoek, in opdracht van Greenpeace. Ook in Vlaanderen, in de Wulfdambeek in het West-Vlaamse Ledegem vond de organisatie de meeste vervuilende stoffen terug. In de beek bleek een mengsel van 70 verschillende pesticiden te zitten. Hoewel producten in zuivere vorm getest worden en veiligheidsprocedures moeten doorstaan, bestaatvoorlopig grote onzekerheid over de effecten van samengestelde mengsels op de natuur en de gezondheid van de mens. Naast de nood aan verder onderzoek over het effect van cocktails aan pesticiden vraagt de natuurbeweging om dit grotendeels onderschatte probleem veel meer brongericht aan te pakken. Het is volgens ons cruciaal om gebiedsgerichte acties te ontwikkelen in de afstroomzones van alle waterlopen met overschrijdingen van normen voor pesticiden. Deze acties kunnen bestaan uit het consequent toepassen van natuurlijke bufferzones en efficiënte erosie maatregelen (om instroming te voorkomen) en het actief zoeken naar teeltmethodes die pesticidengebruik kunnen beperken of zelfs onnodig maken (zoals mengteelten, eiwitgewassen,...) Opleiding en sensibilisering zijn evenzeer belangrijk, met investeringssteun kunnen bedrijven geholpen worden om de omslag naar pesticidenvrije landbouw te maken.	
Overweging	
Bij de opmaak van het maatregelenprogramma bij het volgende stroomgebiedbeheerplan zal bekeken worden of gebiedsspecifieke acties voor het tegengaan van verontreiniging met pesticiden geformuleerd kunnen worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Gebiedsspecifieke acties mbt tegengaan verontreiniging met pesticiden opnemen in de actieprogramma's bij de bekkenspecifieke delen.	

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 429 3.6 Nood aan veel meer natuurlijke oeverzones De aanleg van oeverzones zoals voorzien in menig bekken- en deelbekkenbeheerplan is tot op heden grotendeels dode letter gebleven en heeft dringend nood aan een inhaalmanoeuvre. Ook de voorziene aanleg van overstromingsgebieden loopt op heel wat plaatsen vertraging op en dient versneld uitgevoerd te worden. De waterbeleidsnota dient er dan ook voor te zorgen dat Vlaanderen de acties voor oeverzones en overstromingsgebieden uit de bekkenbeheerplannen (bvb in de zogenaamde speerpuntgebieden) veel beter uitvoert. We pleiten ervoor om oeverzones te voorzien van minstens 10 meter breed (minimale breedte om enigszins impact te hebben op reductie van uitspoeling van nutriënten via ondiepe bodemprocessen), en dit minstens langs alle waterlopen in de Speciale beschermingszones (SBZ) of afstromend naar SBZ. Ook rond instroom van nutriënten via drainage dient te worden gewerkt. Er kan gewerkt worden met ecoschema's om het landbouwbeleid hier proactief bij te betrekken.	
Overweging	
De gewenste breedte van een oeverzone hangt van veel factoren af (functie(s) van de oeverzone, bodemsamenstelling, reliëf, omliggend landgebruik, ...). Op bepaalde locaties kan een ruimere oeverzone (10 m of breder) nodig zijn om effectief nutriënten en sediment tegen te houden. De Europese natuurdoelen die Vlaanderen moet halen, worden meegenomen in het toepassingskader voor oeverzones dat momenteel wordt uitgewerkt. Het kader zal ondersteuning bieden om te bepalen langs welke waterlopen binnen SBZ of afwaterend naar een SBZ een oeverzone nodig is voor het behalen van de natuurdoelen. (Ondergrondse) drainages zijn inderdaad ook een belangrijke bron van verontreiniging met nutriënten. Het overschakelen van klassieke naar peilgestuurde drainage kan deze verontreiniging sterk verminderen en is ook effectief tegen verdroging. In het kader van het programma Water-Land-Schap lopen verscheidene projecten waarin geëxperimenteerd zal worden met peilgestuurde drainage.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	

Id: 458

We herhalen onze eis dat Vlaanderen in de opmaak van de waterbeleidsnota, bekkenbeheerplannen en overstromingsrisicobeheerplannen nog meer

aandacht hebben voor de haarvaten van het watersysteem ivm infiltratie, waterberging en vertraagde afvoer. Tot vandaag wordt het leeuwendeel van de maatregelen genomen in de grotere waterlopen, maar dat is dikwijls een (dure) end-of-the-pipe sanering van problemen die hogerop in het systeem, in de haarvaten, gecreëerd wordt. Dit dient vooral in de gebiedsgerichte aanpak de topprioriteit te zijn. Bijzondere aandacht daarbij dient uit te gaan naar

a) het vermijden van verdere verharding in infiltratie- en natuurlijke waterbergingsgebieden,

b) de opstart van concrete onthardingsprojecten,

c) herstelprojecten voor kleine beken en grachten, en

d) het stopzetten van detaill drainages in het buitengebied.

Overweging
De twee eerste punten waarvoor hier gepleit wordt, zijn al opgenomen in de nota op blz 21 in de middelste kolom. Het derde punt komt aan bod op blz 11. Op blz 28 wordt expliciet in de nota opgenomen dat de richtlijnen voor drainage onder de loep zullen genomen worden (punt 4 waar hier voor gepleit wordt). Het is juist dat in het waterbeheer voldoende aandacht moet gaan naar de bovenlopen. Vaak bevinden zich daar ook de populaties van Europees beschermde vissoorten. De CIW heeft al initiatieven genomen om de ecologisch kwetsbare bovenlopen beter te beschermen, o.m. via een aanpassing van de ecologische kwetsbaarheidskaart voor de inplanting van nieuwe overstorten. De laatste zomers worden gekenmerkt door lange droogteperiodes waarin het waterpeil van de bovenlopen dramatisch zakte. Sommige bovenlopen vielen zelfs helemaal droog. Vaak werd dan een tijdelijk captatieverbod uitgevaardigd door de gouverneur, maar er dringen zich ook structurele maatregelen op om ervoor te zorgen dat deze waterlopen zolang mogelijk watervoerend blijven. Verder wordt in de waterbeleidsnota ook verwezen naar onthardingsmaatregelen en de groenblauwe dooradering van het landschap in het kader van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 459	
Niet alleen in de natuur, maar ook in landbouwgebied en in de stad moet water op grote schaal in het stroomgebied vastgehouden worden. Voor extreme situaties wordt een extra zone voorzien die incidenteel mag overstromen. Agrarisch gebruik in de vorm van grasland met melkkoeien is daar goed mogelijk. Teelten die gevoelig zijn voor natschade zoals aardappelen, boomteelt, aardbeien of stallen passen daar niet. De natuurverbinding dmv herstel van de groenblauwe assen, is op vandaag een nog niet afgewerkt verhaal. Dit is echter wél van belang, gezien het net de beekvalleien zijn, die met brede natuurlijke oevers het water nazuiveren en de stroomsnelheid kunnen dempen om zo water bovenstrooms te kunnen ophouden. Uiteraard past in dit kader ook het herstel van de kleine landschapselementen en de landschapsgerelateerde vegetatie, zoals grasland in valleien en hellingen en bossen om water stroomopwaarts vast te houden. Buffer-, waterspaar-, denitrificatiebekkens (in naam verschillend, maar doelen vaak watervoorziening) passen slechts in laatste instantie in het verhaal. Beekdalen moeten terug klimaatbuffers worden, die in natte periodes het water ophouden (en infiltreren) en droge periodes het water lossen. Maar daarvoor moet er afgestapt worden van het versneld afvoeren van water uit landbouwgebied en moeten maatregelen als bufferbekkens, niet als structurele, maar eerder wel als noodmaatregelen gezien worden: het water moet in het versterkte systeem blijven. Een schrijnend voorbeeld van de secundaire rol van natuur in het waterverhaal, is het Natuurherstel Leie, waarbij - hoewel door Europa opgelegd als compensatie voor het verlies aan ecologische (en dus ook waterbergende) kwaliteiten binnen het Seine-Schelde-project - de landbouw haar been stijf houdt om de voorziene compensaties toe te kennen. Het succes van het streefdoel van 500ha is op vandaag beperkt tot het voorzien van nog geen 2 ha. Dit bevestigt onze stelling dat het sturend kader strakker moet. Nederland heeft de ecologische structuur, waarbij de groenblauwe assen verordenend worden aangeduid. Natuurlijke oevers en ecologische passages zijn prioritair in deze zones. Steden en gemeenten moeten voorzien in een continuering van de groenblauwe assen, door het verstedelijkt gebied. Dit geeft ruimte aan water en watergebonden natuur. Ook Vlaanderen dient een tandje bij te steken in het ruimtelijke verankeren van de groenblauwe assen, als basis van een robuust groenblauw netwerk. Deze groenblauwe assen dienen niet alleen als kapstokken waar het robuuste waterbeleid kan aan opgehangen worden, maar eveneens als aders voor de revitalisering van de biodiversiteit. Daar waar nu nog veelal te verkokerd wordt gewerkt en maatregelen afhankelijk zijn van de goede wil van aangelanden, dienen deze integraal, gebiedsgericht (en toch binnen het systeem) en robuust te zijn. Bovenal moet er gewaakt worden dat maatregelen voor de ene sector zwaar negatieve gevolgen kunnen hebben op het systeem of op een andere sector. Voorbeeld hiervan is diepdrainage in de omgeving van natuur, of het preventief vullen van bufferbekkens. Daarnaast worden deze assen in Nederland, ook afgewisseld met ruimte voor robuuste natuur. De versnipperde natuur in Vlaanderen -met enkele uitzonderingen- geeft te weinig groeikansen, noch waterbufferende capaciteit. Grootchalige en integrale initiatieven als het Sigmaplan kunnen dan ook best herhaald worden in droge bekkens, als de IJzer. De Blankaart en de Handzamevallei hebben beide hun enorm nut voor de maatschappij reeds bewezen.	

Overweging

De CIW onderschrijft de belangrijkheid van groenblauwe aders. In lijn hiermee wordt het belang van groenblauwe aders bij verschillende krachtlijnen vermeld. In het bijzonder gaat krachtlijn 5, doelstelling 2 in op de intentie om zowel in de open ruimte als in de bebouwde omgeving prioriteit te geven aan de valleigebieden en het realiseren van een fijnmazige groenblauwe dooradering.

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 468 11. Nood aan goede monitoring en interpretatie We ondersteunen de idee van de waterbeleidsnota in het bepalen van de zgn. doelafstand en dringen aan op maximale snelheid bij het bepalen van de doelafstand voor elk waterlichaam. Uitgaande van de doelstelling voor rioolozers, wordt er in de nota een herprioritering aangekondigd in de planning binnen de waterzuivering , en er wordt aangekondigd dat een proces zal starten om ook de andere doelstellingen om te zetten in maatregelen. Ook deze actie ervaren we als positief en broodnodig om de doelen van KRW te behalen. We wijzen wel graag op enkele cruciale beperkingen bij het bepalen van deze ‘doelafstanden’ en de nood aan een meer correcte monitoring: Om een probleem te beschrijven moet je minstens ook een idee hebben over de omvang, grootte of vracht van een verontreinigende stof. Laat het nu juist een gegeven zijn dat waterbeheerders niet altijd beschikken over de correcte meetwaarden. De weinige vrachtgegevens (bv. ton/j) die gepresenteerd worden in de waterbeleidsnota zijn afgeleide grootheden uit o.m. de emissie inventaris, welke volgens ons niet volstaat door zowel een te lage meetfrequentie als door de aard ervan, nl. diffuse bronnen. Als er hierover geen betrouwbare en verifieerbare gegevens bestaan, dan kan de bal worden misgeslagen. Wat betreft de totale fosfaatbelasting van het oppervlaktewater bijvoorbeeld, maskeert de emissie inventaris de vermoedelijk werkelijke belasting. Zo gaat men er vanuit dat de totale oppervlakte fosfaatverzadigde gronden eerder beperkt is, en dus de berekende P-verliezen. Nochtans blijkt 92% van de oppervlaktewateren niet de kwaliteitseis te halen voor fosfor, ook niet in die gebieden die al een behoorlijk hoge zuiveringsgraad hebben. Een bijkomend probleem is dat de overheid sinds 2012 geen totaal-concentraties meer meet voor veel stoffen (o.m. zware metalen), en dus enkel de opgeloste fractie kent. Heel veel stoffen (N-verbindingen, P, zware metalen, ...) zitten overwegend (dikwijls >90%) gebonden op de zwevende stof. De concentratie zwevende stof, en dus de gebonden stoffen, verhouden zich niet eenvoudig tot de (gemeten) afvoer, maar kan wel dramatisch toenemen bij hogere afvoeren. Een werkelijke vracht (belasting) berekenen voor een waterlichaam vereist dus meting van én de afvoer én de zwevende stof (sedimentlast) én de totaal concentratie. Zowel de monitoring met hoge frequentie van afvoer en totaal concentratie ontbreken dikwijls. De monitoring van afvoer, zowel naar opzet als locatie, is enkel gericht op de hoogwaterafvoer. Het uitwerken van een afdoend meetprotocol met duidelijke doelstellingen ontbreekt in de huidige visie volledig. Het is nochtans de essentiële schakel in het leggen van verbanden en begroten van doelafstanden. Zonder betere monitoring bestaat het gevaar dat de waterbeleidsnota te vrijblijvend blijft, en niet te controleren op effectiviteit.	
Overweging	
De monitoringsinspanningen van VMM zijn gericht op het in kaart brengen van de toestand conform de KRLW evenals het onderbouwen van de emissie-inventaris. Daarnaast wordt ingezet op modellering om vrachten in te schatten, dit op basis van metingen en emissiefactoren. Deze modellen worden jaarlijks verder uitgebouwd en verfijnd. De invloed van afvoer is hierbij een bepalende factor die maximaal wordt meegenomen. De opgeloste fractie van metalen is van belang omdat die hun effect op de biota bepaalt.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	

Code van de indiener :	D1Q5QIm7
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 326 Inzake waterkwaliteit dient het MAP zeer sterk bijgesteld te worden, want doelen worden niet gehaald. Het zelfde geldt voor gebruik van pesticiden.	
Overweging	
Het mestbeleid en het pesticidenbeleid worden niet rechtstreeks gestuurd vanuit het waterbeleid. Het realiseren van de doelen van het mest- en pesticidenbeleid is wel van cruciaal belang voor het bereiken van de doelen van de kaderrichtlijn Water. Vandaar ook het voornemen in de waterbeleidsnota om vanuit het waterbeleid sterker te wegen op en meer afstemming te zoeken met het landbouwbeleid (van waaruit het mest- en pesticidenbeleid aangestuurd worden).	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	D1Q5QIm7
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 327 Het fout doseren van pesticiden is een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid van de landbouwer en de sector. Het is aanbevolen de juridische basis na te gaan voor een boetesysteem waarbij de producent van het pesticide rechtstreeks verantwoordelijk wordt gesteld voor de opgemeten overschrijdingen.	
Overweging	
In België is het productbeleid een federale bevoegdheid. De suggestie die gedaan wordt in deze opmerking kan dus niet vanuit de Vlaamse bevoegdheden gerealiseerd worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	D1Q5QIm7
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 329 In dezelfde context moeten we aandringen de normen voor spuiten van zowel pesticiden als bemesting langs waterlopen, incl. grachten verstrengen. Dit lijkt me de meest effectieve ingreep om zowel de waterkwaliteit als de berm en oever ecologie sprongsgewijze te verbeteren.	
Overweging	
De CIW wenst in eerste instantie in te zetten op een betere handhaving van de geldende afstandsregels. Zo moeten er bv. conform de producterkenning voor de 5 pesticiden met het hoogste percentage gemeten overschrijdingen van de PNEC in oppervlaktewater reeds productgebonden bufferzones van 20 m t.o.v. de waterloop gerespecteerd worden. De vraag stelt zich dan of het voorschrijven van een nog bredere bufferzone effectief zou leiden tot minder overschrijdingen in het oppervlaktewater, dan wel of een betere handhaving van de voor deze stoffen geldende bufferzone geen efficiëntere maatregel zou zijn.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	D1Q5QIm7
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 338 De ecologische winst die er te halen valt uit het hermeanderen van waterlopen, aanleg van natuurvriendelijke oevers, aanleg van oeverzones, wegnemen van stuwen waar mogelijk, wegnemen van vismigratieknelpunten, enzovoort is groot. We onderschrijven de reeks maatregelen die voorgesteld worden ter verbetering van de uitvoering van het beheer oeverzones ten volle. De uitrol van een coherente communicatie, waarin natuurverenigingen zeker een rol kunnen spelen kan hierbij een katalyserende rol spelen.	
Overweging	
Een gerichte en coherente communicatie over de vele voordelen van oeverzones is inderdaad belangrijk om het draagvlak voor dit instrument bij het brede publiek en de landbouwsector in het bijzonder te vergroten. De CIW vindt dat dit geen taak is voor de natuurverenigingen. Natuurverenigingen kunnen wel een belangrijke rol spelen in de inrichting en vooral het beheer van oeverzones.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	D1Q5QIm7
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 352 We willen vragen de IHD doelstellingen als referentie te nemen om grondwaterlichamen te beoordelen. Niet enkel kwantitatief, maar ook kwalitatief. Het water moet niet enkel hoog genoeg staan, het moet ook de juiste kwaliteit hebben en op het juiste moment daar zijn. Overstromingen in de zomer zijn niet gewenst en regenwater opstuwen in een kwelgebied is nefast.	
Overweging	
Voor de beoordeling van de kwantitatieve toestand van de grondwaterlichamen is voor Vlaanderen naast andere procedures, er ook een testprocedure uitgewerkt in samenwerking met het ANB en het INBO voor de zgn. GrondWaterAfhankelijke Terrestrische EcoSystemen (GWATES: habitatrichtlijngebied met grondwaterafhankelijke vegetatietypes): per GWATES gebeurt er een toetsing aan de grondwaterstandsvereisten, nodig voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen (risico-analyse). Voor de beoordeling van de chemische toestand van de grondwaterlichamen moet er eveneens worden nagegaan of er geen negatieve impact is van eventuele "grondwaterverontreiniging" op de GWATES, maar op dit moment zijn er nog hiaten in de kennis wat de vereiste grondwaterkwaliteit per habitatype betreft.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	D1Q5QIm7
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 367 Ook willen we vragen na te gaan welke maatregelen vanuit een Vlaams klimaatbeleidsplan relevant blijven, het Vlaams klimaatbeleid is dus een ontwikkelingsscenario. Ter illustratie: Vooral in het westen van het land worden natte (polder-)valleigebieden droog gepompt. Minstens dient een CO2 impact analyse gemaakt te worden van die uitstoot die ontstaat om deze gebieden droog te houden. De rechtstreekse energiekost, samen met een CO2 emissie-uitstoot kost, zou het maatschappelijke wel eens onaanvaardbaar maken om deze gebieden voor een (marginale bijkomende ?) voedselproductie droog te houden. Bovendien is ook de opstartende LULUCF richtlijn van de EU op te vatten als een ontwikkelingsscenario.	
Overweging	
Een beoordeling/heroverweging van de maatregelen van het Vlaams Klimaatbeleidsplan is in het kader van het plan-MER voor de stroomgebiedbeheerplannen (SGBP) 2022-2027 niet aan de orde. Wel kunnen we nagaan in welke mate de maatregelen van de SGBP de maatregelen van het klimaatbeleidsplan zouden hypothekeren. Klimaatverandering an sich zal in ieder geval meegenomen worden als autonome evolutie. Dit is ook zo opgenomen in de richtlijnen. M.b.t. de LULUCF-richtlijn vermelden de richtlijnen voor de discipline klimaat 'Verandering in landgebruik kan zorgen voor een significante uitstoot van CO2. Bij de analyse zal hiermee rekening worden gehouden.'	

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : jVkJrKz
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 500 Voorkomen van pesticiden : hier zou men kunnen overwegen - ongeacht de gebieden - om opritten naar woningen of parkings gelegen langsheen of in de nabijheid van waterlopen deels te kunnen verhanden zodat daar geen verontreiniging via het gebruik van onkruidverdelgers meer zou dienen te gebeuren. Indien verharding niet wenselijk is zou men wel betere milieuvriendelijke vervangende producten op de markt moeten kunnen brengen (de op heden te koop aangeboden "vervangende producten" zijn immers niet steeds effectief en als bv iemand die vroeger ipv 1 of 2 x per jaar onkruidverdelgers/pesticiden diende te gebruiken nu plots 10 keer deze vervangende producten dient te gebruiken (wegens geen resultaat) dan is dat niet echt bevorderend voor de sensibilisering van eigenaars/landbouwers . Ook mbt de landbouwactiviteiten zijn meer milieuvriendelijker producten nodig zodat meer wetenschappelijk onderzoek dienaangaande dient aangemoedigd.
Overweging
Al sinds 2004 sensibiliseert de Vlaamse overheid om het gebruik van pesticiden sterk te verminderen. De doelstelling vastgelegd in de wetgeving is: (1) voorkomen van het gebruik, (2) alternatieven (3) pas in allerlaatste instantie het gebruik van chemische middelen. Meer informatie voor niet land- en tuinbouw op www.vmm.be/zonderisgezonder en www.vmm.be/mijn-gifvrije-tuin Voor de openbare diensten geldt een verbod op het gebruik van pesticiden. Voor de particulier (amateurgebruiker) heeft de federale overheid, die verantwoordelijk is voor het op de markt brengen van producten, het gamma aan producten sterk gereduceerd. Daarnaast gelden ook voorwaarden om die producten te gebruiken zoals het aantal keer per jaar dat dit product mag gebruikt worden (geen enkel product mag 10 keer per jaar gebruikt worden), de afstand van de waterloop etc. Meer informatie op www.fytoweb.be. Via het afstromen van verhardingen kunnen pesticiden in het oppervlaktewater of de riolering terecht komen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	jVkJrKz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 501 Oeverzones afbakenen en overeenkomsten sluiten is positief. Dit kan in samenspraak met eigenaars/gebruikers en de betreffende besturen. Verwerving dient slechts indien géén enkele andere oplossing mogelijk is overwogen te worden en dan nog mits "volledige vergoeding volgens verkoopwaarde" zodat niet steeds dezelfde mensen de dupe worden van beleidsmaatregelen. Immers wie door de een of andere handeling in de jaren 60 in gebieden zoals natuurgebied of bosgebied ingekleurd werd (daar stonden ook woningen al dan niet via een verkaveling aangekocht en met bouwvergunning gebouwd en daaronder vielen blijkbaar ook gronden al decennia gebruikt voor landbouwactiviteiten) dan moeten deze mensen niet geruineerd worden (het eigendomsrecht dient gerespecteerd) want deze mensen hebben nooit een vergoeding gekregen voor hun gewijzigde inkleuring waarvan ze geen weet hadden. Oeversteviging al dan niet na verhoging oeverzone) en een afbakening van de weiden langs oevers (zodat bv geen koeien meer in de beken komen drinken en de oevers aftrappen en vervuilen) of landbouwactiviteiten beperken tot minstens 5 meter van de oevers zou al een heel goed positief effect hebben om de nutriëntenverontreiniging vanuit de landbouw aan te pakken.	
Overweging	
Het is de bedoeling van de Vlaamse overheid om enkel over te gaan tot verwerving als de gewenste oeverzone niet op een andere manier kan gerealiseerd worden. Er zal bij voorkeur gewerkt worden met beheerovereenkomsten, dienstenvergoedingen en instrumenten voor grondmobiliteit. Ook in het kader van ruilverkavelingen en natuurinrichtingsprojecten kunnen oeverzones egerealiseerd worden. Zeker voor het beheer van de oeverzones zal zoveel mogelijk samengewerkt worden met lokale actoren (landbouwers en terreinbeherende verenigingen).	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	jVkJrKz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 502 Aanleg van natuurvriendelijke oevers en aanleg van oeverzones : dit is positief (dient wel best ook met eigenaars en landbouwers /gebruikers van de gronden besproken/gerealiseerd te worden). De versteviging van de oevers dient niet alleen op bepaalde plekken te gebeuren maar over de ganse lengte van de beken zodat de afkalving van de gronden gelegen langs deze beken gestopt kan worden, eigenaars niet voortdurend met grondverlies te maken krijgen en de beken minder vervuild worden (dit kan gerealiseerd worden in overleg met de polderbesturen - al dan niet in fases -en dit is perfect mogelijk in alle gebieden mits voldoende kredieten ter beschikking gesteld worden van de polderbesturen). Ruiming van puin/slib in de beken dient dan best gelijktijdig gerealiseerd te worden (dit heeft ook een positief effect op de opvang van de watercapaciteit).	

Overweging
Afkalving van gronden langs waterlopen is op verschillende plaatsen een probleem. Vaak heeft dit te maken met te intensieve ruimingen waardoor de waterloop te diep ligt t.o.v. het maaiveld. De VMM heeft berekend dat de aanleg van een oeverzone een veel goedkopere manier is om afkalving tegen te gaan dan kunstmatige oeverversteving. Polderbesturen kunnen voor de aanleg van een oeverzone een subsidie krijgen van de VMM in het kader van het subsidiebesluit polders en wateringen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	jVkJrKz
Ingediende reacties	
Id: 503	
Voor een betere erosiebestrijding op alle gronden (niet alleen mbt percelen die in de gewestplannen als landbouwgebied ingekleurd werden maar ook in andere gebieden zoals in natuurgebieden waar in de werkelijkheid sedert meer dan 100 jaar bv koeien grazen of in andere dan landbouwgebieden maar waar wel landbouwactiviteiten uitgeoefend worden) zou men bv beekoevers die volledig afgekalft zijn omdat bv koeien tot in een beek komen drinken of een landbouwer tot aan een beek zijn landbouwactiviteit uitoefent de oevers bv verplicht dienen op te hogen op een milieuvriendelijke manier en bedrading verplicht dienen te maken op bv 1 of 2 meter van de oevers zodat er minder mest /afstromend vervuil dadelijk in de beken terecht zou komen. In samenspraak met eigenaars/landbouwers zou dit perfect mogelijk moeten zijn zonder bv boeren ed hun broodwinning af te nemen.	
Overweging	
In de wetgeving zijn reeds een aantal bepalingen opgenomen om oeverzones te beschermen. Zo moet o.a. een strook van minstens 1 meter tot de waterloop bemestingsvrij (tenzij door natuurlijke uitscheiding) en bewerkingsvrij gehouden worden. Bij de recente goedkeuring van de wijzigingen aan de wet onbevaarbare waterlopen werd voorzien dat bepalingen over de afrastering langs waterlopen, zoals de nood tot plaatsing van afrastering, de nodige afstanden bij plaatsing en de wegneembaarheid met het oog op het uitvoeren van taken door de waterbeheerder door de Vlaamse regering genomen kunnen worden. De idee is een regeling uit te werken waarbij de waterbeheerder aanpalende gebruikers kan verplichten om een afrastering te plaatsen om oevererosie te voorkomen. Daarnaast bestaan er ook subsidiemogelijkheden om landbouwers te vergoeden wanneer zij meer doen dan de minimale wettelijke verplichtingen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	KGqsUHT2
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 480 Europees actieplan voor geneesmiddelenresidues in ons milieu en water D. ...	
Overweging	
Het is niet helemaal duidelijk wat met deze opmerking bedoeld wordt, aangezien deze onvolledig is. Het Europees actieplan is gekend en zoals vermeld in de doelstelling werken we mee aan deze Europese Strategie.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 291 In de waterbeleidsnota wordt aangegeven dat voor zowel oppervlaktewater als voor grondwater dat bestemd is voor drinkwater een nieuw generiek beschermingskader worden uitgewerkt. Boerenbond vraagt dat wanneer de beschermingsmaatregelen zware gevolgen hebben voor de aanwezige land- en tuinbouw er wordt ingezet op een degelijk flankerend beleid. We vragen tevens dat via de overlegstructuur “Meersporenaanpak vrijwaring drinkwaterbronnen tegen contaminatie door gewasbeschermingsmiddelen” de relevante stakeholders op het terrein, waaronder landbouw, tijdig geïnformeerd en betrokken worden over dit nieuwe generieke beschermingskader. In de visienota wordt verwezen naar het afsprakenkader ‘Meersporenaanpak pesticidevrij beschermingszones’. Als hiermee het afsprakenkader ‘Meersporenaanpak vrijwaring drinkwaterbronnen tegen contaminatie door gewasbeschermingsmiddelen’ wordt bedoeld, dan graag ook deze titel gebruiken.	
Overweging	
De vraag naar een flankerend beleid als de beschermingsmaatregelen zware gevolgen hebben voor de aanwezige land- en tuinbouw, wordt meegenomen bij de verdere uitwerking. De evoluties binnen het GLB moeten hiervoor worden opgevolgd en zo mogelijk hiervoor strategisch worden benut. De landbouworganisaties Boerenbond en ABS ondertekenden inderdaad het afsprakenkader 'Meersporenaanpak vrijwaring drinkwaterbronnen tegen contaminatie door gewasbeschermingsmiddelen'. Dit wordt tekstueel aangepast.	

Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 1 - De kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater blijven verbeteren <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> Krachtlijn 1, doelstelling 6, laatste alinea wordt als volgt gewijzigd: Het afsprakenkader 'Meersporenaanpak pesticidevrije beschermingszones vrijwaring drinkwaterbronnen tegen contaminatie door gewasbeschermingsmiddelen' is een eerste realisatie.
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
Id: 292	
In waterbeleidsnota staat vermeld dat Vlaanderen via haar vertegenwoordiging bij de Europese instanties hoog zal inzetten op een verscherping van het productbeleid voor gevaarlijke stoffen. Boerenbond benadrukt dat het op de markt brengen van een gewasbeschermingsmiddel aan een zeer strenge evaluatieprocedure, één van de strengste ter wereld, is onderworpen. Deze evaluatieprocedure is zowel Europees als federaal. Boerenbond is van mening dat wanneer een product op de markt wordt gebracht dit dan ook veilig is voor mens en milieu. Boerenbond gaat dan ook niet akkoord met een verscherping van het productbeleid ten aanzien van gewasbeschermingsmiddelen. Gewasbeschermingsmiddelen zijn belangrijk in de bedrijfsvoering van een land- en tuinbouwbedrijf. Wat een medicijn is voor de mens, is een gewasbeschermingsmiddel voor de plant.	
Overweging	
Als er zich aanhoudend problemen voordoen met bepaalde gevaarlijke stoffen die de milieukwaliteitsnorm overschrijden, dan is het een piste om via productbeleid deze problemen trachten aan te pakken. Dit is echter niet de enige piste en het is evenmin nodig om voor alle gevaarlijke stoffen te streven naar een verscherping van het productbeleid. De desbetreffende passage in de waterbeleidsnota zal tekstueel nog aangepast worden.	
En ook al wordt de evaluatieprocedure voor het op de markt brengen van pesticiden als streng ervaren, is het toch van belang dat bv. op Europees niveau niet alleen de stem van de industriële lobby's wordt gehoord, maar dat ook voldoende rekening gehouden wordt met de belangen van het leefmilieu en het voorzorgsprincipe.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 1 - De kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater blijven verbeteren <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> Vlaanderen zal via haar vertegenwoordiging bij de Europese instanties hoog inzetten op een verscherping van het productbeleid voor bepaalde gevaarlijke stoffen indien dit nodig is voor het bereiken van de goede toestand en het belang van het voorzorgs-beginsel hierbij onderstrepen.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 293 We blijven vanuit Boerenbond sensibiliseren rond een correct gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en het terugdringen van diffuse en puntverontreiniging.	
Overweging	
De CIW neemt akte van deze opmerking.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 294 Oeverzones worden in de waterbeleidsnota aangehaald als een instrument om ecologisch herstel te verhogen, maar evenzeer om de nutriëntenproblematiek aan te pakken en erosie te bestrijden. Zoals in de tekst aangegeven is het belangrijk om meer kennis te vergaren met betrekking tot de inrichting van oeverzones (noodzaak, uitwerking, beheer). Oeverzones dienen gebiedsgericht en daar waar de effectiviteit het grootst is aangelegd te worden. Het mag geen verborgen natuurgebied worden en mag niet gebruikt worden om ruimtelijke claim te realiseren. We ondersteunen het idee om demonstratieprojecten op te starten, waarbij gezocht wordt naar win-win situaties, via een stimulerend beleid (blauwe diensten, beheerovereenkomsten), en waarbij de lokale actoren maximaal betrokken worden.	
Overweging	
De CIW is het eens met de stelling dat oeverzones gebiedsgericht en op maat ingezet moeten worden. Momenteel werkt de CIW een toepassingskader uit voor oeverzones. Dit zal duidelijk maken waar de realisatie van oeverzones een zinvolle maatregel is en welke functie(s) de voorgestelde oeverzones kunnen vervullen. De functie of combinatie van functies van een oeverzone bepaalt in grote mate de breedte, de inrichting en het gepaste beheer van de oeverzone en dus ook het instrument dat kan worden ingezet om de oeverzone te realiseren. Afhankelijk van de functie, de inrichting en het beheer van de oeverzone is een bestemmingswijziging al dan niet aangewezen. Het is alleszins niet de bedoeling om van alle types oeverzones natuurgebied te maken. Uiteraard nemen oeverzones, opnieuw afhankelijk van hun functie(s), ruimte in die niet meer voor intensieve landbouw kan gebruikt worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 295 In het kader van de aanpak van invasieve exoten (o.a. Reuzebereklaauw, Japanse duizendknoop, Chinese wolhandkrab, ...) is Boerenbond vragende partij dat er een plan van aanpak wordt uitgewerkt zodoende problemen van uitdeining van invasieve soorten te vermijden. Op het terrein verloopt de aanpak door de waterbeheerders niet altijd zoals gewenst. Boerenbond vraagt dan ook dat dit veel beter wordt opgevolgd.	
Overweging	
De beheersing van invasieve exoten is al lang een belangrijk aandachtspunt bij water- en natuurbeheerders. Een effectieve bestrijding is moeilijk. Voor soorten zoals Chinese wolhandkrab lijkt het voorkomen van verdere verspreiding het hoogst haalbare. Er wordt een beheerregeling uitgewerkt voor stierkikker, muskusrat en 11 soorten exotische waterplanten uit de Europese Verordening rond invasieve exoten. Voor de bestrijding van terrestrische invasieve exoten zoals Japanse duizendknoop en reuzenbereklaauw is het aangewezen dat water- en natuurbeheerders samenwerken met landbouwers.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 296 Boerenbond stelt vast dat men ervan overtuigd is dat het versnellen van de transitie naar een duurzamer landbouw- en voedingssysteem een oplossing kan bieden voor de nutriëntenproblematiek. Dit zonder zelfs maar enige indicatie te geven van wat begrepen kan worden onder dat duurzamer landbouw- en voedingssysteem. Ook met de evolutie die de voorbije jaren heeft plaatsgevonden om milieudrukken te verminderen wordt geen rekening gehouden. Daarnaast mag men niet uit het oog mag verliezen dat het Vlaamse landbouw- en voedingssysteem een economische sector is die opereert in een mondiale context. Van al deze elementen wordt volledig abstractie gemaakt en is het dus bijgevolg niet in te schatten is wat de impact zal zijn voor de sector. Tenslotte menen we dat het niet aan de overheidsactoren is binnen het waterbeleid om een centrale rol binnen dit transitieproces op zich te nemen (cf. Minaraadadvies).	

Overweging
Het klopt dat de overheidsactoren uit het waterbeleid geen centrale trekkende rol kunnen opnemen in een dergelijke transitie (en dit wordt in de waterbeleidsnota evenmin geambieerd). Maar tegelijkertijd is zo'n transitie wel noodzakelijk om de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water te kunnen halen, aangezien de sector er met de huidige landbouwpraktijken alsnog niet in geslaagd is om de nutriëntendruk op de watersystemen (oppervlakte- én grondwater) te doen dalen. Een duurzaam landbouw- en voedingssysteem omvat vele aspecten (zie bv. MIRA topicrapport "Transitie naar een duurzaam landbouw- en voedingssysteem in Vlaanderen: een systeemanalyse"), maar voor het waterbeleid speelt uiteraard een verlaging van de druk op het milieu (verontreiniging met nutriënten en pesticiden, erosie, ...) hierin een centrale rol. Zie ook de definitie van de FAO, waarbij één van de 5 principes van duurzame voeding en landbouw het volgende is: "Sustainability requires direct action to conserve, protect and enhance natural resources". Het klopt ook dat de landbouwsector opereert in een mondiale context, maar dit neemt niet weg dat er ook vandaag de dag in Vlaanderen al bedrijven zijn die bewijzen dat duurzaam werken ook economisch rendabel kan zijn en dat het één het ander dus niet hoeft uit te sluiten.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 297	
Met betrekking tot de niet verhoopte waterkwaliteitsverbetering voor nutriënten, ondanks de inzet van de mestactieplannen, wil Boerenbond onderstrepen dat er meer speelt dan enkel het bedrijfsmanagement van land- en tuinbouwers. Zo mag het effect van te droge of te natte periodes niet zomaar onder tafel geveegd worden.	
Overweging	
Het klopt dat weersomstandigheden een invloed kunnen hebben op hoeveel nutriënten er uitspoelen. Maar het omgekeerde van wat de opmerking zegt geldt evenzeer: het zijn nooit uitsluitend de weersomstandigheden die zorgen voor een teveel aan nutriënten in de waterlopen en het grondwater, het effect van het gevoerde bedrijfsmanagement mag ook niet zomaar genegeerd worden. Of m.a.w. nutriënten die niet in de bodem aanwezig zijn kunnen ook niet uit- of afspoelen, hoeveel neerslag er dan ook mag vallen. Er is daarom nood aan weerrobuuste maatregelen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 298 Er wordt in de waterbeleidsnota ook gesproken over het bijsturen van de bemestingsnormen. Boerenbond benadrukt dat bemestingsnormen wetenschappelijk zijn onderbouwd op basis van een optimale opbrengst en minimale milieu-impact. Lagere normen hypothekeren de rendabiliteit van onze land- en tuinbouw en leiden niet tot een betere waterkwaliteit.	
Overweging	
Dit klopt niet. De zinsnede "bijsturen van bemestingsnormen" staat nergens in de waterbeleidsnota.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 299 Boerenbond merkt op dat de kennis over nutriëntentransport en de wisselwerking tussen bemesting en grond- en oppervlaktewater er momenteel niet is. Onze land- en tuinbouwers zijn vragende partij om verduidelijking te krijgen, zonder ingewikkelde formules en modelberekeningen over deze "black-box" materie. Wanneer de relatie tussen oppervlakte- en grondwater voor ieder meetpunt is uitgeklaard wil Boerenbond zeker de discussie aangaan om samen naar oplossingen te zoeken. Boerenbond kant zich tegen het opleggen van maatregelen zonder onderbouwing en zonder effect.	
Overweging	
Het klopt niet dat die kennis er momenteel niet is. Dit staat ook niet zo in de waterbeleidsnota. Er staat wel dat we die kennis (die we nu reeds hebben) verder willen uitbreiden om maatregelen nog beter te kunnen beoordelen op hun effectiviteit. Dat is iets helemaal anders dan suggereren dat er nu maatregelen worden opgelegd zonder onderbouwing en zonder effect.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 300 De uitbreiding van fosformaatregelen in het mestbeleid is voor Boerenbond niet aan de orde. Boerenbond is dan ook niet akkoord met deze actie zoals geformuleerd in de waterbeleidsnota. Wetenschappers van KULeuven en UGent beamen dat de aanpak fosforproblematiek een werk van lange adem is. In MAP5 zijn al serieuze bijsturingen gebeurd. Het effect van deze maatregelen mag niet op korte termijn verwacht worden.	
Overweging	
Fosfor is dé probleemparameter bij uitstek als het gaat over het halen van de goede fysisch-chemische toestand in het oppervlaktewater (nog geen 10% van de waterlichamen haalt de norm voor fosfor). De landbouwsector is bovendien verantwoordelijk voor een aanzienlijk aandeel van de totale jaarlijkse fosforvracht die in het oppervlaktewater terechtkomt. Net omdat de aanpak van de fosforproblematiek een werk van lange adem is en dat er nog gedurende lange tijd nalevering mogelijk is, is het belangrijk er zo snel mogelijk voor te zorgen dat er niet nog grote hoeveelheden extra fosfor in het watersysteem terecht komen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 301 In de waterbeleidsnota worden o.a. de sappen van natte biomassa en afstromend vervuild erfwater, spuiwaterlozingen uit tuinbouwbedrijven en lekkende mestkelders als puntbronnen aangeduid die voor zeer hoge nutriëntenpieken kunnen zorgen. Boerenbond is van mening dat een aantal puntbronnen gelegen nabij de waterloop vergeten worden in de nota, zijnde puntvervuilingen afkomstig van niet-afgedekt grasmaaisel uit weg- en natuurbeheer, paardenmest naast de waterloop, composthopen particulieren...	
Overweging	
De in de opmerking genoemde puntbronnen zijn meestal relatief beperkt in hoeveelheid biomassa. De dagelijkse praktijk van de calamiteitenwerking toont aan dat incidenten die leiden tot hoge nutriëntenpieken meestal gelinkt zijn aan de in de waterbeleidsnota genoemde puntbronnen. Bovendien mogen bv. composthopen van particulieren niet gelegen zijn in de 5-meterzone langs de waterloop. De waterbeleidsnota heeft ook niet tot doel alle mogelijke bronnen van verontreiniging te noemen en alle mogelijke problematieken te benoemen, maar wel diegene met de grootste impact op de waterkwaliteit.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 302 Wat de erfsappen betreft, moet de focus liggen op de natte biomassa en niet op al het afstromend erfwater, zoals nu het geval lijkt te zijn. Anders dreigt de scope zo breed te gaan dat nagenoeg niet verontreinigd afstromend hemelwater te streng benaderd wordt.	
Overweging	
In de waterbeleidsnota wordt dan ook gesproken over 'vervuild' erfwater en dus niet over 'al het afstromend erfwater'.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	LvimxxVp
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 75 De Bekkenraad van het Demerbekken stelt ook voor om te onderzoeken of de bufferstrookmaatregel, binnen het pakket van de vergroeningsmaatregelen, niet aantrekkelijker kan gemaakt worden voor de landbouwers. De Bekkenraad van het Demerbekken vraagt ook om te investeren in mensen, die de mogelijkheden van bufferstroken actief en rechtstreeks bij de landbouwers kunnen promoten.	
Overweging	
Vanuit het waterbeheer en de CIW wordt het sterker inzetten op bufferstroken via de vergroeningsmaatregelen van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) en via andere initiatieven ten volle ondersteund. Deze concrete vraag m.b.t. het aantrekkelijker maken van bufferstroken in het vergroeningspakket moet evenwel ingebracht worden in het kader van het nieuwe GLB voor de periode 2021-2027, dat op dit ogenblik in volle voorbereiding is via een afzonderlijk traject. De randvoorwaarden en vergroening binnen het GLB is één van de punten die in de onderhandelingen aan bod komt. Ook de landbouwsector en andere actoren worden betrokken. Zo was er een online bevraging over het GLB na 2020 en hebben de strategische adviesraden advies uitgebracht bij de “Ontwerp strategie Vlaams Gemeenschappelijk Landbouwbeleid 2021-2027”. Het promoten van bufferstroken bij landbouwers gebeurt al door VLM en via diverse andere fora (bv. agrobeheergroepen) & initiatieven (vb. landinrichtingsproject Water-Land-Schap). Landbouwers kunnen voor het sluiten van beheerovereenkomsten een beroep doen op de VLM-bedrijfsplanners die hen persoonlijk ondersteunen en begeleiden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	

Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	LvimxxVp
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 77 De bekkenraad van het Demerbekken wijst erop dat het zoeken naar maatregelen om het zelfzuiverend vermogen van het watersysteem te verhogen (blz 10 waterbeleidsnota) zich niet mag beperken tot het landbouwgebied. Ook in stedelijke context(geïntegreerd in bijvoorbeeld stadsvernieuwing, 'water-in-de-stad'-projecten) , in natuurgebied en op privédomein dient hierop te worden ingezet. Door het toevoegen van 'verhoging van het zelfzuiverend vermogen van de waterloop' in lijsten van prioriteiten, aandachtspunten en selectiecriteria bij projecten, en door het voorzien van co-subsidiëring voor wie hiervoor inspanningen doet (waterbeheerders, lokale besturen, natuurverenigingen, landbouwers, privé-eigenaars) kan hier extra op worden ingezet.	
Overweging	
Het klopt dat niet enkel in landbouwgebied gezocht moet/kan worden naar mogelijkheden om het zelfzuiverend vermogen van het watersysteem te verhogen. De tekst wordt aangepast door 'in landbouwgebied' te schrappen.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 1 - De kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater blijven verbeteren <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> In landbouwgebied Daarnaast zullen we ook zoeken naar mogelijkheden om ook het zelfzuiverend vermogen van het watersysteem te verhogen door op bepaalde locaties een natuurlijke zuiveringsinfrastructuur in te richten die gebaseerd is op wetlands, rietkragen of plasbermen, enz	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	pIGTiLTY
Ingediende reacties	

-“De concrete milieudoelstellingen voor elk oppervlakte- en grondwaterlichaam onderbouwen en bepalen.”

Gezien de complexiteit van deze oefening (veelheid aan parameters en interacties binnen het watersysteem en met de omgeving maken we hiervoor gebruik van het modelinstrumentarium (nutriëntenemissiemodel, waterkwaliteitsmodel, ecologisch model) dat we verder zullen valideren, ontwikkelen en uitbouwen en we steunen ook op wetenschappelijk onderzoek en expert judgement.”

Beleid mag niet enkel gebaseerd zijn op modellen, maar vertrekt beter vanuit een conceptueel sitemodel, het bijeenbrengen van data. Modellen kunnen hierbij ondersteunend zijn, maar kunnen nooit het analyseren en doorgronden van een systeem vervangen. OVAM heeft reeds herhaaldelijk aangebracht bij VMM/CIW dat het Weiss model geen gegevens bevat over waterbodemp- en oeververontreiniging, bodemp- en grondwaterverontreiniging, stortplaatsen. Het is dan ook wetenschappelijk niet correct om conclusies te trekken over bronnen en maatregelen te formuleren op basis van het Weiss model dat niet alle bronnen omvat.

(zie ook het laatste rapport <https://www.vmm.be/publicaties/waterverontreiniging-door-metalen-in-2017>, waar nergens de nuancering wordt gemaakt dat het Weiss model niet alle bronnen omvat).

Veel belangrijker dan het uitbouwen van modellen, is het uitbouwen van een open data systeem die data bijeenbrengt in inzicht verschaft in de ruime omgeving waar het watersysteem deel van uitmaakt.

De recente berichtgeving rond de mestproblematiek tonen ook aan dat modellen niet de werkelijkheid weergeven.

Zie ook de aanpak in Nederland, waar per waterloop een factsheet wordt opgemaakt en op basis van die factsheet per waterloop maatregelen worden geformuleerd.

Link: <https://www.waterkwaliteitsportaal.nl/Beheer/Data/PubliekviewName=Factsheets&year=2018&m onth=December>

Kan dit modelinstrumentarium ingekeken worden ? Het zal belangrijk zijn en het zal nodig zijn dat OVAM hierbij betrokken is voor het aspect verontreinigde waterbodems en oevers en bodemp- en grondwaterverontreiniging.

(brief)

-“De concrete milieudoelstellingen voor elk oppervlakte- en grondwaterlichaam onderbouwen en bepalen.”

Gezien de complexiteit van deze oefening (veelheid aan parameters en interacties binnen het watersysteem en met de omgeving maken we hiervoor gebruik van het modelinstrumentarium (nutriëntenemissiemodel, waterkwaliteitsmodel, ecologisch model) dat we verder zullen valideren, ontwikkelen en uitbouwen en we steunen ook op wetenschappelijk onderzoek en expert judgement.”

De OVAM begrijpt en vindt het uiteraard logisch dat modellen worden ingezet bij de uitwerking van het beleid. Modellen kunnen hierbij ondersteunend zijn. Ze kunnen echter niet het analyseren en doorgronden van een systeem vervangen. Het uitbouwen van een beleid vraagt een conceptueel sitemodel en het bijeenbrengen van data, dit ondersteund met modellen. Een integrale benadering impliceert ook dat modellen worden gehanteerd die gegevens aanreiken over diverse aspecten. Het Weiss model omvat geen gegevens over waterbodemp- en

[be/publicaties/waterverontreiniging• door-metalen-in-2017](https://publicaties/waterverontreiniging• door-metalen-in-2017), waar nergens de nuancering wordt gemaakt dat het Weiss model niet alle bronnen omvat). De OVAM acht het meer van belang om te sleutelen aan een open data systeem die data bijeenbrengt en inzicht verschaft in de ruime omgeving waar het watersysteem deel van uitmaakt. Ter illustratie. Zie ook de aanpak in Nederland, waar per waterloop een factsheet wordt opgemaakt en op basis van die factsheet per waterloop maatregelen worden geformuleerd. Link: <https://www.waterkwaliteitsportaal.nl/Beheer/Data/PubliekviewName=Factsheets&year=2018&month=December>. Tenslotte is er hierbij de vraag naar inzage in het modelinstrumentarium. Het zal belangrijk zijn en het zal nodig zijn dat OVAM hierbij betrokken is voor het aspect verontreinigde waterbodems en oevers en bodem- en grondwaterverontreiniging.

Overweging

Het modelinstrumentarium wordt gebruikt ter ondersteuning van het beleid, maar het beleid wordt uiteraard niet enkel gestuurd door de uitkomsten van modellen. Zoals ook reeds tekstueel aangegeven in de desbetreffende zin van de waterbeleidsnota waarnaar in de opmerking verwezen wordt, wordt ook gesteund op onder meer de uitkomsten van wetenschappelijk onderzoek en expert judgement.

Wat de verwijzing naar de Nederlandse factsheets betreft: ook in Vlaanderen werd / wordt als onderdeel van het stroomgebiedbeheerplan voor elk waterlichaam een dergelijke 'factsheet' opgemaakt, alleen heten deze in Vlaamse context 'waterlichaamfiches'. De waterlichaamfiches zijn te consulteren op het geoloket van de stroomgebiedbeheerplannen: <http://www.integraalwaterbeleid.be/nl/geoloket/geoloket-stroomgebiedbeheerplannen>

Voorstel tot aanpassing

Nvt

Aanbeveling(en)

Nvt

Code van de indiener : pIGTiLTY

Ingediende reacties

Id: 308

Het saneren van vervuilde waterbodems pakken we bij voorkeur gecombineerd aan met beekherstel.”
Bij de aanpak van verontreinigde waterbodems is ook vaak een probleem met verontreinigde oevers. In een bodemsaneringsproject wordt beekherstel achteraf mee opgenomen.
(cfr sanering Winterbeek, waar een grotere volume grond van de oevers werd ontgraven dan de hoeveelheid waterbodem).

(brief)

- "Het saneren van vervuilde waterbodems pakken we bij voorkeur gecombineerd aan met beekherstel."
Bij de aanpak van verontreinigde waterbodems is er ook vaak een probleem met verontreinigde oevers. In een bodemsaneringsproject wordt beekherstel achteraf mee opgenomen.
(cfr sanering Winterbeek, waar een grotere volume grond van de oevers werd ontgraven dan de hoeveelheid waterbodem).

Overweging

Het klopt dat wanneer de waterbodem vervuild is, vaak ook de oevers vervuild zijn en dan samen aangepakt moeten worden.

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : pIGTiLTY
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 309 -“Daarnaast zetten we ook in op het verwijderen van sediment op locaties waar de nalevering van fosfor uit dit sediment voor een aanzienlijke bijdrage in de eutrofiëring van de waterloop zorgt.” Niet enkel diffuse verontreiniging met fosfor dient te worden aangepakt. Er dient ook gekeken te worden naar het verwijderen van hotspots van waterbodembodem- en oeververontreiniging. (brief) -“Daarnaast zetten we ook in op het verwijderen van sediment op locaties waar de nalevering van fosfor uit dit sediment voor een aanzienlijke bijdrage in de eutrofiëring van de waterloop zorgt.” Niet enkel diffuse verontreiniging met fosfor dient te worden aangepakt. Er dient ook gekeken te worden naar het verwijderen van hotspots van waterbodembodem- en oeververontreiniging.
Overweging
De zin waarnaar in de opmerking verwezen wordt, staat onder de doelstelling "De nutriëntenproblematiek aanpakken". Het is logisch dat in deze zin dus enkel naar nutriënten verwezen wordt en niet naar andere vormen van waterbodembodemverontreiniging.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	pIGTiLTY
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 310 -“oeverzones” : Ook de fysicochemische kwaliteit van de oevers dient te worden bekeken. Vaak zijn hier ook bronnen van verontreiniging aanwezig door ruiming die in het verleden werden uitgevoerd. De verontreinigingsproblematiek van de oevers wordt vaak niet mee bekeken en onderschat. Indien dit niet wordt meegenomen in de analyse kan na verloop van tijd het verontreinigd materiaal van op de oever, door erosie opnieuw in het systeem komen. (brief) - "oeverzones" : Ook de fysicochemische kwaliteit van de oevers is belangrijk om mee te nemen. Vaak zijn hier ook bronnen van verontreiniging aanwezig door ruiming die in het verleden werden uitgevoerd. De verontreinigingsproblematiek van de oevers wordt regelmatig onderschat. Indien dit niet wordt meegenomen in de analyse kan na verloop van tijd het verontreinigd materiaal van op de oever, door erosie, opnieuw in het systeem komen.	
Overweging	
Wanneer een waterbodemsanering wordt uitgevoerd, is het inderdaad aangewezen om ook de verontreinigde oevers (indien van toepassing) aan te pakken om te voorkomen dat verontreinigde bodempartikels door erosie in de waterloop terecht komen en opnieuw de waterbodem verontreinigen. De Code van Goede Praktijk Bagger- en Ruimingsspecie bepaalt dat er geen verontreinigd slib meer op de oevers mag gedponeerd worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	pIGTiLTY
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 311 -“Gevaarlijke stoffen zijn afkomstig van allerlei menselijke activiteiten en ‘routes’ (industriële lozingen, corrosie, huishoudelijk gebruik van allerlei producten, medicijnresten, pesticidengebruik, atmosferische depositie, afspoeling van (on)verharde oppervlakken enz.)” Nalevering van verontreinigde waterbodem én oevers, wordt hier ten onrechte niet vermeld. (brief) - "Gevaarlijke stoffen zijn afkomstig van allerlei menselijke activiteiten en 'routes' (industriële lozingen, corrosie, huishoudelijk gebruik van allerlei producten, medicijnresten, pesticidengebruik, atmosferische depositie, afspoeling van (on)verharde oppervlakken enz.)" Nalevering van verontreinigde waterbodem én oevers is hier tevens aan de orde.	

Overweging
Het feit dat nalevering vanuit waterbodems en oevers een bron kan zijn van verontreiniging met gevaarlijke stoffen zal tekstueel aangevuld worden in de waterbeleidsnota.
Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 1 - De kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater blijven verbeteren <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> Krachtlijn 1, doelstelling 4, 1ste alinea wordt als volgt aangepast: Gevaarlijke stoffen zijn afkomstig van allerlei menselijke activiteiten en 'routes' (industriële lozingen, corrosie, huishoudelijk gebruik van allerlei producten, medicijnresten, pesticidengebruik, atmosferische depositie, afspoeling van (on)verharde oppervlakken enz.). Daarnaast kunnen ze ook in het oppervlaktewater terecht komen door nalevering vanuit verontreinigde waterbodems en oevers.
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	plGTiLTY
Ingediende reacties	
Id: 312	
- "We zullen de interacties binnen het watersysteem en met de omgeving beter in kaart brengen met het oog op een betere afstemming van het beleid en het beheer."	
Er is een nood aan een open data systeem die verschillende data bijeenbrengt. (brief)	
- "We zullen de interacties binnen het watersysteem en met de omgeving beter in kaart brengen met het oog op een betere afstemming van het beleid en het beheer."	
Zoals hiervoor aangegeven, wil de OVAM ook hier benadrukken dat er nood is aan een open data systeem die verschillende data bijeenbrengt.	
Overweging	
Momenteel worden al diverse aspecten in beeld gebracht via de waterlichaamfiches. In de toekomst zal onderzocht worden hoe deze fiches geoptimaliseerd en/of uitgebreid kunnen worden om via die weg nog meer informatie op waterlichaamniveau te kunnen verzamelen en ontsluiten.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 375 Zal de gemeente betrokken worden in het bepalen van de doelafstand en de acties die nog genomen moeten worden? Zal de gemeente voor het uitvoeren van de acties beroep kunnen doen op subsidies? Ook gemeenten die niet in speerpunt- of aandachtsgebieden liggen?	
Overweging	
Over het uitwerken van gebiedsspecifieke actieprogramma's voor elk waterlichaam zal overlegd worden in de bekkenstructuren. De gemeenten kunnen dus via die weg hieraan participeren. Op welke subsidies de gemeenten eventueel een beroep zullen kunnen doen voor het uitvoeren van acties en op welke manier de gebiedsgerichte prioritering hierin zal doorwegen zal bekeken worden bij de opmaak van het maatregelenprogramma bij het volgende stroomgebiedbeheerplan. Dit neemt niet weg dat elke waterbeheerder ook zelf een (financiële) verantwoordelijkheid draagt voor het uitvoeren van acties.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 376 Voor alle waterlichamen ligt vast welke normen gehaald moeten worden. Werd ook de norm voor de waterlopen van tweede categorie vastgelegd? Waar kunnen wij de vastgelegde normen terugvinden? Wij vinden nu enkel de kwaliteit van het Leiebekken terug.	
Overweging	
De te halen milieudoelstellingen per waterlichaam liggen inderdaad vast. Deze kunnen geraadpleegd worden via het geoloket van de stroomgebiedbeheerplannen: http://www.integraalwaterbeleid.be/nl/geoloket/geoloket-stroomgebiedbeheerplannen/ Via dit geoloket kan op een waterloop geklikt worden en dan krijgt men vervolgens een aantal linken naar fiches te zien. Door te klikken op de fiche 'Doelstellingen en afwijkingen' krijgt men de doelstellingen voor het waterlichaam te zien. Deze fiches zijn beschikbaar voor alle Vlaamse waterlichamen en lokale waterlichamen van eerste orde (L1). Voor de lokale waterlichamen van tweede orde (L2) zijn er geen fiches beschikbaar, maar voor deze waterlichamen gelden de doelstellingen die horen bij het type 'kleine beek' (afkorting: Bk). Deze zijn terug te vinden in het stroomgebiedbeheerplan voor de Schelde (http://www.integraalwaterbeleid.be/nl/stroomgebiedbeheerplannen/stroomgebiedbeheerplannen-2010-2015/voor-de-schelde) vanaf p. 153.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	

Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 377 Naast verdere sensibilisering en begeleiding zorgen we voor een intensievere handhaving van de wetgeving. Wie zal hiervoor moeten instaan? Zal er ook meer ondersteuning op vlak van handhaving komen vanuit Vlaanderen? Krijgen de gemeenten hiervoor extra tools, ondersteuning, opleidingen, ...	
Overweging	
Het belang van een efficiënte en kwaliteitsvolle handhaving kan moeilijk onderkend worden. Alle toezichthouders, zowel Vlaamse diensten als lokale toezichthouders van provincies, gemeenten, politie en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden, zouden hiervoor inspanningen moeten leveren. De Vlaamse overheid neemt de eigen gewestelijke prioriteiten op in een 5-jarlijks handhavingsprogramma. Daarnaast investeert ze, uitgaand van het subsidiariteitsprincipe, in constructieve en structurele ondersteuning van lokale besturen om op die manier tot een effectievere en meer gestroomlijnde handhaving te komen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 378 Het ecologisch herstel van waterlopen en het opnieuw laten meanderen, het inrichten van oeverzones, ... is een mooie doelstelling. De combinatie met de landbouw is echter niet altijd even gemakkelijk. Hoe rechter een perceel, hoe gemakkelijker bewerkbaar. Kan de gemeente hierbij ondersteuning krijgen vanuit de hogere overheid? Kan hier ook financiële ondersteuning voor gekregen worden, ook in gemeenten die niet in speerpunt- of aandachtsgebieden gelegen zijn?	
Overweging	
Bij de VMM bestaat enkel een subsidieregeling voor investeringen door polders en wateringen. Bij het Agentschap voor Natuur en Bos bestaan er verschillende projectoproepen voor de inrichting van natuur waaraan ook lokale besturen kunnen deelnemen. Een overzicht van deze subsidies met de voorwaarden en de procedure kunt u vinden op https://www.natuurenbos.be/subsidies.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	

Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 379 Zal het beschermingskader van toepassing zijn voor alle grachten, ook voor binnengrachten en baangrachten?	
Overweging	
In het decreet houdende diverse bepalingen inzake omgeving, natuur en landbouw van 26/4/19 is een definitie van gracht opgenomen. Het beschermingskader zal van toepassing zijn voor alle grachten die hierdoor gevat worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 380 Kan de procedure voor het wijzigen van een binnengracht naar een gracht van algemeen belang vereenvoudigd worden? Kan de gemeente hiervoor ondersteuning krijgen bij de hogere overheid? Grachten van algemeen belang kunnen een belangrijke schakel zijn in de afvoer van het hemelwater en kunnen mee opgenomen worden in het hemelwaterplan.	
Overweging	
De procedure om van een gracht een gracht van algemeen belang te maken kan volgens ons niet eenvoudiger gemaakt worden. Dit omdat bij een gracht van algemeen belang een erfdienstbaarheid van openbaar nut komt te liggen op de aanpalende gronden. Dergelijke beperking van het eigendomsrecht moet weloverwogen gebeuren: het moet noodzakelijk zijn om het doel van algemeen belang te halen en proportioneel (o.a. art. 1, 1e protocol Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens). De huidige procedure uit art. 23ter, §3 Wet Onbevaarbare Waterlopen heeft tot doel dergelijke wettige beslissing te nemen. Het bieden van inspraak met een openbaar onderzoek is in overeenstemming met het Verdrag van Aarhus. Het klopt dat grachten van algemeen een belangrijk schakel kunnen zijn in het kader van het integraal waterbeheer. De VVSG of de provincie kunnen de gemeente ondersteunen bij de voorbereiding van het dossier.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 381 Graag ook een oplossing voor het bestrijden van de Japanse Duizendknoop.	
Overweging	
In waterbeheerskwestie 1 werd onder de titel "invasieve exoten" 2 voorbeelden opgegeven (Chinese wolhandkrab en grote watervanell). Uiteraard zijn er meerdere. In KRACHTLIJN 1 DE KWALITEIT VAN HET OPPERVLAKTEWATER EN GRONDWATER BLIJVEN VERBETEREN van de visietekst wordt niet-limitatief aangegeven dat: De bestrijding van invasieve exoten is complex en arbeidsintensief, maar we blijven de nodige beheerinspanningen volhouden en we intensifiëren ze nog. Naast bestrijding zal ook blijvend ingezet worden op preventie. De goede samenwerking en kennis uitwisseling (onderzoek/technieken) over de bestuursniveaus heen is onmisbaar en zetten we voort. Japanse duizendknoop staat niet op de lijst bij de Europese Verordening inzake invasieve exoten, waarvan recent een derde versie is verschenen. Voor deze soort zal de komende jaren geen beheerregeling uitgewerkt worden. Dit wil niet zeggen dat lokaal (bv. in de bekkenspecifieke delen van het SGBP) geen acties/beheermaatregelen kunnen geformuleerd worden voor de bestrijding van deze soort (bv. wanneer de doelen/functies van de betreffende waterloop in het gedrang komen). Voor Japanse duizendknoop bestaan verschillende beheermethoden die in detail beschreven worden op Ecopedia (https://www.ecopedia.be/planten/japanse-duizendknoop-sachalinse-duizendknoop-en-boheemse-duizendknoop). Op Ecopedia staat ook een beslissing voor het uitwerken van een geschikte beheerstrategie voor Japanse duizendknoop in een	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Geen aanpassing tekst(en), bezorgdheid doorgeven aan WG ecologisch waterbeheer.	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 382 Kan de hogere overheid een aantal flyers, folders, affiches, campagnebeelden, fimpjes, ... ter beschikking stellen waarmee de gemeenten dan hun burgers kunnen sensibiliseren en motiveren? Denk bijvoorbeeld aan extra campagnemateriaal rond ontharden van tuinen, opritten, onderhoudsvriendelijke tuinen, natuurlijke bestrijdingsmiddelen (ipv pesticiden), ... Ik denk bijvoorbeeld aan het materiaal die voor Mooimakers en dierenwelzijn ter beschikking gesteld wordt en waar de gemeente verder mee aan de slag kan.	
Overweging	
Op de websites van de Vlaamse overheid is heel wat materiaal ter beschikking. Voor het pestidenvrijbeheer is de link: http://www.zonderisgezonder.be/campagnemateriaal. Op deze website staan goede voorbeelden voor particulieren om een tuin in te richten zonder pesticiden, je vindt er ook info over watervriendelijke tuinen: http://www.vmm.be/mijn-gifvrije-tuin/. Ook op de website van de CIW zijn allerlei folders en brochure te vinden en te bestellen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	R9SCFy1f
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 469 Is het eventueel niet interessant om vanuit het beleid de huidige 1m zone rond de waterloop uit te breiden? Momenteel mogen landbouwers hun gronden bewerken tot op 1 m van de oever van de waterloop. Bemesting mag maar tot op 5m van de waterloop. De handhaving hierop is naar mijn gevoel vrij beperkt, om dit efficiënter te maken is het misschien gewoon interessanter om de niet bewerkbare zone uit te breiden? Zo is direct en eenvoudig zichtbaar of er aan de wetgeving wordt voldaan en komen mestnutriënten minder snel in de waterloop terecht. Uiteraard moet dit in samenspraak gebeuren met de landbouw, eventueel met extra maatregelen die voor hen positief zijn? Een samenwerking met VLM en het departement Landbouw en Visserij is dus aan te raden.	
Overweging	
Het zou de kwaliteit van de waterlopen inderdaad ten goede komen moest de 1-meter zone worden uitgebreid, maar in de praktijk is dit wellicht moeilijk te realiseren gezien het gebrek aan draagvlak hiervoor. Landbouwers kunnen wel via vrijwillige beheerovereenkomsten 5 meter brede grasbufferstroken aanleggen langs waterlopen en hiervoor een vergoeding ontvangen. Nadeel is wel dat het om vrijwillige overeenkomsten gaat en dat landbouwers niet verplicht kunnen worden om ze aan te leggen, ook niet als dat op bepaalde plaatsen erg efficiënt zou blijken in het voorkomen van verontreiniging met nutriënten/pesticiden. I.p.v. een veralgemeende uitbreiding van de 1-meter zone zou het wel interessant kunnen zijn te onderzoeken of dit op bepaalde plaatsen toch niet opgelegd zou kunnen worden mits uitbetaling van een vergoeding. Zie hiervoor ook de passages over de uitwerking van een toepassingskader voor oeverzones in de waterbeleidsnota (krachtlijn 1, doelstelling 3).	

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	TyAcVZcM
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 250 (ook in krachtlijn 5, doelstelling 3) Onder meer op pagina 13 wordt de integrale benadering van het watersysteem door gebiedsgerichte werking en samenwerking aangehaald (tweede kolom). Dit komt ook terug in Krachtlijn 5 (Strategische doelstelling 3). <u>Graag hierbij vermelden</u> dat samenwerking tussen de verschillende overheden hiervoor noodzakelijk is en dat naast focus op de waterkwaliteit an sich ook de inrichting van de waterloop en oever een grote rol kan spelen voor het bekomen van een goede toestand van de waterlichamen (zie doelstelling 3 ‘Ecologisch herstel verhogen’). De ervaring uit de opmaak van de visienota ‘Water in de Stad’ leert ons echter dat de Vlaamse Waterweg vooral de thema’s mobiliteit en economie naar voor wil schuiven en dat een ecologische verbetering met groene vooroevers soms onbespreekbaar is. Vergroening dient ook nagestreefd te worden als dit verzoenbaar is met de economische en mobiliteitsdoelstellingen. De mogelijkheden in Gent worden daardoor gelimiteerd. <u>Gelieve ook te onderstrepen</u> dat ecologische maatregelen meestal voordelen hebben op meerdere beleidsdomeinen en bijgevolg ook op de kwaliteit van ecosystemen én waterlichamen.	
Overweging	
Het belang van samenwerking tussen verschillende overheden zal tekstueel nog aangevuld worden. In krachtlijn 1 wordt onder doelstelling 3 de bijdrage van een ecologische inrichting en beheer van waterlopen in het bereiken van de goede toestand voldoende benadrukt. Ook de effecten van ecologisch herstel op andere beleidsdomeinen worden belicht.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 1 - De kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater blijven verbeteren <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> Krachtlijn 1, doelstelling 5, 2de alinea wordt als volgt aangepast: Om het waterbeleid beter te kunnen afstemmen op die complexe interacties bestendigen en versterken we de integrale benadering van het watersysteem door de gebiedsgerichte werking en samenwerking binnen het beleidsdomein, en met andere beleidsdomeinen <u>en tussen de verschillende bestuursniveaus</u> meer en meer in de praktijk toe te passen.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 88 [39] In de waterbeleidsnota wordt voorgesteld om voor drinkwater specifieke gebiedsgerichte processen op te stellen. De raden menen dat de gebiedsgerichte bescherming van de drinkwatervoorraden geïntegreerd dient te worden in de gebiedsgerichte werking van de stroom en bekkengebiedbeheerplannen die meerdere aspecten omvat, en dat er dus geen nieuwe aparte specifieke processen dienen opgezet te worden.	
Overweging	
Deze aanbeveling wordt meegenomen bij de verdere uitwerking van het proces. Een integrale benadering wordt steeds beoogd.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 89 [38] In de VISIE 2050 wordt voorop gesteld dat “Vlaanderen verontreiniging maximaal zal voorkomen via kringloopsluitingen en het gebruik van milieuvriendelijke materialen en productiemethoden”⁴⁹. In lijn daarmee vragen de raden om bij deze doelstelling sterker de link te leggen met beleid aangaande innovatie, circulaire economie. Dit sluit ook aan bij het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dienen te worden bestreden⁵⁰. De raden steunen de verhoogde aandacht voor de aanpak van medicijnresten, gezien de verspreiding ervan⁵¹ en het te verwachten negatief effect van de veroudering van de bevolking hierop. De raden vragen om ook de problematiek van diergeneesmiddelen in beeld te brengen, voortbouwend op recente onderzoeksresultaten⁵² (49) Visie2050, p 55 (50) KRW, overweging 11 (51) https://www.vmm.be/publicaties/medicijnenindewaterketenresultatenverkenndonderzoekindeperiode20142016 (52) https://www.ilvo.vlaanderen.be/language/nlBE/NL/Persmedia/Allemedia/articleType/ArticleView/articleId/5348/ILVOzeteerstestappenomverspreidingvanantibioticaenantibioticaresistentieviamestinkaarttebrengen.aspx#.XMKs3igzZPY	
Overweging	
De CIW is het ermee eens dat kringloopsluiting, innovatie en circulaire economie belangrijk zijn. Hierbij moet echter ook de nodige aandacht gaan naar de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen doorheen de keten. De brongerichte aanpak wordt letterlijk vermeld in de doelstelling. Voor medicijnresten is het inderdaad de bedoeling om bij onderzoek ook diergeneesmiddelen mee te beoordelen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	

Aanbeveling(en)	
Bij het uitwerken van het maatregelenprogramma zal met deze opmerking rekening gehouden worden. De maatregelen worden immers veel concreter geformuleerd dan de waterbeleidsnota.	
Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 90 [37] De raden stellen vast dat de inschatting van de emissies uit de landbouw dateren uit 2012⁴⁷. Daarover bevestigd, verduidelijkte de CIW dat in de loop van 2019 de druk op oppervlaktewater ingeschat zal worden (door modellering) voor de jaren 2013-2017. De raden vragen om hieraan prioriteit te geven in functie van de beoogde opmaak van de reductiedoelstellingen en de opmaak van (gebiedsgerichte) maatregelenprogramma's. De raden vragen om in datzelfde proces ter bepaling van gebiedsgerichte en sectorale reductiedoelstellingen, voldoende rekening te houden met de effecten van de interactie tussen fosfaten en de waterbodem. Hoewel onderzoek suggereert dat de er een quasi evenwicht is in de gemiddelde uitwisseling tussen sediment en water in Vlaanderen, is de variabiliteit in tijd en ruimte groot⁴⁸, en dient dit in rekening te worden gebracht, teneinde de juiste maatregelen op de juiste plaatsen te nemen. (47) Waterbeheerkwesties, pagina 12, figuur 6 en 8 (48) Internal Loading and Redox Cycling of Sediment Iron Explain Reactive Phosphorus Concentrations in Lowland Rivers; Smolders et. Al. Environ. Sci. Technol. 2017, 51, 25842592	
Overweging	
In het jaarverslag "Waterverontreiniging in Vlaanderen in 2018" dat in het najaar 2019 gepubliceerd wordt, zullen de nieuwe gemodelleerde emissies voor de jaren 2013-2017 gerapporteerd worden. Deze cijfers zullen ook gebruikt worden voor de opmaak van de reductiedoelstellingen en voor de opmaak van de (gebiedsgerichte) maatregelenprogramma's. Interactie tussen fosfaten en de waterbodem kunnen er inderdaad voor zorgen dat gemeten concentraties in de waterlopen ook het effect van vroegere emissies reflecteren naast het effect van actuele emissies. Maatregelen dienen genomen te worden om de emissies te laten overeenstemmen met de gewenste waterkwaliteit waarna op termijn een evenwicht kan optreden via natuurlijk herstel. Het belang van emissiereductie op korte termijn, is ervoor te zorgen dat de emissies van vandaag geen aanleiding geven tot historische nalevering in de toekomst.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 91 [36] In MAP 6 is voorzien dat uiterlijk op 1 juli 2020 wordt nagegaan of de resultaten van de waterkwaliteit in overeenstemming zijn met de Europese en Vlaamse waterkwaliteitsdoelstellingen. Als blijkt dat de vooropgestelde doelstellingen niet gehaald worden, neemt de Vlaamse Regering extra maatregelen om in overeenstemming te zijn met de vooropgestelde doelstellingen. In het advies over MAP 645 vroegen de raden om bij de evaluatie in juli 2020, de link te leggen met de voorbereiding van de stroomgebiedbeheerplannen waar het MAP een bouwsteen vanuitmaakt. De raden vragen om in die evaluatie de effecten van de maatregelen uit MAP 6, die zowel generiek als gebiedsgericht zijn, zo goed mogelijk in te schatten (m.b.v. waterkwaliteitsmodellen) en ze ook te toetsen aan de Europese en Vlaamse waterkwaliteitsdoelstellingen. Indien extra maatregelen noodzakelijk zijn om de resultaten van de waterkwaliteit in overeenstemming te brengen met de Europese en Vlaamse waterkwaliteitsdoelstellingen, dienen deze getoetst te worden inzake kostenefficiëntie en disproportionaliteit. Het resultaat van deze oefening moet doorwerken in het maatregelenprogramma: eventuele bijkomende maatregelen inzake bemesting en landbouwpraktijk worden best geïntegreerd in het mestbeleid⁴⁶. Indien andere maatregelen aan de orde zouden blijken (bv. inzake inrichting of erosiebeleid), dient beleidsmatig de integratie met de beleidsvelden gegarandeerd te worden (bv. erosiebeleid, landinrichting, mogelijk GLB, zie § [90]), en operationeel de link met de relevante gebiedsgerichte werking gemaakt te worden. (45) Advies 2019006 van Minaraad en SALV over MAP6	
Overweging	
Het is inderdaad de bedoeling om vanuit het waterbeleid sterker te gaan inzetten op de integratie met andere beleidsdomeinen (o.m. landbouw). De resultaten van de evaluatie van MAP6 zullen meegenomen worden in de voorbereiding van het maatregelenprogramma bij het volgende stroomgebiedbeheerplan.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Resultaten evaluatie MAP6 meenemen in voorbereiding maatregelengprogramma, partim nutriënten vanuit de landbouw.	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 92 [35] De waterbeleidsnota maakt de link tussen de oplossing van de nutriëntenproblematiek en de versnelling van de transitie naar een duurzamere landbouw. Deze visie sluit aan bij hetgeen gesteld wordt in de VISIE 2050⁴³. De raden erkennen en steunen het belang van “de transitie naar een nog duurzamer landbouw en voedingssysteem”. De ambitie van de CIW om “aan te sturen op een versnelling van het proces”, gaat echter voorbij aan het feit dat er op dit moment geen duidelijk proces is en dat hierover binnen de Vlaamse Overheid geen transitieprioriteit is vastgelegd⁴⁴. De raden vragen om de rol van het waterbeleid in zo’n proces doordacht en zelfkritisch op te nemen. Het is voor de raden duidelijk dat de overheidsactoren uit het waterbeleid geen centrale trekkende rol (netwerkgeregisseur, initiator, facilitator, ...) op zich kunnen nemen. (43) Visie 2050. Een langetermijnstrategie voor Vlaanderen https://www.vlaanderen.be/vlaamseregering/visie2050 (44) Zie https://www.vlaanderen.be/nl/vlaamseregering/visie2050	
Overweging	
Het klopt dat de overheidsactoren uit het waterbeleid geen centrale trekkende rol kunnen opnemen in een dergelijke transitie (en dit wordt in de waterbeleidsnota evenmin geambieerd). Maar het is wel de rol van het waterbeleid om te benadrukken dat zo’n transitie noodzakelijk is om de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water te kunnen halen. Die noodzaak blijkt uit het feit dat de sector er met de huidige landbouwpraktijken alsnog niet in geslaagd is om de nutriëntendruk op de watersystemen (oppervlakte- én grondwater) te doen dalen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 93 [34] De raden herhalen in deze context dat de onderbouwing van de aanduiding van sterk veranderde waterlichamen gebrekkig is⁴¹, een opmerking die wordt onderschreven door de EC⁴². De raden hernemen en benadrukken dus hun vraag om, per waterlichaam, kritisch te beoordelen én te motiveren of het nuttig doel werkelijk een onoverkomelijk obstakel vormt voor het bereiken van de goede ecologische toestand (GET). Indien dit niet het geval is, is er volgens de raden geen reden om het waterlichaam als sterk veranderd aan te duiden. (41) Advies 2014 041, § 29 (42) SWD(2019) 37 . “For Flanders the criteria used for the assessment required under WFD Articles 4(3)(a) and 4(3)(b) need to be made transparent, i.e. the assessment of significant adverse effects of restoration measures on uses or the wider environment and an explanation of how better environmental options to deliver the beneficial objectives served by the HMWB have been assessed.”	

Overweging
Na de goedkeuring van de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen is binnen de CIW werk gemaakt van een evaluatie van de aanduiding van de sterk veranderde waterlichamen, meer bepaald de toekenning van de nuttige doelen. Na een uitgebreide expertenbevraging zijn de toekenningen van de nuttige doelen en dus ook de aanduiding van de sterk veranderde waterlichamen waar nodig aangepast. De methodiek zal uitvoerig beschreven worden in het desbetreffende achtergronddocument bij de derde generatie stroomgebiedbeheerplannen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Bespreken van de methodiek voor toekenning nuttige doelen in het achtergronddocument bij de SGBP.

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
Id: 94	
[33] Minder strenge doelstellingen. Tenslotte – en niet eerder in het proces –dient bekeken te worden of de kost van het maatregelenpakket als geheel – of onderdelen ervan voor bepaalde doelgroepen – disproportioneel zou zijn, en om die reden aanleiding zou geven tot minder strenge doelstellingen. De EC40 drukte alvast bezorgdheid uit over de omvang van de uitzonderingen in Vlaanderen.	
(40) SWD(2019) 37 : “The overall significant and stagnant number of exemptions which are still applied in the second RBMP is an issue of concern and an important number of unknowns regarding the timeframe for the achievement of the objectives remains. Efforts need to be continued to implement the required measures in order to ensure the timely achievement of the WFD objectives. Improvements have been made in terms of the justification of exemptions compared to the first RBMPs, which should be further continued for the different justifications in all regions.”	
Overweging	
Net zoals in de vorige stroomgebiedbeheerplannen, zal ook in het volgende stroomgebiedbeheerplan elke afwijking waarvan in het volgende plan gebruik gemaakt wordt op waterlichaamniveau onderbouwd dienen te worden, hetzij op basis van disproportionaliteit, hetzij op basis van andere argumenten waarin de kaderrichtlijn Water voorziet.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 96 [31] De noodzaak tot een meer gebiedsgerichte selectie en invulling van maatregelen wordt breed gedeeld in verschillende fora³³. Over de inpassing daarvan in de overkoepelende aanpak, is momenteel echter veel onduidelijkheid. Het instrumentarium (welke maatregelen mogen en kunnen genomen worden) zal zich binnen Vlaamse, Belgische (productnormen) of soms zelfs Europese wetgevende kaders (staatsteun) dienen te bevinden. Een aantal zaken dienen op Vlaams niveau te worden geregeld, zoals de gebiedsgerichte differentiëring van de regulerende en heffingsinstrumenten in functie van de noodzaak tot het bereiken van de doelstellingen van de KRW (bv. grondwaterheffingen, gebiedsgerichte bepalingen in het mestbeleid, gebiedsgerichte aanpassingen van lozingsvergunningen). Daarnaast zijn zowel de raden als de EC34 vragende partij om sterker in te zetten op gebiedsgerichte maatregelen die direct ingrijpen op de groenblauwe infrastructuur (op te vatten als in §[56]), omdat ze op meerdere vlakken baten kunnen bieden. De raden vragen om te werken op basis van de knelpunten die blijken uit de toestandsmonitoring, en om de uitvoerders maximale vrijheden te geven inzake de in te zetten middelen. Cruciaal voor het succes ervan is dat het budgettaire hokjesdenken wordt overstegen en dat maatregelen die voordelen bieden op verschillende vlakken voorrang krijgen, zoals de raden eerder vroegen³⁵. De aangekondigde afstemming van de investeringsagenda's³⁶ is een eerste stap. (33) Advies 2014 041, § 55; Samenvatting participatietraject, p 6; Eindrapport overlegplatform lange termijn financiering en kostenterugwinning waterbeleid, § 2.2.5 (34) SWD(2019) 37 . P22: "Belgium should make sure that the necessary hydromorphological measures to achieve good status are designed and included in the next cycle of RBMPs, including those targeting the good ecological potential for heavily modified water bodies, and should ensure the necessary funding to implement those measures. Belgium should continue prioritising the use of green infrastructure and/or natural water retention measures that provide a range of environmental (improvements in water quality, flood protection, habitat conservation, etc.), social and economic benefits which can be in many cases more cost-effective than grey infrastructure". (35) Advies 2014 041, § 44 (36) Waterbeleidsnota, doelstelling 4, p 35	
Overweging	
De verdere uitwerking van het instrumentarium om invulling te geven aan de gebiedsgerichte uitvoering van maatregelen zal onderdeel zijn van het maatregelenprogramma bij het volgende stroomgebiedbeheerplan. Maatregelen m.b.t. groenblauwe infrastructuur zijn onderdeel van maatregelengroep 8A 'Hydromorfologie' en zullen een gebiedsgerichte invulling krijgen via acties in de bekkenspecifieke delen. Het voorrang geven aan maatregelen die voordelen bieden op verschillende vlakken zal meegenomen worden in de kosteneffectiviteitsanalyse, waarbij dergelijke maatregelen een hogere score krijgen op het vlak van effecten.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 97 [30] Selectie van de maatregelen: afwegingen aangaande kostenefficiëntie. De raden besteedden eerder ruime aandacht aan de noodzaak tot een betere kostenefficiëntie van de maatregelen³¹. De poging in de vorige stroomgebiedbeheerplannen om alle mogelijke maatregelen aan éénzelfde toetsing te onderwerpen, vertoonde volgens de raden zeer ernstige gebreken³². De raden menen daarom dat het proces ernstig moet worden bijgestuurd. (31) Advies 2014 041 hoofdstukken 4.2 en 4.3. (32) Advies 2014 041, §21 Zo vroegen de raden om het criterium kostenefficiëntie zwaarder te laten doorwegen in de selectie van maatregelen, meer te kijken naar kostenefficiëntie over maatregelenpakketten heen (bv. waterzuivering vs hydrologisch herstel) – rekening houdend met de uitdagingen voor de berekening hiervan voor hydromorfologische maatregelen; de kosten efficiëntie van het zogenaamde “beslist beleid” in vraag te stellen, te focussen op probleemparameters (ihb fosfor), meer in te zetten op gebiedsgerichte maatregelen	
Overweging	
Het uitvoeren van een kosteneffectiviteitsanalyse voor een maatregelenprogramma dat verschillende doelen nastreeft (kostenterugwinning, duurzaam watergebruik, goede ecologische en chemische toestand oppervlaktewater, goede kwantitatieve en chemische toestand grondwater, goede kwantitatieve toestand oppervlaktewater, ...) is sowieso een zeer moeilijke oefening: men kan immers het effect van een maatregel op het bereiken van één van die doelen niet zomaar afwegen tegen het effect van een maatregel op het bereiken van één van de andere doelen en daarbij komt nog dat de effecten van maatregelen vaak zeer moeilijk te kwantificeren zijn. Daarom zal bij de opmaak van het volgende maatregelenprogramma per maatregelengroep een gedifferentieerde aanpak voor de KEA worden gehanteerd. Indien een maatregel effect heeft op meer dan één maatregelengroep zal dit worden meegenomen in de KEA.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 99 [28] GAP analyse. De raden dringen aan op maximale snelheid bij het bepalen van de doelafstand voor elk waterlichaam (reductiedoelen), zoals ook gevraagd door de EC27. Ze vragen om daarbij ook duidelijkheid te scheppen over de drukken (zowel inzake waterkwaliteit als waterkwantiteit), over de aard van die drukken (nalevering uit waterbodem, atmosferisch, puntlozingen, diffuse lozingen, grensoverschrijdende vrachten, ...), over de doelgroepen die verantwoordelijk zijn voor deze drukken, over de evolutie in die drukken – en dus de eerdere inspanningen van doelgroepen en tenslotte over de onzekerheden op die inschattingen²⁸. Naast de 'klassieke' doelgroepen huishoudens, industrie en landbouw moet dus ook gekeken worden naar andere bronnen zoals o.a. transport. Afhankelijk van de parameter kan die druk aanzienlijk zijn. De raden vragen om de relevante stakeholders te betrekken bij deze GAPanalyse. Deze GAP wordt, in uitvoering van het “de vervuiler betaalt” principe, in de waterbeleidsnota vertaald in “sectorale reductiedoelen”. Uitgaande van de doelstelling voor rioolozers, wordt een herprioritering aangekondigd in de planning binnen de waterzuivering, en er wordt aangekondigd dat een proces zal starten om ook de andere doelstellingen om te zetten in maatregelen. De raadsleden zijn het niet eens over de wijze waarop de concrete omzetting van de GAP analyse naar een maatregelenpakket best kan plaats vinden. Een aantal raadspartijen nam hierover al standpunten in het eindrapport overlegplatform lange termijn financiering en kostenterugwinning waterbeleid. De onenigheid is een gevolg van een spanningsveld tussen de bepaling van sectorale reductiedoelen (focus op het vervuiler betaalt principe) en de prioritering van kostenefficiënte maatregelen (focus uitgaande van globale kostenefficiëntie). In het bijzonder gaat dit over de vraag of reductiedoelen voor of na de afweging inzake kosteneffectiviteit worden vastgesteld. De raden menen dat hierover verder naar een oplossing moet gezocht worden in overleg met de betrokken actoren door aan de hand van concrete cijfers over een aantal gebieden de aanpak uit te testen. Los van de methodiek benadrukken de raden dat het finale maatregelenpakket voldoende brongerichte maatregelen moet bevatten om de doelstellingen te halen. Daarbij dient duidelijkheid te zijn over hoe men omgaat met historische vervuiling of met onzekerheden over de bronnen van vervuiling. Het kan volgens de raden nuttig zijn om al in deze fase een indicatie te geven van welke kost “disproportioneel” wordt geacht, om het potentieel bedreigend karakter van hoge sectorale doelen bij te sturen. De raden vragen een grondige technische voorbereiding van deze oefening, door de administratie, maar wijzen erop dat de inschatting van wat precies “disproportioneel” is, in essentie een politieke beslissing is²⁹. (27) SWD(2019) 37, p 21: “The RBMPs should clearly identify the gap to good status for individual pressures and water bodies, and the PoM	
Overweging	
Voor het berekenen van de reductiedoelen wordt maximaal gebruik gemaakt van gegevens die beschikbaar zijn vanuit het oppervlaktewater- en debietmeetnet, vanuit waterkwaliteitsmodellering, vanuit de emissie-inventaris (WEISS), ... maar uiteraard kunnen ook maar die drukken worden meegenomen in de berekening waarvoor er becijferde en consistente gegevens beschikbaar zijn. Het betrekken van de stakeholders bij deze GAP-analyse zal gebeuren in uitvoering van de werkzaamheden van het overlegplatform LT-financiering.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 100 [27] Inzake de toestandsbepaling verwijzen de raden naar hun opmerkingen op de waterbeheerkwesties. Ze wijzen ook op de standstill verplichting: de richtlijn bevat relatief strenge bepalingen over de verplichting om achteruitgang te voorkomen. Op dit moment is er over de (mogelijke) achteruitgang (nog) geen duidelijkheid²⁵, maar er zijn minstens indicaties²⁶ dat er zich terzake een probleem stelt. Gezien de potentiële rechtsgevolgen, vragen de raden hierover op korte termijn eerst duidelijkheid en vervolgens waar nodig bijkomende acties. (25) Waterbeheerkwesties, pagina 8 (26) Stroomgebiedbeheerplannen 2016/2021: Tussentijdse evaluatie. Merk op dat een aantal waterlichamen, waarvan de “achteruitgang” in het vorige SGBP was geklasseerd als “misclassificatie” – terug / alsnog lijken achteruit te gaan.	
Overweging	
Elke eventuele achteruitgang van de toestand in een waterlichaam dient onderzocht en verantwoord te worden in het stroomgebiedbeheerplan.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 101 [25] Met de eerste doelstelling (de concrete milieudoelstellingen voor elk oppervlakte en grondwaterlichaam onderbouwen en bepalen) raakt de waterbeleidsnota meteen een centraal vraagstuk in het waterbeleid: hoe wordt het verband gelegd tussen analyse, maatregelen, de financiering van die maatregelen en tenslotte eventuele uitzonderingen op de doelstellingen. Ook de Europese Commissie (EC) wijst op de noodzaak om dit proces te versterken²². Volgens de raden is het antwoord dat de waterbeleidsnota hierop geeft²³, echter niet éénduidig, en behoeft de nota op dit punt dus aanvulling en/of verduidelijking. De raden merken op dat de timing bijzonder moeilijk haalbaar lijkt: volgens hettijdschema// werkprogramma worden immers al in mei 2020 de ontwerpen voor de bekkenspecifieke delen voorgelegd aan de bekkensbesturen, waar zicht zou moeten worden gegeven op de maatregelen. De raden vragen dringend om een opstart van het overleg over dit proces. (23) SWD(2019) 37. Aanbevelingen van de EC n.a.v. de tweede stroomgebiedbeheerplannen. Pagina 20: “Belgium still needs to address, for all RBDs, the links between status, individual pressures and the PoM”. (23) onder deze doelstelling en onder de doelstellingen “de betaalbaarheid van de maatregelen evalueren” en “het de vervuiler betaalt beginsel en het kosten terugwinningsbeginsel consequenter toepassen”	

Overweging
De concrete uitwerking hiervan maakt deel uit van het opmaakproces van het stroomgebiedbeheerplan. Op basis van toestandsbeoordeling en aanwezige / geïnventariseerde drukken in een waterlichaam worden acties geformuleerd ter verbetering van de toestand en wordt geoordeeld of het al dan niet haalbaar is de goede toestand te bereiken in 2027 (zie ook gebiedsgerichte prioritering). Indien niet, wordt een (tussentijdse) minder strenge doelstelling vastgesteld die in 2027 gehaald dient te worden in afwachting van het bereiken van de goede toestand op een later ogenblik. Over de gebiedsgerichte prioritering en het formuleren van waterlichaamspecifieke acties wordt inderdaad overlegd binnen de bekkenstructuren.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
De bekkenstructuren tijdig betrekken bij het formuleren van waterlichaamspecifieke acties.

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 102 [26] De raden onderscheiden daarin volgende stappen²⁴ en formuleren bij elke stap aanbevelingen. In heel het proces moet de betrokkenheid van de stakeholders gewaarborgd zijn. • toestandsanalyse (inclusief economische analyse) • bepaling van de globale doelafstand tot de Goede Ecologische Toestand (GES) of Goed Ecologisch Potentieel (GEP) per waterlichaam (GAPanalyse). • selectie van demaatregelen - mogelijke maatregelen en acties identificeren (incl.verplichtingen) - prioritering van de maatregelen i.f.v.kostenefficiëntie - verantwoording andere criteria (afwijkingprioritering) • financiering van maatregelen • bepalen van eventuele lageredoelestellingen (24) Op basis van Advies 2014 041, §44, aangevuld	
Overweging	
De CIW neemt kennis van de vraag van de Raden om de stakeholders te laten participeren bij de verschillende analyses en prioriteringsoefeningen i.k.v. van de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
De CIW neemt de vraag mee in beschouwing bij de opmaak van de volgende stroomgebiedbeheerplannen.	

Code van de indiener :	vRaMpSBO
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 454 Land- en tuinbouw: ☐ Geen verplichting van aanleg van bufferstroken langs grachten ☐ Controlevoering op bemesting en gebruik van pesticiden?	
Overweging	
Het is niet duidelijk wat met deze opmerking bedoeld wordt.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	xzKFKuv1
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 360 Het is belangrijk om ook de cumulatieve effecten te bestuderen van verschillende toxische stoffen op organismen. Daarbij moet men ook rekening houden met (nog) drogere zomers in de toekomst waardoor concentraties van de toxische stoffen hoger komt te liggen.	
Overweging	
De CIW is het eens met deze opmerking: cumulatieve effecten zijn belangrijk en er wordt inderdaad gewerkt aan een "Totaal Effluent Beoordeling", naast de individuele normering van stoffen. De CIW is het ook eens met de opmerking over de gevolgen van drogere zomers.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Bij het uitwerken van het maatregelenprogramma zal met deze opmerking rekening gehouden worden. Maatregelen worden immers veel concreter geformuleerd dan deze waterbeleidsnota.	

Code van de indiener :	xzKFKuv1
Ingediende reacties	

Id: 361

Er wordt voor de landbouw een intensievere handhaving voorgesteld. Dit is een terechte opmerking. Echter, als het gaat over andere sectoren en burgers wordt hierover niet gesproken.

Overweging
Uiteraard dient er ook bij de andere sectoren aandacht te zijn voor handhaving, maar als het gaat over verontreiniging met pesticiden dienen - zoals aangegeven in de waterbeleidsnota - de maatregelen zich toch vooral binnen het landbouwgebruik te situeren aangezien de landbouwsector veruit het grootste aandeel heeft in de pesticidendruk op oppervlakte- en grondwater.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : xzKFKuv1
Ingediende reacties
<u>Id</u>: 362 Het inzetten van oeverzones langsheen waterlopen kan vandaag inderdaad op weinig draagvlak rekenen bij landgebruikers. Bij de inzet van dit instrument is (gebiedsgericht) overleg met de lokale landgebruikers, waaronder de landbouwsector, essentieel.
Overweging
De CIW is het eens met de opmerking dat gebiedsgericht overleg met alle betrokkenen (gemeentes, landbouwers, ...) noodzakelijk is om draagvlak te creëren voor de realisatie van een oeverzone. Dit overleg verschaft duidelijkheid aan de overheid over de specifieke situatie van de betrokken grondeigenaars en -gebruikers en dus over de manier waarop het inkomensverlies het best vergoed wordt.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : xzKFKuv1
Ingediende reacties
<u>Id</u>: 363 Er wordt voorgesteld om voor grachten een duidelijk beschermingskader uit te werken met betrekking tot de toe te passen afstandsregels. Dit is nodig gezien het onderscheid hieromtrent in het decreet integraal waterbeleid en het mestdecreet.
Overweging

In het decreet houdende diverse bepalingen inzake omgeving, natuur en landbouw van 26/4/19 is een definitie van gracht opgenomen. In een volgende fase zal een voorstel uitgewerkt worden voor een aangepast beschermingskader voor grachten.

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : xzKFKuv1
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 364 Het wegnemen van stuwen als voorbeeld van ecologisch herstel kan men beter vervangen door wegnemen van vismigratieknelpunten. Op sommige plaatsen in het bovenstrooms watersysteem zijn stuwen nuttig voor waterconservering.
Overweging
Tijdens droogteperiodes is het inderdaad cruciaal om zo veel mogelijk water op te houden in de bovenlopen, zeker wanneer er kwetsbare soorten voorkomen. Stuwen kunnen daar een rol in spelen, maar worden bij voorkeur vervangen door meer natuurlijke manieren zoals hermeandering. Wanneer er geen andere mogelijkheid is, kan gebruik gemaakt worden van vispasseerbare stuwen. Op blz 11 zal de tekst van de waterbeleidsnota op dit punt verduidelijkt worden. Blz 11 : "Om de goede toestand dichterbij te brengen zullen we dus aan ecologisch herstel doen: hermeandering van waterlopen, aanleg van natuurvriendelijke oevers, aanleg van oeverzones, wegnemen van stuwen waar mogelijk of ze vispasseerbaar maken, wegnemen van andere vismigratieknelpunten, enz. "
Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 1 - De kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater blijven verbeteren <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 3 - aanvullen Om de goede toestand dichterbij te brengen zullen we dus aan ecologisch herstel doen: hermeandering van waterlopen, aanleg van natuurvriendelijke oevers, aanleg van oeverzones, wegnemen van stuwen waar mogelijk of ze vispasseerbaar maken, wegnemen van andere vismigratieknelpunten, enz. "
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : xzKFKuv1
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 366 Er zullen lokaal gedifferentieerd oeverzones met bufferende werking worden aangelegd. Het mag niet de bedoeling zijn om ad hoc te gaan werken: bufferstroken hebben pas zin als ze (aaneengeschaald) over een lang traject worden aangelegd. Een belangrijk aandachtspunt hierbij is de communicatie naar de grondgebruikers, vaak landbouwers, zodat zij geïnformeerd worden over de regelgeving die van toepassing op hun percelen. Het is aan te bevelen deze regelgeving zo eenduidig mogelijk te houden.

Overweging
Een gerichte en coherente communicatie over de vele voordelen van oeverzones is inderdaad belangrijk om het draagvlak voor dit instrument bij het brede publiek en de landbouwsector in het bijzonder te vergroten.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : xzKFKuv1
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 369 Het versnellen van de transitie naar een duurzamer landbouw- en voedingssysteem is een ambitieuze uitdaging die de waterbeleidsnota overstijgt. Het is in deze nota ook niet duidelijk wat er onder een 'duurzamer landbouw- en voedingssysteem' wordt begrepen. De Provincie Antwerpen wijst er op dat een voedingssysteem ook veel verder gaat dan het huidige landbouwbeleid: het omvat ook de import van voeding, de retail, de consument,
Overweging
Het klopt dat het realiseren van een dergelijke transitie een ambitie is die de waterbeleidsnota overstijgt, maar het is wel de verantwoordelijkheid van het waterbeleid om erop te wijzen dat zo'n transitie noodzakelijk is om de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water te kunnen halen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : xzKFKuv1
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 370 Voor de aanpak naar de nutriëntenproblematiek wordt terecht naar de landbouw gekeken. Een meer intensieve handhaving is nodig o.a. om het overtollige mest effectief bij de mestverwerker te krijgen. Daarnaast is ook verdere sensibilisering en begeleiding nodig die ook oplossingen kan bieden voor de landbouwer. Een beter flankerend beleid is dus nodig, voor de individuele landbouwer maar ook vanuit andere beleidsdomeinen.
Overweging
Net om die reden worden naast handhaving ook sensibilisering en begeleiding genoemd als noodzakelijk voor een effectief en doelmatig nutriëntenbeleid. Ook flankerend beleid, dus afstemming met bv. het landbouwbeleid is daarom opgenomen in de tekst.

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : xzKFKuv1
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 371 Het bepalen van concrete doelstellingen per waterlichaam afhankelijk van de doelafstand is een realistische benadering. Een aandachtspunt hierbij is hoe de vaststelling van de doelstelling per waterlichaam zal verlopen; de inbreng van gebiedskennis van de verschillende actoren lijkt hierbij essentieel. Rapportering in het kader van een onhaalbare doelstellingen is niet langer gewenst.
Overweging
Via het overleg in de bekkenstructuren zal inderdaad gebruik gemaakt worden van gebiedskennis om concrete acties en dus haalbare doelstellingen voor elk waterlichaam te formuleren. Ook de wisselwerking met de gebiedsgerichte prioritering is hierbij van belang.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 208 (& K6-D3) Er zal voor elk waterlichaam een reductiedoel bepaald worden (voor gevaarlijke stoffen en fysicochemische parameters) door de doelafstand te bepalen met de normen van de kaderrichtlijn water. Vervolgens zullen deze reductiedoelen per waterlichaam verder verfijnd worden door elke betrokken doelgroep een te reduceren vuilvracht toe te wijzen. Het is positief dat het beleid gebiedsgericht vorm gegeven zal worden. Om een draagvlak te creëren voor deze werkwijze is volgens de industrie volgend stappenplan noodzakelijk: Eerst en vooral is er nood aan een duidelijke & onderbouwde analyse van de uitdagingen per waterlichaam. Dit houdt in dat: • De huidige toestand van elk waterlichaam en de doelafstand met de milieukwaliteitsnormen (MKN) gedetailleerd in kaart wordt gebracht • Voor die waterlichamen, waarvoor de normen niet behaald worden, worden de verschillende bronnen en hun relatieve bijdrage in kaart gebracht. Ook bronnen - zoals grensoverschrijdende vrachten, diffuse verontreiniging, depositie, etc. - die niet onder de traditionele sectoren (huishoudens, industrie en landbouw) ressorteren - worden bestudeerd. Het gedeelte dat niet aan deze traditionele sectoren toewijsbaar is wordt dan ook niet aan deze doelgroepen toegewezen Het is belangrijk dat deze gegevens ter beschikking gesteld worden en op een begrijpbare en visuele manier gecommuniceerd worden naar alle actoren. Op deze manier zal duidelijk zijn in welke	
Overweging	
Het is inderdaad de intentie om dit in aanloop naar het volgende stroomgebiedbeheerplan zo goed mogelijk in beeld te brengen en te onderbouwen. Voor het berekenen van de reductiedoelen wordt maximaal gebruik gemaakt van gegevens die beschikbaar zijn vanuit het oppervlaktewater- en debietmeetnet, vanuit waterkwaliteitsmodellering, vanuit de emissie-inventaris (WEISS), ... maar uiteraard kunnen ook maar die drukken worden meegenomen in de berekening waarvoor er becijferde en consistente gegevens beschikbaar zijn.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 212 (& K6-D3) Indien blijkt dat er voorbij het kostenefficiënt reductiepotentieel moet gegaan worden om de doelen van de KRW te behalen, is het belangrijk dat er wordt nagegaan of die bijkomende kosten in verhouding staan tot de meerwaarde die gecreëerd wordt door het behalen van de doelstellingen. Voka vindt het dan ook positief dat in de waterbeleidsnota wordt gesteld dat indien het niet haalbaar of betaalbaar is om de doelen van de KRW te halen, er mits grondige onderbouwing een aangepaste doelstelling kan voorgesteld worden en dus een afwijking op de KRW zal aangevraagd worden.	

Overweging
De CIW neemt akte van deze opmerking. Afwijkingen moeten wel 6-jaarlijks (in het stroomgebiedbeheerplan) geëvalueerd en zonodig bijgestuurd worden. De afwijkingen die in het volgende plan opgenomen zullen worden, worden beschouwd als tussentijdse doelstellingen, met op termijn nog steeds de intentie om de goede toestand te halen voor elk waterlichaam.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : ZrXuD5T
Ingediende reacties
<u>Id: 225</u> De voornaamste oorzaak van de verontreiniging van oppervlaktewater door gewasbeschermingsmiddelen wordt toegeschreven aan diffusevervuiling. Studies en modellen stellen vast dat ook puntvervuiling een groot aandeel heeft. Dit komt echter niet aan bod in de waterbeleidsnota. Daarom wordt voorgesteld om andere maatregelen te overwegen zoals de fyteauscan, niet kerende grondbewerkingen, drempeltechniek, verhogen van het organisch stofgehalte, teelt technische maatregelen, groenbemesters, controle ter plaatse van de vul- en spoeltechnieken op het bedrijf, automatische spoelsystemen op spuitmachines,enzovoort.
Overweging
Het is een terechte opmerking dat voor pesticiden de verwijzing naar puntvervuiling ontbreekt in de waterbeleidsnota. Dit zal tekstueel aangevuld worden. Het formuleren van concrete maatregelen om deze vorm van vervuiling tegen te gaan maakt onderdeel uit van de voorbereiding van het maatregelenprogramma bij het volgende stroomgebiedbeheerplan.
Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 1 - De kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater blijven verbeteren <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> Krachtlijn 1, doelstelling 4, 5de alinea wordt als volgt aangepast: De pesticiden, een aparte groep binnen de gevaarlijke stoffen, komen meestal <u>zowel</u> via diffuse verontreiniging <u>als via puntbronnen</u> in het watersysteem. (bv. <u>bij het vullen of bij uitwendige reiniging van spuittoestellen</u>).
Aanbeveling(en)
In het maatregelenprogramma bij het volgende stroomgebiedbeheerplan acties formuleren om puntvervuiling met pesticiden tegen te gaan.

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 227 De integrale benadering van het watersysteem zal versterkt worden door de gebiedsgerichte werking en samenwerking binnen het beleidsdomein en met andere beleidsdomeinen meer en meer in de praktijk toe te passen. Het bedrijfsleven juicht een integrale benadering toe aangezien dit cruciaal is om tot oplossingen te komen. Er zal bv. een goed begrip nodig zijn van de relaties in de water-energie- voedsel nexus. Vooral om te voorkomen dat ingrepen die problemen tegen moeten gaan in de ene sector, leiden tot nieuwe problemen in andere sectoren. Daarnaast moet bij het afleveren van vergunningen, naast het ecologisch aspect, ook rekening worden gehouden met het economisch aspect waarbij de nodige flexibiliteit voorzien wordt voor variabiliteit in het productieproces, productgamma ,enzovoort. Lozingsnormen hebben tot doel het milieu te beschermen. Indien de lozing geen aanleiding geeft tot het overschrijden van de milieukwaliteitsnorm stroomafwaarts het lozingspunt of er geen significante bijdrage toe levert, kan gesteld worden dat een verstrenging van de norm zinloos is.	
Overweging	
Het klopt dat lozingsnormen tot doel hebben te zorgen dat de milieukwaliteitsnorm stroomafwaarts niet overschreden wordt. Daarnaast mag de toestand volgens de KRLW niet achteruitgaan. Tot slot moet elk bedrijf ook steeds minstens de huidige BBT toepassen en moet de vergunning een afspiegeling zijn van de reële lozingssituatie, uiteraard met een marge voor vlotte bedrijfsvoering.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 229 Er zal een gebiedsspecifiek bronbeschermingsbeleid voor drinkwatervoorraden opgezet worden waarbij bv. gebruik zal gemaakt worden van bestaande milieuheffingen en nieuwe gebiedsgerichte milieukwaliteitsdoelstellingen. Voka vraagt dat alle geïmpacteerde partijen bij de verdere uitwerking van deze beschermingskaders zullen betrokken worden.	
Overweging	
Bij de verdere uitwerking van het bronbeschermingsbeleid zullen de stakeholders betrokken en geïnformeerd worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Krachtlijn 2 - De waterketen duurzaam beheren

Code van de indiener :	3lm9HHpr
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 202 Driehuizen = geen riolering Biesten = geen riolering We lozen in de gracht. Zijn er plannen voor de aanleg van riolering????	
Overweging	
De waterbeleidsnota beschrijft de krachtlijnen van de visie over het integraal waterbeleid. De concrete uitwerking van waar en wanneer wordt gesaneerd wordt vastgelegd in gebiedsdekkende uitvoeringsplannen en de gemeentelijke en bovengemeentelijke investeringsprogramma's.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	4qBQBDVs
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 5 De Impact van overstorten is voor het Maasbekken erg van belang, gezien de grote hoeveelheid van oude gemengde stelsels. Inschatting van deze effecten en remediëring ervan is noodzakelijk voor gunstige ecologische kwaliteitsratio. Enerzijds zal nog meer moeten ingezet worden op reductie van overstortwerking (optimalisatie van bestaande infrastructuur) anderzijds moeten maatregelen genomen worden om het effect van een overstortwerking te reduceren.	
Overweging	
Zoals aangegeven in het ontwerp van waterbeleidsnota zal er verder worden ingezet op de optimalisatie van de bestaande saneringsinfrastructuur met als doel een minimale vuiluitstoot naar het oppervlaktewater. Dit houdt dus in dat er voldoende aandacht zal gaan naar de overstortwerking. De concrete uitwerking zal gebeuren via de gemeentelijke en bovengemeentelijke investeringsprogramma's.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	4qBQBDVs
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 9 Essentieel is ook dat verdere fosformaatregelen in het mestbeleid uitgebouwd worden (p. 10). Fosfor vormt in de meeste waterlichamen een groter probleem dan stikstof. Naast fosformaatregelen in het mestbeleid is er ook binnen de zuiveringsinfrastructuur (RWZI's) de mogelijkheid om op korte termijn effectieve maatregelen te nemen om fosforvrachten in waterlichamen te reduceren (krachtlijn 2, doelstelling 1). De belasting van het oppervlaktewater (o.a. fosfor) wordt voor een aanzienlijk deel veroorzaakt door emissies vanuit de afvalwaterketen (RWZI's, riooloverstorten). In analogie met Nederlandse RWZI's zouden we in Vlaanderen nog stappen kunnen zetten op het vlak van fosforverwijdering en/of tertiaire zuivering (dit valt onder krachtlijn 2). In Nederland is er het handelingsperspectief waarbij het effluent van RWZI's zelf geen hinderpaal zijn voor het halen van de KRW-normen. Dit vraagt verdergaande zuivering naar gelang ook de doelen van de ontvangende waterloop. Het waterbeheerplan van Waterschap De Dommel stelt daarom dat de afvalwaterketen geen knelpunt meer vormt in 2027 in het bereiken van de ecologische doelstellingen van het ontvangende oppervlaktewater. De maatregelen zijn aantoonbaar (kosten)effectief en worden genomen in samenhang met de planontwikkeling van het ontvangende watersysteem (beekdalbenadering). Ook waterschap Brabantse Delta wil graag de opties voor maatregelen in de afvalwaterketen en klimaat-robuste beekdallandschappen samen met Vlaamse partners verkennen.	
Overweging	
Gezien de naderende deadline en wetende dat de doorlooptijd van projecten in de zuiveringsinfrastructuur gemiddelde 6 jaar bedraagt van opdracht tot oplevering, is de VMM een grondige screening gestart om de juiste projecten te initiëren, te heractiveren of te versnellen. Het verhogen van de efficiëntie van de zuiveringsinstallaties (verdere verwijdering van Ntot en Ptot) vormt een onderdeel van deze screening: 1. Verdergaande zuivering op RWZI's (enkel Ptot): Er wordt een bijkomend project gedefinieerd op het OP- programma 2021 om op een aantal RWZI's in speerpunt- en aandachtsgebied fosfaatmonitoren te plaatsen (om een verdergaande P-verwijdering te realiseren) of voor het plaatsen van een standaard chemicaliëntank met noodzakelijke voorzieningen op een aantal RWZI's waar nog geen P-verwijdering gebeurde. 2. Verdergaande zuivering op KWZI's (enkel Ptot): Voor een aantal KWZI's wordt het plaatsen van een bijkomende chemicaliëntank opgenomen in lopende projecten. 3. Verdergaande zuivering op RWZI's (Ntot en Ptot): Nabehandeling op een aantal RWZI's zal als afzonderlijk OP- voorstel besproken worden tussen VMM en Aquafin.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	7kXkxECc
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 204 Scheiden van afvalwater en regenwater	

Overweging
Het principe van het scheiden van afvalwater en regenwater maakt onderdeel uit van de visie over het integraal waterbeleid (2e krachtlijn 3).
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	BHCFwf9P
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 27	
De verder optimalisering van de saneringsinfrastructuur is belangrijk voor het behalen van de goede toestand voor de waterlopen, in eerste instantie in de speerpunt- en aandachtsgebieden. Die optimalisering wordt bereikt door een combinatie van Vlaamse Projecten en gemeentelijke projecten. Speerpunt- en aandachtsgebieden bevinden zich vaak in natuurrijk gebied, dikwijls kleinere gemeenten met een beperktere financiële draagkracht. Toch zijn het dikwijls net daar de gemeentelijke projecten, die ertoe doen om de goede toestand te halen. Het bekkenbestuur vraagt om bij de toekenning van Vlaamse middelen aan gemeentelijke projecten, bijv. in het kader van het ‘lokaal pakt’ hier prioritair middelen voor te voorzien.	
Overweging	
De reeds opgedragen subsidiëringsprogramma's bieden nu reeds ruimte voor de noodzakelijke projecten in speerpuntgebieden, Ook via het lokaal pact worden hier de nodige middelen voorzien.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	BHCFwf9P
Ingediende reacties	
<u>Id: 31</u> Fosfor is veruit de parameter, die in onze waterlopen nog te hoog is. Naast een verdere inpassing hiervan in het mestbeleid, kan ook in de zuiveringsinfrastructuur (RWZI's) de fosforvracht worden gereduceerd. In analogie met Nederlandse RWZI's zouden we in Vlaanderen nog stappen kunnen zetten op het vlak van fosforverwijdering en/of tertiaire zuivering .	

Overweging
Gezien de naderende deadline en wetende dat de doorlooptijd van projecten in de zuiveringsinfrastructuur gemiddelde 6 jaar bedraagt van opdracht tot oplevering, is de VMM een grondige screening gestart om de juiste projecten te initiëren, te heractiveren of te versnellen. Het verhogen van de efficiëntie van de zuiveringsinstallaties (verdere verwijdering van Ntot en Ptot) vormt een onderdeel van deze screening: 1. Verdergaande zuivering op RWZI's (enkel Ptot): Er wordt een bijkomend project gedefinieerd op het OP- programma 2021 om op een aantal RWZI's in speerpunt- en aandachtsgebied fosfaatmonitoren te plaatsen (om een verdergaande P-verwijdering te realiseren) of voor het plaatsen van een standaard chemicaliëntank met noodzakelijke voorzieningen op een aantal RWZI's waar nog geen P-verwijdering gebeurde. 2. Verdergaande zuivering op KWZI's (enkel Ptot): Voor een aantal KWZI's wordt het plaatsen van een bijkomende chemicaliëntank opgenomen in lopende projecten. 3. Verdergaande zuivering op RWZI's (Ntot en Ptot): Nabehandeling op een aantal RWZI's zal als afzonderlijk OP- voorstel besproken worden tussen VMM en Aquafin.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	CnRa1Y8C
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 46 Het verder optimaliseren van de saneringsinfrastructuur is zeker noodzakelijk voor het behalen van de goede toestand. Overstorten vormen bijvoorbeeld voor bepaalde gebieden, zoals het speerpuntgebied IJse, een belangrijk knelpunt. Zeker bij oudere, gemengde stelsels vormt dit een probleem. Deze overstorten brengen op een korte tijd een grote piekbelasting aan vervuiling in de waterloop, die nefast kan zijn voor het biologisch leven in de waterloop, en dus voor het behalen van de goede toestand. Het verder inzetten op afkoppeling kan hiervoor een oplossing bieden, maar zeker ook het nemen van maatregelen aan de bron. Het zoveel mogelijk inzetten op infiltratie, ontharding, het ter plaatse bufferen van regenwater, ... zorgt niet alleen voor een verminderde aanvoer van regenwater naar de riolering, en dus minder overstortwerking, maar biedt tegelijk voordelen naar tegengaan van zowel droogte als wateroverlast.	
Overweging	
Zoals aangegeven in het ontwerp van waterbeleidsnota zal er verder worden ingezet op de optimalisatie van de bestaande saneringsinfrastructuur met als doel een minimale vuiluitstoot naar het oppervlaktewater. Dit houdt dus in dat er voldoende aandacht zal gaan naar de overstortwerking. De concrete uitwerking zal gebeuren via de gemeentelijke en bovengemeentelijke investeringsprogramma's.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CnRa1Y8C
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 47 Een striktere handhaving is inderdaad een noodzakelijke voorwaarde voor het behalen van de goede toestand van de waterlopen. Het respecteren van de afstandsregels langs waterlopen kan al een belangrijke bijdrage leveren voor de beperking van instroom van nutriënten en pesticiden. Ook inspoeling vanuit silo's, mestkelders, erosie, ... kan een belangrijke negatieve impact hebben op de waterkwaliteit. Een intensievere handhaving van de wetgeving is noodzakelijk. Deze noodzaak aan intensievere handhaving geldt niet alleen voor de landbouwsector, maar zeker ook voor particulieren. Zo is het handhaven van de aansluitingsplicht voor riolering noodzakelijk (zie ook krachtlijn 2). In vele gebieden waar riolering ligt, zijn niet alle woningen aangesloten en loost een belangrijk deel nog gewoon rechtstreeks in de waterloop. In theorie is dit gebied dan gezuiverd, maar in praktijk kan huishoudelijk afvalwater hier wel nog een belangrijk knelpunt vormen.	
Overweging	
Dit is een vaststelling en wordt bij de verdere uitbouw en optimalisatie van de saneringsinfrastructuur in overweging genomen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Ingediende reacties

Id: 431

4. Nood aan efficiëntere waterzuivering

In dit onderdeel willen we nadruk leggen op het gebrek aan efficiëntie in de Vlaamse waterzuivering: de doorlooptijd van projecten blijft namelijk veel te lang. Er wordt vaak alleen gefocust op grijze infrastructuur (betonnen kunstwerken), terwijl groene infrastructuur veel beter en kostenefficiënter kan zijn in het aanpakken van calamiteiten. Tenslotte zijn er nog steeds veel te veel overstorten die natuurgebieden en de biodiversiteit bedreigen. Bijna 20 procent van het Vlaams huishoudelijk afvalwater komt ongezuiverd in onze waterlopen terecht als gevolg van de slechte staat van onze riolen. Dat schaadt mens en natuur. Nochtans is er een pot van 600 miljoen euro voor rioleringswerken beschikbaar die niet benut wordt. De rioleringsgraad moet dus dringend verder de hoogte in. Zonder een degelijk rioleringsnet kan immers de zuiveringsgraad niet verder stijgen. Wanneer riolering ontbreekt kunnen woningen nooit verbonden worden met zuiveringsinstallaties. We zien dan ook dat de gemeenten met de laagste rioleringsgraden ook in negatieve zin uitpakken met de laagste zuiveringsgraden en dat ze onze waterlopen dus meer verontreinigen. Eén van de grootste uitdagingen op weg naar propere waterlopen, blijft de verdere uitbouw van het gemeentelijk rioleringsnet.

We vragen een daadkrachtiger beleid. Vandaag voert de Vlaamse overheid een beleid mét wortel maar zonder stok. Gemeenten kunnen wel subsidies krijgen, maar als ze de doelstellingen niet halen worden ze daar totaal niet op afgerekend. Er moet dus ook een stok komen in het beleid; namelijk handhaving, bijvoorbeeld in de vorm van een “ambtelijke indeplaatsstelling” waarbij de Vlaamse overheid in de plaats treedt van het gemeentebestuur als die haar verantwoordelijkheid niet opneemt. Dat is al in 2008 door het Vlaams Parlement gevraagd.

Het is vooral in landelijke gebieden dat de rioleringsgraad laag ligt. Waar in de meeste stedelijke gebieden de rioleringsgraad boven de 95% ligt, is dit in heel wat landelijke gebieden niet meer dan 50%. In deze landelijke gebieden is riolering aanleggen veel duurder. Riolering bij lintbebouwing is in eerste instantie duurder omwille van de lengte van het rioleringsnetwerk. Puur naar kostenefficiëntie is het zaak zoveel mogelijk huizen op een zo kort mogelijk netwerk aan te sluiten. In woonlinten is een afstand van 20 meter per (vrijstaande) woning niet uitzonderlijk, waardoor 100 meter riolering slechts een vijftal woningen bedient, terwijl in een straat met aaneengesloten rijhuizen over dezelfde lengte tot zestien huishoudens aangesloten kunnen worden. Bij appartementsblokken is het verschil nog veel groter. Er is bijgevolg in woonlinten veel meer infrastructuur nodig voor een aansluiting. De meerkost voor riolering per woning werd in eerder onderzoek ingeschat op 10.000 euro per woning.

Daarom vragen we om een systeem uit te werken waarbij de saneringsbijdrage afhankelijk is van de ligging van de woning. Voor afgelegen woningen of woningen in lintbebouwing moet dan meer betaald worden dan voor woningen in een stedelijk gebied. Dit is in overeenstemming met het principe ‘de vervuiler betaalt’. Het is immers niet billijk dat iemand die in een appartement in de stad woont, evenveel moet betalen voor waterzuivering als iemand die in een afgelegen villa woont. Dit kan onderdeel uitmaken van het aangekondigde onderzoek naar het opsplitsen van de heffings- en saneringsbijdrage (zie verder).

Aanvullend vragen we ook dat op plaatsen waar riolering aanleggen onbetaalbaar is, een IBA verplicht wordt gesteld, ook voor bestaande woningen. Ook dit past in het principe ‘de vervuiler betaalt’.

Het afvalwater van huishoudens dat rechtstreeks of onrechtstreeks (via riolen die niet gekoppeld zijn aan een zuiveringsinstallatie) het oppervlaktewater bereikt kan nog aanzienlijk gereduceerd worden door nieuwe rioleringen aan te leggen, de bestaande niet-gekoppelde rioleringen aan te sluiten op zuiveringsinstallaties en het aantal IBA's verder uit te breiden, klinkt het bij VMM. Waar wel riolering ligt moet bovendien nagegaan worden of ze in goede staat zijn en of de huishoudens er daadwerkelijk zijn op aangesloten; zoniet moeten ze daartoe verplicht worden

door de gemeente. Dat is in het belang van zowel mens als natuur.

Daarnaast eisen we een snelle hervorming van de financiering en de planning, en dit ifv de prioriteiten die uit de gebiedsgerichte oefening naar voren komen.

Hierbij dient een prioriteringsoefening worden opgemaakt om versneld de knelpunten voor beschermde natuur op te lossen. De bestaande lozingspunten van afvalwater zijn immers een frappant voorbeeld van hoe nonchalant Vlaanderen nog altijd omgaat met zijn habitatrichtlijngebieden. Het natuurbeheer wordt wel ondersteund met subsidies, maar zolang deze lozingspunten nieuwe vervuiling en vermesting binnenbrengen, zal de natuurkwaliteit blijven steken of verder aftakelen, ongeacht het technische natuurbeheer van maaien en begrazen. Dit is een opvallend verschil met beschermde gebieden in bijvoorbeeld Nederland, Frankrijk en het Verenigd Koninkrijk waar afvalwateropvang wel de norm is. Het is belangrijk om die gekende lozingspunten niet langer als normaal te beschouwen.

Overweging
Uit de rapportages over de benutting van de gemeentelijke saneringsbijdrage blijkt niet dat er forse overschotten zijn. Door de doorlooptijd tussen de vastlegging van de subsidie en de realisatie ervan, vaak aan een lager bedrag dan initieel vastgelegd is er inderdaad een openstaand bedrag van meerdere honderden miljoenen. Het klopt echter niet dat die pot niet benut wordt. Door de aanpassing van het subsidiebesluit, waarbij de vastlegging van middelen later in het proces gebeurt, zal dit tijdelijk openstaande bedrag ook afnemen. Gemeenten kunnen subsidie krijgen en krijgen die enkel als ze die specifieke investeringen uitvoeren. Dat is voor dat project de doelstelling waartoe ze zich engageren. De huidige tariefstructuur voor sanering en waterzuivering bevat sinds 2016 een onderdeel vastrecht en een variabel gedeelte dat rekening houdt met het volume afgenomen drinkwater. De gemeenten onderbouwen zelf het variabele tarief voor de gemeentelijke saneringsbijdrage en -vergoeding voor hun volledige grondgebied. Ze dienen daarbij onder andere rekening te houden met de totale kosten voor de aanleg en onderhoud van hun netwerk, die onder meer bepaald worden door de kilometers leidingen of bevolkingsdichtheid. Indien het geopperde voorstel pleit voor een soort geïndividualiseerd tarief waarbij burgers meer/minder moeten betalen in functie van de aangehaalde parameters (in plaats van het huidige gesolidariseerde tarief), kan hierop niet ingegaan worden omwille van de complexiteit van een dergelijk voorstel voor de opmaak van de waterfactuur. Het klopt dat het onderhoud van de bestaande systemen nodig is. Dat is de verantwoordelijkheid van de rioolbeheerder (gemeente of aangestelde instantie en bovengemeentelijk Aquafin). Zij voeren een asset management beleid. De sanering van overblijvende lozingspunten en overstorten in kwetsbare waterlopen krijgen een hogere prioriteit in het rioleringsbeleid. De plaatsing van een IBA is op termijn verplicht voor alle woningen, ook de bestaande, gelegen in het individueel te optimaliseren buitengebied. Door het verlenen van een hogere subsidie voor de plaatsing van een IBA bij woningen gelegen in kwetsbare gebieden, wordt er een aanzet gegeven tot het versneld realiseren. De verdere uitbouw van het rioleringsstelsel en het verhogen van de zuiveringsgraad maakt onderdeel uit van doelstelling 1 binnen deze krachtlijn.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	D1Q5QIm7
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 333 Het aansluiten van kleinere wooneenheden op het rioleringsnet of alternatieve zuiveringsinstallaties kan worden gestimuleerd door een milieuschade clausule te integreren bij de verkoop van woningen die niet zijn aangesloten, en de verkoop van bouwgronden die niet op het rioleringsnet worden aangesloten te verbieden. Op zich wentelen deze bouwgronden dure milieumaatregelen op de gemeenschap af. Er is een analoog te trekken naar de slimme meters in het elektriciteitssysteem. Deze zijn ook tot stand gekomen om afwenteling van transportkosten van zelf producerende actoren toch toe te kennen aan de lokale productie. Iets analoog kan ontwikkeld worden voor deze ruimtelijk niet ingepaste bewoning.	
Overweging	
De waterbeleidsnota beschrijft de krachtlijnen van de visie over het integraal waterbeleid. De concrete uitwerking van waar en wanneer wordt gesaneerd wordt vastgelegd in gebiedsdekkende uitvoeringsplannen en de gemeentelijke en bovengemeentelijke investeringsprogramma's.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	jVkJrKz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 498 Ondersteuning is eveneens van primordiaal belang voor een goed handhavingsbeleid (dus niet alleen sensibiliseren en informeren, welke laatste trouwens best via een infovergadering bespreekbaar zou moeten zijn voor alle betrokkenen en dus niet enkel via een ict toepassing want iedereen heeft geen computer en/of toegang tot bepaalde ict toepassingen). Voor oudere mensen is de huidige toepassing bovendien niet altijd gemakkelijk te gebruiken. Mbt de privéwaterafvoer : de handhaving van de privéwaterafvoer (zowel de keuring als de correctheid van de aansluiting) mag wel niet misbruikt worden om bepaalde woningen uit te laten doven. Alle bestaande woningen hebben baat met hulp voor de verwezenlijking van een (betaalbare en realistische) rioolaansluiting. Alle woningen gebouwd voor de invoegetreiding van de gewestplannen en die reeds allerlei nutsvoorzieningen hebben (zoals water, gas, elektriciteit, telefoon...) dienen tevens - ongeacht het gebied - ook aangesloten te kunnen worden op de riolering (zeker als zij zoals bij ons bv reeds jaren geleden van de gemeente schriftelijk de bevestiging gekregen hebben dat ook zij voor hun woning deze aansluiting zouden krijgen + aansluitingen daar ook mogelijk zijn : dit reduceert bovendien het vervuild afvalwater die anders via de septische put in de beken terecht komt . Ter info : woningen (al dan niet via verkaveling) werden overal met vergunning gebouwd voor de opmaak/invoegetreiding van de gewestplannen doch sommige woningen (meestal via verkavelingen door machtige maatschappijen) werden naderhand (zelfs in eenzelfde straat) ingekleurd in woonzone, andere in landbouwzone, landbouwzone met ecologische waarde en nog anderen in natuur of bosgebied en dit zonder dat betrokkenen daarvan kennis hadden en ook nooit een voor hun gewijzigde zone een schadevergoeding gekregen hebben; deze mensen of hun nakomelingen dienen niet bijkomend gestraft/geruineerd te worden omdat zij milieuvriendelijk wensten te wonen en hun gronden niet hebben verkaveld. Positieve samenwerking is belangrijk en de beste betaalbare oplossingen dienen aangereikt/ondersteund te worden in alle gebieden voor aansluitingen op de riolering . Bovendien dienen (indien nodig bij veroudering) steeds vervangingen van bestaande andere leidingen toegelaten te worden kunnen in alle gebieden (anders jaagt men eigenlijk de mensen op termijn weg uit hun woning of duwt men hen bewust in de illegaliteit. Het eigendomsrecht dient gerespecteerd en uitdoving dient absoluut het laatste middel te zijn indien geen andere oplossingen mogelijk zijn en mits akkoord van de betrokkenen en mits een volledige realistische vergoeding tegen huidige verkoopwaarde van hun woning/gronden). Positief is het aansporen van bedrijven om in te zetten op de circulaire economie	
Overweging	
Deze opmerking geeft reeds een concrete invulling van de krachtlijnen en doelstelling van de WBN. Dit zal meegenomen worden bij de opmaak van het maatregelenprogramma.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	LvimxxVp
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 73 In de praktijk blijkt meestal 'fosfor' de knelpuntparameter te zijn voor de kwaliteit van de waterlopen. De bekkenraad van het Demerbekken vraagt om hierbij niet alleen te kijken naar de huishoudens en de landbouw, maar ook te onderzoeken welke nieuwe technieken kunnen worden toegepast om fosfor uit het effluent van de RWZI's te verwijderen. Waar dit op een relatief kostenefficiënte manier kan, dient hierop sterk te worden ingezet.	

Overweging
Gezien de naderende deadline en wetende dat de doorlooptijd van projecten in de zuiveringsinfrastructuur gemiddelde 6 jaar bedraagt van opdracht tot oplevering, is de VMM een grondige screening gestart om de juiste projecten te initiëren, te heractiveren of te versnellen. Het verhogen van de efficiëntie van de zuiveringsinstallaties (verdere verwijdering van Ntot en Ptot) vormt een onderdeel van deze screening: 1. Verdergaande zuivering op RWZI's (enkel Ptot): Er wordt een bijkomend project gedefinieerd op het OP- programma 2021 om op een aantal RWZI's in speerpunt- en aandachtsgebied fosfaatmonitoren te plaatsen (om een verdergaande P-verwijdering te realiseren) of voor het plaatsen van een standaard chemicaliëntank met noodzakelijke voorzieningen op een aantal RWZI's waar nog geen P-verwijdering gebeurde. 2. Verdergaande zuivering op KWZI's (enkel Ptot): Voor een aantal KWZI's wordt het plaatsen van een bijkomende chemicaliëntank opgenomen in lopende projecten. 3. Verdergaande zuivering op RWZI's (Ntot en Ptot): Nabehandeling op een aantal RWZI's zal als afzonderlijk OP- voorstel besproken worden tussen VMM en Aquafin.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	LvimxxVp
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 74 Er dient voldoende aandacht gegeven te worden aan de problematiek van de overstorten. De leden van de bekkenraad van het Demerbekken zijn er zich van bewust dat het opheffen van overstorten een kostelijke zaak is, maar wijzen toch op de negatieve invloed van overstorten op de biologische kwaliteit van de waterlopen. Bij de aanpak van de overstorten wordt best gefocust op de speerpunt- en aandachtsgebieden en op het uitwerken van goedkopere, meer natuurlijke alternatieven voor de huidige overstortprojecten (een open, natuurlijk geïntegreerd overstortbekken, met een win-zin voor de ecologie i.p.v. een grote betonconstructies) is aangewezen.	
Overweging	
Zoals aangegeven in het ontwerp van waterbeleidsnota zal er verder worden ingezet op de optimalisatie van de bestaande saneringsinfrastructuur met als doel een minimale vuiluitstoot naar het oppervlaktewater. Dit houdt dus in dat er voldoende aandacht zal gaan naar de overstortwerking. De concrete uitwerking zal gebeuren via de gemeentelijke en bovengemeentelijke investeringsprogramma's.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	OdIWA1o3
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 223 Bij de rioleringswerken in Glabbeek thv woningen Dries 66tot 62, zijn onvoldoende rekening gehouden met de grote oppervlakte van waaraf het hemelwater wordt afgevoerd naar dat ene verzamelpunt,zijnde Dries 66tot 62. Bovendien is het terrein sterk afhellend naar voormeld punt. Ik meen bemerkt te hebben dat de buizen van de riolering, die het hemelwater naar de verdere afvoer naar de meenselbeek leiden, veel te klein zijn. Bij plotse en zware regenval moet dit zeker voor problemen zullen zorgen.	
Overweging	
Dit betreft een zeer concreet feit waarvan de waterbeleidsnota geen uitspraak doet. De dimensionering van rioleringen, zijn regels vastgelegd in de code van goede praktijk van de aanleg van rioleringen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 383 Zal er ook nog krediet vrijgemaakt worden voor saneringsprojecten in gemeenten die niet in speerpunt- of aandachtsgebieden gelegen zijn? Ook deze gemeenten willen verder meehelpen in het zuiver maken van de waterlopen en vragen hierbij de nodige financiële ondersteuning vanuit de hogere overheid.	
Overweging	
Op welke subsidies de gemeenten eventueel een beroep zullen kunnen doen voor het uitvoeren van acties en op welke manier de gebiedsgerichte prioritering hierin zal doorwegen, zal bekeken worden bij de opmaak van het maatregelenprogramma bij het volgende stroomgebiedbeheerplan. Dit neemt niet weg dat elke waterbeheerder ook zelf een (financiële) verantwoordelijkheid draagt voor het uitvoeren van acties.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 384 De opmaak van levensloopplannen is cruciaal in kader van het later onderhoud van de riolen. Kan de gemeente voor de opmaak van zo'n levensloopplan ondersteuning krijgen vanuit de hogere overheid? Misschien aan de hand van richtlijnen?	
Overweging	
De code van goede praktijk van de aanleg van rioleringen omvat een blengrijk luik Onderhoud. Dit deel zal in overleg met de leden van het CIW nog verder worden verfijnd.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 385 Kan er voor de handhaving bij de keuring van de privéwaterafvoer (alook het niet willen afkoppelen van hemelwater op privaat domein) nog meer ondersteuning komen vanuit de hogere overheid? Handhaving kan misschien door de hogere overheid gebeuren na een melding door de gemeente?	
Overweging	
De keuring van de privéwaterafvoer is herzien via het recent goedgekeurde AWVR. Momenteel wordt in overleg met de sector voorzien in de verdere invulling van de keuring.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 387 Zal de gemeente inspraak krijgen als de reglementering voor de keuring van de private waterafvoer bijgestuurd wordt? Voor de gemeente is het soms belangrijk dat de keurder nog bijkomende zaken (zoals bv. de opgelegde buffering, de grootte van de infiltratievoorziening, ...) controleert. Het is wel belangrijk dat de keurder op een gemakkelijke manier een overzicht kan vinden van welke zaken in welke gemeente gecontroleerd moeten worden. Misschien kan de keurder bijkomend zaken inventariseren zoals bv. de aanwezigheid van een septische put, regenwaterput, IBA, ... zodat de overheid meer en meer zicht krijgt op de aanwezige watervoorraden, zuiveringsinstallaties, ... bij participeren.	
Overweging	
De keuring van de privéwaterafvoer is herzien via het recent goedgekeurde AWVR. Momenteel wordt in overleg met de sector voorzien in de verdere invulling van de keuring.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	rua4XOjM
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 205 als particulier ben ik o.a. zeer begaan met het drinkwater-probleem, ik heb vorige jaren een regenwaterput laten aanleggen met een pompsysteem om de toiletten en de wasmachine te gebruiken met regenwater? (0 euro subsidie) ik ben nu van plan mijn oprit +/- 60m2 naast het huis te heraanleggen met waterdoorlatende klinkers in vervanging van asfalt met een rechtstreekse afvoer van het regenwater naar de riolering. (die nog steeds niet gescheiden is) (0 euro subsidie) Mijn opmerking is dat van de overheid uit, weinig informatie en stimulatie komt maar ook weinig steun voor de particulier. Het is nochtans mijn mening dat als vele kleine maatregelen gebeuren in verband met ons waterbeheer dat dit al veel problemen kan verhelpen. Ik ben al jaren ervan overtuigd dat drinkbaar water een groot probleem zal worden ook bij ons en dat er op dit moment niets wezenlijks gebeurd om dit te voorkomen.	
Overweging	
Financiering: In krachtlijn 6 wordt aangegeven dat er gezocht zal worden naar een set van financieringsmechanismen	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	

Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	TyAcVZcM
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 251 Bij Krachtlijn 2 – doelstelling 1 (p. 16) dient ook de problematiek van dooizouten en het effect op het openbaar groen en het watersysteem de nodige aandacht te krijgen. Nieuwe technologieën of innovatieve systemen kunnen mogelijks oplossingen bieden (kolom 2). Graag ‘het klimaatbestendig maken van de rioleringen’ ook concreet maken (kolom 3).	
Overweging	
TWOL-studie chloriden werd dit jaar afgerond met als doel tot een gerichte normering van chloridelozingen te komen op basis van de ecologische impact. De VMM volgt lopende initiatieven rond opkomende innovatieve technieken voor verwijdering van zouten nauwgezet op.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	TyAcVZcM
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 252 p.17 (tweedekolom): Buiten de handhaving op het hebben van een keuring en deze op de correctheid van aansluiting, zou het nuttig zijn om meteen ook de maatregelen opgelegd via de hemelwaterverordening te controleren en op te nemen in het keuringsverslag. Deze zorgen immers voor een afname van de belasting van het afvoerstelsel (overstorten, dimensionering leidingen, ...), aanvullen grondwatertafel, minder overstromingen, ...	
Overweging	
De keuring van de privéwaterafvoer is herzien via het recent goedgekeurde Algemeen Waterverkoopreglement. Momenteel wordt in overleg met de sector voorzien in de verdere invulling van de keuring.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 103 [24] De raden merken op dat de doelstelling “Beperken impact lozingen bedrijven” uit de tweede krachtlijn eerder onder krachtlijn 1 thuishoort.	
Overweging	
Het klopt dat het beperken van de impact van bedrijfslozingen zal bedragen tot het verbeteren van de kwaliteit van het oppervlaktewater. Krachtlijn 2 beoogt echter de concrete invulling van het beleid van de gehele waterketen, waar ook de zuiveringsinfrastructuur bij bedrijven onder wordt gevat.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 119 [42] (D1&D2) De raden steunen de voorgestelde aanpak, maar menen dat “verder inzetten op” bronmaatregelen en “aandacht hebben voor” ontharding en hergebruik niet volstaan in het licht van de klimaatuitdagingen (droogte en overstromingen door hevige regenval).	
Overweging	
De waterbeleidsnota stelt een paar paragrafen verder dat we 'bij het aanleggen of vernieuwen van rioleringen verder inzetten op het klimaatbestendig maken van deze rioleringen'. Dit zal een verhoogde inzet van bronmaatregelen vragen. We stellen dan ook een tekstaanpassing voor.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 2 - De waterketen duurzaam beheren <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 1 verschuiven "bij het aanleggen of vernieuwen van rioleringen verder inzetten op het klimaatbestendig maken van deze rioleringen" van achteraan doelstelling 1 naar 2e paragraaf (onder minimale vuiluitstoot naar de omgeving en een verhoogde waterveiligheid). We blijven verder inzetten op bronmaatregelen..... vervangen door 'We verhogen onze inzet op bronmaatregelen. '.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 120 [43] (D1&D2) De raden vragen uitdrukkelijk om de notie “klimaatbestendig maken van rioleringen” te vervangen door “klimaatbestendig maken van het regenwatersysteem”. Kostenefficiënte oplossingen voor de problematiek van intense regenbuien worden immers vooral buiten het rioolstelsel gevonden – in casu in de inrichting van de (bebouwde) ruimte via de aanleg van bovengrondse buffer en infiltratiecapaciteit (bij voorkeur multifunctioneel).	
Overweging	
De CIW gaat deels akkoord met de voorgestelde aanpassing. Aangezien echter het merendeel van het rioleringssysteem nog bestaat uit een gemengd systeem zal er ook voldoende aandacht moeten zijn om ook dit stelsel klimaatrobust te maken.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 2 - De waterketen duurzaam beheren <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 1 - toevoegen ... klimaatbestendig maken van rioleringen en het regenwatersysteem.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 121 [44] (D1&D2) De raden onderschrijven het belang van asset management in de waterketen, en vragen om in te zetten op een maximale levensduur van de huidige infrastructuur, in het licht van de betaalbaarheid van de waterfactuur⁵⁴ (54) Zie slide 23 en 24 presentatie “gezonde waterlopen: wat betekent dit voor uw gemeente”, VLARIOdag 2019, door Peter Aelterman en Steven Van den Broeck, VMM.	
Overweging	
De CIW gaat akkoord met dit voorstel. Dit zal meegenomen worden bij de opmaak van richtlijnen inzake asset management.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	

Aanbeveling(en)	
Nvt	
Code van de indiener : U3ajgpma	
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 122 [45] De raden vragen om het engagement van de waterbedrijven om lekverliezen “onder controle te houden” sterker en concreter te maken. Hoewel de sector reeds inspanningen levert en gemiddeld de Vlaamse drinkwaterbedrijven relatief goed scoren wat betreft de Infrastructure Leakage Index in vergelijking met bedrijven uit andere Europese landen 55, menen de raden dat bijkomend engagement nodig is, wegens de stijgende risico’s op waterschaarste door klimaatverandering, de aanzienlijke hoeveelheden van het niet geregistreerd verbruik (gemiddeld 17.9% in 2016⁵⁶) en het feit dat dit cijfer niet lijkt te dalen de laatste vijf jaar. De raden wijzen er ook op dat de lekverliezen een relevante impact hebben op het imago van de drinkwatersector en op de bereidheid bij andere actoren om inspanningen te doen inzake waterbesparing. De raden vragen dan ook om in te zetten op de volgende zaken: • een concreet becijferde doelstelling over de beoogde daling van de lekverliezen per drinkwatermaatschappij (de spreiding is immers groot), rekening houdende met de kosten; • de verbetering van de kwaliteit van de processen binnen de drinkwatermaatschappijen (in de benchmark schat men dit in via het “maturiteitsmodel”)⁵⁷; • verhoogde inspanningen inzake communicatie, door de sector, i.s.m. de overheid. (55) Procesbenchmark NRW , p19 https://www.aquaflanders.be/systems/file_download.ashx?pg=4884&ver=1 (56) Drinkwaterbalans voor Vlaanderen, 2016. (57) Procesbenchmark NRW, p 30	
Overweging	
We treden de raden bij. Specifieke afgewogen doelstellingen om de lekverliezen te verminderen zijn nodig. Die zullen in overleg met de watermaatschappijen verder uitgewerkt worden.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 2 - De waterketen duurzaam beheren <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> Doelstelling 3: laatste § toevoegen: "Specifieke afgewogen doelstellingen om de lekverliezen te verminderen zijn nodig. Die zullen in overleg met de watermaatschappijen verder uitgewerkt worden."	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 163 [49] De raden vragen tenslotte om voor deze doelstelling, conform met de VISIE 2050, een link te leggen naar het innovatiebeleid, dat bedrijven kan ondersteunen in de transitie naar duurzamere productiemethodes, in het bijzonder voor die gevallen waar Best Beschikbare Technieken (BBT) niet volstaat. De raden vragen om verder een ‘Mission Oriented’ innovatiebeleid te hanteren dat zich richt op belangrijke maatschappelijke uitdagingen, op winwins voor ondernemingen en werknemers en op de realisatie van specifieke doelen om na te gaan of de selectiecriteria voor de toekenning van innovatiesteun voldoende afgestemd zouden zijn op deze uitdagingen en doelen.	
Overweging	
De CIW gaat akkoord dat innovatie en circulaire economie belangrijk zijn en bedrijven kan ondersteunen, in bijzonder in het zoeken naar duurzame oplossingen die verder gaan dan BBT. We pleiten ervoor om bij het zoeken naar winwins milieudoelinden mee te nemen als één van de selectiecriteria voor de toekenning van innovatiesteun.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Bij het uitwerken van het maatregelenprogramma zal met deze opmerkingen rekening gehouden worden. Daar kan immers veel concreter gegaan worden dan in deze waterbeleidsnota.	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 164 [48] Voor de evaluatie van de vergunningen van de bedrijven die niet onder de IED vallen (waarvan de emissies minstens even relevant zouden kunnen zijn⁶⁴), is vandaag binnen de Vlaamse wetgeving enkel een “gerichte evaluatie” mogelijk. De raden stellen vast dat dit een nieuwe figuur is, en vragen daarom te verduidelijken op welke wijze het stroomgebiedbeheerplan zal leiden tot beleidstaken en richtlijnen zoals bedoeld in artikel 5.4.6/1 van het DABM. De waterbeleidsnota stelt ook dat de overheid wil onderzoeken hoe informatie over bepaalde gevaarlijke stoffen kan aangewend worden in het proces tot implementatie van de Europese “Referentiedocumenten voor Beste Beschikbare Technieken” (BREF). De raden steunen het uitgangspunt van een betere integratie tussen het productbeleid en waterbeleid, maar wijzen op de verschillen tussen de twee achterliggende richtlijnen: de prioritair gevaarlijke stoffen (KRW/dochterrichtlijn prioritair stoffen) dienen uitgefaseerd te worden, een classificatie als “Substances of Very High Concern” impliceert in eerste lijn een aantal informatie en autorisatieverplichtingen. (64) EEA Report No 23/201 (p 6): “The data suggest that industrial point sources not regulated by the Industrial Emissions Directive (IED) may exert greater pressure on the quality of water than the larger installations covered by the IED. This suggests that the IED regulatory process is effective in controlling industrial pollution but that measures to control pollution from smaller industry may be less effective.”	

Overweging
Het is de bedoeling om het evaluatiesysteem af te stemmen op de doelstellingen van de KRW. Een eerste stap is het selecteren van bedrijven met een belangrijke impact op het oppervlaktewater. Er wordt daarbij in eerste instantie gefocust op het reduceren en uitfasen van de meest gevaarlijke stoffen. Een gelijke behandeling van bedrijven wordt hierbij nagestreefd. Om tegemoet te komen aan de Europese verplichtingen bestaan er voor de GPBV-bedrijven algemene evaluaties waarbij de uitvoering ervan zal gebeuren volgens het voortschrijdend MJP.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Bij het uitwerken van het maatregelenprogramma zal met deze opmerkingen rekening gehouden worden. Daar kan immers veel concreter gegaan worden dan in deze waterbeleidsnota. Het is inderdaad de bedoeling om vanuit de SGBP invulling te geven aan art 5.4.6/1 van het DABM.

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 165	
[47]	De waterbeleidsnota wil de vergunningen aanpassen via het evaluatiesysteem van de omgevingsvergunning. De tekst specificeert niet of men een algemene, dan wel een gerichte evaluatie ⁶¹ voor ogen heeft. De raden vragen om te verzekeren dat, inzake de implementatie van het maatregelenprogramma, geen ongelijke behandeling ontstaat tussen bedrijven die wel of niet onder de IED vallen en tussen bedrijven in Vlaanderen en de rest van de EU. Voor de algemene evaluatie van de installaties die onder de IED vallen ⁶² , bestaat een meerjarenprogramma ⁶³ . Indien er uit de analyses die worden gemaakt in voorbereiding van de stroomgebiedbeheerplannen, zou blijken dat er aanleiding is voor een evaluatie van GPBV bedrijven, lijkt het voor de raden logisch om die af te stemmen op dit meerjarenprogramma, om de werklust voor bedrijven én overheid te beperken.
(61)	DABM, artikel 5.4.11.
(62)	Ook de "GPBVinstallaties genoemd".
Overweging	
Het is de bedoeling om het evaluatiesysteem af te stemmen op de doelstellingen van de KRW. Een eerste stap is het selecteren van bedrijven met een belangrijke impact op het oppervlaktewater. Er wordt daarbij in eerste instantie gefocust op het reduceren en uitfasen van de meest gevaarlijke stoffen. Een gelijke behandeling van bedrijven wordt hierbij nagestreefd. Om tegemoet te komen aan de Europese verplichtingen bestaan er voor de GPBV-bedrijven algemene evaluaties waarbij de uitvoering ervan zal gebeuren volgens het voortschrijdend MJP. We kunnen akkoord gaan om hier maximaal op af te stemmen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 166 De waterbeleidsnota kondigt aanpassingen van de milieuvergunningen aan, en een betere doorwerking van de Richtlijn Industriële Emissies (IED), met een focus op het reduceren en uitfasen van gevaarlijke stoffen (zie ook § [48]). De raden merken op dat de KRW bepaalt dat “de betrokken vergunningen en toestemmingen onderzocht en zo nodig herzien worden wanneer blijkt dat de doelstellingen voor een waterlichaam vermoedelijk niet worden bereikt” 59. Deze doelstellingen omvatten ook andere polluenten60 In de wetgeving zijn mogelijkheden voorzien om de omgevingsvergunning bij te stellen (zie §[47]). De raden vragen om die mogelijkheden gericht, en in functie van de uitkomst van de GAPanalyse per waterlichaam, in te zetten. Daarbij wijzen de raden erop dat, ondanks het feit dat Vlaanderen nog een hele weg af te leggen heeft in het behalen van de doelen van de KRW, het aandeel van industriële puntlozingen voor nagenoeg alle prioritaire stoffen ingrijpend verminderd is, net zoals dat ook voor andere polluenten het geval is. In veel gevallen zullen wellicht de reducties ten gevolge van zo’n evaluatie beperkt zijn. Ze verwijzen dan ook naar de bemerkingen in §[28].] (59) KRW, art. 11.5 (60) VLAREM II, bijlage 2: het betreft verontreinigende stoffen, prioritaire stoffen en gevaarlijke stoffen	
Overweging	
De CIW neemt kennis van deze steun.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 167 [46] De raden herhalen hun steun voor de striktere handhaving van de regelgeving inzake de privé waterafvoer58. (58) Advies 2019003. https://www.minaraad.be/themas/hinder/algemeenwaterverkoopreglement	
Overweging	
De CIW neemt kennis van deze steun.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	W9AjUdI7
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 155 Het afvalwater uit onze buurt loopt ongezuiverd in de Mombeek, zelfs het afvalwater van de Kmo-zone Herbroek. Er zijn nog geen plannen tot aanleg van riolering!	
Overweging	
De waterbeleidsnota beschrijft de krachtlijnen van de visie over het integraal waterbeleid. De concrete uitwerking van waar en wanneer wordt gesaneerd wordt vastgelegd in gebiedsdekkende uitvoeringsplannen en de gemeentelijke en bovengemeentelijke investeringsprogramma's.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	xzKFKuv1
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 357 Men moet best breder denken dan het aanleggen en vernieuwen van ondergrondse rioleringen. Men maakt beter ook werk van ontharding, verplichte plantvakken en wadi's om overtollig hemelwater op te vangen en te laten infiltreren (werd wel vermeld in krachtlijn 4 doelst. 3, p28). Verder moet men op zoek gaan naar duurzame, CO2- neutrale alternatieven voor betonnen rioleringen.	
Overweging	
De code van goede praktijk van de aanleg van rioleringen zet in op het vermijden van afvoer van hemelwater naar de riolering.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 215 Transversaal thema circulair watergebruik Het is positief dat de waterbeleidsnota de intentie uit om circulair watergebruik te stimuleren. Momenteel ondervinden bedrijven een aantal hinderpalen die circulair watergebruik belemmeren. Een doorgedreven waterrecuperatie is voor sommige bedrijven vandaag oninteressant, omdat hierdoor de haalbaarheid van de opgelegde lozingsnormen in het gedrang komt. Vele lozingsvergunningen omvatten lozingsnormen uitgedrukt in concentraties (mg/l). Door water te hergebruiken, daalt het geloosde afvalwaterdebiet waardoor het moeilijker wordt om de maximaal toegelaten concentraties te respecteren. De vuilvracht (vb. kg/dag) blijft vaak ongewijzigd. Doorgedreven waterbesparing kan ook leiden tot geconcentreerd bedrijfsafvalwater dat een acute toxiciteit veroorzaakt in het oppervlaktewater (zeker indien bij de beoordeling geen rekening wordt gehouden met de verdunning/impact in het geloosde oppervlaktewater). Daarnaast is ook het uitwisselen van waterstromen tussen bedrijven een moeizaam proces. Enerzijds omdat er hierover te weinig kennis is (door de ruimtelijke versnippering en de typisch Vlaamse aanpak met individuele waterzuiveringen) en anderzijds omdat er nog veel onduidelijkheden heersen over hoe projecten die het individuele bedrijfsniveau overstijgen kunnen opgezet worden. Bedrijven die de sprong wagen krijgen te kampen met heel wat problemen in de wetgeving en/of moeizame processen met de overheid (bv. uitzoeken hoe verschillende wetgevingen toegepast moeten worden op een compleet nieuwe situatie, discussies rond heffingen op afvalwater dat niet langer geloosd wordt, enzovoort). Daarom zijn volgende zaken noodzakelijk: • Het toelaten van lozingsvrachten in de vergunning (al dan niet in combinatie met een concentratienorm) expliciet kenbaar maken in artikel 5.3.2.4,§3 van VLAREMII). Hierbij moet uiteraard rekening gehouden worden met de specifieke lozingssituatie en de impact op het ontvangende oppervlaktewater.	
Overweging	
De CIW ondersteunt initiatieven om waterbesparing, waterhergebruik en kringloopsluiting bij bedrijven te stimuleren. Waterbesparing door bedrijven kan leiden tot hogere concentraties van bepaalde stoffen in afvalwater. In dat geval biedt VlareM een kader om gemotiveerd af te wijken van de lozingsvoorwaarden. Dit kader sluit lozingsvrachten niet uit. Aanvullende normen ovv concentraties zullen noodzakelijk blijven om impact van pieklozingen te kunnen opvangen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 216 Meer onderzoek en ontwikkeling om financieel haalbare oplossingen te vinden voor de zoutstromen die resulteren bij waterhergebruikprojecten. De hoge zoutconcentraties vormen dikwijls een bottleneck om de resulterende afvalwaterstromen te kunnen lozen.	

Overweging
Deze problematiek is gekend. Om deze reden werd een TWOL-studie chloriden uitgevoerd met als doel tot een gerichte normering van chloridelozingen te komen op basis van de ecologische impact . Verder is er ook nog een TWOL-studie sulfaten lopende met het oog op een mogelijke herziening van de MKN . Daarnaast volgt de VMM lopende initiatieven rond opkomende innovatieve technieken voor verwijdering van zouten nauwgezet op.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : ZxrXuD5T
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 217 Meer ondersteuning, zoals een hogere ecologiepremie of een verhoogde investeringsaftrek voor waterbesparende maatregelen (zoals geldt voor energiebesparende maatregelen) moet overwogen worden.
Overweging
De CIW ondersteunt initiatieven om waterbesparing, waterhergebruik en kringloopsluiting bij bedrijven te stimuleren. Het is van belang om te onderzoeken welke mogelijke (financiële) instrumenten en structuren hiervoor kunnen ingezet worden.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : ZxrXuD5T
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 218 Voor die situaties waarbij het lozen van geconcentreerd afvalwater een acute toxiciteit veroorzaakt moet nagedacht worden over het opzetten van proeftuinen waarin duurzame oplossingen voor het vermijden/valoriseren van sterk geconcentreerde afvalwater(deel)stromen wordt onderzocht/opgenomen met inachtnaam van alle risico's. Bij het beoordelen van de ecotox impact van bedrijfsafvalwater is het ook belangrijk dat de verdunning/impact in het oppervlaktewater meegenomen wordt in de beoordeling.

Overweging
De CIW ondersteunt initiatieven om waterbesparing, waterhergebruik en kringloopsluiting bij bedrijven te stimuleren. Waterbesparing door bedrijven kan leiden tot hogere concentraties van bepaalde stoffen in afvalwater. In dat geval biedt Vlareem een kader om gemotiveerd af te wijken van de lozingsvoorwaarden. Eén van de randvoorwaarden is dat er geen acute toxiciteit in het oppervlaktewater mag veroorzaakt worden. Initiatieven waarbij gezocht wordt naar het vermijden/valaoriseren van sterk geconcentreerde afvalwaterstromen om op die manier acute toxiciteit te voorkomen worden toegejuicht.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : ZxrXuD5T
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 219 Stimulerend beleid vanuit de overheid waarbij bedrijven actief aangespoord worden om waterbesparende projecten en investeringen uit te voeren in ruil voor lozingsvrachten en hogere concentratienormen in de vergunning.
Overweging
De CIW ondersteunt initiatieven om waterbesparing, waterhergebruik en kringloopsluiting bij bedrijven te stimuleren. Waterbesparing door bedrijven kan leiden tot hogere concentraties van bepaalde stoffen in afvalwater. In dat geval biedt Vlareem een kader om gemotiveerd af te wijken van de lozingsvoorwaarden. Dit kader sluit lozingsinsvrachten niet uit. Aanvullende normen ovv concentraties zullen noodzakelijk blijven om impact van pieklozingen te kunnen opvangen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : ZxrXuD5T
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 221 Een stimulerend heffingsbeleid rond waterbesparende maatregelen met een ander lozingspatroon.
Overweging

De CIW ondersteunt initiatieven om waterbesparing, waterhergebruik en kringloopsluiting bij bedrijven te stimuleren. Het is van belang om te onderzoeken welke mogelijke instrumenten en structuren hiervoor kunnen ingezet worden.

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : ZxrXuD5T
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 222 Ondersteunen van onderzoek naar het opzetten van waterhergebruikprojecten die het individuele bedrijfsniveau overstijgen via o.a. proeftuinen. (Gezuiverd) Afvalwater van één of meerdere watergebruikers kan zo als een waterbron gebruikt worden door andere watergebruikers.
Overweging
De CIW neemt kennis van deze steun en ondersteunt de opzet van dergelijke onderzoeksprojecten rond waterhergebruik.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : ZxrXuD5T
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 224 Tenslotte kan ook worden ingezet op een gemeenschappelijke saneringsaanpak in plaats van een individuele aanpak. Een voorbeeld is gemeenschappelijke waterzuivering op bedrijventerreinen.
Overweging
De CIW ondersteunt initiatieven waarbij wordt gezocht naar mogelijke synergieën en samenwerkingsverbanden om zo te komen tot een gemeenschappelijke saneringsaanpak.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 230 Voka wil er op wijzen dat niet alle stoffen die aangeduid zijn als SVHC (Substances of Very High Concern) moeten uitgefaseerd worden. Dit zijn enkel de stoffen die als prioritair gevaarlijk zijn aangeduid volgens de kaderrichtlijn water/dochterrichtlijn prioritaire stoffen. Van zodra een stof op de kandidaatlijst staat voor zeer zorgwekkende stoffen volgens Reach, geldt er een plicht om afnemers/klanten te informeren over hoe voorwerpen/stoffen(aanwezigheid SVHCstof>0,1%) veilig kunnen gebruikt worden. Als SVHC stoffen autorisatieplichtig zijn, betekent dit dat er een autorisatie moet zijn voor de respectievelijke gebruiken dat rekening houdt met de risico's van dat gebruik. Voka vindt het dan ook positief dat er momenteel op Europees niveau bij de opmaak van een BREF de link gelegd wordt met het productbeleid/Reach (bv. BREF Textile industry). Het is volgens Voka uitermate belangrijk dat deze afstemming op EU niveau gebeurt zodat een gelijkspeelveld in Europa gegarandeerd wordt.	
Overweging	
We nemen kennis van deze opmerking.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 231 In de toekomst zullen meer acute toxiciteitstesten opgenomen worden in de vergunningen. Voka wenst er op te wijzen dat er vanuit Europa enkel voor bepaalde sectoren specifieke ecotox-metingen i.k.v. monitoring worden opgelegd via de BREF's (bv. BREF CWW). Voor geen enkele sector is er op vandaag een beoordelingskader voor ecotoxiciteit of worden er ecotox-normen opgelegd. Om een gelijk speelveld binnen Europa te creëren, dient het beoordelingskader op Europees niveau geregeld te worden. Het hanteren van een limiettest in Vlaanderen verstoort dit gelijkspeelveld aangezien door dit beoordelingskader er indirect wel een norm "50% effect in onverdund afvalwaterstaal" wordt vastgelegd.	
Overweging	
Momenteel is er in Vlaanderen nog geen normering voor acute toxiciteit in afvalwater. Er is enkel de verplichting om, indien er meer dan 50% effect wordt gedetecteerd in onverdunde afvalwater, op zoek te gaan naar de oorzaak van de toxiciteit. VMM is net zoals Voka voorstander van een normenkader op Europees niveau. VMM zal dan ook ijveren voor BAT-AEL voor acute toxiciteit in de BREFs van complexe sectoren.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	

Aanbeveling(en)
Bij het uitwerken van het maatregelenprogramma zal met deze opmerkingen rekening gehouden worden. Daar kan immers veel concreter gegaan worden dan in deze waterbeleidsnota.

Krachtlijn 3 - Overstromingsrisico's duurzaam verminderen

Code van de indiener :	BHCFwf9P
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 24 Voor wat het erosiebeleid betreft wordt in de waterbeleidsnota (blz 25) best toegevoegd : 'we zetten in op het verminderen van de administratieve last en de vereenvoudiging van procedures om het erosiebeleid nog effectiever te maken'.	
Overweging	
Akkoord om de tekst aan te passen.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 3 - Overstromingsrisico's duurzaam verminderen <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 5 - aanvullen We evalueren de effectiviteit van het huidige erosiebeleid, detecteren de knelpunten en onderzoeken hoe we de betrokken actoren ertoe kunnen aanzetten om de toepassingsgraad van de meest effectieve erosiebestrijdingsmaatregelen te verhogen. Om het draagvlak te vergroten bij de landbouwers zetten we in op het verminderen van de administratieve last en op de vereenvoudiging van procedures.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	BHCFwf9P
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 25 Om de afstroming van water vanop privaat domein te reduceren stelt het Bekkenbestuur voor om aan de laatste paragraaf op blz 24 van de waterbeleidsnota toe te voegen: 'We veralgemenen de verplichting om geen water meer af te voeren door het water op eigen perceel te laten infiltreren en/of te	

Overweging
Het verbod om geen water af te voeren kan niet integraal in Vlaanderen ingevoerd worden. De mogelijkheden om water ter plaatse te houden zijn sterk verschillend afhankelijk van de kenmerken van het gebied. Daarnaast zal zelfs in de best infiltreerbare gebieden er in geval van extreme neerslag nog steeds een afvoer moeten zijn voor regenwater
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	BHCFwf9P
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 26	
In het kader van de komende en reeds aanwezige klimaatverandering is het belangrijk om het concept 'ruimte voor water' te herinterpreteren in functie van duurzaamheid en multifunctionaliteit. Voorzieningen voor het opvangen van water tijdens piekmomenten kunnen in bepaalde gevallen ook dienen of gepercipieerd worden om water voor drogere tijden op te vangen. Het realiseren van ruimte voor water via het herstel van de natuurlijke waterloop of de natuurlijke valleiwerving, zoals aangegeven in de waterbeleidsnota, is daarbij de meest aangewezen manier; In de mate dat die investeringen kunnen samenspannen met natuurdoelstellingen, vormen van zachte recreatie, ... kan in de valleien een win-win gecreëerd worden met vele baten. Middelen voor pilootprojecten voor robuuste valleien zouden een aanzet kunnen geven.	
Overweging	
Zoals al gesteld in de Waterbeleidsnota is het de bedoeling om waar mogelijk op maatregelen in te zetten die een win-win voor zowel bescherming tegen overstromingen als tegen waterschaarste betekenen. "Ruimte voor water" focust in de eerste plaats op de bescherming tegen overstromingen, maar waar mogelijk zal in de toekomst ook bekeken worden of er mogelijkheden zijn om op dezelfde plaats water op te sparen voor waterschaarse perioden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	BISpn1mP
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 471 In onze gemeente zie je schrijnende praktijken van landbouwers die weiden en akkerland blijven ophogen. Bv voor mijn deur werd enkele jaren geleden een lage weide opgehoogd. Een paar jaar ervoor was hier een zware overstroming met water tot aan de voordeur. Gelukkig had die weide enorm veel water opgevangen en was de beschermende buffer. Tevens was dit in het voorjaar een weelderige plaats van pinksterbloemen. En hadden vlinders en bijen hun eerste honing. Nu is dit opgehoogt met zeker een halve meter en houden wij ons hart vast indien er nog eens wateroverlast zal zijn. En de mooie bloemenpracht is ook weg. De knotwilgen rond die weide werden doodgespoten met randup, als ze dood waren verbrand (zelf gezien). Triestig aanzicht... De rondvloeiende beek wordt niet gespaard bij het sproeien van "onkruid". Waarschijnlijk hebben de landbouwers geen benul wat de gevolgen zijn van ophoging en verwijderen van oude wilgen, struiken, bomen... Het doodsproeien van grachten die dan instorten en het waterdebiet drastisch verminderen en risico op overtroming vergroten.	
Overweging	
De regelgeving stelt dat er geen pesticiden mogen gebruikt worden voor landbouwactiviteiten binnen 1 m van de waterloop. De handhaving hierop is echter niet altijd eenvoudig. Ophogingen in overstromingsgevoelig gebied zijn vergunningsplichtig. Bouwinspectie dient ingelicht te worden om overtredingen vast te stellen. Door de CIW zijn ophogingen als één van de vijf prioriteiten afgebakend om mee te nemen bij handhaving.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	bUcaha3V
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 265 Oppervlakkige afstroming Het oppervlakkig afstromende water is meestal ook slibrijk, afkomstig van bodemerosie vanaf akkers en het bevat vaak ook hogere concentraties voedingsstoffen en gewasbeschermingsmiddelen. Ik zie mogelijkheden om de oppervlakkige afstroming bij zware neerslag tenminste deels te verminderen door gerichte teelt-technische maatregelen. Uiteindelijk verhoogt dit het organische stofgehalte van de bodem en daarmee verbetert de bodemstructuur wat de infiltratiecapaciteit van de bodem ook vergroot. Zo komt er bij hevige neerslag minder water tot oppervlakkige afstroming. Bijkomend voordeel is dat een toename van koolstof in de bodem een goede maatregel is tegen klimaatverandering én dat deze maatregelen de bodemkwaliteit en daarmee de productiecapaciteit van de grond vergroten.	
Overweging	

Het verhogen van het koolstofgehalte van de bodem en het verbeteren van de bodemstructuur dragen inderdaad ook bij aan het verminderen van erosie. Daarom zijn teelttechnische maatregelen dan ook opgenomen in het verplichte erosiebeleid onder de randvoorwaarden. Het verhogen van het organische stof gehalte van de bodem is ook een belangrijk aandachtspunt voor het landbouw & klimaatbeleid. Deze maatregel wordt dan ook opgenomen in het klimaatsbeleidsplan 2021-2030.

Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 3 - Overstromingsrisico's duurzaam verminderen <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 5 - toevoegen (3de alinea) Het verhogen van de organische koolstof in de bodem en het verbeteren van de bodemstructuur wordt verder gestimuleerd.
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	bUcaha3V
Ingediende reacties	<u>Id:</u> 266 Overstromingsrisico Zoals u weet kan er bij zeer hevige neerslag zoveel regenwater tot afstroming komen dat daardoor hoge pieken ontstaan in het debiet van de grensoverschrijdende rivieren. Voor de Maas zelf werkt Nederland in de VNBM constructief samen met u aan beheersing van de overstromingsrisico's en de concretere uitwerking van de vernieuwde Nederlandse veiligheidsnormen tegen overstromen. In het kader van de overstromingsrisicobeheerplannen wil ik graag samen met u komen tot afspraken over welke debieten stroomafwaarts in Nederland mogen worden verwacht bij exceptionele situaties in het bijzonder bij de Gulpense Voer .
Overweging	Er is halfjaarlijks een informeel overleg tussen een aantal Vlaamse en Nederlandse ambtenaren die sterk betrokken zijn bij de opmaak van de overstromingsrisicobeheerplannen in hun regio. Op dit overleg worden de in opmaak zijnde plannen afgestemd op elkaar. Daarnaast wisselen Vlaanderen en Nederland ook al hun relevante meetdata uit, waarmee elkeen de eigen overstromingsmodellen kan voeden om voorspellingen over huidige en toekomstige mogelijke debieten en peilen te maken.
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CnRa1Y8C
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 42 In het Dijle-Zennebekken vormt erosie een belangrijk knelpunt. Er werden al veel maatregelen genomen om de impact hiervan tegen te gaan, maar deze zijn nog onvoldoende. In de huidige maatregelen ligt de focus ook nog steeds op het verminderen van de negatieve gevolgen van de sedimentstroom naar wegen, bewoning, riolering en de waterloop. De meest efficiënte aanpak van het erosieprobleem, namelijk het zorgen dat de bodemdeeltjes op de akkers blijven en het nemen van maatregelen aan de bron, wordt nog te weinig bewandeld. Verder rust het al dan niet sluiten van een overeenkomst om erosie maatregelen te nemen, vaak op een vrijwillige samenwerking tussen overheid en landbouwers. Erosieknelpunten die veel modderoverlast veroorzaken, liggen niet alleen op de percelen die paars of rood zijn aangeduid op de potentiële bodemerosiekaart (en waar maatregelen verplicht zijn). Men is hier dus vaak afhankelijk van de goodwill van de landbouwers. Een verdere evaluatie en optimalisatie van het huidige erosiebeleid is dus inderdaad noodzakelijk. Er wordt voorgesteld om volgende zin toe te voegen (p 25): 'We zetten in op het verminderen van de administratieve last en de vereenvoudiging van procedures om het erosiebeleid nog effectiever te maken'.	
Overweging	
De algemene bedenkingen sluiten reeds aan bij de in de tekst geformuleerde visie. Het huidige beleid is gebaseerd op 3 pijlers: pijler 1 is verplichte maatregelen op de meest erosiegevoelige percelen (paarse en rode percelen), pijler 2 zijn de stimulerende maatregelen zoals beheerovereenkomsten, het erosiebesluit voor de gemeenten en niet productieve investeringssteun. De 3e pijler is begeleiding via voorlichtingsacties, demonstraties en advies. Bij de verplichte maatregelen voor de paarse en rode percelen wordt ingezet op zowel brongerichte maatregelen als effectgerichte maatregelen. Het pakket basismaatregelen en teelttechnische maatregelen zijn brongerichte maatregelen. Het stimulerende beleid focust inderdaad vooral op effectgerichte maatregelen om overlast en schade te voorkomen. Bij de invulling van het GLB na 2020 wordt gekeken naar mogelijkheden om een meer stimulerend beleid te voeren op percelen waarop geen maatregelen zijn verplicht. Hierbij worden ook brongerichte maatregelen mee in overweging genomen. De percelen zijn ingedeeld op basis van erosiegevoeligheid. De grootste erosieknelpunten zijn dus gelegen op paarse of rode percelen. Voor andere erosieknelpunten wordt gewerkt via het stimulerend beleid.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 3 - Overstromingsrisico's duurzaam verminderen <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 5 - aanvullen We evalueren de effectiviteit van het huidige erosiebeleid, detecteren de knelpunten en onderzoeken hoe we de betrokken actoren ertoe kunnen aanzetten om de toepassingsgraad van de meest effectieve erosiebestrijdingsmaatregelen te verhogen. Om het draagvlak te vergroten bij de landbouwers zetten we in op het verminderen van de administratieve last en op de vereenvoudiging van procedures.	
Aanbeveling(en)	

Code van de indiener :	CnRa1Y8C
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 43 Er wordt aangegeven dat het belangrijk is dat bouwheren op hun perceel geen ruimte voor water innemen en hemelwater waar mogelijk voldoende laten infiltreren in de bodem. Via de hemelwaterverordening, de watertoets en de handhaving van de verplichtingen wordt hierop toegezien. Het bekkenbestuur pleit hier voor een veralgemening van de verplichting om geen water meer af te voeren.	
Overweging	
Het verbod om geen water af te voeren kan niet integraal in Vlaanderen ingevoerd worden. De mogelijkheden om water ter plaatse te houden zijn sterk verschillend afhankelijk van de kenmerken van het gebied. Daarnaast zal zelfs in de best infiltreerbare gebieden er in geval van extreme neerslag nog steeds een afvoer moeten zijn voor regenwater.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CnRa1Y8C
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 44 Ruimte voor water blijft inderdaad één van de belangrijkste zaken waar binnen het waterbeleid dient op ingezet te worden. Natuurlijke waterlopen in valleien waar het landgebruik compatibel is met de het valleisysteem bieden de beste garantie tegen overstromingen en op het halen van de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water. Op plaatsen waar dit niet kan, kunnen collectieve beschermingsmaatregelen uitgebouwd worden, maar dit dient steeds op een zo natuurlijk mogelijke manier te gebeuren. De resterende ruimte voor water dient zeker gevrijwaard te worden.	
Overweging	
Ruimte voor water is inderdaad een belangrijke mogelijke piste om ons te beschermen tegen overstromingen. De waterbeleidsnota maakt duidelijk dat het nog steeds heel belangrijk is om hierop in te zetten.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CnRa1Y8C
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 45 De volgende jaren zal meer ingezet worden op lokale participatietrajecten om het overstromingsrisico te verminderen. In kader van een integraal waterbeleid, is het belangrijk dat hierbij niet enkel ingezet wordt op waterkwantiteit, maar dat ook aspecten van waterkwaliteit opgenomen worden. Waterkwaliteit en -kwantiteit dienen immers samen bekeken te worden om te komen tot een duurzaam en gezond watersysteem.	
Overweging	
In de mate van het mogelijke zal bij lokale participatietrajecten om het overstromingsrisico te verminderen, gekozen worden voor maatregelen met win-win's inzake waterkwaliteit, ecologie,...	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 432 5. Geen goede toestand zonder uitrol Beleidsplan Ruimte Vlaanderen Voor de natuurbeweging is het zonneklaar: zonder de goedkeuring en daadkrachtige uitvoering van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) en de bijhorende beleidskaders, worden de waterfactuur en de Europese waterdoelen onbetaalbaar en niet haalbaar. Het BRV - dat de betonstop moet waarmaken - moet er onder meer voor zorgen dat de kosten voor riolering niet nóg meer uit de hand lopen. Door niet langer afgelegen open ruimte te verkavelen, maar in te zetten op verdichting in stads- en dorpscentra, blijven ook de kosten voor riolering beheersbaar. Vandaag betaalt iedereen via de waterfactuur mee aan de meerkosten voor rioleringen door onze ruimtelijke wanorde. Door dichter bij mekaar te bouwen en geen lintbebouwing of verspreide verkavelingen meer toe te laten, zullen ook de toekomstige kosten voor riolering dalen. En moeten we op termijn allemaal minder belastingen betalen. We hebben bovendien zeer veel verharde oppervlakte (14%), zeker in vergelijking met ons omringende landen. Daardoor kan regenwater niet in de grond sijpelen, wat zorgt voor problemen met waterbeheer en voor verdroging van grondwaterlagen We onderschrijven dus de opmerking uit het recente Mina-advies die stelt dat de doelstellingen uit het BRV een grote, en cruciale stap vooruit inzake de integratie van waterbeleid in het ruimtelijk beleid. We menen echter dat het beleid niet enkel moet mikken op een beperking van het bijkomend ruimtebeslag en een stabilisatie (bij voorkeur zelfs vermindering) van de verhardingsgraad binnen dat ruimtebeslag, omdat dit betekent dat, door de toename van het ruimtebeslag – in combinatie met de effecten van klimaatverandering, het risico op schade aanzienlijk zal toenemen. Van publieke en openbare tuinen, 5% van het (ver)stedelijk gebied als in het buitengebied te verbeteren kan via de aanpak van de Vlaamse ruimte wordt ingenomen door het tuinencomplex. Het is aan de Vlaamse Overheid om dit tuinencomplex (zowel parkeerplaatsen als (semi-) private tuinen) mee te nemen in de Watervisie. De Vlaamse Overheid kan in eerste instantie en in samenwerking met de verschillende actoren een stimulerend beleid voeren, waarbij de ecosysteemdiensten van het tuinencomplex maximaal worden ingezet voor water. Niet alleen infiltratie, maar ook buffering, hergebruik én koppeling aan de versterking van de biodiversiteit dienen meegenomen te worden. De waterbeleidsnota en het actieplan droogte en wateroverlast kondigen onderzoek aan naar het opsplitsen van de heffing- en saneringsbijdrage in een afvalwaterheffing/saneringsbijdrage en een hemelwaterheffing, wat de mogelijkheid geeft om het principe van “de gebruiker/de vervuiler betaalt” vollediger toe te passen. De natuurbeweging steunt dit voorstel en pleit ervoor om dringend werk te maken van een infiltratiebonus. 50 à 60% van de rioolkost wordt veroorzaakt door de afvoer van regenwater. Het regenwater wordt daarom best zoveel mogelijk ter plaatse vastgehouden en geïnfiltreerd om wateroverlast te vermijden, om de grondwatertafel aan te vullen en om overstortwerking van het vuilwaterstelsel te vermijden. We pleiten ervoor dat de Vlaamse Regering een infiltratiebonus opricht waardoor burgers en bedrijven die regenwater op eigen terrein infiltreren, financieel beloond worden. Dit kan gebeuren door de waterfactuur transparant te maken door de kosten voor de afvoer (en zuivering) van regenwater apart te vermelden én de mogelijkheid te bieden aan burgers en bedrijven om aan die kost te ontsnappen door zelf het hemelwaterprobleem lokaal op te lossen. Inspiratie kan gezocht worden in Duitsland (waar het systeem al bestaat) én in Nederland, waar de eerste gemeenten aan het experimenteren zijn met deze materie.	
Overweging	
We zijn verheugd dat de natuurbeweging de goedkeuring en daadkrachtige uitvoering van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) en de bijhorende beleidskaders steunt, alsook dat ze onderzoek naar het opsplitsen van de heffing- en saneringsbijdrage in een afvalwaterheffing/saneringsbijdrage en een hemelwaterheffing steunt.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 447 7. Impact klimaatverstoring De ontwerp-waterbeleidsnota wijst terecht op de uitdagingen die een veranderd klimaat stellen tov de doelen van de Kader Richtlijn Water, de Kader Richtlijn Water, noch het Kustveiligheidsplan, noch het SIGMA-plan bieden volgens ons een consequente veiligheid op de langere termijn. De uitgangspunten (+70cm zeespiegelstijging) kunnen obv recent onderzoek hoe langer hoe meer een onderschatting lijken. Daarenboven bieden beide plannen geen beveiligingsperspectief op de echt lange termijn: na 2100 zal de zeespiegel volgens recente bronnen kunnen blijven stijgen tot enkele meters in een uiterst noodscenario. Zo meldt een recent onderzoek van Deltares dat ook als we klimaatdoelen van Parijs gehaald worden en de opwarming van de aarde beperkt blijven tot maximaal 2 graden Celsius, het nog niet kan worden uitgesloten dat de zeespiegel in Nederland in het jaar 2100 1 tot 2 meter zal stijgen. Bij een temperatuurstijging van 4 graden kan de stijging in de Noordzee dan 3 meter bedragen, aldus het rapport. De noodzaak van een andere complementaire aanpak dringt zich op. Idee kan zijn om nog meer in te zetten op systemen als wisselpolder of groeipolder, en de oefening systemisch te onderzoeken en proactieve sporen op te zetten. Wat het Sigmaplan betreft, het grootste klimaatadaptatie-project in Vlaanderen, vragen we - in navolging van het recente Mina-advies - om het plan te actualiseren aan de nieuwste inzichten inzake de effecten van klimaatverandering en om te onderzoeken in hoeverre de concrete projecten ook meerwaarde kunnen leveren voor andere doelstellingen, in het bijzonder waterschaarste of het beperken van het hitte-eiland effect. Daarnaast pleiten we er voor om de succesvolle aanpak en ervaringen uit het Sigmaplan ook te implementeren bij bekkens en rivieren die eveneens sterk onder druk komen te staan van een veranderend klimaat. We denken dan aan de Dender, De Leie en het kustgebied. Wat de structurele onderfinanciering van het Sigmaplan betreft (zowel vanuit de overheid als uitvoerende actoren): deze verdere bezuiniging ten koste van de beveiliging tegen overstromingen is volgens ons hallucinant en maatschappelijk onverantwoord. De overheid zou het extra budget moeten vrijmaken voor projecten zoals het huidige Sigmaplan. Een inhaalbeweging is hier dringend nodig.	
Overweging	
Om het Kustveiligheidsplan te actualiseren wordt momenteel gewerkt aan het "Complex Project Kustvisie". Het inzicht in de klimaatverandering en de daarmee verbonden grotere kans op overstromingen was één van de redenen om het oorspronkelijke Sigmaplan te actualiseren. De in rekening gebrachte zeespiegelstijging is nog steeds gangbaar en algemeen aanvaard. Het Sigmaplan is echter geen statisch gegeven, de meest recente wetenschappelijke inzichten worden op de voet gevolgd en er wordt bekeken of bijsturingen zich opdringen. Bovendien zijn vijf reservegebieden voorzien langs de Schelde, de Dijle en de Beneden-Nete, die bijkomend ingericht kunnen worden als gecontroleerd overstromingsgebied, wanneer de zeespiegel sneller zou stijgen dan bij de voorbereiding van het geactualiseerde Sigmaplan werd aangenomen. De klimaatverandering gaat niet enkel gepaard met een grotere kans op overstromingen, maar ook met extreem droge periodes. Hermeanderingsprojecten en ontwikkelde natte natuur in de overstromingsgebieden zorgen er ook voor dat de grondwaterstanden toenemen. Het geactualiseerde Sigmaplan heeft een realisatiehorizon 2030. Wanneer de huidige budgettering aangehouden blijft, zal de realisatiehorizon finaal eerder 2040 à 2050 zijn i.p.v. 2030. Indien de komende jaren voldoende middelen kunnen vrijgemaakt worden, zou het mogelijk zijn een inhaalbeweging door te voeren en eventueel zelfs opnieuw de oorspronkelijk voorziene planning aan te houden. De investeringen die het afgelopen decennium wel zijn gebeurd hebben hun nut reeds meermaals bewezen. Dankzij waterkeringswerken en overstromingsgebieden hebben we de verschillende stormvloed in de afgelopen jaren kunnen opvangen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 460 8.2 Investeer in wetlands, onze natuurlijke schokdempers De natuurbeweging pleit daarnaast voor meer aandacht voor de creatie van wetlands in de waterbeleidsnota. Moerassen, slikken en schorren, (broek)bossen en natte graslanden: ze gedragen zich allen als echte schokdempers. Deze klimaatbuffers vangen water op en houden - zolang nodig - het water vast. In natte periodes verlaagt dit de pieken op bekken, rivieren en beken. Deze waterrijke gebieden hebben daarnaast een groot potentieel als koolstofsink. Vlaanderen verloor echter 75% van zijn wetlands in de afgelopen 50-60 jaar. Een derde hiervan, zo'n 49.000 hectare, ligt in een groene bestemming, Natura2000-gebied of Ramsargebied. Als we deze wetlands herstellen, dat is opnieuw onder water zetten en de ruimte geven, zijn we niet alleen beter beschermd tegen extreme weersomstandigheden maar bereiken we meteen een groot deel van de Europese natuurdoelen en de doelen van de kaderrichtlijn water. De ontwerp-nota zou deze doelstelling beleidsmatig moeten verankeren in het waterbeleid.	
Overweging	
Deze opmerking is volkomen terecht. Herstel van wetlands binnen groene bestemmingen, speciale beschermingszones en Ramsargebieden is een goede maatregel om ons te beschermen tegen wateroverlast, waterschaarste en ook de verdere opwarming van het klimaat door koolstof vast te houden in de bodem. Wetlandherstel draagt ook bij tot het bereiken van de Europese natuurdoelen en de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water. Herstel van wetlands zal zowel bij krachtlijn 1 als krachtlijn 4 toegevoegd worden.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 1 - De kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater blijven verbeteren, Krachtlijn 4 - Waterschaarste beperken en de gevolgen van droogte tot een minimum beperken <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> krachtlijn 1 - doelstelling 3 Aanvulling tekst op blz 11: "Om de goede toestand dichterbij te brengen zullen we dus aan ecologisch herstel doen: hermeandering van waterlopen, herstel van wetlands, aanleg van natuurvriendelijke oevers, aanleg van oeverzones, wegnemen van stuwen waar mogelijk, wegnemen van vismigratieknelpunten, enz." krachtlijn 4- doelstelling 3 Aanvulling tekst op blz 28: "Waar mogelijk prefereren en stimuleren we de inzet van maatregelen die overstromingen en waterschaarste gelijktijdig aanpakken (krachtlijn 3-doelstelling 4). Voorbeelden zijn het herstel van wetlands, infiltratiegrachten, wadi's op openbaar en privé terrein, groendaken, ontharding van publieke en..	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	Ctdwp2Hz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 428 We zijn voor een betere communicatie en het bevorderen van participatie via lokale overstromingsrisicobeheerplannen om het lokale overstromingsrisico duurzaam te verminderen. Eigenaars van woningen die regelmatig met overstromingen te maken krijgen zullen op basis van onderzoeken bewust gemaakt worden en ondersteund worden om zelf 'op een kostenefficiënte manier op perceelsniveau' beschermingsinterventies te ondernemen. We vragen dat dit verduidelijkt wordt. Wie zal hiervoor verantwoordelijk zijn (bv selectie van woningen, onderzoeken, bepalen van gebieden waar 'in belangrijke mate beschermingsmaatregelen reeds zijn gerealiseerd' p 23) en op welke manier zullen de geselecteerde eigenaars geadviseerd en gesteund worden (technisch, financieel ...?). Anderzijds mag een beter in kaart brengen van risicovolle gebieden en woningen niet volledig afgewenteld worden op de betrokken eigenaars. We vragen dat het rampenfonds wordt vervolledigd met een gelijkaardig 'preventief' solidariteitsmechanisme (bv. in de vorm van een door de overheid gegarandeerd en gesubsidieerd overstromingsrisico investeringsfonds). Ook het overleg met de verzekeringssector waarvan verder in de tekst sprake mag er niet toe leiden dat de verzekeringspremie voor woningen in meer risicovolle overstromingsgebieden verhoogd wordt. Een dorp zoals Sterrebeek wordt voornamelijk overstroomd ten gevolge van zware onweders. Een hemelwaterplan zou dus ten eerste welkom zijn - kan dit niet verplicht opgelegd worden aan gemeenten die regelmatig te maken krijgen met overstromingen? Alsook naburige gemeenten vragen om hun hemelwaterplannen op elkaar af te stemmen. De wateroverlast in het centrum van Sterrebeek is bv deels het gevolg van de toevoer van water uit Tervuren. Zo een hemelwaterplan vergt ook een dubbele strategie/aanpak. Eenzijds de toevoer van water in het rioolsysteem verminderen (door erosie maatregelen, wachtbekkens, bevorderen van het natuurlijke insijpelen van regenwater, installeren van sedimentsvangers, parallelle ploegvoren met de straat verplichten op akkers, aangepaste gewassen op erosiegevoelige gronden ...). Maar anderzijds er ook voor zorgen dat wanneer de intensiteit van de stortbui van die aard is dat de rioolafvoer de hoeveelheid water niet langer kan slikken, we een back-up systeem hebben dat de overlast en schade zoveel mogelijk beperkt. Het bestaande rioolplan toont heel klaar de centrale functie van de riolering onder het kruispunt van de Mechelsesteenweg, Tramlaan, Bosdellestraat en Moorselsesteenweg in de opvang, doorstroming en evacuatie van regenwater komende vanuit de wijde omgeving. Bij teveel water krijg je onvermijdelijk een terugslag effect in het rioleringsnetwerk en zoekt het water een maximum-capaciteit-uitweg dat het blijkt te vinden onder het kruispunt van de Mechelsesteenweg, Tramlaan, Bosdellestraat en Moorselsesteenweg in het centrum van ons dorp. Na de laatste serieuze overstroming (mei 2018), hebben we dan ook gevraagd aan de gemeente om in samenwerking met FARYS dat instaat voor het technisch beheer van het rioleringsnet een analyse te maken van de kritieke plaatsen in het rioleringsnetwerk. Meer specifiek op welke plaatsen in het rioleringsnetwerk en vanaf welke neerslagintensiteiten er een terugslagrisico is dat Sterrebeek centrum en de Bosdellestraat en omgeving onder water zet? Op basis van deze analyse kan er dan gezocht worden naar oplossingen die het terugslagrisico verminderen (hogere en efficiëntere afvoer), blokkeren (terugslagklep) en/of opvangen (tijdelijk noodopvang bekken). Tot hiertoe (4 juni 2019) kregen we geen antwoord ondanks verschillende herinneringen.	
Overweging	
De voorbije jaren liepen pilootprojecten om eigenaars waarvan de woning regelmatig overstroomt te ondersteunen om zelf maatregelen te nemen om het risico op overstroom te verkleinen. Op basis van alle beschikbare data zal de overheid de komende jaren bepalen welke eigenaars allemaal baat hebben bij een dergelijke ondersteuning en een planning opmaken om dit stapsgewijs te realiseren. Het opstellen en uitvoeren van hemelwaterplannen is niet verplicht. Maar de Vlaamse Overheid informeert gemeenten wel over de voordelen hiervan. Bovendien zal de Vlaamse Overheid de komende jaren gemeenten ook stimuleren om een lokaal klimaatadaptatieplan te maken. Een hemelwaterplan zou hier een belangrijk en logisch onderdeel van kunnen uitmaken. We betreuren dat de gemeente en Farys tot op heden nog niet antwoordden op uw vragen en voorstellen. De waterbeleidsnota zelf behoeft geen aanpassing, de waterbeleidsnota beschrijft de krachtlijnen van het integraal waterbeleid. De concrete uitwerking van onder meer rioleringsprojecten gebeurt door de rioolbeheerder en maakt geen onderdeel uit van de opmaak van de beleidsnota.	
Voorstel tot aanpassing	

Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	Ctdwp2Hz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 430 Onderbouwende studies zullen analyseren welke maatregelen met 'gunstige kostenbatenverhouding' de klimaatimpact op het overstromingsrisico kunnen opvangen. Hiervoor zullen ook overstromingsgevaarkaarten en overstromingsrisicokaarten worden ontwikkeld. Omdat overstromingsgevaar en risico zich vaak zeer lokaal manifesteert en beïnvloed wordt (zoals bv. in centrum Sterrebeek - Mechelse steenweg, Bosdellestraat, Schapenweg) is het belangrijk dat kaarten niet louter op macro en meso maar ook op micro niveau ontwikkeld worden. Anderzijds vragen we dat in de berekening van een 'gunstige kostenbatenverhouding' de kosten van maatregelen op macro en meso niet meegeteld worden in de kostenberekening van maatregelen op micro-niveau. Er zal op toegezien worden dat binnen het ruimtebeslag het aandeel van de verharding niet toeneemt en dat binnen overstromingsgevoelig gebied het aandeel van verharding afneemt. Het aandeel wateroppervlakte en groen in open ruimte en dorpen zal substantieel uitgebreid worden ten opzichte van 2015. We steunen deze doelstelling ten volle. Om aan de sterke bouw- en betonlobby in peri-urbane dorpen zoals Sterrebeek te kunnen weerstaan zal een objectief, gestandaardiseerd en transparant meting-, opvolgings- en rapporteringskader nodig zijn dat ook voor de burger toegankelijk moet zijn (openbaarheid).	
Overweging	
Overstromingsgevaarkaarten en overstromingsrisicokaarten zullen voor heel Vlaanderen worden (her)opgemaakt tot op pixels van 2x2m. Op deze kaarten zullen zowel de overstromingen vanuit de kust, de rivieren, als door hevige neerslag worden weergegeven. Op basis daarvan zal een algemene risicoanalyse voor overstromingen in heel Vlaanderen worden gemaakt. Op basis daarvan zullen maatregelen en acties geformuleerd worden. Mogelijke acties zijn ook de opmaak van lokale plannen via een participatief traject om heel lokaal op een onderbouwde manier een voorstel van maatschappelijk gedragen kostenbatenefficiënte maatregelen te formuleren.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	D1Q5QIm7
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 325 Zo verhardt Vlaanderen nog steeds en is er nog steeds de neiging overtollig water afwaarts snel af te voeren. Het watersysteem als een spons beschouwen, buffer voor droogte later, is een concept dat zeer snel ingang moet vinden in alle gebieden, in het bijzonder de droge (nu is er nog steeds meer aandacht voor water in natte gebieden). Opwaarts ontharden, lokaal bufferen (infiltreren) en pas bij overschot vrijgeven, moet de basis houding zijn in stedenbouwkundige projecten, landgebruik en andere ruimtelijke processen (bv. anti-erosie maatregelen, koolstofgehalte in landbouwgronden, ...). Betonstop is ook een essentiële beleidskeuze en -daad voor het waterbeheer.	

Overweging
Wat u voorstelt, is ook al opgenomen in de waterbeleidsnota onder het punt "waterbeschikbaarheid verhogen" op blz 29-30.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	DMmbXJK
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 207 Ter hoogte van huisnummer 7 en de loods daarnaast is er bij hevig onweer steeds wateroverlast. Er loopt een buis onder de baan van de ene gracht naar deze aan de andere kant van de baan maar deze heeft een veel te kleine diameter waardoor het water niet tijdig kan wegvloeien. Ook de beek die het water afvoert dient eens ernstig aangepakt te worden. Dit is in geen jaren meer gebeurd, oorzaak zijn de dichte begroeiing van bomen en de loods die zeer dicht tegen de gracht gebouwd is waardoor het moeizaam werken is met een kraan om de gracht te reinigen.	
Overweging	
Het probleem dat de bezwaarindiener aankaart kan niet op niveau van de Waterbeleidsnota aangepakt worden. De bezwaarindiener dient zich hiermee te wenden tot de betrokken waterbeheerder van de betreffende gracht en van de weg waar de koker onder ligt (de gemeente als het om een lokale weg gaat ofwel het agentschap Wegen en Verkeer als het om een gewestweg gaat).	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	HhqKUrQW
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 58 Visie, pagina 24: water krijgt terug de ruimte die het nodig heeft Hier zou water in de bebouwde omgeving een meer prominente rol moeten spelen.	
Overweging	
In dit onderdeel gaat ruim een derde over ruimte voor water in bebouwd gebied o.a. de signaalgebieden, een doordacht locatiebeleid, het integreren van ruimte in reeds bebouwd gebied en tot op perceelsniveau.	

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : HhqKUrQW
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 59 Visie, pagina 21 : ontharden binnen overstromingsgevoelig gebied Waarom enkel in overstromingsgevoelig gebied?
Overweging
Vanuit het waterbeleid ondersteunen we de doelstelling uit de strategische visie van het beleidsplan Ruimte Vlaanderen om ten laatste in 2050 geen netto verharding bij te laten komen. Deze doelstelling is nodig om de de doelstellingen vanuit het waterbeleid te realiseren. Ook vanuit het waterbeleid hebben we de ambitie om deze doelstelling mee te helpen realiseren. We focussen daarbij op schadegevoelige infrastructuur in overstromingsgevoelige gebieden.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : j2HrP0eo
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 220 Is het mogelijk om een alternatieve route voor de geplande veiligheidsdijk achter de huizen van de Ernest Claesstraat te Zichem in te plannen? Het gaat om het stuk van de E. Claesstraat vanaf de spoorwegovergang richting Averbode. Zoals de veiligheidsdijk momenteel gepland is in de "kaartenbundel finaal, Kaart 2: Overzicht algemene en scenario-specifieke maatregelen, kaartbladnummer 3" die we konden inkijken, zou deze dijk onmiddellijk achter de woningen komen te liggen. Hierdoor zouden verschillende eigenaren betrokken worden bij het bouwen van deze veiligheidsdijk. Vandaar dat ik het voorstel indien om de veiligheidsdijk rond het perceel met de vijver te leggen. Op deze manier heeft deze dijk het minste impact op de woningen, hun tuin, de privacy van de omwonenden, en tegelijkertijd wordt toch het gewenste effect bekomen. Graag had ik deze schetsen toegevoegd. Helaas kan dit digitale communicatieplatform niet overweg met bijlagen met eenvoudige grafische content. Vandaar mijn vraag om u deze informatie toe te sturen via een "electronische post"-toepassing, zoals e-mail, bijvoorbeeld. Kan u mij hiervoor contacteren via mijn electronische postadres :

Overweging
Het probleem dat de bezwaarindiener aankaart kan niet op niveau van de Waterbeleidsnota aangepakt worden. De bezwaarindiener dient zich hiermee te wenden tot de betrokken waterbeheerder.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	jVkJrKz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 490 Mbt het dichtslibben van grachten/riolen/beken : om de beoogde van water en sedimentaanvoer naar de waterlopen te realiseren zou men zoals eerder reeds aangehaald niet alleen de beken eens grondig moeten ruimen (zoals een 40 à 50 jaar geleden - en niet alleen plaatselijk hier en daar maar over de ganse lengte van de beken) en zou men bovendien m.i. best alle zijanten van de beken dienen te verstevigen (eventueel met hout of met duurzame verharding) zodat er minder pesticiden ed van landbouw in terecht zou komen. Het opleggen van een minimale afstand van bv 2 m voor gronden waar landbouwactiviteiten of waar koeien tot aan de beken komen om te drinken zou kunnen bepaald worden met verplichting draad of een andere lage omheining aan te brengen zodat erosie vermeden wordt. Waar burgers via een septische put nog lozen in de beken (omdat er nog geen riolering voorhanden is in de gemeente of straat) zou prioritair dienen ingezet op een versnelde aanleg van riolering (het kan m.i. niet echt dat men bv eerst van zo'n riolering spreekt voor 2008, dan voor 2012, dan voor 2015-2018 en nu misschien al voor 2021 - voldoende kredieten dienen voorzien te worden door de bevoegde instanties) Riolen dienen eveneens (daar waar zij bestaan) op een regelmatige basis onderhouden te worden en grotere buizen dienen m.i. voorzien bij nieuwe aansluitingen of bij vernieuwing van buizen in de steden. Grachten dienen door de gebruikers best onderhouden te worden (met uitsluiting van de grachten die evenwijdig met de straat lopen - daar dienen de gemeenten voor te zorgen maar dan moeten ze er wel op toezien dat de personen die die grachten komt onderhouden deze niet steeds verlegd of vergroot doordat hun kranen altijd maar verder scheppen op privéterreinen want dat kan problemen met eigenaars opleveren. Bovendien dienen de gebruikers van de banen gestimuleerd om hun afval niet meer in de grachten die evenwijdig met de straten lopen te dumpen want dit vervuult ook de beken waarin zij uiteindelijk terecht komen.	
Overweging	
Al wat hier wordt voorgesteld, wordt al gedaan of bestaat al. Er bestaan al afstandsregels voor landbouwactiviteiten, rioleringen worden volgens een vastgelegde prioriteit aangelegd en daarbij worden gezien de verwachte klimaatverandering nu dikkere buizen dan vroeger gebruikt. Privégrachten moeten volgens de regelgeving door de aangelanden zelf onderhouden worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	jVkJrKz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 492 Mbt bij het bepalen van de verzekeringspremie het overstromingsprofiel als factor meenemen : dit lijkt me niet zo gemakkelijk omdat in bepaalde woongebieden (bv overstromingen in de steden of in dorpskernen) het niet altijd duidelijk is welke woningen echt wateroverlast hebben of gehad hebben en andere woningen in zogenaamde watergevoelige gebieden nooit of bijna nooit schade geleden kunnen hebben of hebben. Mensen die nooit op deze verzekeringsschade aanspraak gemaakt hebben zullen ontevreden zijn en verzekeringsmaatschappijen kunnen dit gebruiken om eenieder steeds meer te doen betalen. Lijkt me objectief niet altijd zo evident	
Overweging	
De wateroverlast wordt op basis van computermodellen berekend, waarbij de overstromingspeilen worden weergegeven. Op basis van deze overstromingspeilen is het dan mogelijk om na te gaan of de woning in geval van overstromingen mogelijk te maken heeft met wateroverlast. Dit is een voldoende objectieve basis om dit verder te bekijken en vertrekt dus niet enkel en alleen van het feit of er al dan niet al overstromingen zijn geweest.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	jVkJrKz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 494 Positief is dat men woningen die regelmatig met overstromingen te maken op een kostenefficiënte manier op perceelsniveau door de eigenaars zelf beschermd zouden kunnen worden en dat jullie gaan onderzoeken wie daar baat bij heeft (hou er wel rekening mee dat meestal diegenen die in woonzones wonen meer last daarvan kunnen hebben dan andere personen die in andere gebieden zoals natuurgebieden/bosgebieden wonen).	
Overweging	
We zijn verheugd dat u hier positief tegenover staat.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	jVkJrKz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 495 Herstel van de natuurlijke waterloop is positief maar kan in de werkelijkheid een versmalling van beken/grachten met zich meebrengen (dit is m.i. niet de bedoeling). Vroegere grachten tussen percelen kunnen perfect hersteld worden lijkt me want nu dreigen enkel de mensen die hun grachten op hun gronden behouden hebben de dupe te worden. M.i. dienen overheid en burgers/eigenaars/landbouwers/grondgebruikers/ polderbesturen/gemeenten met overleg best overal tot een goede samenwerking komen bij eventueel benodigd herstel van beken en grachten en/of het eventueel ruimen en baggeren waar nodig en mbt al dan niet benodigde verhardingen of het gebruik van gronden of mbt oplossingen voor zowel overstromingen als waterschaarste	
Overweging	
Het integraal waterbeleid berust vandaag de dag al grotendeels op overleg met heel veel actoren. Het spreekt voor zich dat overleg zeer belangrijk blijft en dat maatregelen afgestemd worden met betrokkenen op het terrein, zonder daarbij de doelstellingen die dienen gerealiseerd te worden uit het oog te verliezen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Ingediende reacties

Id: 496

Positief is dat in gebieden waar in belangrijke mate beschermingsmaatregelen reeds zijn gerealiseerd men zich gaat inzetten op versterkte individuele beschermingsmaatregelen voor bestaande woningen om het overstromingsrisico terug te dringen. Opmerking mbt de bepaling waarin gesteld wordt dat in overstromingsgebieden waar de originele waterbergingsfunctie moet worden hersteld men een uitdoofbeleid wil gaan invoeren voor woningen : de vraag rijst hier of men alle woningen in woongebieden die overstromingsgevoelig zijn wil gaan uitdoven (of prioritair slechts die woningen in woon of ander gebied die echt op regelmatige wijze effectief steeds overstromen) of dat men enkel de kleine man zonder macht en geld en hun alleenstaande woningen met grond wil aanpakken/treffen omdat ze bv voor de gewestplannen gebouwd hebben in een gebied die naderhand minder gunstig geklasseerd werd achter hun rug om (zodat ze nu alles zouden kwijtspelen zonder ooit een ernstige vergoeding gekregen te hebben en zo geruineerd kunnen worden want gunstig voor aankoop voor bepaalde groeperingen/staat) ook als zij geen wateroverlast hebben of minstens al tientallen jaren geen last meer gehad hebben van wateroverlast en/of ook nooit beroep hebben moeten doen op schadevergoedingen vanwege de ene of andere verzekering voor schade door wateroverlast. Ik vind dat hier niet licht mag overgaan (niemand wil zo'n maatregel voor zichzelf dus doe dit ook niet zo maar een ander aan is mijn motto). Iemand laten bouwen/laten vernieuwen/laten herbouwen en op allerhande nutsvoorzieningen laten aansluiten om nadien via weigering van bv een zelfs eerder schriftelijk beloofde riolering of van een nog niet gekende eventueel latere benodigde vervanging van water- of electriciteits of telefoonleiding nadien te willen weggagen zou immers rampzalig zijn voor eenieder die dit tegenkomt. Het is m.i. immers niet omdat men bv in overstromingsgevoelig gebied ofzo zou blijken te liggen dat zulke woningen dienen uitgedoofd te worden (eventuele uitdoving zou slechts mogen overwogen worden indien echt geen enkele andere oplossingen mogelijk zouden zijn en liefst op vrijwillige basis tussen de partijen en minstens mits een ernstige verkoopprijs overeengekomen wordt (steeds aan 100% van de werkelijke verkoopwaarde van zo'n gelijkwaardige woning met grond in ander gebied want anders niet ernstig). Waterbergende functies kunnen m.i. in alle gebieden perfect gerealiseerd worden op terreinen/percelen waar nooit woningen gestaan hebben of zelfs op nog niet bebouwde watergevoelige percelen die in zogenaamde woonuitbreidingszones liggen zodat daar geen bijkomende openruimte voor bebouwing aangesproken hoeft voor te worden. De rechten van de kleine man mogen ook eens verdedigd/gewaarbord worden en niet alleen de grote bouwmaatschappijen/verkavelingsmaatschappijen of milieuverenigingen dienen bediend te worden. Massaal verkavelingen en bebouwen op open ruimte is uit den boze en vermindert de echte open ruimte, niet die kleine man in het buitengebied die op milieuvriendelijk zijn woning/grond wil onderhouden of ietwat uitbreiden. Positief is dat men overstromingschade veroorzaakt door hevige plaatselijke neerslag zo gericht mogelijk wil tegengaan. Betere en grotere rioleringen in de steden zouden een oplossing voor deze mensen kunnen zijn zoals eveneens de blijvende verplichting bij elke woning wat groen te voorzien. M.i. dient men in de kernen van de steden best niet massaal meer bij te bouwen want niet alleen werden steden dikwijls langs waterlopen opgericht die meestal dan nog lager gelegen waren als de bestaande woningen in de buitengebieden (cf kern van Dendermonde bv) maar ook in de kernen van de steden dient m.i. best wat meer open ruimte gecreëerd of gewaarborgd te worden en dient men te vermijden dat elke vierkante cm bijbebouwd wordt want dat is op termijn voor problemen zoeken (indien daar geen minder verharding komt of niets meer waterdoorlatend wordt maar massaal gewone woningen/gebouwen vervangen blijven worden door honderden flats zullen bv de rioleringen daar steeds meer moeten slikken en afvoeren en zal dit normaal steeds voor een grotere wateroverlast daar zorgen (door verstopping bv van rioleren of omdat niet snel genoeg al dat water daar niet meer kan afgevoerd worden - bovendien werden bv in Aalst al heel wat woningen/gebouwen/flats gebouwd op heel waterrijke gronden of waar vroeger aan waterwinning gedaan werden (cf flats op vroeger mouterij De Wolf - Cosijns) of zelfs bovenop oorspronkelijke beken (als ik het goed heb is dat het geval met de brandweerkazerne). Ook in de steden zou men dus meer oog moeten hebben voor de doorlaatbaarheid voor hemelwater. Alle problemen door massale bijbouw in de steden of via nieuwe verkavelingen op nog niet bebouwde woonuitbreidingsgebieden dient men echt niet af te wentelen op de bewoners in de buitengebieden die geen meerhinder veroorzaken/teweegbrengen (dat is niet ernstig meer). Positief is het optimaliseren en innoveren van de gestuurde bergingen

Overweging

In de nota zijn geen maatregelen opgenomen die specifiek woningen in het buitengebied viseren.

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : jVkJrKz
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 497 Mbt het terugdringen van bijkomend ruimtebeslag en het vrijwaren van bijkomende bebouwing het volgende : Het is m.i. hypocriet te stellen dat bepaalde ongebouwde gebieden die bij de opmaak van de gewestplannen als woonzone, woonuitbreidingsgebied, landbouwgebied ingekleurd werden doch waar in de realiteit steeds aan landbouw gedaan werd of waar bossen stonden (en waar door die inkleuring een serieuze winst door de eigenaars werd gemaakt) nu door eigenaars en in grote mate door bouwpromotoren aangesproken kunnen worden op basis van deze winstgevende inkleuring : zo dringt men het bijkomend ruimtebeslag niet terug en vrijwaart men niet deze bestaande open ruimte ; men vermeerdert enkel de verharding en de hoeveelheid waterafvoer (dat is blijkbaar goed omdat de staat de eigenaars van deze winstgevende inkleuring anders nu zou moeten vergoeden) terwijl andere terreinen die bebouwd waren voor de gewestplannen of waar in de realiteit al decennia lang al landbouwactiviteiten plaats vonden (en waar de eigenaars slechts verlies leden door hun inkleuring waarvoor ze nooit een vergoeding kregen) in bos of natuurgebied ingekleurd werden om op deze basis hun rechten dan nog ernstig beknot te zien worden aangezien hen de minste wijziging/aanpassing of beperkte uitbreiding van hun woning kan ontzegd worden en men hen blijkbaar ook in de toekomst al het recht kan ontzeggen om vervangende leidingen/aansluitingen te voorzien dit terwijl deze werken eigenlijk geen of nauwelijks een impact teweegbrengen (doordat men bij de opmaak van de gewestplannen geen rekening heeft gehouden met de realiteit zijn deze mensen steeds de due worden en waar zij dan nog dienen op te passen voor de machtslobby van bepaalde verenigingen). Mbt het vermijden van bijkomende verhardingen en ophogingen en het toezien dat binnen het ruimtebeslag het aandeel van de verharding afneemt en het doel tot uitbreiding van de wateroppervlakte en groen in open ruimte en steden en dorpen het volgende : M.i. kunnen bepaalde verhardingen van opritten in gebieden waar meer dan voldoende waterinsijpeling soms wel is een positief effect hebben (minder gebruik van onkruidverdelgers) terwijl in gebieden waar onvoldoende waterinsijpeling is beter verharding zou dienen vermeden te worden zodat de grondwaterstand daar ook meer op peil zou komen. Mbt het uitbreiden van de wateroppervlakte en groen in open ruimte en steden en dorpen : dit dient indien nodig verwezenlijkt te worden waar noch landbouwactiviteiten gedaan worden noch woningen staan (noch op opritten die als bos ingekleurd werden omdat er twee rijen bomen staan - dan moest men alle autostrades afgebakend met bomen ook maar als bos klasseren lijkt me en het inkleuren van bosgebied op gronden waarop nooit een boom gestaan heeft lijkt me ook niet echt correct). In bepaalde gebieden zoals bij ons zijn bepaalde boeren echt afhankelijk van gronden - indien bepaalde percelen ergens dienen ingepalmd te worden voor uitbreiding van water dient dit m.i.dan ook steeds met alle betrokken partijen (eigenaars/landbouwers/grondgebruikers...) besproken en overeengekomen te worden.
Overweging
Het integraal waterbeleid berust vandaag de dag al grotendeels op overleg met heel veel actoren. Het spreekt voor zich dat overleg zeer belangrijk blijft en dat maatregelen afgestemd worden met betrokkenen op het terrein, zonder daarbij de doelstellingen die dienen gerealiseerd te worden uit het oog te verliezen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	KGqsUHT2
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 491 <u>8/ Handhaving</u> In het kader van de Environmental Implementation Review werd het volgende aangegeven: “Poor implementation of environmental law and policies has many negative effects, such as the environmental, economic and social costs... Full implementation of EU environmental legislation could save the EU economy around €55 billion every year in health costs and direct costs to the environment” Binnen de handhaving in het waterbeleid kwamen voor Vlaanderen volgende prioriteiten naar voor - Identificeren van onvergunde reliëfwijzigingen (bv. in overstromingsgebieden) - En het niet respecteren van afstandregels aan oevers - o Geen bodembewerkingen binnen de 1 meter van de oever (onderscheid geploegd versus ongeploegd) - o Geen gebruik van pesticiden binnen de 1 meter van de oever (te detecteren via bv. verkleuring van planten van groen à bruin) - o Geen bouwwerken binnen de 5 meter van de oever (dit om vrije doorgang te garanderen voor onderhoud van de oever) - o Etc. Voorstel: · Onderzoeken welke rol (en wenselijk) satellietbeelden kunnen spelen op het niveau van handhaving · Naast publiek beschikbare data van satellietbeelden (Copernicus) zijn er ook meer gedetailleerde (met hogere spatiale resolutie) commerciële data beschikbaar. Waardevol om te bekijken of deze data centraal kunnen worden aangekocht.	
Overweging	
De CIW neemt kennis van deze waardevolle suggesties.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
De mogelijkheden mbt het gebruik van satellietbeelden (rol/centrale aankoop...) ikv van handhaving worden onderzocht.	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 283 Boerenbond merkt op dat de tekst onder deze doelstelling totaal niet consistent is. Er wordt aangegeven dat men de huidige erosie maatregelen eerst wil evalueren, wat een correcte benadering is. Als je een beleid wilt bijsturen is het belangrijk eerst een grondige evaluatie te maken om vervolgens op de juiste punten te kunnen bijsturen. De evaluatie van het erosiebeleid zou bijna afgerond zijn. Het is o.i. dan ook niet logisch dat er in dezelfde tekst vermeld wordt dat het erosiebeleid moet verscherpt worden. Boerenbond stelt zich dan ook de vraag wat de wetenschappelijke onderbouwing is van deze uitspraak. Dezelfde redenering geldt bijvoorbeeld ook voor ‘Inzetten op de systematische aanleg van bufferzones langs waterlopen in erosiegevoelige gebieden’ zoals vermeld in de visienota. Waarop is dit gebaseerd? De kar voor het paard spannen is onaanvaardbaar.	

Overweging
Akkoord met het aanpassen van deze passage.
Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 3 - Overstromingsrisico's duurzaam verminderen <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 5 - vervangen In het kader van het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) bekijken we hoe het erosiebeleid verder kan ontwikkeld worden. We verscherpen het beleid door voor de meest erosiegevoelige percelen (paars/rood ingekleurd op de erosiegevoeligheidskaart) het principe 'de juiste teelt op de juiste locatie' via de randvoorwaarden erosie in kader van het GLB verplicht te maken, voor de percelen met een medium erosiegevoeligheid (oranje ingekleurd op de erosiegevoeligheidskaart) de huidige teelttechnische maatregelen of groenbemesters verplicht te maken en door op de overige percelen teelttechnische maatregelen of groenbemesters te stimuleren. + schrappen De systematische aanleg van bufferzones langs...
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	<u>Id:</u> 284 De erosieproblematiek mag niet volledig op de landbouwsector afgewenteld worden. Een deel van de problematiek wordt ook veroorzaakt door het Vlaamse ruimtelijk ordeningsbeleid (bebouwing in valleigebieden) en de sterke toename van de verharde oppervlakte in Vlaanderen. Boerenbond is dan ook van mening dat erosiemaatregelen, ook bufferzones, moeten geïmplementeerd worden daar waar ze (het meeste) effect hebben. We vinden het eveneens belangrijk dat landbouwers in erosiegevoelige gebieden de vrijheid moeten hebben om zelf te kiezen welke brongerichte en remediërende anti-erosiemaatregelen het best in te passen zijn in hun bedrijfsvoering. Het afsluiten van beheerovereenkomsten in erosiegevoelige gebieden moet maximaal mogelijk blijven.
Overweging	Het is inderdaad belangrijk dat naast de landbouwsector ook andere sectoren hun verantwoordelijkheid opnemen. En dat maatregelen worden aangelegd waar ze het meest effectief zijn. Het huidige verplichte beleid is gebaseerd op het aanbieden van keuzemogelijkheden en de inzet van de expertise van de landbouwer voor het kiezen van maatregelen die passen binnen de bedrijfsvoering. We gaan akkoord dat de aanpak van verschillende keuzemogelijkheden voor erosiebestrijdende maatregelen die passen binnen de bedrijfsvoering wenselijk is zodat maatwerk aangepast aan de situatie te velde mogelijk is. Deze aanpak verhoogt de haalbaarheid van het beleid en zorgt voor een effectief erosiebeleid.

Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 3 - Overstromingsrisico's duurzaam verminderen <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 5 Aanvullende bufferende maatregelen (bufferbekkens, dammen, grasstroken,...) stimuleren we via subsidies gericht op verschillende doelgroepen (Erosiebesluit (gemeenten), ...
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
Id: 285	
Met betrekking tot de opmaak van erosiebestrijdingsplannen door gemeenten merkt Boerenbond op dat het belangrijk is om, wanneer deze zijn opgemaakt i.s.m. de lokale actoren, hier dan ook uitvoering aan te geven en niet te wachten met de implementatie ervan tot een volgende overstromingsperiode. Deze erosiebestrijdingsplannen zijn dikwijls al 5-10 jaar oud. Het beleid, en misschien ook de ruimtelijke context, is ondertussen geëvolueerd waardoor deze plannen verouderd kunnen zijn. Overleg met de landbouwsector om deze plannen te actualiseren en vervolgens uit te voeren is noodzakelijk.	
Overweging	
De erosiebestrijdingsplannen blijven waardevol als leidraad, maar worden inderdaad niet systematisch geactualiseerd. De gemeente kan evenwel steeds het initiatief nemen om haar erosiebestrijdingsplan aan te passen wanneer dit nodig is voor het uitvoeren van erosiebestrijdingswerken. Veel gemeenten zijn momenteel bezig met de opmaak van een gemeentelijk hemelwaterplan, wat eveneens een opportuniteit biedt om hun erosiebestrijdingsplan te actualiseren. Vanuit de Vlaamse overheid wordt er werk gemaakt van een dynamisch online dataplatform waar knelpunten van erosie, modderoverlast of sedimentaanvoer kunnen geïnventariseerd en gevisualiseerd worden. Deze tool kan ingezet worden om een geactualiseerd beeld van de erosie- en sedimentproblematiek te geven. Voorstel om de laatste paragraaf als volgt aan te passen: 'We maken gebruik van metingen, modellen en inventarisaties voor het in kaart brengen van erosie, modderstromen en sedimentaanvoer naar de waterlopen om de meest effectieve erosiebestrijdingsmaatregelen te selecteren en we stimuleren die gebiedsgericht.' Het is een terechte opmerkingen dat de uitvoering van de erosiebestrijdingsplannen te traag verloopt en dat ook hier een versnelling hoger moet geschakeld worden. Er kan in paragraaf 4 toegevoegd worden: 'We versnellen de uitvoering van de gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen Een we zetten sterker in op de handhaving van de teeltvrije strook langs waterlopen en grachten (krachtlijn 1-doelstelling 3).'. '.	

Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 3 - Overstromingsrisico's duurzaam verminderen <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 5 - toevoegen: ‘ We versnellen de uitvoering van de gemeentelijke erosiebestrijdingsplannen en we zetten sterker in op de handhaving van de teeltvrije strook langs waterlopen en grachten (krachtlijn 1-doelstelling 3). We maken gebruik van metingen, modellen en inventarisaties voor het in kaart brengen van erosie, modderstromen en sedimentaanvoer naar de waterlopen om de meest effectieve erosiebestrijdingsmaatregelen te selecteren en we stimuleren die gebiedsgericht.’
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
Id: 286	
Boerenbond wijst er op dat ruimen van waterlopen moet gebeuren met aandacht voor het landgebruik en de gevolgen ervan. Heel wat wateroverlast is er op die plaatsen waar al jarenlang niet meer wordt geruimd, struikgewassen of bomen in de beken staan en het water daardoor dan sterk gestremd wordt. Ook doordat er meer kruidgroei ontstaat in de waterlopen, zijn zomerruimingen meer nodig dan vroeger. We merken een achterstallig ruimingsbeleid op en vragen dan ook actie op dit punt en dat waterbeheerders ook de nodige middelen voorzien om zomerruimingen te kunnen uitvoeren.	
Bovenvermeld probleem m.b.t. ruimingen stelt zich in alle provincies zeker in en rond natuurgebieden. Vanuit natuur heeft men een andere visie op waterbeheer dan vanuit landbouw. Waterbeheerders krijgen in VEN gebieden steeds meer het verbod van ANB om waterlopen die door een natuurgebied lopen degelijk te ruimen. Gevolg is dat al het water uit de bovenloop van de betrokken waterloop gestremd wordt. Dit leidt in periodes van hevige regenval regelmatig tot overstromingen vooral in de gebieden die palen aan de betrokken natuurgebieden. Dit gebeurt zowel in de winter als in de zomer wanneer gewassen op het veld staan. Hierdoor lijden de betrokken landbouwers heel wat verliezen.	
Overweging	
Op 10 juli 2015 keurde de Vlaamse Regering een nieuwe Code van Goede Natuurpraktijk voor waterlopen goed (eerste versie dateert van 1999) en op 5 november 2015 bekrachtigde minister J. Schauvliege een nieuwe Code van Goede Praktijk voor Bagger- en Ruimingsspecie (eerste versie dateert van 2009). In aanvulling op beide codes hechtte de CIW op 22 juni 2016 haar goedkeuring aan een geïntegreerde leidraad als praktische handleiding voor de waterbeheerders bij het onderhoud van waterlopen. Beide codes van goede praktijk alsook de bijhorende leidraad werden in onderling overleg opgemaakt door alle leden van de CIW binnen de CIW werkgroepen Ecologisch Waterbeheer en Bagger- en Ruimingsspecie. De waterbeheerders doen hun best om de bepalingen uit beide codes en bijhorende leidraad zo goed mogelijk uit te voeren. De landbouwsector kan er zelf ook mee voor zorgen dat de kruidgroei in de waterlopen binnen de perken blijft en waterlopen dus minder geruimd moeten worden door de akkers niet overmatig te bemesten en de afspoeling van sediment naar de waterlopen zoveel mogelijk te voorkomen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	

Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 287 Met betrekking tot overstromingen, maar ook droogte, wordt er veel aandacht besteed aan water vasthouden en bergen. Waar mogelijk, zijn we er voorstander van om zoveel mogelijk water te bergen onder i.p.v. boven de grond. Daarnaast is het minstens even belangrijk om voldoende afvoer te creëren zodat overstromingen kunnen vermeden worden. Het afvoeren van water is van belang om de conditie van het akkerland goed te krijgen. We zijn van mening dat stuwtjes en peilgestuurde drainage belangrijke maatregelen zijn die ingezet kunnen worden bij zowel teveel als te weinig water. Een goed evenwicht tussen vasthouden, bergen en afvoeren moet o.i. dan ook nagestreefd worden.	
Overweging	
Dit is exact wat ook met de drietrapsstrategie "vasthouden, bergen, afvoeren" wordt beoogd.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 288 Met betrekking tot “Lokale overheden stimuleren we om beken en grachten met een belangrijk functie voor de waterhuishouding (grachten van algemeen belang) in hun oorspronkelijke staat te herstellen”, vraagt Boerenbond dat in de bekkenbeheerplannen eerst een goede analyse wordt gemaakt over welke waterlopen dit gaat en wat de impact is voor de landbouwsector. Met het beleid dat jaren werd gevoerd, nl. het rechte trekken van waterlopen in het kader van o.a. ruilverkaveling, grote infrastructuurwerken, ligt deze voorgestelde actie dan ook gevoelig bij onze leden want de impact kan zeer groot zijn. Als men dit wil uitvoeren vragen we om dit prioritair uit te voeren in die gebieden waar geen landbouw aanwezig is (bv natuurgebied). Indien deze actie toch nodig zou zijn in landbouwgebied vragen we dat een degelijk flankerend beleid wordt uitgewerkt om de grondinname te compenseren.	
Overweging	
Bij eender welke maatregel of actie wordt altijd nagegaan wat de impact is op alle sectoren. Wanneer nodig worden flankerende maatregelen steeds voorzien.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	

Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 289 Schade door overstromingen beperken wil men onder andere realiseren door het uitbouwen van een groenblauw netwerk. Met betrekking tot het uitbouwen van dit netwerk verwijzen we naar de opmerking gemaakt K5.D2. "Een prominente rol voor water als sturend element".	
Overweging	
Alle landschapselementen, dus ook waterlopen, bepalen de mogelijke gebruiksfuncties. Met het begrip "groenblauwe dooradering" worden zowel "blauwe", "groene", als gecombineerde "blauwgroene" verbindingen bedoeld. Deze verbindingen zijn ideaal voor fauna en flora om zich langs te verplaatsen en zijn smalle stroken met een hogere biodiversiteit dan het omliggende gebied met tal van ecosysteemdiensten zoals natuurlijke gewasbescherming, verkoelend effect bij hitte, bufferend effect bij wateroverlast,... Groenblauwe dooradering leidt dus tot tal van win-win situaties met functies in het omliggende gebied. Dit omliggende gebied kan zowel landbouwgebied, woongebied, bedrijventerrein,... zijn. Voor de eenvoud wordt enkel over "blauwgroene dooradering" gesproken en niet over enerzijds "blauwgele", "groengele", blauwrode", "groenrode", "blauwpaarse", "groenpaarse",... dooradering.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 290 Landbouwers worden reeds als actieve communicatiepartner ingezet bij o.a. hevige regenbuien. We merken op dat niet iedere waterbeheerder even actief aan de slag gaat met meldingen vanuit de sector. We verwijzen hier naar de algemene opmerking 'Beheer waterlopen' m.b.t. de vraag naar betere samenwerking tussen lokale actoren en de waterbeheerder.	

Overweging
De hele waterbeleidsnota geeft weer hoe de waterbeheerders samen met alle andere stakeholders het waterbeheer zowel in brede zin (op niveau van bekkens en stroomgebieden) als in nauwe zin (op niveau van de waterlopen) de komende jaren op een integrale manier wensen aan te pakken. De stelling dat in de teksten dus geen of weinig aandacht gaat naar het beheer langs de waterlopen is dus niet correct. Bovendien wordt in deze waterbeleidsnota expliciet "Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen uitbouwen en investeren in innovatie" als krachtlijn 5 opgenomen. Dit laatste komt tegemoet aan de opmerking ivm "betere verstandhouding tussen de waterbeheerder en de landbouwer." De CIW gaat ermee akkoord dat gedragenheid en betrokkenheid hand in hand gaan. We verwijzen dan ook naar het belang van de gebiedsgerichte werking waar op maat van de situatie en de lokale mogelijkheden met alle betrokkenen wordt gewerkt aan oplossingen. Zoals aangegeven in krachtlijn 5 doelstelling 1 willen we de gebiedsgerichte werking rond water nog verder versterken.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	LvimxxVp
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 71 De bekkenraad van het Demerbekken onderschrijft de opmerking van MINA/SALV en SERV dat het SIGMA plan geactualiseerd mag worden naar klimaat, waterschaarste en het beperken van het hitte-eiland effect. In het kader van SIGMA Demervallei worden zeer waardevolle projecten voorzien. De bekkenraad van het Demerbekken vraagt dat de financiering voor een tijdig uitwerken van deze projecten zeker voorzien wordt door de Vlaamse Overheid.	
Overweging	
Het geactualiseerde Sigmaplan heeft een realisatiehorizon 2030. Wanneer de huidige budgettering aangehouden blijft, zal de realisatiehorizon finaal eerder 2040 à 2050 zijn i.p.v. 2030. Indien de komende jaren voldoende middelen kunnen vrijgemaakt worden, zou het mogelijk zijn een inhaalbeweging door te voeren en eventueel zelfs opnieuw de oorspronkelijk voorziene planning aan te houden. De investeringen die het afgelopen decennium wel zijn gebeurd hebben hun nut reeds meermaals bewezen. Dankzij waterkeringswerken en overstromingsgebieden hebben we de verschillende stormvloeden in de afgelopen jaren kunnen opvangen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	LvimxxVp
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 72 De bekkenraad van het Demerbekken onderschrijft het principe van 'ruimte voor water', maar merkt op dat het nog steeds dikwijls voorkomt dat individuele burgers gronden in overstromingsgebied ophogen en dat het aantal verhardingen in bijv. voortuintjes eerder toeneemt dan afneemt. Het zou goed zijn om voor beiden te voorzien in een krachtiger handhavingsbeleid en in de nodige voorlichting en educatie naar burgers en vergunningverleners.	
Overweging	
Er wordt via de communicatie over de watertoets en heel wat infobrochures zoals bij riviercontracten, waterwegwijzer, pesticidentoets, e.d. telkens op gewezen om minimaal te verharden. Ophogingen zijn niet vrijgesteld van vergunning in overstromingsgevoelig gebied en zijn daarnaast binnen de CIW aangeduid als een van de vijf prioriteiten voor de handhaving.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	MAnKrNjl
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 206 "We verscherpen het beleid door voor de meest erosiegevoelige percelen (paars/rood ingekleurd op de erosiegevoeligheidskaart) het principe 'de juiste teelt op de juiste locatie' via de randvoorwaarden erosie in kader van het GLB verplicht te maken, voor de percelen met een medium erosiegevoeligheid (oranje ingekleurd op de erosiegevoeligheidskaart) de huidige teelttechnische maatregelen of groenbemesters verplicht te maken en door op de overige percelen teelttechnische maatregelen of groenbemesters te stimuleren." Het Departement Landbouw en Visserij kan niet akkoord gaan met deze passage omdat dit een verstrenging van het huidige beleid voorstelt en voorbarig is. Het erosiebeleid wordt momenteel geëvalueerd en het is de bedoeling van de evaluatie om te bekijken welke bijstellingen mogelijk/wenselijk zijn. Het Departement Landbouw en Visserij wil deze passage geschrapt zien. Het Departement Landbouw en Visserij heeft dezelfde opmerking reeds gemaakt bij de opmaak van het actieplan droogte en wateroverlast 2019-2021, goedgekeurd door de Vlaamse regering op 5/4/2019. Hierbij is toen rekening gehouden met deze opmerking. De bewuste passage is geschrapt en volgend tekstdeel werd ingevoerd: "ACTIE 89 EVALUATIE EN DESGEVALLEND BIJSTURING EROSIEBESLUIT": De evaluatie van het erosiebeleid (randvoorwaarden directe steun, beheerovereenkomsten, erosiebesluit, ...) wordt verdergezet en leidt desgevallend tot aanpassingen."	
Overweging	
Akkoord met het aanpassen van deze passage.	

Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 3 - Overstromingsrisico's duurzaam verminderen <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 5 - vervangen In het kader van het Gemeenschappelijk landbouwbeleid (GLB) bekijken we hoe het erosiebeleid verder kan ontwikkeld worden. We verscherpen het beleid door voor de meest erosiegevoelige percelen (paars/rood ingekleurd op de erosiegevoeligheidskaart) het principe 'de juiste teelt op de juiste locatie' via de randvoorwaarden erosie in kader van het GLB verplicht te maken, voor de percelen met een medium erosiegevoeligheid (oranje ingekleurd op de erosiegevoeligheidskaart) de huidige teelttechnische maatregelen of groenbemesters verplicht te maken en door op de overige percelen teelttechnische maatregelen of groenbemesters te stimuleren.
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	pIGTILTY
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 313 “Ruimte voor water betekent ook dat de sedimentkwantiteit in waterlopen het functioneren van watersystemen niet in het gedrang mag brengen. In dit opzicht zullen we naast het reduceren van de sedimentaanvoer ook waterlopen gericht en doordacht ruimen en baggeren en waar nodig bijkomend sedimentvangen aanleggen. Om de waterbodem-systemen te herstellen zullen we een (multisectoraal) beoordelingskader opstellen voor het uitvoeren van acties in functie van het optimaliseren van de sedimentbalans in de waterlopen. Dergelijk kader laat ons toe synergiën en opportuniteiten te zoeken in de verschillende bagger- en ruimingsplannen en om af te stemmen tussen de verschillende betrokken actoren. Dringende ruimingen om nautische of hydraulische redenen, veiligheids- en voorzorgsmaatregelen zijn evenwel niet gevat door dit beoordelingskader.” Er moeten ook synergieën gezocht worden met waterbodem- en oeveraanplantingen om de waterbodemsystemen te herstellen en overstromingsrisico's duurzaam te verminderen. Naast ruimen en baggeren, zal ook het saneren van ernstige waterbodem- en oeververontreinigingen dienen te worden opgepikt. Het uitvoeren van een waterbodemonderzoek om de volledige verontreinigingsproblematiek in kaart te brengen en indien na risico-beoordeling blijkt dat saneringsmaatregelen zich opdringen, zullen waterbodemsaneringsprojecten dienen te worden uitgevoerd. Deze worden dan ook best opgenomen in het (multisectoraal) beoordelingskader. (brief) - "Ruimte voor water betekent ook dat de sedimentkwantiteit in waterlopen het functioneren van watersystemen niet in het gedrang mag brengen. In dit opzicht zullen we naast het reduceren van de sedimentaanvoer ook waterlopen gericht en doordacht ruimen en baggeren en waar nodig bijkomend sedimentvangen aanleggen. Om de waterbodem-systemen te herstellen zullen we een (multisectoraal) beoordelingskader opstellen voor het uitvoeren van acties in functie van het optimaliseren van de sedimentbalans in de waterlopen. Dergelijk kader laat ons toe synergiën en opportuniteiten te zoeken in de verschillende bagger- en ruimingsplannen en om af te stemmen tussen de verschillende betrokken actoren. Dringende ruimingen om nautische of hydraulische redenen, veiligheids- en voorzorgsmaatregelen zijn evenwel niet gevat door ditbeoordelingskader." Volgens de OVAM is het aangewezen dat synergieën gezocht worden met waterbodem- en oeveraanplantingen om de waterbodemsystemen te herstellen en overstromingsrisico's duurzaam te verminderen. Naast ruimen en baggeren, verdient ook het saneren van ernstige waterbodem- en oeververontreinigingen aandacht. In een (multisectoraal) beoordelingskader ziet de OVAM de uitvoering van waterbodemonderzoeken en - bodemsaneringsprojecte geïntegreerd.	
Overweging	
De tekst wordt aangevuld.	

Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 1 - De kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater blijven verbeteren <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 4 - aanvullen Voor de duurzame sanering van risicovolle waterbodemonverontreiniging wordt een prioritering opgemaakt. De OVAM ondersteunt de waterbeheerders bij de opmaak van deze prioritering en duidt tevens de saneringsplichtige aan. Naast de realisatie van de goede ecologische toestand worden ook opportuniteiten gezocht door afstemming met geplande herontwikkelingsprojecten. Bij de uitvoering van saneringsprojecten staat kostenefficiëntie en effectiviteit centraal en wordt waar mogelijk een breder ecologisch herstel van waterlopen (hermeandering, ecologische oeverinrichting,...) nagestreefd.
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	plGTiLTY
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 314 “Daarom willen we de afzet van herbruikbare specie verhogen” Nu enkel focus op afzet herbruikbare specie. Vroeger was de verwoording: hergebruik van BRS verhogen, wat wil zeggen dat je ook acties onderneemt rond niet herbruikbare specie. Het is ook nodig om rond hergebruik van specie, innovatie en pilootprojecten te stimuleren. Daarom is het nodig om hierbij ook het volgende toe te voegen: ‘Het toelaten van proefprojecten of het voorzien van regelluwe zones om innovatieve oplossingen te verkennen, behoren tot de mogelijkheden.’ (brief) - "Daarom willen we de afzet van herbruikbare specieverhogen" Op deze wijze ligt de focus op afzet van herbruikbare specie. Vroeger was de verwoording: "hergebruik van bagger- en ruimingsspecie verhogen", wat wil zeggen dat men ook acties onderneemt rond niet herbruikbare specie. Het is ook aangewezen om rond hergebruik van specie, innovatie en pilootprojecten te stimuleren. Daarom suggereert de OVAM om het volgende toe te voegen : 'Het toelaten van proefprojecten of het voorzien van regelluwe zones om innovatieve oplossingen te verkennen, behoren tot de mogelijkheden.'	
Overweging	
De geciteerde zin komt letterlijk uit de conceptnota ‘Naar een integraal sediment- en waterbodembeheer’ CIW 68/15.12.2017/pt 4.1 Bijlage 1 def. Deze nota werd mee door OVAM opgesteld. De doelstelling is vooral om meer bagger- en ruimingsspecie effectief te hergebruiken. De vaststelling vandaag de dag is dat heel veel potentieel herbruikbare specie (zowel niet vervuilde, licht vervuilde als sterk vervuilde specie) geen "afzet" vindt. Vandaar de licht gewijzigde verwoording t.o.v. de vorige waterbeleidsnota.	

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : qZP9qTLL
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 388 Het terug openleggen van overbouwde waterlopen in stedelijke gebieden is zeer moeilijk. Meestal gaat het om waardevolle en zeer dure bouwgrond. Kan er een fonds voor gemeenten opgericht worden waarvan de gemeente gebruik kan maken op dergelijke bebouwde bouwgronden (waar waterlopen doorlopen en overwelfd/overbouwd zijn) op te kopen om op deze manier de waterlopen terug in open tracé door de stedelijke gebieden te laten lopen?
Overweging
Het is onmogelijk om voor elke mogelijke maatregel een fonds in het leven te roepen. Beter is om alle mogelijke acties te prioriteren en dan de beschikbare middelen bij alle instanties samen in te zetten voor de meest prioritair geachte acties.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : qZP9qTLL
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 389 Kunnen percelen die gelegen zijn langs een waterloop nog meer beschermd worden? Lees nog meer invullen als groenzone en bebouwing vermijden tot op bijvoorbeeld 20 meter? Nog veel meer inzetten op de groen/blauwe assen, al dan niet gekoppeld aan recreatie/ontspanning.
Overweging
De wet op de onbevaarbare waterlopen bepaalt dat bebouwing niet kan binnen een 5-meterzone naast de waterloop. Waar plaatselijk een bredere bouwvrije zone wenselijk is, kan dit via een RUP of de afbakening van een oeverzone vastgelegd worden. Een andere optie is de watertoets die bij elke vergunningsaanvraag moet uitgevoerd worden. Als deze watertoets een negatief advies geeft, bv. o.w.v. het overstromingsrisico, kan een bouwvergunning geweigerd worden.
Voorstel tot aanpassing
Nvt

Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 390	
Akkoord om de verzekeringspremie te bekijken maar dan graag in twee richtingen. Stijgende premie door wateroverlast, maar dalende premie als de gemeente/overheid inspanningen gedaan heeft om de wateroverlast in de toekomst zoveel als mogelijk te vermijden door bijvoorbeeld de aanleg van een gecontroleerd overstromingsgebied, ...	
Overweging	
Dit zit vervat in de tekst. Een risicoprofiel van een gebouw wordt opgesteld op basis van de kans dat een gebouw overstroomt. Dit impliceert dat maatregelen die genomen worden mee kunnen doorgerekend worden en bijgevolg meteen een impact kunnen hebben op dat risicoprofiel.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 391	
Het optimaliseren van de informatieplicht is belangrijk. Maar wat ook belangrijk zal zijn, is het als gemeente gemakkelijk en vlot kunnen laten bijsturen/aanpassen van de kaarten die geconsulteerd zullen worden. Denk hierbij aan het gemakkelijk kunnen actualiseren van oa. de pluviale kaarten.	
Overweging	
Voor de opstelling van de huidige kaart met pluviale overstromingsgebieden is tweemaal een periode van drie maanden gepasseerd waarin lokale besturen alle nuttige infrastructuur konden inbrengen die mogelijk een impact kon hebben op de contouren. Naar de toekomst toe zullen actualisaties moeten gebeuren op basis van bijkomende info door uitgevoerde werken.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 392 Hoe zal men het uitdoofbeleid voeren? Wie zal betrokken worden bij het opmaken van deze plannen? Zal de betrokken gemeente hier ook inspraak in hebben?	
Overweging	
Het uitdoofbeleid moet nog verder bekeken worden en de invulling zal, net zoals de hele oefening van de signaalgebieden, met een ruime groep van belanghebbenden moeten worden afgestemd.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 393 Roeselare wil zeker en vast meewerken aan het verder uitbouwen en testen van overstromingsvoorspellers en het waarschuwen van de burgers.	
Overweging	
Bedankt om te melden dat Roeselare hiertoe bereid zou zijn.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 394 Het is belangrijk dat waterlopen opnieuw ruimte krijgen. Hierbij hoort ook het baggeren en ruimen van belangrijke waterlopen. Problemen die hierbij kunnen optreden is vervuilde ruimspecie (al dan niet historisch) en slibontwateringszones. Ook in Roeselare liggen waterlopen die dringend geruimd moeten worden, maar waar de kostprijs danig oploopt door historische vervuiling. Kan de gemeente hier vanuit de hogere overheid ondersteuning (technisch als financieel) krijgen? Ook gemeenten die niet in speerpunt- of aandachtsgebied gelegen zijn? Het zou jammer zijn dat alle financiële middelen naar een aantal gebieden gaan en dat gemeenten die niet in zo'n gebied gelegen zijn, geen financiële ondersteuning kunnen krijgen, ondanks het feit dat ze zich wel willen engageren om de waterlopen terug proper te maken.	
Overweging	
Elke waterbeheerder is zelf verantwoordelijk voor het baggeren en ruimen van de eigen waterlopen. Wanneer een (deel van de) vervuiling niet kan toegewezen worden aan één of meerdere derden, staat - volgens de huidige regelgeving - de waterbeheerder in principe zelf in voor de kosten. In vele gevallen zijn deze kosten dermate hoog voor de waterbeheerder dat dit financieel moeilijk haalbaar is op korte termijn. Dit is een terechte opmerking van Roeselare. Binnen de CIW werden in het verleden al mogelijke financieringspistes onderzocht, maar dit leverde toen (nog) geen oplossing. Met betrekking tot de grootte-orde van de financiële behoeften lopen momenteel studies binnen OVAM.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 6 - Evolueren naar een sluitende financiering van het waterbeleid en -beheer <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 3 - aanvullen We evalueren de noodzaak en praktische haalbaarheid van een bijkomend financierend of regulerend instrument om de uitdaging van het behalen van de reductiedoelstellingen uit diffuse bronnen te realiseren. De financiering van niet toewijsbare bronnen, zoals verontreinigde bagger- of ruimingsspecie, overstijgt vaak de financiële draagkracht van de waterbeheerders. Daarom wordt zal een collectief instrument met een financiële bijdrage vanuit zowel bedrijven als overheid als alternatieve financiering in overweging genomen.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 396 Kan de hogere overheid investering in centraal gelegen slibontwateringsbekkens waar de gemeenten beroep kunnen op doen?	

Overweging
De CIW neemt kennis van deze vraag.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Er wordt bekeken of en in welke mate de (hogere) overheid kan investeren in centraal gelegen slibontwateringsbekkens waar de gemeenten beroep kunnen op doen.

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
Id: 418	
De stad Roeselare zou graag inzetten op waterrecreatie, natuur, ontspanning bij onze waterlopen. Vooraleer we hierop kunnen inzetten, moet een ruiming gebeuren. Door historische vervuiling lopen de kosten hiervoor echter sterk op. Kunnen wij als stad alsnog aanspraak maken op een financiële tegemoetkoming voor het ruimen van onze waterlopen? Dergelijke ruiming zijn ten voordele van de waterkwaliteit en -kwantiteit. De stad zou deze ruiming graag koppelen aan de aanleg van een nieuw gecontroleerd overstromingsgebied. Momenteel hebben wij geen speerpunt- of aandachtsgebieden. Kan dit aangepast worden of kunnen wij alsnog aanspraak maken op een financiële tegemoetkoming?	
Overweging	
Elke waterbeheerder is zelf verantwoordelijk voor het baggeren en ruimen van de eigen waterlopen. Wanneer een (deel van de) vervuiling niet kan toegewezen worden aan één of meerdere derden, staat - volgens de huidige regelgeving - de waterbeheerder in principe zelf in voor de kosten. In vele gevallen zijn deze kosten dermate hoog voor de waterbeheerder dat dit financieel moeilijk haalbaar is op korte termijn. Dit is een terechte opmerking van Roeselare. Binnen de CIW werden in het verleden al mogelijke financieringspistes onderzocht, maar dit leverde toen (nog) geen oplossing. Met betrekking tot de grootte-orde van de financiële behoeften lopen momenteel studies binnen OVAM.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 6 - Evolueren naar een sluitende financiering van het waterbeleid en -beheer <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 3 - aanvullen We evalueren de noodzaak en praktische haalbaarheid van een bijkomend financierend of regulerend instrument om de uitdaging van het behalen van de reductiedoelstellingen uit diffuse bronnen te realiseren. De financiering van niet toewijsbare bronnen, zoals verontreinigde bagger- of ruimingsspecie, overstijgt vaak de financiële draagkracht van de waterbeheerders. Daarom wordt zal een collectief instrument met een financiële bijdrage vanuit zowel bedrijven als overheid als alternatieve financiering in overweging genomen.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	TyAcVZcM
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 254 Krachtlijn 3: Op pagina 24 (derde kolom) wordt het belang van ruimte voor water onderstreept. <u>Graag hierbij toevoegen</u> dat bij het onderzoeken naar een geschikte locatie voor periodiek vasthouden van water het ook noodzakelijk is om de ecologische aspecten en locatie-specifieke randvoorwaarden mee te bekijken. Zo moet steeds gezocht worden naar win-win situaties per locatie. Waar in stedelijke omgeving (met bv. lage vlakke grondwatertafel en antropogene bodem) oppervlakkig vasthouden van water het hitte-eilandeffect zal verminderen, zal in buitengebied bijvoorbeeld voeding van de grondwatertafel meer prioritair zijn. Ook dient rekening gehouden te worden met ecologisch waardevolle/kwetsbare gebieden (bv. kwelzones en grondwaterafhankelijke vegetatie).	
Overweging	
Op blz 24 staat al letterlijk "en streven we win-wins na. Door ruimte aan water te geven kunnen we immers niet alleen onszelf tegen schade door overstromingen beschermen, maar creëren we tegelijk ook weer een natuurlijker watersysteem."	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 147 [65] De raden stellen vast dat er op verschillende manieren wordt gepoogd om een kostenefficiënte selectie van maatregelen inzake overstromingsbeleid op te maken⁷⁸, maar merken op dat er terzake verdere vooruitgang noodzakelijk is, zowel over de selectie van maatregelen binnen het overstromingsbeleid als over de prioritering van maatregelen binnen het bredere waterbeleid. De raden vragen daarom: • de kostenbaten afwegingen binnen een deelstroomgebied uit te voeren, over de waterbeheerders heen, en de selectie van maatregelen dus niet te beperken tot de bevoegdheden van één waterbeheerder; • bronmaatregelen (die mikken op "vasthouden") mee te nemen in de afweging, rekening houdend met de kosten voor de doelgroepen; • "grijze" maatregelen steeds af te wegen tegen "groene infrastructuur"⁷⁰; • bij het ontwerpen van overstromingsmaatregelen, waar mogelijk ook de hydromorfologische toestand te herstellen, ook bij sterk veranderde waterlichamen⁷⁹ en altijd te overwegen welke baten inzake waterkwaliteit kunnen mee gerealiseerd worden⁸⁰; • maximaal en gebiedsgericht, op zoek te gaan naar winwins met andere beleidsdoelstellingen, bv. natuurbeleid⁸¹ of landbouwbeleid; • daarom ook de lokale participatieprojecten meer geïntegreerd aan te pakken (zie 5.7). (78) Het SIGMAplan is gebaseerd op een MKBA, studies om kostenefficiënte maatregelen te selecteren (doelstelling1), afweging individuele beschermingsmaatregelen (doelstelling 3) (79) SWD(2019) 37, p 22: "Belgium should make sure that the necessary hydromorphological measures to achieve good status are designed and included in the next cycle of RBMPs, including those targeting the good ecological potential for heavily modified water bodies, and should ensure the necessary funding to implement those measures. (80) Eindrapport overlegplatform lange termijn financiering en kosten teruggewinning waterbeleid , 2.2.4: Versterk	

per waterlichaam het watersysteem

Overweging
Wat de Raden voorstellen als aanpak, is ook de aanpak die wij wensen. In realiteit staan we echter nog niet ver genoeg om alle overstromingsplannen, - maatregelen en -acties op de voorgestelde manier te bepalen. Maar alle waterbeheerders doen wel inspanningen om de voorgestelde (theoretische) aanpak ook zo goed mogelijk naar de werkelijkheid op het terrein te vertalen. Er zijn echter ook inspanningen van alle stakeholders nodig om deze voorgestelde aanpak te laten slagen. Zo vragen ruimte voor de waterloop, hermeandering en natuurherstel telkens om bijkomende ruimte. Ruimte die andere sectoren moeten afstaan door hun activiteiten op een kleinere oppervlakte en op een andere wijze te gaan produceren. Zo vraagt het verminderen van erosie meer inspanningen van de landbouwsector. Zo vraagt het minder verhard en meer infiltreren van regenwater van alle actoren aanpassingen. Enz.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 148 [64] De raden vragen om die integratiegedachte ook toe te passen op de verschillende evaluaties die lopende zijn over aspecten van het erosiebeleid. Op basis van een afdoende, goed doorgesproken en geïntegreerde expost evaluatie, kunnen eventueel verbetervoorstellen geformuleerd worden voor het gehele pakket aan maatregelen⁷⁷. De raden wijzen op de stijgende urgentie van een effectiever beleid, gezien de klimaatverandering de erosieproblematiek zal verzwaren. (77) Cfr de aanbeveling over het MAP in advies 2019006.	
Overweging	
De verschillende aspecten van het erosiebeleid worden inderdaad apart geëvalueerd. We staan open voor een integrale aanpak in de evaluatie van het GLB waarin de 3 pijlers samen worden geëvalueerd. Voor de ontwikkeling van het GLB post 2020 worden de verplichtingen in de randvoorwaarden en het stimulerend beleid via de beheerovereenkomsten samen bekeken in 1 werkgroep.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 3 - Overstromingsrisico's duurzaam verminderen <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 5 - toevoegen Ook bij grachten en riolen die dichtslibben doordat er te veel sediment in terecht komt, verhoogt het overstromingsrisico. Klimaatverandering zal de urgentie van deze problematiek nog verder verhogen Op basis van een grondige evaluatie zal het erosiebeleid verder geoptimaliseerd worden om de beoogde daling van de water- en sedimentaanvoer naar de waterlopen te realiseren.	

Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 149 [63] De raden herhalen⁷⁵ hun aanbeveling dat inzake maatregelen om de afspoeling te voorkomen nog veel vooruitgang kan geboekt worden, zowel op vlak van brongerichte maatregelen op de akkers als inzake het beleid via de gemeenten/erosiecoördinatoren, als inzake de mogelijkheden via oeverzones/bufferstroken. De raden wijzen erop dat de resultaten van het kostenmodel⁷⁶ aantoonden dat, minstens voor fosfor, brongerichte antierosiemaatregelen bijzonder kostenefficiënt zijn. De raden steunen dan ook het voornemen om het erosiebeleid meer geïntegreerd aan te pakken en af te stemmen met het ruime water, bodem, en landbouwbeleid (o.m. uit te werken in het GLB na 2020). (75) Advies 2014 041, § 24 (76) Advies 2014 041, bijlage	
Overweging	
Er wordt terecht de nadruk gelegd op de kostenefficiëntie van erosiebestrijdingsmaatregelen. De volgende formulering kan toegevoegd worden aan de laatste zin van de laatste paragraaf op blz 25: ‘We hebben hierbij aandacht voor de kostenefficiëntie en brongerichtheid van de maatregelen...’	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 3 - Overstromingsrisico's duurzaam verminderen <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doestelling 5 - aanvullen We hebben hierbij aandacht voor de kostenefficiëntie en de brongerichtheid van de maatregelen en streven hiervoor een verdere afstemming tussen het landbouwbeleid, het erosiebeleid (milieubeleid) en het waterbeleid na.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 150 [62] De raden stellen vast dat de beleidsvoornemens inzake sediment beheer op verschillende acties mikken. Enerzijds wil men sterker inzetten op bronmaatregelen (doelstelling 5), tegelijkertijd wil men bijkomende sedimentvangen aanleggen (doelstelling 4), de bagger en ruimingsplannen stroomlijnen via een “multisectoraal beoordelingskader” (waar echter de “dringende ruiming om nautische of hydraulische redenen” niet onder zullen vallen).	

Overweging
De bedoeling is om via het eerste Vlaamse Sedimentbeheerconcept voor het Scheldestroomgebiedsdistrict te komen tot een integralere en holistischere aanpak van het Vlaamse sedimentbeheer.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
Id: 151	
[61] De waterbeleidsnota en het actieplan droogte en wateroverlast kondigen onderzoek aan naar het opsplitsen van de heffing/saneringsbijdrage in een afvalwaterheffing/saneringsbijdrage en een (in te stellen) hemelwaterheffing, wat de mogelijkheid geeft om het principe van “de gebruiker/de vervuiler betaalt” vollediger toe te passen ⁷⁴ . Er is geen éénsgezindheid over de wenselijkheid van zo’n heffing bij de raadsleden. De raden wijzen hieronder wel op een aantal cruciale aspecten voor zo’n onderzoek.	
• Regulerend–en niet financierend. Het effect moet regulerend zijn, en dus betrekking hebben op vermijdbare situaties. • Zicht op de verdelingseffecten. Een herverdeling van de bijdragen volgens nieuwe parameters, zal zorgen voor verschuivingen in wie welke kosten draagt. Er dient inzicht te zijn in de sociale en economische effecten daarvan. • Snelheid van verandering, en alternatieven. Een regulerende heffing mikt op verandering (in deze: van afvoer naar infiltratie). Het onderzoek moet aangeven wat de potentiële snelheid van deze verandering is en in hoeverre er alternatieven zijn. • Kosten en baten. Inzicht is nodig in de kosten van invoering, en in de verwachte baten, zowel economisch (bv. dalende kosten waterzuivering, dalend risico op overstromingen), als ecologisch (bv. minder overstorten, meer aanvulling grondwater).	
(74) Actieplan Droogte en Wateroverlast 2019/2021, actie 20	
Overweging	
Het onderzoek hiernaar is nog maar net opgestart. De aangehaalde aspecten zijn inderdaad van belang om uit te maken of de opsplitsing tot het beoogde doel zal leiden. Deze aspecten zullen meegenomen worden in het onderzoek.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 152 [60] De raden vragen om nog meer initiatieven te ontwikkelen die erop gericht zijn om de stijging van het ruimtelijke rendement te verzoenen met de noodzakelijke maatregelen gericht op waterbeheer en klimaatadaptatie (wateroverlast door intenseneerslag, watertekort, hitte). Dit spanningsveld kan aangepakt worden door in te zetten door een slimmere inrichting en beheer van de bebouwde ruimte, waarbij de kwaliteit van het ontwerp cruciaal is. De raden denken aan instrumenten als opleidingen, richtlijnen, inspirerende voorbeelden, vademecums en standaardbestekken (bv. inzake ontharding, infiltratie, groendaken, ...).	
Overweging	
Zoals al gesteld wordt in de waterbeleidsnota op blz 28: "We behouden en herstellen de natuurlijke infiltratie van hemelwater in de bodem."	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 153 [59] De raden vragen daarom bijkomend beleid gericht op een daling van de totale afstroomsnelheid op die plaatsen waar nodig, en op meer infiltratie van afstromend hemelwater. Concreet vragen de raden om snel werk te maken van de aangekondigde herwerking van de watertoetskaart en de toetsing van de bronmaatregelen aan de klimaatverandering⁷³. Ze vragen een bijkomend regelgevend initiatief voor de publieke ruimte, die immers niet onder de stedenbouwkundige verordening valt. Ze vragen om sterkere incentives om een hemelwaterplan te maken, door bv. het krijgen van subsidies afhankelijk te maken van zo'n plan. De raden vragen verder om een mechanisme op te zetten waarbij de wegbeheerders mee betalen aan de kosten van het beheer van afstromend water. De raden ondersteunen tenslotte de aandacht voor een sterkere handhaving. (73) Actieplan Droogte en Wateroverlast 20192021, acties 71 en 73.	

Overweging
De herwerking van de watertoetskaart is lopende en zal naar verwachting eind 2019 aan de CIW ter goedkeuring worden voorgelegd. De maatregelen van de hemelwaterverordening zijn inmiddels al getoetst aan de impact van klimaatverandering. Met horizon 2050 blijkt dat de huidige maatregelen voldoende zijn om de impact van klimaatverandering te ondervangen. Het openbaar domein valt onder de code van goede praktijk voor rioleringen, waarbij dezelfde randvoorwaarden van toepassing zijn als voor private verhardingen. Door de vrijstelling van heel wat rioleringsprojecten, kan de toepassing hiervan echter niet altijd gecontroleerd worden via de watertoets. Voor wat betreft hemelwaterplannen is eerder door de CIW geoordeeld dat het niet mogelijk is om de opmaak van een hemelwaterplan zelf te subsidiëren omdat het zeer moeilijk is – gelet op het maatwerk dat nodig is voor het opmaken van een hemelwaterplan – algemene richtlijnen te bepalen waaraan een hemelwaterplan moet voldoen om in aanmerking te komen voor subsidies. Het beschikken over een hemelwaterplan is een belangrijke meerwaarde bij het goedkeuren van projecten waardoor een belangrijke incentive wordt gegeven.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id</u>: 154 [58] Versterk de beleidskracht voor infiltratie in bebouwdgebied De doelstellingen uit het BRV zijn een grote, en cruciale stap vooruit inzake de integratie van waterbeleid in het ruimtelijk beleid de raden vragen wel om de consistentie tussen de waterbeleidsnota en de strategische visie van het BRV beter te bewaken. De raden menen echter dat het beleid niet enkel moet mikken op een beperking van het bijkomend ruimtebeslag en een stabilisatie (bij voorkeur zelfs vermindering) van de verhardingsgraad binnen dat ruimtebeslag, omdat dit betekent dat, door de toename van het ruimtebeslag in combinatie met de effecten van klimaatverandering, het risico op schade aanzienlijk zal toenemen.	
Overweging	
Inzetten op het verminderen van bijkomende verharding, onthardingsprojecten en meer infiltratie in bebouwd gebied is belangrijk, maar er is inderdaad meer nodig. Hiervoor worden elders in de waterbeleidsnota de krijtlijnen uitgezet.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 156 [57] De raden dringen aan om een instrumentarium te ontwikkelen dat terdege rekening houdt met de zoneeigen activiteiten van het gebied dat dooraderd wordt. De groene infrastructuur moet zo vorm gegeven worden dat het bijdraagt aan het bereiken van de doelstellingen van de KRW zonder bedreigend te worden voor de zoneeigen activiteiten. De raden vragen om sterker in te zetten op de ontwikkeling van (verdien)modellen voor het beheer van deze infrastructuur, om zowel het draagvlak voor deze initiatieven als de socioeconomische duurzaamheid ervan verder te verbeteren.	
Overweging	
Bij het kiezen van maatregelen wordt altijd bekeken of het combineerbaar is met de heersende functie van het gebied. Indien niet, wordt de maatregel niet weerhouden, of worden er flankerende mitigerende maatregelen mee uitgewerkt. Het is ons onduidelijk wat de Raden bedoelen met het opzetten van (verdien)modellen in het kader van de aanleg van blauwgroene netwerken. Indien zij voorbeelden uit andere landen hiervan hebben of andere referenties, willen we graag samen met hun bekijken wat de mogelijkheden hiervan zijn.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 157 [56] Zet sterker in op groenblauwe aders / “greeninfrastructuur” De raden vragen om de inzet op groenblauwe aders⁶⁸ / groene infrastructuur⁶⁹ verder te versterken, in lijn met de aanbevelingen van de EC⁷⁰. Die maatregelen (oeverzones, overstromingsgebieden, structuurherstel, landschappelijke erosie maatregelen, etc ...). zullen in regel effecten hebben op zowel structuurkwaliteit, waterkwaliteit als waterkwantiteit. De raden steunen de uitgangspunten van de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen⁷¹ (BRV), die een multifunctionele inrichting vooropzet met het oog op waterbeheer, voedselproductie, biodiversiteit, gezond water, zuiverelucht, landschapsbeleving en recreatie. Ze steunen de ambitie uit de waterbeleidsnota om de natuurlijke valleiwerking te herstellen, tenzij dat niet mogelijk is of onvoldoende garanties biedt⁷², en wijzen op het potentieel dat dit biedt om ook problemen van watertekorten tegen te gaan. (68) Terminologie uit de Strategische visie BRV (69) Terminologie van de EC, zie bv. http://ec.europa.eu/environment/nature/ecosystems/index_en.htm (70) SWD(2019) 37, p 22: Belgium should continue prioritising the use of green infrastructure and/or natural water retention measures that provide a range of environmental (improvements in water quality, flood protection, habitat conservation, etc.), social and economic benefits which can be in many cases more cost effective than grey infrastructure (71) https://www.ruimtevlaanderen.be/BRV (72) Waterbeleidsnota, deel visie, p. 24 doelstelling 4.	

Overweging
We nemen verheugd akte van deze steunbetuigingen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : U3ajgpma
Ingediende reacties
<u>Id</u>: 158 [55] Garandeer definanciering De raden drongen eerder al aan op de tijdige uitvoering van de maatregelen en acties, en stelden vast dat er cumulatieve tekorten werden opgebouwd voor de Sigmaprojecten, waardoor de uitvoering vertraagde en het risico op een calamiteit sterk toeneemt, met de daaraan verbonden verantwoordelijkheden en aansprakelijkheden⁶⁶. Een tijdige uitvoering van de maatregelen zou volgens de raden extra kosten in de toekomst kunnen vermijden. De raden moeten vaststellen dat deze problematiek onveranderd is – ook de EC vraagt meer duidelijkheid aangaande de financiering⁶⁷. Volgens de raden komt dit probleem voort uit de gebrekkige governance binnen het waterbeleid zie§[104]. (66) Advies 2014 041, § 51 (67) SWD(2019) 62: p. 14: “The FRMPs should provide an overview of the costs of their measures and the expected funding sources.”
Overweging
In tegenstelling tot de financiële middelen voor de afvalwaterzuivering, komen de middelen niet rechtstreeks voort uit concreet vastgelegde heffingen, maar komen ze bijna uitsluitend voort uit algemene belastingen. Dit belastingsgeld dient ook voor vele andere doeleinden. Het zijn de overheden die bepalen hoeveel financiële middelen voor welk doel worden ingezet. In Nederland bv. kunnen waterschappen specifieke belastingen om te beschermen tegen overstromingen heffen en worden op nationaal niveau voor de langetermijn jaarlijkse concrete budgetten vastgelegd in het jaarlijkse Deltaprogramma en beheert via het Deltafonds. Dit alles is vastgelegd in de Deltawet.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Een betere financiering van het overstromings- en waterschaarstebeleid uitwerken, bv. via een decreet, een programma en een fonds zoals in Nederland.

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id</u>: 159 [53] & [54] Actualiseer hetSIGMAplan De raden vragen om het SIGMAplan te actualiseren aan de nieuwste inzichten inzake de effecten van klimaatverandering⁶⁵ en om te onderzoeken in hoeverre de concrete projecten ook meerwaarde kunnen leveren voor andere doelstellingen, in het bijzonder waterschaarste of het beperken van het hitte eilandeffect.	
Overweging	
Het inzicht in de klimaatverandering en de daarmee verbonden grotere kans op overstromingen was één van de redenen om het oorspronkelijke Sigma-plan te actualiseren. De in rekening gebrachte zeespiegelstijging is nog steeds gangbaar en algemeen aanvaard. Het Sigma-plan is echter geen statisch gegeven, de meest recente wetenschappelijke inzichten worden op de voet gevolgd en er wordt bekeken of bijstellingen zich opdringen. Bovendien zijn vijf reservegebieden voorzien langs de Schelde, de Dijle en de Beneden-Nete, die bijkomend ingericht kunnen worden als gecontroleerd overstromingsgebied, wanneer de zeespiegel sneller zou stijgen dan bij de voorbereiding van het geactualiseerde Sigma-plan werd aangenomen. De klimaatverandering gaat niet enkel gepaard met een grotere kans op overstromingen, maar ook met extreem droge periodes. Hermeanderingsprojecten en ontwikkelde natte natuur in de overstromingsgebieden zorgen er ook voor dat de grondwaterstanden toenemen. Het geactualiseerde Sigma-plan heeft een realisatiehorizon 2030. Wanneer de huidige budgettering aangehouden blijft, zal de realisatiehorizon finaal eerder 2040 à 2050 zijn i.p.v. 2030. Indien de komende jaren voldoende middelen kunnen vrijgemaakt worden, zou het mogelijk zijn een inhaalbeweging door te voeren en eventueel zelfs opnieuw de oorspronkelijk voorziene planning aan te houden. De investeringen die het afgelopen decennium wel zijn gebeurd hebben hun nut reeds meermaals bewezen. Dankzij waterkeringswerken en overstromingsgebieden hebben we de verschillende stormvloed en in de afgelopen jaren kunnen opvangen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id</u>: 160 [52] Verbreed de aanpak van overstromingen uit deze De aanpak van zowel het Masterplan Kustveiligheid als het Complex Project Kustvisie, is ééenzijdig gericht op bescherming (protectie). De raden wijzen erop dat, door de combinatie van de stijgende zeespiegel en de stijgende bevolking, de risico's de komende decennia naar verwachting aanzienlijk zullen stijgen. De raden vragen daarom om ook in te zetten op preventie en paraatheid, bv. door de gebieden die kunnen overstroomd vanuit de zee / Zeeschelde op te nemen in de watertoetskaarten om zo in te zetten op preventiemaatregelen, en door de aanpak inzake paraatheid (samenwerking met hulpdiensten, instrumenten om burgers te waarschuwen), in samenhang te ontwikkelen voor deze gebieden.	

Overweging
De CIW neemt kennis van deze vraag en suggestie.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : xrrm1TWx
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 228 Perceel weiland (Hilbaaraerd) aan Verkestraat - gekadasstreerd wijk A nummer 460; groot volgens titel acht en vijftig aren negentig centiaren, en volgens kadaster zelfde nummer en zelfde grootte. Daar naast en achter mijn grond de Varkensbeek loopt, wens ik niet dat er zomaar grond afgenomen wordt (verbreding varkensloop) of overstromingsgebied.
Overweging
De voorliggende waterbeleidsnota zegt niets over dit perceel.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : xzKFKuv1
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 346 Soms gebruikt men 'oeverzones met bufferende functie' als term, soms 'bufferzones'...beter één term gebruiken. Zoals eerder in de nota vermeld betreffen het oeverzones met bufferende functie (= oeverzones via decreet of via verwerving of via beheerovereenkomsten).
Overweging
Het is aangewezen de term 'oeverzones' te gebruiken. De term 'oeverzones met bufferende werking' verwijst naar een mogelijke functie van oeverzones, nl. het bufferen van waterlopen tegen bepaalde vormen van diffuse verontreiniging. Oeverzones kunnen verschillende functies hebben (buffering tegen verontreiniging, structuurherstel, landschapsherstel, creatie van geschikt leefgebied, enz.), afzonderlijk of in combinatie met elkaar.

Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Algemene opmerking <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> Overall consequent "oeverzones" als term gebruiken ipv "oeverzones met bufferende functie", "bufferzones",...
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : xzKFKuv1
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 347 Bij deze doelstelling kan ook de sponswerking van bossen niet genoeg benadrukt worden. Maar ook het minder diep ploegen en verhogen van de hoeveelheid organisch materiaal en bodemleven in landbouwgronden kan het waterbergend vermogen aanzienlijk verhogen en tevens ook droogte beperken in de zomer.
Overweging
Bij krachtlijn 4, doelstelling 3 "waterbergend vermogen" worden al een heleboel voorbeelden gegeven van mogelijke maatregelen. Ook de hierboven gesuggereerde zaken sluiten bij deze voorbeelden aan en worden bij de uitwerking van de concrete acties verder meegenomen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Bij de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen worden de sponswerking van bossen, het minder diep ploegen en verhogen van de hoeveelheid organisch materiaal en bodemleven in landbouwgronden mee in beschouwing genomen bij het definiëren van acties ikv het verhogen het waterbergend vermogen en het beperken van droogte in de zomer.

Code van de indiener : xzKFKuv1
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 348 Water kan nog meer en noodzakelijk de nodige ruimte krijgen door ook voor de waterconserverings-signaalgebieden minstens een verscherpte watertoets op te leggen.
Overweging
Een verscherpte watertoets louter gericht op waterconservering in de waterconserveringsgebieden is niet wenselijk. Hierdoor wordt de indruk gewekt dat dit enkel in deze gebieden van belang is. Door een grondige inzet van het maximaal ter plaatse houden van water wordt waterconservering op een veel ruimere schaal toegepast en zullen de effecten ook veel groter zijn dan wanneer louter de focus ligt op deze waterconserverings signaalgebieden.

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : xzKFKuv1
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 349 ‘beken en grachten’ veranderen in ‘grachten’ aangezien het over grachten gaat van algemeen belang. Aangezien wetgeving tegen de goedkeuring van de waterbeleidsnota zal gepubliceerd zijn: grachten van algemeen belang veranderen in term ‘publieke grachten’.
Overweging
Een correcte tekstverbetersuggestie.
Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 3 - Overstromingsrisico's duurzaam verminderen <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> ‘beken en grachten’ veranderen in ‘grachten’ aangezien het over grachten gaat van algemeen belang. Aangezien wetgeving tegen de goedkeuring van de waterbeleidsnota zal gepubliceerd zijn: grachten van algemeen belang veranderen in term ‘publieke grachten’.
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : xzKFKuv1
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 350 Om overstromingsrisico's te beperken moet men best ontharden op plaatsen die het meest geschikt zijn voor waterinfiltratie. Momenteel houdt men daar echter bij het toekennen van de onthardingssubsidies geen rekening mee.
Overweging
Bij de onthardingssubsidies is er in 2019 een onderdeel ruimte voor water voorzien. Bij de beoordeling is er wel degelijk rekening mee gehouden dat ontharding in bovenstroomse gebieden een ontlasting kan zijn van benedenstroomse gebieden. Dit punt wordt dus wel degelijk meegenomen.

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : xzKFKuv1
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 351 Lokale overheden moeten er toe aangespoord worden om evacuatieplannen op te maken voor overstromingsgevoelige wijken, vooral voor kwetsbare bevolkingsgroepen (zieken- en bejaardenhuizen, kindercrèches,...).
Overweging
Elke lokale overheid moet een ‘algemeen nood- en interventieplan (ANIP)’ opmaken (zie https://crisiscentrum.be/sites/default/files/arkb22052019_0.pdf) . Voor bepaalde risico's (zoals overstromingen) bestaan er ook al verschillende ‘bijzondere nood- en interventieplannen’ (BNIP) (wel nog niet overal). In al deze verschillende plannen staat oa hoe de bevolking verwittigd wordt en hoe de evt. evacuatie geregeld zal worden. Ziekenhuizen (maar ook een andere bedrijven) zijn verplicht om een specifiek intern noodplan op te maken.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : xzKFKuv1
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 353 Hemelwaterputten van burgers kunnen een extra buffercapaciteit bij piekneerslag vormen. Echter in de praktijk liggen de meeste putten er vol en ongebruikt bij. Technologie is voorhanden om putten bij een voorspelde hevige neerslagbui (deels) te laten leeglopen en zo de opvangcapaciteit te vergroten. Als hemelwaterputten in een netwerk aan elkaar geschakeld worden zijn ze beter beheerbaar (principe smart cities).

Overweging
De sturing van hemelwaterputten op intense neerslag is zeer complex. De locaties met extreme neerslag met wateroverlast tot gevolg als gevolg van onweerszones is nauwelijks tijdig te voorspellen. Een sturing op de hemelwaterputten impliceert dat dit vele uren op voorhand zou mogelijk zijn met een hoge precisiegraad. De putten moeten immers grotendeels leeggepompt kunnen worden om een relevante impact te hebben, de infiltratievoorzieningen en/of rioleringen moeten vervolgens terug kunnen leeglopen om te vermijden dat de capaciteit tijdens de wolkbreuk al ingenomen is door de leegpomp van regenwaterputten en de riviersystemen moeten dit water ook nog kunnen afvoeren voor de wolkbreuk arriveert. Daarnaast is een hoge precisie nodig om te vermijden dat in periodes van droogte op de verkeerde locatie de putten worden leeggepompt met vervolgens een verhoogde vraag voor drinkwater tot gevolg. Een systematisch hoger hergebruik van regenwaterputten lijkt meer wenselijk, zodanig dat minimaal een aanzienlijk deel van de hemelwaterputten beschikbaar zijn in geval van een onweer.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	xzKFKuv1
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 354	
In Nederland en Engeland wil men in het waterbeheer meer en meer 'climate change adaptation pathways' volgen.(zie bv. https://www.deltares.nl/en/adaptive-pathways/) . Het is dus niet alleen van belang in beeld te brengen welke maatregelen noodzakelijk zijn maar deze ook te bekijken tegenover de verschillende scenario's én ervoor te zorgen dat eerder genomen maatregelen niet voor niets zijn geweest maar waar eerder op kan verder gebouwd worden.	
Overweging	
Ook in Vlaanderen houden we rekening met diverse klimaatscenario's en klimaatverandering op lange termijn. Zo verkiezen we al jaren waar mogelijk voor zandsuppleties langs de kust i.p.v. harde, moeilijk aanpasbare constructies. En zo worden in het huidige Sigmaplan al "reservegebieden" voorzien om indien nodig bij een volgende Sigmaplan om te vormen tot extra overstromingsgebieden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	xzKFKuv1
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 355	
De nota verwijst naar het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Het BRV is nog in opmaak en heeft geen statuut als beleidsplan. Het is aan te raden om duidelijk te vermelden naar welke versie van het Beleidsplan wordt verwezen.	

Overweging
De waterbeleidsnota verwijst naar de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. De Vlaamse Regering keurde op 20 juli 2018 de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) goed. De strategische visie omvat een toekomstbeeld en een overzicht van beleidsopties op lange termijn, met name de strategische doelstellingen. De Vlaamse Regering heeft hiermee een beleidslijn uitgezet die een vernieuwde filosofie en aanpak in het ruimtelijke beleid wil inzetten. De strategische visie van het BRV vervangt het Witboek dat de Vlaamse Regering op 30/11/2016 goedkeurde. De strategische visie van het BRV heeft niet het statuut van een ontwerp van ruimtelijk beleidsplan, omdat er nog geen ontwerp-beleidskaders zijn goedgekeurd. Het biedt een basis voor regeringsbeslissingen ter realisatie van de visie.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 232	
	Voka gaat ervan uit dat een uitdoofbeleid voor woningen in overstromingsgebieden pas als ultieme maatregel zal gelden. Daarnaast vragen we ons af hoe zo'n uitdoofbeleid bij woningen in de praktijk zou kunnen gerealiseerd worden?
Overweging	
	In de waterbeleidsnota is nu reeds aangegeven dat de overheid de maatregelen zal nemen die kosten/baten gewijs te verantwoorden zijn. Dat daarnaast de burger ook zal aangespoord worden om individuele bescherming toe te passen en dat het enkel de resterende huizen zijn waar eventueel een uitdoofbeleid zal onderzocht worden. Hieruit mag duidelijk zijn dat het maar om een beperkt aantal huizen zal gaan. De analyse moet echter nog gevoerd worden op welke wijze dit haalbaar, betaalbaar en realiseerbaar is.
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 238	
	Taalkundige opmerking: Om de veiligheid van bestaande (en toekomstige) bebouwing te verhogen vrijwaren we nog niet bebouwde overstroombare overstromingsgevoelige woongebieden en bedrijventerreinen van ontwikkeling en worden er geen bijkomende harde bestemmingen in overstromingsgevoelig gebied gecreëerd.

Overweging
Deze zin uit de waterbeleidsnota is inderdaad onduidelijk. We voeren een taalkundige verduidelijking door door te spreken over herstemmen in plaats van vrijwaren.
Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen</u>: Krachtlijn 3 - Overstromingsrisico's duurzaam verminderen <u>Uit te voeren wijzigingen</u>: doelstelling 4 - vervangen Om de veiligheid van bestaande (en toekomstige) bebouwing te verhogen vrijwaren herbestemmen we nog niet bebouwde overstroombare woongebieden en bedrijventerreinen en worden er geen bijkomende harde bestemmingen in overstromingsgevoelig gebied gecreëerd.
Aanbeveling(en)
Nvt

Krachtlijn 4 - Waterschaarste beperken en de gevolgen van droogte tot een minimum

Code van de indiener :	1cW6jdeB
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 213 Meer water-opvang-bekkens maken = reserves aanleggen in geval van droogteperiodes, zeker in de landbouwzones. Meer regenwater-opvang organiseren, zowel voor de gewone burger en zeker voor de landbouwers. In de gebieden waar er overstromingsproblemen zijn dient de overheid de <u>opvangbekkens uit te breiden en het overtollige water op te vangen.</u>	
Overweging	
De aanleg van extra collectieve en/of individuele spaarbekkens kan mogelijk een deeloplossing zijn om schade door waterschaarste te vermijden. Aan de aanleg hiervan is echter ook een grote kostprijs verbonden en er wordt beslag gelegd op kostbare ruimte. Ook alle andere mogelijke oplossingen moeten dus steeds geëvalueerd worden op hun kosten en baten. Zo kan het bijvoorbeeld ook blijken dat in sommige gevallen beter is om over te schakelen op andere teelten, om zuinigere beregeningsmethodes te gebruiken,...	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	1nX9IHmz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 53 Het bekkenbestuur adviseert om een wetgevend initiatief te ontwikkelen om overmacht op te nemen in contracten tussen groentetelers en groenteverwerkers, gecombineerd met strenge handhaving om te garanderen dat een captatie verbod wordt nageleefd.	
Overweging	
Dit voorstel zal verder onderzocht worden op de wenselijkheid en haalbaarheid.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Onderzoeken of het nuttig is om een wetgevend initiatief te ontwikkelen om overmacht op te nemen in contracten tussen groentetelers en groenteverwerkers, gecombineerd met strenge handhaving om te garanderen dat een captatie verbod wordt nageleefd.	

Code van de indiener :	1nX9IHmz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 54 Het bekkenbestuur vraagt om in de waterbeleidsnota op te nemen dat verzilting in het poldergebied, als gevolg van klimaatverandering, moet tegengegaan worden en dat de mogelijkheden om zoet water ondergronds te stockeren maximaal moeten onderzocht worden en ondersteund worden door regelgeving en wetgeving.	
Overweging	
Dit is al opgenomen in de ontwerptekst op blz 29: "In de kustpolders nemen we initiatieven om verzilting tegen te gaan. Om de zoete grondwatervoorraden in de polders te verhogen testen we nieuwe technieken uit, bv. de stockage van zoetwater in de ondergrond of de ontzilting van brakwater."	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	4qBQBDVs
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 1 Bij het verlenen van adviezen en vergunningen voor grondwaterwinningen dient in de toekomst meer rekening gehouden te worden met cumulatieve effecten van aanwezige grondwaterputten en oppompdebieten. Hierbij rekening houdend met klimaatprojecties en snelheid van herstel van betreffende grondwaterlichamen. Alternatieve waterbronnen, hergebruik en circulair gebruik moeten meer doorwegen (bv uitbreiding hemelwaterbuffers) en voorrang krijgen op nieuwe grondwaterwinningen. We moeten vermijden dat we onze grondwatervoorraden niet duurzaam beheren en opsouperen, gezien de traagheid van aanvulling. Uitgebreide controle en handhaving van grondwaterputten is hierbij cruciaal.	

Overweging
Bij de beoordeling van een vergunningsaanvraag voor grondwaterwinning worden momenteel (en in de mate van het mogelijke) reeds de cumulatieve effecten in beschouwing genomen. Wat het aspect klimaatsverandering betreft, dienen eerst bijkomende studies opgezet te worden om na te gaan wat enerzijds op Vlaams niveau en anderzijds op meer regionaal niveau de mogelijke impact is op de grondwatervoeding en de grondwaterbeschikbaarheid. De Vlaamse Milieumaatschappij maakt hier werk van en de resultaten zullen onder andere meegenomen worden bij de opmaak en/of uitvoering van het "WDRBP" alsook de toekomstige beleid- en beheervoorstellen aangaande freatische grondwaterlichamen. Deze laatste zijn - conform KRW - momenteel nog steeds in een globaal goede kwantitatieve toestand, maar ondervinden vandaag een toenemende druk als gevolg van (langdurige) droogteperiodes agv klimaatsverandering. Gezien het reeds vandaag duidelijk is dat er rekening gehouden moet worden met vaker voorkomende waterschaarsteperiodes, bereidt men zich daar best ook op voor. Dit kan bijvoorbeeld door op eigen bedrijfsniveau (of groep van bedrijven) de vraag en aanbodzijde van het water in evenwicht te houden. Hierbij wordt gedacht aan oplossingen (bv. bufferbekkens) die meer water garanderen tijdens droge periodes, maar minstens even belangrijk zijn de inspanningen die leiden tot een gebruik waarvoor minder water nodig is (bv. aangepast circulair bedrijfsproces of aangepaste teeltkeuze). Wat controle en handhaving van waterputten betreft met het oog op duurzaam voorraadbeheer in het licht van waterschaarste- en droogterisicobeheer, zijn de bevoegde overheden zich daar zeker van bewust en wordt hierop nu reeds ingezet en dat zal in de toekomst ook zo zijn.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Alternatieve waterbronnen, hergebruik en circulair gebruik moeten meer doorwegen bij de evaluatie van nieuwe grondwaterwinningen. Uitgebreide controle en handhaving van grondwaterputten is hierbij cruciaal.

Code van de indiener :	4qBQBDVs
Ingediende reacties	<u>Id: 3</u> Om tot deze prioritering te komen stellen we afwegingskaders opwaarmee het water optimaal kan verdeeld worden en de schade voor alle sectoren beperkt kan worden gehouden Worden hier ook de verdringingsreeksen bij watertappen op kanalen verstaan? Bij het opmaken van een verdringingsreeks moet worden rekening gehouden met Europese milieu- en natuurdoelen en het ecologisch functioneren van waterlopen. Het lijkt alleszins belangrijk om de draagkracht van het watersysteem hier als centraal uitgangspunt te nemen (incl. ecologische minimumdebieten). De functies en diensten die aan het watersysteem worden toegekend kunnen alleen maar geleverd worden indien de draagkracht het aan kan en dus het ecologisch functioneren niet in het gedrang komt.
Overweging	Bij de opmaak van het reactief afwegingskader zal met alle functies en gebruiken van de waterlopen rekening worden gehouden. Ook met de ecologische draagkracht en de debieten van de waterlopen zal rekening gehouden worden.
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	

Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	4qBQBDVs
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 4 Op p.29 wordt vermeld: we onderbouwen en bepalen voor elk oppervlaktewaterlichaam concrete milieukwantiteitsdoelstellingen. De aspecten die een hinderpaal vormen voor het behalen van een ecologisch minimumdebiet in de waterlopen worden verder onderzocht. Wordt het concept van de e- flows hier onder verstaan, dat in de vorige waterbeleidsnota nog werd vermeld? Zo niet, waarom werd dit in de huidige waterbeleidsnota niet opgenomen? Rekening houdend met klimaatverandering en de toenemende druk op het watersysteem in tijden van droogte is een bepaling van ecologische minimumdebieten als hoeksteen in het droogtebeleid broodnodig.	
Overweging	
Hier wordt inderdaad het concept van de e-flows onder verstaan. Dit wordt verduidelijkt in de waterbeleidsnota.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 4 - Waterschaarste beperken en de gevolgen van droogte tot een minimum beperken <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 3 - aanvullen De aspecten die een hinderpaal vormen voor het behalen van een ecologisch minimumdebiet en -peilen (ikv e- flows) in de waterlopen worden verder onderzocht.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	BHCFwf9P
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 21 Om te komen tot een in periodes van droogte bruikbaar afwegingskader inzake beslissingen rond waterverdeling, captatieverbod e.d., is het van belang dat er voorzien wordt in peilmeters, die de gegevens inzake watertekort in waterlopen en grondwaterpeil kunnen kwantificeren.	

Overweging
Op de bevaarbare waterlopen en onbevaarbare waterlopen van categorie 1 zijn er al peilmeters. Omwille van de ervaringen bij de laatste droge zomers zullen de provincies de komende jaren ook peilmeters op hun waterlopen (onbevaarbare waterlopen van categorie 2 en 3) installeren. Ook voor wat betreft grondwater beschikt de Vlaamse Milieumaatschappij over een groot aantal monitoringspunten, waarvan sommige specifiek ingeschakeld worden als grondwaterstandsindicatoren; dit laatste netwerk - momenteel bestaande uit ca. 150 locaties - zal in de toekomst ook nog uitgebreid worden met bijkomende grondwaterstandsindicator-meetpunten..
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	BHCFwf9P
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 22 Het Bekkenbestuur wijst erop dat bij het opmaken van afwegingskaders voor het prioriteren van watergebruik bij waterschaarste ook de draagkracht van de waterloop mee moet worden genomen. Bij waterschaarste ontstaat, vooral in de kleinere beken in de bovenlopen, snel waterschaarste, die nefast is voor de biologische kwaliteit van de waterloop. Dit wordt nog verergerd doordat lozingen van afvalwater in tijden van waterschaarste minder verdund worden in de waterloop en dus een schadelijker effect ressorteren. Het Bekkenbestuur vraagt om in het afwegingskader bij droogte (bijv. in het geval van het instellen van een captatieverbod) ook rekening te houden met de ecologische draagkracht en het debiet van de waterlopen, met extra aandacht voor de kleinere bovenlopen.	
Overweging	
Bij de opmaak van het reactief afwegingskader zal met alle functies van de waterlopen rekening worden gehouden. Ook met de ecologische draagkracht en de debieten van de waterlopen zal rekening gehouden worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	BHCFwf9P
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 23 Het Bekkenbestuur gaat akkoord met de sterkere aandacht voor de droogteproblematiek in deze waterbeleidsnota. De voorbije twee droge zomers zullen, in het licht van de klimaatverandering, niet de laatste droogteperiodes zijn. Maatregelen om de waterbeschikbaarheid te verhogen, en zeker maatregelen die tegelijk overstromingen en waterschaarste aanpakken, zoals vermeld in de waterbeleidsnota, zijn belangrijk. Naast de in de waterbeleidsnota vermelde kleinschalige voorbeelden als wadi's, infiltratiegrachten, ... kunnen hier de natuurlijke valleisystemen als een belangrijke 'klimaatbuffer' functioneren. Structuurrijke waterlopen in natuurlijke valleien kunnen functioneren als duurzame, grote klimaatbuffers. Aangezien de inspanningen hiervoor niet alleen de waterloop, maar ook de valleigronen betreffen, zou hiervoor ook de mogelijkheid moeten bestaan om middelen vanuit verschillende beleidsdomeinen (of vanuit een eventueel te voorziene klimaatadaptatie(co)financiering) te gebruiken en te	
Overweging	
Structuurrijke waterlopen in natuurlijke valleien kunnen inderdaad functioneren als duurzame, grote klimaatbuffers. Er zijn al voorbeelden van plannen waar hier wordt op ingezet. Bijvoorbeeld het Sigmaplan. Hier moet echter op een meer gestructureerde manier op worden ingezet. Ook in het Actieplan Droogte en Wateroverlast 2019-2021 is de opmaak van een klimaatbufferprogramma voorzien. Bij de opmaak van de waterschaarste- en droogterisicobeheerplannen als onderdeel van de stroomgebiedbeheerplannen zal onderzocht of er nog bijkomende acties in dit kader noodzakelijk zijn.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	bUcaha3V
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 267 Waterschaarste Droogteproblematiek en klimaatverandering zijn opgaven die zowel in Nederland als Vlaanderen spelen. In dat licht is het Maas afvoercontract belangrijk voor Nederland. Verschillende maatregelen zijn nodig voor een klimaatrobuust Maas- en Schelde stroomgebied. Het zoetwaterdossier is een mooie kans voor meer samenwerking. Op het gebied van laagwater kunnen we bijvoorbeeld kennis en aanpakken met elkaar delen. Veel maatregelen ter voorkoming van droogte hebben tevens een positieve invloed op de waterkwaliteit en dienen op stroomgebiedsniveau aangepakt te worden. Zeker voor kleinere wateren is de mogelijke winst voor waterkwaliteit groot. In tijden van droogte leidt onvoldoende aanvoer van zoetwater vanuit Vlaanderen tot een oplopend chloridegehalte in het Kanaal Gent-Terneuzen. Nederland is voornemens de problematiek van waterschaarste voor het Kanaal Gent-Terneuzen nader te verkennen op effecten voor scheepvaart, gebruik en het waterbeheer. Samenwerking met Vlaanderen is in deze verkenning zeker gewenst. Het koppelen van de Kaderrichtlijn Water maatregelen aan de droogte- problematiek en urgentie van klimaatverandering draagt bij aan de problematiek van beperkte middelen die wordt aangestipt in de Vlaamse ontwerp-waterbeleidsnota.	
Overweging	
Op operationeel vlak zijn er al heel lang informele contacten tussen Nederlandse en Vlaamse collega's. Op beleidsmatig vlak zijn er eind 2016, begin 2017, begin 2019 en eind 2019 informele kennisuitwisselingsgesprekken gevoerd over hoe beide regio's het zoetwatervraagstuk aanpakken. Dit heeft zowel voor Nederland als voor Vlaanderen voor verrijkende inzichten gezorgd. Daarnaast zijn Nederland en Vlaanderen al jaren partners binnen de Internationale Maascommissie, WG H om er - met succes - om een plan van aanpak rond laagwater te ijveren.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CnRa1Y8C
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 38 Een afwegingskader voor het prioriteren van watergebruiken bij droogte en waterschaarste is inderdaad noodzakelijk. Vandaag worden nog te veel op ad hoc basis beslissingen genomen. Het is belangrijk dat bij de opmaak van dit afwegingskader ook rekening gehouden wordt met het ecologisch functioneren van de waterloop en de draagkracht van het watersysteem. Hierin zijn de e-flows belangrijk. Om te komen tot een bruikbaar afwegingskader is het van belang dat er voorzien wordt in peilmeters, die de gegevens inzake watertekort in waterlopen en grondwaterpeil kunnen kwantificeren.	

Overweging
Bij de opmaak van het reactief afwegingskader zal met alle functies van de waterlopen rekening worden gehouden. Ook met de ecologische draagkracht en de debieten van de waterlopen zal rekening gehouden worden. Op de bevaarbare waterlopen en onbevaarbare waterlopen van categorie 1 zijn er al peilmeters. Omwille van de ervaringen bij de laatste droge zomers zullen de provincies de komende jaren ook peilmeters op hun waterlopen (onbevaarbare waterlopen van categorie 2 en 3) installeren.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	CnRa1Y8C
Ingediende reacties	
<u>Id: 39</u> Er wordt aangegeven dat voor elk oppervlaktewaterlichaam concrete milieukwantiteits-doelstellingen zullen bepaald worden. De aspecten die een hinderpaal vormen voor het behalen van een ecologisch minimumdebiet in de waterlopen worden verder onderzocht. Wordt hier dan het concept van e-flows mee bedoeld? De e-flow van een waterloop is het stromingsregime dat het behalen van de goede ecologische toestand waarborgt. Het bepalen van e-flows werd in de vorige Waterbeleidsnota als belangrijk voor de onderbouwing van het Vlaams Waterbeleid aangehaald, maar worden in de voorliggende Waterbeleidsnota nergens vermeld. Nochtans is dit, rekening houdend met de klimaatsverandering, een aspect dat zeker in beschouwing dient genomen te worden.	
Overweging	
Hier wordt inderdaad het concept van de e-flows onder verstaan. Dit wordt verduidelijkt in de waterbeleidsnota.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 4 - Waterschaarste beperken en de gevolgen van droogte tot een minimum beperken <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 3 - aanvullen De aspecten die een hinderpaal vormen voor het behalen van een ecologisch minimumdebiet en -peilen (ikv e- flows) in de waterlopen worden verder onderzocht.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CnRa1Y8C
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 40 Het voorstel van het bekkenbestuur bij de vorige krachtlijn om de verplichting om geen water meer af te voeren door het water op eigen perceel te laten infiltreren en/of te hergebruiken te veralgemenen is ook in het kader van de waterschaarste bij de doelstelling 'De waterbeschikbaarheid verhogen' relevant.	
Overweging	
Het verbod om geen water af te voeren kan niet integraal in Vlaanderen ingevoerd worden. De mogelijkheden om water ter plaatse te houden zijn sterk verschillend afhankelijk van de kenmerken van het gebied. Daarnaast zal zelfs in de best infiltreerbare gebieden er in geval van extreme neerslag nog steeds een afvoer moeten zijn voor regenwater.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CnRa1Y8C
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 41 Droogte is een aspect van het waterbeleid waar tot nu toe te weinig aandacht aan werd besteed. Waterkwantiteit werd te lang enkel in functie van wateroverlast bekeken. De recente droge zomers hebben echter aangetoond dat droogte één van de belangrijke uitdagingen voor het toekomstig waterbeleid gaat worden. Het is dan ook positief dat in deze waterbeleidsnota uitgebreid aandacht wordt besteed aan de droogteproblematiek.	
Overweging	
Bij de opmaak van de eerste generatie stroomgebiedbeheerplannen (2009-2015) lag de focus op het verbeteren van de waterkwaliteit, maar werden overstromingen en waterschaarste ook al meegenomen in de maatregelen. Bij de opmaak van de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen (2016-2021) werd het aspect overstromingen meer in detail uitgewerkt naar aanleiding van de Overstromingsrichtlijn uit 2007. Maatregelen om waterschaarste te voorkomen werden toen ook weer meegenomen. Bij de opmaak van de derde generatie stroomgebiedbeheerplannen (2022-2027) zal het aspect waterschaarste meer in detail worden uitgewerkt. De CIW nam zich dit al voor eind 2016, al zorgen de recente droge zomers ervoor dat er ook vanuit de politiek en de maatschappij hiernaar vraag is.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 422 3.3 De juiste teelt op juiste plaats In de zomers van 2017 en 2018 werd opnieuw duidelijk dat voor West-Vlaanderen (maar ook andere regio's), de toegenomen groenteteelt een negatief effect heeft op de waterbeschikbaarheid voor andere doeleinden. Dit gaat door in 2019, waarbij in vele gebieden het draineren en de verhoging van de peilen in de meeste gebieden onbespreekbaar was, maar ook in de lente al oppervlaktewater uit de onbevaarbare waterlopen werd afgeleid naar zgn. bufferbekkens. Het is dan de vraag in welke mate dit waterverhaal nog 'integraal' te noemen is, gezien in volle paai- en broedseizoen water aan het systeem wordt onttrokken, naar plaatsen die door de overheid werden gefinancierd met maatschappelijke middelen ikv waterveiligheid. Het is duidelijk dat het watersysteem in sommige gebieden gereserveerd wordt voor de landbouw. Het brengt ook de vraag naar voor of elke teelt op elke plaats moet kunnen. Is er lokaal steeds voldoende water om de waterintensieve groenteteelt, in combinatie met de intensieve veeteelt te blijven voorzien in water? Moet elke teelt kunnen, ook in hellende gebieden, zoals het Heuvelland, waardoor de maatschappelijke kost van slib en de hieraan gebonden nutriënten de maatschappij opzadelen met bijna jaarlijks terugkerende kosten voor het ruimen van slib en de gekoppelde onbruikbaarheid van het water/ waterzuiveringskosten -veelal met gebruik van middelen voor natuur? Waar de open ruimte nu veelal aanzien wordt als ruimte voor infiltratie, is de werkelijkheid wel anders. Niet alleen de verharding van de bodem en het ontbreken van koolstof in de bodem, zorgen voor afspoelen van grond en gekoppeld ook nitraten, maar ook de drainage zorgt voor problemen. Als beheerder van de open ruimte en de infiltratiekansen voor water (natuur is beperkt in oppervlakte in Vlaanderen), dient prioritair op andere technieken ingezet te worden. Niet alleen door het verlengen van noodmaatregelen (vroeger inzetten op captatieverbod en het langer hanteren ervan, maar ook het verhogen van het waterpeil in de polders), maar ook door de afbouw van de reguliere beregening (die door verdamping veel water laat verloren gaan) en inzetten op vormen als peilgestuurde drainage voor het verhogen van de grondwaterstand (incl. infiltratie) en het bevoeien van de gewassen.	
Overweging	
Van dit alles zal de komende jaren extra werk gemaakt worden, zoals ook blijkt uit de tekst van krachtlijn 4. We verwijzen o.a. naar de opmaak van het eerste Vlaamse waterschaarste- en droogterisicobeheerplan en naar de opmaak van een reactief afwegingskader prioritair watergebruik.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 425 3.4 GLB Ook het GLB-beleid kan een forse bijdrage betekenen voor de doelstellingen van de waterbeleidsnota. Zo dient bv. het erosiebeleid meer geïntegreerd aangepakt te worden en afgestemd te worden met het ruime water, bodem, en landbouwbeleid. Dit dient uitgewerkt te worden in het GLB na 2020. Hieronder geven we weer hoe het GLB de milieudruk op landschap en water kan verminderen. Een aanmoedigingspremie voor boeren die gronden hebben die vallen onder de bescherming als historisch permanente graslanden. Zij moeten immers voldoen aan bepaalde voorwaarden die remmend werken voor de klassieke bedrijfsvoering. Vandaag vallen deze boeren uit de boot en ontstaat (indirect) een motivatie om hun graslanden toch om te ploegen of om ze hoogproductief te maken. Hiervoor kan gebruik worden gemaakt van het nieuwe instrument, de zogenoemde 'ecoschema's' die Europa in het nieuwe GLB invoert. - Wie in de zomer zijn grazers laat grazen op grasland (max. 2 GVE/ha, zijnde het optimale begrazingsmanagement voor koolstofopslag) moet een premie "begrazing als klimaatmaatregel" kunnen aanvragen. Ook hiervoor kunnen de 'ecoschema's' gebruikt worden.. Ecoschema's bieden daarnaast de mogelijkheid om ook in de akkerbouw voor een wezenlijke bijdrage aan basisnatuur- en milieukwaliteit te zorgen door extensieve teelten, grasland en meerjarige eiwitgewassen positief te discrimineren of door in te zetten op brede buffering van waterlopen met herstel van waterhuishouding (wegnemen drainage). De zoekkoeienpremie wordt geleidelijk aan afgebouwd en vervangen door de hierboven vermelde graslandpremies. Bedrijven die hierdoor in de moeilijkheden komen, moeten beroep kunnen doen op het transitiefonds ..Het Europese landbouwbeleid heeft daarnaast een rechtstreekse impact op het landschap waarin wij leven, het voedsel dat wij eten en het watersysteem. Vlaanderen moet kiezen voor een veerkrachtig, afwisselend en natuurrijk landschap met een verscheidenheid aan lokale landbouwrasen, een gezonde bodem dat ons blijvend kan voorzien in de natuurvoordelen die we nodig hebben en dat bovendien zorgt voor lekker en gezond voedsel afkomstig van de lokale boer. Zet het Europees landbouwgeld in voor gebiedsgerichte landschapsmaatregelen en zorg ervoor dat boeren "landschapslandbouw" als een nieuw verdienmodel zien. Een goed beheerd landschap kan meerdere ecosysteemdiensten leveren: niet alleen voedselproductie maar ook klimaatregulatie, bestuiving, bescherming tegen overstromingen, luchtzuivering, groene ruimte voor recreatie, enz. In tegenstelling tot voedselproductie kunnen deze ecosysteemdiensten niet via de gangbare marktwerking vergoed worden. Het zijn wel diensten van publiek belang en daarom is het logisch dat publieke middelen (zoals bv. de middelen van het GLB gebruikt worden om ze te vergoeden. De installatie en het beheer van de groene infrastructuur (dit is het geheel van gezonde ecosystemen voor het realiseren van maatschappelijke doelen en natuurdoelen) is immers evengoed een overheidsopdracht als het beheer van onze wegeninfrastructuur en andere publieke diensten. Kiezen voor veerkrachtige landschappen is niet kiezen tussen verweven of scheiden, wel een landschap realiseren met groene infrastructuur, nodig om zoveel mogelijk ecosysteemdiensten een plek te geven in de open ruimte. Dit moet gebeuren op een manier zodat ze elkaar versterken en samen zorgen voor meer en beter welzijn en welvaart. Dat vergt een gebiedsgerichte en planmatige aanpak, die niet enkel aan boeren kan worden overgelaten maar waarbij in de eerste plaats de overheid haar rol moet opnemen. Desalniettemin zijn boeren wel cruciaal om dergelijk veerkrachtig landschap uiteindelijk ten uitvoer te brengen en vorm te geven. Historisch hebben ze daar al ervaring mee. Eeuwenlang waren boeren immers niet alleen boer maar ook landschapsbouwers. Semi-natuurlijke landschappen zijn het resultaat van de wisselwerking tussen eeuwenlange landbouwpraktijken en de omgeving. Door de focus op productmaximalisatie is deze band helaas verloren gegaan. Maar zodra boeren niet alleen gewaardeerd worden omdat ze voedsel produceren, maar ook omdat ze voor ecosysteemdiensten zorgen, kunnen we het tij keren.	
Overweging	
Bij het proces "voorbereiding voor het nieuw GLB post 2020" dat momenteel gevoerd wordt, worden de opportuniteiten bekeken waarbij het nieuwe GLB inderdaad (verhoogd) kan bijdragen aan de doelstellingen van de waterbeleidsnota (via invulling in de conditionaliteit, ecoregelingen, agromilieuklimaatmaatregelen).	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 426 GLB en daling waterverbruik Een derde van het waterverbruik in Europa komt voor rekening van de landbouwsector. Ook in Vlaanderen gaat een groot deel van het water naar landbouwkundige praktijken. Zoals ook geopperd door het Europees Milieuagentschap kan met goede landbouwpraktijken en ondersteunend beleid de efficiency van het watergebruik in de landbouw aanzienlijk verhoogt worden, waardoor meer water beschikbaar zou komen voor andere doeleinden en gebruikers, met name de natuur. Het gemeenschappelijk landbouwbeleid en de nationale prijsstructuren voor water moeten echter verder worden aangepast om ze in overeenstemming te brengen met de doelstellingen van de kaderrichtlijn. Het waterbeheer in de landbouw kan erop vooruitgaan als in het gemeenschappelijk landbouwbeleid meer nadruk wordt gelegd op hulpbronnenefficiëntie en ecosysteemdiensten. In het kader daarvan vragen we dan ook dat de waterbeleidsnota een concreet plan en sectorale doelen vooropstelt waarmee het waterverbruik in de landbouw verminderd kan worden.	
Overweging	
In de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 zal ook een waterschaarste- en droogterisicobeheerplan opgenomen worden, met proactieve acties, reactieve acties en acties inzake risicobeheer. In het kader van de proactieve pijler worden zowel (sectorspecifieke) acties voorzien om het waterverbruik te verminderen, als acties om de waterbeschikbaarheid te verhogen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Ingediende reacties

Id: 433

6. Waterkwantiteit en droogte

De natuur- en milieuverenigingen ijveren er op alle fronten voor om de aanpak van het Integraal waterbeleid te baseren op artikel 1 van de Europese Kaderrichtlijn Water. Deze vertrekt vanuit het ecosysteem, waarop de economische sectoren zich kunnen enten. Dit vereist dan ook een integrale aanpak van het volledige watersysteem. Zowel van de vraag naar water, ook bij droogte, als het aanbod van al het water. Samenwerken met het ecosysteem wil dan ook zeggen dat er een andere manier van waterbeheer moet komen in de landbouwgebieden. Water moet kunnen infiltreren, door bijvoorbeeld de peilstanden meer af te stemmen op het natuurlijke peil, of door met de helling mee te ploegen en te zaaien –zo er al geploegd moet worden op hellingen. Hoe beter de watervoorraad in de winter wordt aangevuld, hoe minder problemen in de zomer. Diepdrainage is geen antwoord op de klimaat gillen, gezien de grotere kans op droogtrekken van de omgeving. Poelen, historische graslanden, moerassen, ... zorgen voor het verweven van water met het landschap. Grotere boscomplexen houden water vast geven het traag vrij. Nieuwe technieken als kreekruginfiltratie zijn eveneens veelbelovend.

We moeten ook naar het gebruik kijken. Door de uitbreiding van de intensieve groente- en veeteelt naar de Westhoek bv, is meer dan de helft van West-Vlaanderen een intensief captatiegebied voor grond- en oppervlaktewater. En dit zeker bij droogte. Waar Inagro uitstekend werk doet om nieuwe teelten voor te stellen, blijft de omschakeling naar droogteresistente teelten (zoals hennep) heel beperkt en dit, ondanks de klimaatvoorspellingen. De relatief lage kost van het leidingwater (4 EUR/m³) zorgt er echter ook voor dat hergebruik van water, of investeren in regenwater, duurder is dan gebruik van leidingwater. Weinig stimulerend voor boer en tuinder, maar ook voor de burger.

Hergebruik van water zal steeds meer voorop komen te staan. Niet alleen binnen de agro-industrie, maar ook binnen andere sectoren wordt hier nu al sterk aan gewerkt. Zo wordt binnenkort tot 60% van het reinigingswater (voor aardappelen) van Pepsico in Veurne hergebruikt en wordt afvalwater in Koksijde opnieuw tot drinkwater gezuiverd. We kunnen hier echter maar enkele voorbeelden aanhalen, om een idee te geven van de mogelijke maatregelen om droogte tegen te gaan. Het belang van de natuur dienst steeds extra benadrukt te worden. Onze versnipperde natuurgebieden verhinderen hun mogelijks grote rol in het waterbeleid. Nochtans ligt hier een groot deel van de oplossing: herstel van en respect voor het ecosysteem, ondersteund door nieuwe technologieën.

Het onderzoek naar zgn. droge teelten zoals opgesomd in de nota, is goed en onderschrijven we, maar is niet de kern van het probleem: er is meer nood aan onderzoek naar natte teelten (paludicultuur) waardoor men sterker kan inzetten op waterberging zonder landbouwschade, zodat er nog meer water beschikbaar blijft als de nood daar is. Er is grote nood aan proefprojecten; de meest uitgelezen locaties hiertoe zijn volgens ons de al dan niet afgebakende overstromingsgebieden binnen bv. het SIGMA-plan. De winst die kan gehaald worden is dat zulk waterbergingsgebied niet noodzakelijk uit de landbouw moet gehaald worden maar toch winst betekent voor waterberging, voedselproductie en natuur. We verwijzen ook graag Nederland waar deze 'experimenten' al veel verder staan.

Overweging

In sommige overstromingsgebieden die slechts om de paar jaar effectief overstromen, kan nog aan landbouw gedaan worden. De gewassen staan echter meestal niet onder water en wanneer ze kortstondig onder water staan bij een overstroming van het overstromingsgebied, staan de gewassen vaak volledig onder water. Het is daarom meestal onmogelijk om teelten te planten die zowel in jaren zonder overstromingen, als in jaren van een - kortstondige, diepe - overstroming het altijd goed doen. Bovendien gaat het hier om een relatief kleine oppervlakte t.o.v. het totale landbouwareaal. Onderzoek op droogteresistente rassen heeft dus zeker prioriteit.

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 434 Water besparen versus water bufferen De waterbeleidsnota stelt verder “dat men de aanleg van (collectieve) spaarbekkens voor diverse toepassingen (gebruik in de landbouw, openbare watervoorziening, tweedecircuitwater enz.) wil stimuleren”. We willen wijzen op de negatieve aspecten van het zogenaamde ‘reservoir-effect’ dat komt kijken bij een al te enge visie van water opslaan in bekkens. Recent onderzoek wijst erop dat maatregelen gericht op het verhogen van de waterbeschikbaarheid onbedoelde, maar potentieel erg negatieve gevolgen kunnen hebben voor de gebruikers. Dit via aanbod-vraag interacties en het zogenaamde “reservoir-effect”. Indien immers het hoger aanbod gevolgd wordt door een hogere vraag, zullen de voordelen van de buffers snel verdampen. Daarnaast kan een situatie, waarbij een grote afhankelijkheid ontstaat van de bufferbekkens, de kwetsbaarheid van de gebruikssystemen verhogen, en dus de potentiële schade bij waterschaarste groter maken. We vragen daarom om beslissingen over het verhogen van de buffers, steeds te kaderen in een integrale afweging waarbij deze lange termijn dynamieken in rekening worden gebracht en om, in alle gevallen de voorkeur te geven aan maatregelen die de kwetsbaarheid van de systemen verkleinen, zoals het sluiten van waterkringlopen en het implementeren van waterbesparende maatregelen. Eerst focus op water besparen, daarna kan er gedacht worden aan wateropslag via bekkens. Aquifer Storage and Recovery wordt op vandaag door bijvoorbeeld de Watergroep onderzocht als potentiële maatregel. Het is volgens de milieu en natuurbeweging echter geen maatregel om zomaar toe te passen, gezien het vele risico’s inhoudt. Daarenboven lost het het probleem van de te grote watervraag niet op. Eens de mogelijkheden om te besparen via wateraudits, flexibele tarifiering, bezuiniging waterverbruik en regionale afweging teelten, waterbesparing scheepvaart en vervolgens kreekruginfiltratie en andere vernieuwende maatregelen zijn uitgeput, kan aan kostelijke noodmaatregelen-met-risico worden gedacht.	
Overweging	
De opmerking is terecht. De tekst wekt inderdaad de indruk dat we sowieso overal de aanleg van spaarbekkens willen en zullen stimuleren. Dit is echter niet de bedoeling. Een nuancering van de tekst is dus op zijn plaats.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 4 - Waterschaarste beperken en de gevolgen van droogte tot een minimum beperken <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> tekst aanpassen blz 29: "Daarnaast stimuleren we de aanleg van (collectieve) spaarbekkens voor diverse toepassingen (gebruik in de landbouw, openbare watervoorziening, tweedecircuitwater enz.). We zien erop toe dat de watervraag hierdoor niet verhoogt.	
Aanbeveling(en)	

Ingediende reacties

Id: 438

Nood aan wanterkwantiteitsmodellen en ecologische minimumpeil en- debiet (E-flows)

Het snel veranderend klimaat en de droogteperiodes die elkaar in ijlt tempo opvolgen noopt Vlaanderen tot een drastische versnelling in het beschermen van het ecologische leven in waterlopen én gebieden die afhankelijk zijn van deze waterlopen. De verdroging in veruit de meeste natuurgebieden is structureel. Om dat op te lossen pleiten we voor meer regelgeving en gebiedsgerichte projecten (klimaatbuffers). Om de structurele verdroging van natuurgebieden en waterlopen tegen te gaan kan het opmaken van wetenschappelijke e-flows kan hier soelaas bieden. Reeds in 2015 bestudeerde de VMM de implementatie van e-flows. Men lijstte in de studie de noodzaak van e-flows op:

- Het conserveren van aquatische ecosystemen heeft nood aan een hydrologisch regime dat gebaseerd is op de natuurlijke afvoer met zowel lage, middelmatige als hoge afvoeren.

- E-flows zijn een noodzakelijk middel om aquatische ecosystemen te bewaren of herstellen op die plaatsen waar een gewijzigd regime tot een degradatie heeft geleid.

- Het hydrologische regime is een belangrijk kwaliteitselement bij de implementatie van de KRW.

- Een hydrologisch regime met een goede ecologische status moet gebaseerd zijn op het natuurlijk regime. Uit een uitgebreide analyse blijkt dat e-flow grofweg tussen 25% en 50% liggen van de gemiddelde jaarlijkse afvoer.

- E-flows zijn noodzakelijk om kwaliteitslimieten van oppervlaktewater en grondwater in beschermde gebieden te behalen.

Regelgevend en ecologisch missen we in de voorliggende waterbeleidsnota vooral duidelijke ecologische normen. De recente Mina-advies aangeeft, vaststellen dat tot op heden nog steeds een aantal fundamentele voor dit beleid ontbreken. Zo is het aangekondigde onderzoek naar de eflows nog steeds niet afgerond – wat bv. de integratie met het waterkwaliteitsbeleid ernstig bemoeilijkt. Hoewel dit dringend wenselijk is, zijn e-flows dus nog steeds niet geïmplementeerd in Vlaanderen. En weet men nog niet hoe men het zou kunnen implementeren. We vragen aan de CIW om een dringende en doortastende inhaalbeweging te maken. Dit door snel de bestaande data en modellen inzake waterbeschikbaarheid publiek te maken en toe te passen op kwetsbare en ecologisch belangrijke waterlopen. Ook moeten de nodige studies die de e-flows per bekken berekenen, dringend worden opgemaakt. We pleiten ervoor dat op termijn in elke waterloop een bepaald peil en debiet aanwezig is om schade aan ecologie en waterkwaliteit tegen te gaan. Voor kwetsbare stromen die ook van invloed zijn op Europees beschermd natuurgebied dienen extra maatregelen genomen te worden, in lijn met het Europees natuur- en waterbeleid.

Er zijn deze zomer voor meerdere gebieden onttrekkingsverboden ingesteld voor bijvoorbeeld landbouw, maar de verboden gelden niet voor grondwater. Dit kan leiden tot het dalen van de druk van het grondwater en daarmee tot lagere grondwaterstanden en minder kwel in natuurgebieden. Dit blijkt ook uit een eerste interne bevraging van de mogelijke effecten van grondwateronttrekkingen tbv berekening. Deze bevraging geeft o.a. aan dat dit grote effecten heeft op grondwaterstanden, beekafvoeren etc.

We vragen aan de waterbeheerders om waterconservering in de waterbeleidsnota prioriteit te geven: water langer vast te houden en grondwatersystemen te herstellen. Vlaanderen moet alles op alles zetten om de grondwatervlucht te behouden tegen een eventuele herhaling van de droogte in 2018. Voor kwetsbare, vooral grondwaterafhankelijke natuur kan het anders de nekslag betekenen. We vragen voor flexibiliteit in maatregelen door te kijken naar onze Noorderburen, zoals het uitstellen van winterpeil, een beter handhaving en proactiever beleid. Daarnaast dringen we aan op een snelle evaluatie van de droogte in 2018, zowel naar hydrologie als ecologie.

Overweging
In 2011-2012 stelde het Waterbouwkundig Laboratorium van het departement Mobiliteit en Openbare Werken een waterbalans voor de waterwegen op. In de periode 2016-2018 werden de waterbalansmodellen verbeterd en werd het ook mogelijk om hiermee klimaatscenario's door te rekenen. Binnen de CIW werkgroep Ecologisch Waterbeheer wordt al enkele jaren gewerkt aan het opstellen van Eflows. Dit blijkt echter een heel moeilijke oefening te zijn, ook elders in de wereld. Via een studie bepaalde de CIW in 2013-2014 milieukwantiteitsdoelstellingen. Via de studie konden voor een aantal doelstellingen ook al indicatoren bepaald worden. In 2016 en 2017 was er - op vraag van de Raden - ook overleg tussen de CIW en alle stakeholders over deze indicatoren. Dit overleg leverde echter geen input op om de al bestaande indicatoren te wijzigen of er nieuwe aan toe te voegen. In het kader van de opmaak van het eerste Vlaamse Waterschaarste- en Droogterisicobeheerplan 2022-2027 dat geïntegreerd zal worden in het stroomgebiedbeheerplan, alsook in het kader van de opstelling van een reactief afwegingskader bij waterschaarste, wordt momenteel een inventaris gemaakt van alle beschikbare kennis inzake waterschaarste in Vlaanderen. De conclusies hieruit, evenals de verwijzing naar het bronmateriaal zal met alle belanghebbenden gedeeld worden, teneinde vanuit een gezamenlijke kennis tot gedragen maatregelen, acties en afwegingskader te komen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 445 Grondwatervergunningen Een zeer ernstig probleem hier is de compartimentele visie die gehanteerd wordt bij het verlenen van grondwatervergunningen waarbij enkel gekeken wordt naar het compartiment grondwater. Zolang de grondwaterstand over de duur van een hydrologisch jaar niet betekenisvol afwijkt van zijn beginwaarde, is er voor de vergunningverlener niets aan de hand. Als er tijdens zulke periode "onderweg" het grondwater diep wegzakt, zodat waterlopen dreigen droog te vallen: (a) dat weet men niet omdat er niet naar gekeken wordt, (b) maakt geen onderdeel uit van de beoordelingssystematiek. Deze kokervisie een probleem: de KRW gaat uit van de zgn. "rivier continuïteit" en die komt ernstig in het gedrang door deze huidige manier van werken. Er is tenslotte grote nood aan een vertaling van de totale ecologische en veilige beschikbaarheid van water in een bekken/regio volgens draagkracht, en het max. te vergunnen watergebruik (GW/OW). Bij het bereiken van dit plafond kunnen vergunningen volgens de natuurbeweging pas afgeleverd worden als er andere verbruikers wegvallen. Dit plafond dient niet enkel rekening te houden met kwantiteits-, maar ook kwaliteitsaspecten (bv. bodemoxidatie en verzuring en uitspoeling van zware metalen als Ni, Co, Zn enz.) én verdroging van natuur.	

Overweging
In het kader van de opmaak van het eerste Vlaamse Waterschaarste- en Droogterisicobeheerplan 2022-2027 dat geïntegreerd zal worden in het stroomgebiedbeheerplan, en specifiek ook in het kader van de opstelling van een reactief afwegingskader bij waterschaarste, wordt momenteel een inventaris gemaakt van alle beschikbare kennis inzake waterschaarste in Vlaanderen (zie ook opm. 438). De conclusies hieruit, evenals de verwijzing naar het bronmateriaal zal met alle belanghebbenden gedeeld worden, teneinde vanuit een gezamenlijke kennis tot gedragen maatregelen, acties en afwegingskader te komen. Studies in het verleden hebben al aangetoond dat de complexiteit van het watersysteem met al zijn compartimenten EN met zijn 4 dimensies (locatie en diepte, maar ook tijdstip) bijzonder moeilijk in een maximaal te vergunnen waterverbruikscijfer kan gevat worden.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 450 De ontwerp-nota erkent de link tussen klimaatverandering, waterbeschikbaarheid en de nood aan een beter infiltratiebeleid. Op Vlaams niveau heeft de Vlaamse Regering met de bevoegdheden landbouw, ruimtelijke ordening en waterbeheer alle troeven in handen om hierin een daadkrachtig beleid rond te voeren. In het licht van de uitdagingen inzake zowel overstromingen als verdroging die het veranderend klimaat ons stelt is dat ook hard nodig. Helaas gebeurt er in de praktijk iets volstrekt anders: er zijn amper projecten voorzien om infiltratie te verhogen en verharding tegen te gaan. De projecten die er wel zijn worden doorgaans getrokken door gemeenten. De promotie van groendaken door Vlaanderen is beperkt tot een website en een folder. De enige subsidies die er zijn, alsook de enige verplichtingen, komen alweer van gemeenten. Het erosiebeleid is verregaand uitgehold. Oeverzones en hermeanderingsprojecten zijn er amper. Wachtbekkens, dijken, stuwen en pompen des te meer. En ondertussen blijft er elke dag 6 hectare open ruimte verdwijnen onder steen en beton. Gevolg: water krijgt steeds minder kans om in de grond te trekken en wordt te snel afgevoerd. We herhalen onze stelling dat onze ruimtelijke ordening één van de cruciale hefboomen is om onze watervoorziening veilig te stellen. De open ruimte die we nog hebben vrijwaren voor water en natuur, is een belangrijke stap voorwaarts om ervoor te zorgen dat water opnieuw zijn weg vindt naar de diepere grondlagen. Op dit ogenblik is het 'Beleidsplan Ruimte Vlaanderen' in opmaak. Dat plan zal onze ruimtelijke ordening voor de komende decennia bepalen. Decennia waarin de klimaatverandering ontzettend voelbaar zal worden. De Vlaamse regering heeft met de betonstop de sleutel in handen om het probleem van de droogte ten gronde aan te pakken. We herhalen eveneens ons pleidooi om te streven naar een klimaatrobuust watersysteem nog veel meer in te zetten op natuurgebaseerde oplossingen. Zie ook hieronder.	
Overweging	
In deze waterbeleidsnota wordt sterk de nadruk gelegd op vele maatregelen aan de bron. Zo komt het woord erosie 23 keer voor in de tekst en het woord ruimte 25 keer. De ambitie is dus zeker om meer en beter in te zetten op erosiebeleid en ruimtelijk beleid. In de nota wordt ook meermaals op gewezen dat de onnatuurlijke inrichting van onze waterlopen het behalen van de doelstellingen belemmert en wordt meermaals aangegeven dat "natuurlijke" oplossingen geprefereerd worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id: 457</u> 8. Natuurgebaseerde oplossingen en valleierherstel <u>8.1 Herstel riviervalleien en gebruik van groenblauwe netwerken</u> De impact van drogere periodes en te lage grondwaterstanden zijn gekend: polders (met veengrond) en beek(dal)systemen kunnen verdrogen. Leefgebieden van bijzondere, kwetsbare plant- en diersoorten lopen hierdoor gevaar. Bomen en bloemen lijden onder droogte, net als bepaalde insecten. Bodemdieren trekken zich dieper terug, waardoor weidevogels geen voedsel voor hun jongen kunnen vinden. En vissen en kikkers zijn totaal afhankelijk van waterkwaliteit en -temperatuur. Daarbij neemt door droogte de kans toe op allerlei andere negatieve effecten. Zo gaat de waterkwaliteit op veel plekken achteruit en warmt het water sneller op. Hierdoor kunnen blauwalgen ontstaan (in combinatie met het teveel aan nutriënten in het water). Doordat rivieren niet genoeg zoet water afvoeren, komt zeewater bovendien verder landinwaarts, waardoor verzilting optreedt. Om dat te voorkomen worden mogelijk sluizen gesloten, wat de vismigratie belemmert. Ook is er door droogte een verhoogd risico op boomziektes en versnelde uitbreiding van invasieve exoten. Een voorbeeld van een exotische plant is watercrassula, die het beter doet in droge omstandigheden dan de inheemse soorten. Uiteindelijk kan inheemse, zeldzame flora hierdoor verdwijnen. De waterbeleidsnota moet een antwoord bieden op de vraag hoe we kwetsbare natuur van voldoende water kunnen voorzien. De natuur moet het water dat daar valt, kunnen vasthouden. Als het waterpeil in de directe omgeving te laag is, bijvoorbeeld voor andere functies zoals de landbouw, kan dat niet: het water lekt weg. In tijden van droogte pleiten wij voor het vasthouden van water en vermindering van gebruik van (grond)water. Waar dat kan en nodig is, pleiten we voor het verhogen van waterpeilen. Bij dreigende droogval moeten noodmaatregelen beschikbaar zijn. Ook pleiten wij voor het instellen van bufferzones rondom natuurgebieden waar water beschermd wordt en het waterpeil hoog genoeg wordt gehouden. Zo kan verdroging van natuurgebieden voorkomen worden.	
Overweging	
De zaken waarvoor gepleit wordt, worden ter harte genomen in de waterbeleidsnota zoals ze voorligt.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id: 461</u> 8.3 Natuur heeft nood aan een deel van de waterkwantiteit De Vlaamse overheid werkt momenteel aan een plan dat moet bepalen wie bij grote droogte voorrang krijgt om water te verbruiken. Belangrijk is dat we hier het warm water niet opnieuw dienen uit te vinden. Deze Nederlandse visie t.o.v. de voorrangregels bij watertekort is een goede basis waar ook het natuurlijk aspect terecht aandacht krijgt. In Nederland is het vermijden van onherstelbare schade aan natuur dé topprioriteit is in geval van waterschaarste. De prioritaire aandacht voor waterafhankelijke - vaak Europees beschermde- natuur valt te verklaren vanuit een ecosysteemgerichte benadering. Veel van deze waterafhankelijke natuurgebieden zorgen voor belangrijke ecosysteemdiensten zoals koolstofopslag, drinkwaterproductie, toerisme, recreatie en waterbuffering tijdens overstromingen. Deze diensten dreigen sterk te verminderen (en zelfs verloren te gaan) wanneer de droogte er voor onherstelbare schade zorgt.	

Overweging
We nemen akte van deze suggesties bij het voorziene reactief afwegingskader voor prioritaire watergebruiken bij waterschaarste en droogte. Daarbij kunnen we aangeven dat in het kader van de voorbereiding van het reactief afwegingskader wel degelijk gekeken wordt/werd naar buitenlandse voorbeelden van nationale en regionale afwegingskaders. Bovendien is het de intentie om voorafgaand aan het prioriteren van de gebruiken de modaliteiten vast te stellen waarbinnen de gebruikers gebruik kunnen maken van het water. Aspecten m.b.t. kwetsbare waterafhankelijke natuur kunnen meegenomen worden in de randvoorwaarden. OF We nemen nota van de geformuleerde opmerkingen/bedenkingen m.b.t. handhaving. Binnen de CIW hebben we alvast de intentie om de bestaande werking rond handhaving verder te zetten. Een aantal van de aangehaalde opmerkingen kunnen op dat overleg aan bod komen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 463 9.2 Grondwaterwinningen en handhaving Door het afbouwen van de grondwaterwinning, verschuift de druk naar het oppervlaktewater. Dit zowel in eerste orde, door rechtstreekse onttrekking voor productie van drinkwater en akkerbouw, maar ook in tweede orde door het stopzetten van grondwaterwinning en het overschakelen naar verwerkt drinkwater, door bijvoorbeeld de veeteelt en de tuinbouw. Voor de productie van dit drinkwater, komt de druk terug bij de drinkwateronttrekking en dus het oppervlaktewater. De combinatie van intensieve groenteteelt, veeteelt en drinkwaterproductie zorgt voor een enorme piekdruk op het watersysteem tijdens de zomer. In gebieden waar er een traditie bestaat van niet-vergunde waterputten, dient er een grondig onderzoek te komen naar het bestaan en debiet van deze putten. Diepdrainage en freatische grondwaterwinning winnen aan belang in het landbouwmodel. Echter werd de laatste zomers duidelijk dat ook deze een effect hebben op de ecologie van de omgeving. Het is aan de waternota om een degelijk inclusief beleid te ontwikkelen naar alle vormen van grondwaterwinning om de effecten om de omgeving te verminderen. Diepdrainage bij bouwerven dient ook meer structureel te worden aangepakt: retourbemaling moet nog meer regel worden. De versnelde procedure om wateronttrekking te vergunnen, en dit voor open putten, lijkt ons dan ook een aan de algemene visie tegengestelde maatregel. Deze maatregel past in een aantal noodmaatregelen - waaronder ook de massale aanleg van bufferbekkens- die water onttrekken aan de omgeving, zonder de watervraag in vraag te stellen. Dit is nefast voor de ecologie en de watervoorraad in het systeem en zal op lange termijn leiden tot het reservoir-effect (zie eerder).	

Overweging
Zoals al opgenomen in de waterbeleidsnota op blz 27 is de objectieve vaststelling dat het totale waterverbruik in Vlaanderen de laatste jaren daalde. Zoals ook al opgenomen in de waterbeleidsnota op blz 28 zullen we het vergunningenbeleid (van zowel oppervlaktewater als grondwater) evalueren en optimaliseren. En we zullen de richtlijnen voor drainage en bemalingen onder de loep nemen. Uw opmerking betreffende het risico op het "reservoir-effect" is terecht: zie het antwoord op uw eerdere opmerking hieromtrent.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	HhqKUrQW
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 55 Vaste punten in de waterloop voorzien voor watercaptatie zodat beter kan opgevolgd worden hoeveel water en door wie er wordt onttrokken.	
Overweging	
Langs bevaarbare waterlopen zijn al vaste captatiepunten voorzien. Langs onbevaarbare waterlopen zijn er nog maar enkele vaste captatiepunten voorzien. Enkel het voorzien van vaste captatiepunten is echter onvoldoende om alle captaties te kennen, zolang men gelijk waar langs onbevaarbare waterlopen mag capteren en zolang niet geweten is wanneer en hoeveel men capteert. Er wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een loket dat de gebruiker verplicht om captaties te melden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Uitwerken van een systeem met meldingsplicht van alle captatiepunten op de onbevaarbare waterlopen. Idealiter is er ook realtime monitoring op alle captatiepunten voorzien.	

Code van de indiener :	HhqKUrQW
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 56 Naast stimuleren van infiltratie en werken met gesloten circuits, verder inzetten op acties om schadelijke gevolgen van droogte te voorkomen. De huidige acties focussen vooral op voorkomen van wateroverlast.	
Overweging	

Het gevraagde wordt beschreven in doelstelling 4 "WATER ZO OPTIMAAL MOGELIJK VERDELEN OM DE SCHADE TE BEPERKEN".

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : HhqKUrQW
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 57 Met betrekking tot rationeel watergebruik stimuleren: Voorstel: invoeren van een slimme waterteller, zodat de prijs afhankelijk kan gemaakt worden van het verbruik (de eerste liters gratis, en dan gaandeweg duurder), maar ook van het weer zodat in droge periodes het water duurder wordt (vullen van een zwembad of afspoelen van wagens wordt daardoor ontmoedigd).
Overweging
In de waterbeleidsnota is op p. 28 opgenomen dat we de prijszetting voor grondwater en drinkwater doorlichten en aanpassen waar nodig aan om het gewenste hefboomeffect te creëren. Daarnaast is ook reeds een gefaseerde uitrol van slimme watermeters voorzien. Dit is verduidelijkt in de waterbeleidsnota op p. 33
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : HhqKUrQW
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 60 Meer aandacht voor de verziltingsproblematiek. In het poldergebied dient verzilting, als gevolg van klimaatverandering, tegengegaan worden en mogelijkheden om zoet water ondergronds te stockeren dienen maximaal onderzocht en ondersteund te worden door regelgeving en wetgeving.
Overweging
Dit is al voorzien in de tekst op blz 29: "In de kustpolders nemen we initiatieven om verzilting tegen te gaan. Om de zoete grondwatervoorraden in de polders te verhogen testen we nieuwe technieken uit, bv. de stockage van zoetwater in de ondergrond of de ontzilting van brakwater."
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	jVkJrKz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 488 Het lijkt me logisch dat op plaatsen waar onvoldoende plaats is om hemelwater op te vangen of in de grond te laten dringen zodat daar later problemen kunnen optreden men daar onnodige verhardingen weert en normen oplegt voor doordringbare alternatieven bij verbouw, heropbouw of nieuwbouw. Echter op plaatsen waar meer dan voldoende hemelwater in de grond gewaarborgd wordt (zowel ter plaatse als in de nabije omgeving) zou men wel bepaalde delen (van oprit, bijkomende verharding door bijbouw ea) dienen te kunnen toestaan omdat zo'n verharding eigenlijk geen invloed zal hebben op de waterbeschikbaarheid en waterschaarste. Best dus de realiteit ter plaatse bekijken ipv algemeen volgens het soort gebied iets op te leggen of te verbieden. Positief is het stimuleren van de aanleg van collectieve spaarbekkens	
Overweging	
Elke bijkomende verharding heeft een effect op hoeveel water in de bodem kan infiltreren. Hoe groter een aaneengesloten verharding is, hoe groter dit effect zal zijn. Daarom moet verharding zoveel mogelijk vermeden worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	jVkJrKz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 489 De wenselijkheid om voor de onttrekking van water uit onbevaarbare waterlopen een heffingsplicht in te voeren : kan positief zijn zodat landbouw of andere bedrijven ook hun verantwoordelijkheid nemen Ik veronderstel wel dat als men ook spreekt van het in overweging nemen van een vergunning en een heffingsplicht dit niet slaat op de werking van de polderbesturen bie instaan op het toezicht van overpompen van water uit beken naar bv Dender of Schelde of andere waterlopen.	
Overweging	
Dit slaat inderdaad niet op de polderbesturen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	jVkJrKz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 499 Ter bestrijding van droogtebestrijding : bij voorkeur zou daar waar onvoldoende hemelwater in de grond komt eigenaars die hun water aan een waterput onttrekken moeten vragen waterinsijpeming in de nabijheid van de waterput te waarborgen (verhardingen gelegen boven waterputten zijn soms problematisch omdat in periodes van droogtes het risico bestaat dat deze waterputten onvoldoende gevuld worden met water doordat het hemelwater niet of moeilijk door de verharding heen kan komen zodat er dan een risico op watertekort daar kan voortkomen. Verhardingen moeten dus best afgewogen met de realiteit van de omgeving/bewoning /activiteit en niet zozeer mbt het gebied waarin eenzelfde activiteit voortkomt.	
Overweging	
Grondwater wordt niet alleen opgepompt, maar komt uiteindelijk ook in waterlopen terecht via kwel. Daarom zet het beleid in om overal maximaal te ontharden en meer infiltratie te voorzien.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	KGqsUHT2
Ingediende reacties	
<u>Id: 485</u> <u>7/ Ondersteuning van de bedrijven en burgers</u> Bij veel KMO's zit nog een aanzienlijk potentieel om water te besparen en te hergebruiken. Door gebrek aan tijd of kennis blijft dat potentieel helaas vaak onderbenut. Via de LED H2O (LED staat voor Laagdrempelige Expertise- en Dienstverleningscentra – klik hier) kunnen KMO's op een laagdrempelige wijze beroep kunnen doen op de kennis aanwezig bij (geassocieerde) hogescholen en universiteiten. De LED H2O ondersteunt KMO's met gratis eerstelijnsadvies en begeleiding inzake invoering en/of verbetering van productie, zuivering of management van het bedrijfswater, incl. bedrijfsbezoek. Deze aanpak zorgt er ook voor dat kennisinstellingen voeling houden met de noden vanuit de bedrijfswereld. Deze werking heeft haar meerwaarde in de afgelopen 10 jaar bewezen. Het ontbreekt evenwel aan structurele Vlaamse ondersteuning. Steden en gemeenten spelen een voorbeeldrol naar de burgers, handelaars, bedrijven op hun grondgebied – ook op het gebied van rationeel watergebruik. Daarom werd er vanuit Vlakwa een project opgestart om te komen tot 30% waterbesparing in het gebouwenpatrimonium (de aanpak kan je hier vinden). Deze aanpak werd ook zeer sterk geapprecieerd door de OESO (klik hier). De praktijkgerichte opleiding werd tevens opgenomen in het standaardaanbod van de VDAB (klik hier) – van zodra er een pool gevormd wordt van 10-12 deelnemers kan deze opleiding doorgaan. Voorstel: · Vrijmaken van financiële middelen voor de structurele ondersteuning van de LED-werking in Vlaanderen · Het is waardevol om te bekijken hoe bv. drinkwatermaatschappijen een prominentere rol kunnen spelen om steden en gemeenten, burgers, bedrijven te begeleiden op het niveau van rationeel watergebruik (door bv. naar analogie met de energiedistributie de juiste incentives in te bouwen in de tariefstructuur – openbare dienstverplichtingen?) · Bekijken hoe rationeel watergebruik in het patrimonium van steden en gemeenten verder opgeschaald kan worden o.a. via burgemeesterconvenant (pag. 35 - "Om de weerbaarheid van Vlaanderen t.o.v. de impact van klimaatverandering te verhogen ondersteunen we de lokale besturen bij de ondertekening van de burgemeesterconvenant en bij de uitbouw van hun klimaatadaptatiebeleid).	
Overweging	
De aangebrachte waardevolle suggesties zullen bij de planvorming verder onderzocht en afgewogen worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
1: Vrijmaken van financiële middelen voor de structurele ondersteuning van de LED-werking in Vlaanderen. 2: Het is waardevol om te bekijken hoe bv. drinkwatermaatschappijen een prominentere rol kunnen spelen om steden en gemeenten, burgers, bedrijven te begeleiden op het niveau van rationeel watergebruik (door bv. naar analogie met de energiedistributie de juiste incentives in te bouwen in de tariefstructuur – openbare dienstverplichtingen?); 3: Bekijken hoe rationeel watergebruik in het patrimonium van steden en gemeenten verder opgeschaald kan worden o.a. via burgemeesterconvenant	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 275 Boerenbond vraagt dat wanneer een nieuw beschermingskader wordt uitgewerkt betrokken te worden bij de uitwerking ervan. Ook landbouwers moeten goed geïnformeerd en betrokken worden bij de uitwerking ervan op het terrein. Indien het nieuwe beschermingskader een ernstige impact heeft naar land- en tuinbouw vraagt Boerenbond een degelijk flankerend beleid. Het is immers zo dat i.h.k.v. voedselveiligheid land- en tuinbouwers nood hebben aan kwalitatief water. Het waterbeleid dient zich op dit punt dan ook coherent te ontwikkelen met ander regelgevende kaders zoals de lastenboeken.	
Overweging	
We wijzen hiervoor op doelstelling 4 van krachtlijn 5: "DE STAKEHOLDERS MEER BETREKKEN OM DE DOELSTELLINGEN VAN HET INTEGRAAL WATERBELEID TE HELPEN REALISEREN"	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 276 Zoals reeds meerdere malen gemeld, is Boerenbond vragende partij om betrokken te worden bij de opmaak van een afwegingskader. Belangrijk hierbij is om te komen tot een gedragen plan, onderbouwd met data, waarbij alle actoren van in het begin op een correcte manier betrokken worden en de juiste afwegingen worden gemaakt.	
Overweging	
Alle stakeholders zullen betrokken worden bij de opmaak van dit afwegingskader.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 277 Met betrekking tot het nemen van initiatieven om verzilting tegen te gaan in de kustpolders is het aan het onderzoek om oplossingen voor te stellen (cf SALFAR project). Daarnaast is Boerenbond van mening dat er meer moet ingezet worden op metingen zodat op problemen kan geanticipeerd worden. Iedere waterbeheerder zou m.b.t. deze problematiek ondersteuning moeten bieden om erger te voorkomen.	
Overweging	
De aanpak van de metingen van verzilting wordt regelmatig geëvalueerd en waar nodig bijgesteld.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 278 Boerenbond staat volledig achter het principe om de aanleg van collectieve spaarbekkens te stimuleren, maar merkt op dat aanpalende regelgeving eerder belemmerend dan stimulerend werkt. We vragen dan ook dat verschillende regelgevingen op elkaar dusdanig kunnen afgesteld worden zodat we effectief van een stimuleren kunnen spreken.	
Overweging	
In de waterbeleidsnota is opgenomen dat we onderzoeken of de aanleg van collectieve bekkens voor diverse toepassingen noodzakelijk is en zodanig kan worden opgezet dat hierdoor de watervraag niet verhoogt. Als blijkt dat collectieve spaarbekkens inderdaad een oplossing zijn, kan onderzocht worden hoe we de aanleg ervan kunnen stimuleren. De afstemming van verschillende regelgevingen zal daarbij dan een aandachtspunt zijn.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 279 Om het circulair denken een volwaardig onderdeel te maken van het waterbeleid wil de overheid regelluwe zones voorzien om innovatieve oplossingen te verkennen en tegelijkertijd harde randvoorwaarden opleggen ter bescherming van volksgezondheid en milieu. Deze formulering past o.i. als een tang op een varken. Hoe kan je innovatie stimuleren door regelluwe zones met harde voorwaarden te ontwikkelen? Hiermee willen we zeker niet zeggen dat volksgezondheid en milieu niet belangrijk zijn, maar de randvoorwaarden moeten zo vorm gegeven worden dat ze innovatie nog mogelijk maken.	
Overweging	
Randvoorwaarden zijn nodig, maar kunnen zo opgesteld worden dat ze innovatie mogelijk maken.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 280 In het kader van rationeel watergebruik wordt er verwezen naar tweede circuitwater (grijswater) als alternatieve waterbron. Boerenbond staat achter dit principe, echter het grijswatersubsidiebesluit in 2010 heeft niet het verhoopte resultaat gekend. Er was nochtans interesse vanuit de landbouwsector. Boerenbond herhaalt haar opmerking n.a.v. de 2de WBN, zijnde “dat een analyse en evaluatie van de maatregelen en bepalingen in het destijds opgemaakte grijswaterbesluit (vb. prijsbeleid, vergunningsvoorwaarden,...) zou moeten opgemaakt worden om na te gaan hoe deze kunnen bijgestuurd worden om te komen tot een werkbare haalbare regeling die effectief een oplossing kan bieden voor bedrijven in die gebieden met grondwaterlichamen in ontoereikende toestand.”	
Overweging	
Deze analyse is uitgevoerd en er is geconcludeerd dat de scope van het grijswaterbesluit te nauw was (enkel grondwaterlichamen in ontoereikende toestand en enkel subsidie aan drinkwaterproducenten) dat een verderzetting van het grijswaterbesluit niet wenselijk was. In het kader van het reactief actie	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 281 Boerenbond vindt het belangrijk dat rationeel watergebruik wordt gestimuleerd, maar kan niet akkoord gaan dat een vergunningsplicht voor captatie uit onbevaarbare waterlopen wordt ingevoerd. Er is momenteel totaal geen onderbouwing op basis waarvan men deze vergunning dan kan inzetten in het sturen van rationeel watergebruik.	
Overweging	
De wet onbevaarbare waterlopen voorziet de mogelijkheid om via een uitvoeringsbesluit nadere regels vast te stellen die het onttrekken van water uit onbevaarbare waterlopen verbieden of nader regelen. Voor de onttrekking van water uit onbevaarbare waterlopen worden nadere regels voorbereid. Dit gebeurt in samenwerking met de belangrijkste stakeholders.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 4 - Waterschaarste beperken en de gevolgen van droogte tot een minimum beperken <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 2 - aanpassen Voor de onttrekking van water uit onbevaarbare waterlopen worden nadere regels ingevoerd.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 282 Boerenbond stelt vast dat de wateraudit niet meer werd opgenomen in de visietekst. Nochtans is deze audit waardevol en dient blijvend maximale ondersteuning te krijgen en verder uitgebreid te worden i.f.v. gebiedsgerichte processen en de bevordering van rationeel watergebruik.	
Overweging	
Wateraudit en andere initiatieven inzake rationaal watergebruik zitten impliciet vervat in de tekst in de zin "We maken van het circulair denken een volwaardig onderdeel van het waterbeleid en stimuleren initiatieven op woning- en bedrijfsniveau, maar ook op het niveau van wijken of industriezones." op blz 27.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	

Code van de indiener :	LvimxxVp
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 67 Wanneer bij lange droogte een captatieverbod op de waterlopen van toepassing is, dient de eerste prioriteit te gaan naar de kleinere waterlopen, die sneller dreigen droog te vallen. Langs de andere kant dient de overheid te voorzien in alternatieven en informatie over de alternatieven van watercaptatie en prioriteitsregels voor die gebruikers die het water echt nodig hebben (wel voor landbouw of watergebonden ecosystemen,, niet voor groene gazons op privé- of op publiek domein...).	
Overweging	
Dit kan bekomen worden door het verfijnen van het "draaiboek coördinatie waterschaarste en droogte" en het opstellen van een reactief afwegingskader. Beide zaken zijn al in de tekst op blz 29 terug te vinden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	LvimxxVp
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 68 Natuurlijke valleien dienen niet enkel water te bufferen bij wateroverlast, maar hebben door hun sponswerking ook een functie als waterreservoir. Natuurlijkere waterlopen en niet uitdrogende valleien kunnen ervoor zorgen dat het moment van een captatieverbod minder snel op hoeft te duiken in periodes van droogte, doordat zij langer een voldoende debiet aan water in de waterloop zullen bevatten. Dit droogte milderend effect van natuurlijke waterlopen/valleien kan worden gestimuleerd door proefprojecten en sector overschrijdende (co)financiering.	
Overweging	
De waterbeleidsnota heeft tot doel om een visie en krachtlijnen op hoofdlijnen vast te leggen en doet geen uitspraken over hoe elke voorgestelde doelstelling of maatregel uitgevoerd of bekostigd zal worden. Proefprojecten en/of cofinanciering zijn bijna altijd een optie.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	LvimxxVp
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 69 De bekkenraad van het Demerbekken vraagt om meer in te zetten op multifunctionele oplossingen, die zowel droogte als wateroverlast bestrijden. Men kan onderzoeken hoe bufferbekkens en wachtbekkens op een ecologisch aanvaardbare manier kunnen worden ingezet om water te stockeren voor drogere periodes.	
Overweging	
Het gevraagde staat al vermeld in de tekst op blz 29-30. We wensen wel op te merken dat de aanleg van extra spaarbekkens en/of het gebruik van bufferbekkens als spaarbekkens slechts één mogelijke deeloplossing kan zijn om schade door waterschaarste te vermijden. Aan de aanleg hiervan is echter ook een grote kostprijs verbonden en er wordt beslag gelegd op kostbare ruimte. Ook alle andere mogelijke oplossingen moeten dus steeds geëvalueerd worden op hun kosten en baten. Zo kan het bijvoorbeeld ook blijken dat in sommige gevallen beter is om over te schakelen op andere teelten, om zuinigere beregeningsmethodes te gebruiken,...	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	LvimxxVp
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 70 De bekkenraad van het Demerbekken apprecieert dat de droogteproblematiek meer aandacht krijgt in deze waterbeleidsnota, wat blijkt uit de aparte krachtlijn, die voor de problematiek wordt voorzien. De bekkenraad van het Demerbekken vraagt aan het bekkenbestuur om in het beleid meer rekening te houden met de droogteproblematiek en extra maatregelen/acties te voorzien inzake infiltratie, verscherpt toezicht op waterwinningen, grondwatervoeding en een aan de droogteproblematiek aangepast waterlopenbeheer. In deze aanpak dient regionaal meer rekening gehouden te worden met de problematiek van de mijnverzakkingsgebieden en de opportuniteit om mijnverzakkingswater te gebruiken om droogte te voorkomen en te bestrijden.	
Overweging	
In het actieplan droogte en wateroverlast 2019—2021 is actie 32 opgenomen: onderzoek naar de beschikbaarheid en gebruiksmogelijkheden van water in grote ontginningsplassen, mijnverzakkingsgebieden en andere gebieden'. Hiermee wordt dus al rekening gehouden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 397 Het lijkt ons belangrijk dat de gemeenten betrokken worden bij de opmaak van het Vlaamse waterschaarste- en droogterisicoplan.	
Overweging	
Bij de opstelling van het generieke afwegingskader zal zeker VVSG actief betrokken worden. In een vervolgfase zal dit generieke afwegingskader per regio verder verfijnd worden tot regionale afwegingskaders. De betrokken gemeenten zullen hier dan zeker bij betrokken worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 398 Voorstel om vanuit de hogere overheid de nodige communicatieattributen ter beschikking gesteld worden zodat alle gemeenten op dezelfde manier en met dezelfde folders, affiches, ... communiceren en sensibiliseren. Dit is voor de burger veel duidelijker.	
Overweging	
Er zijn in het verleden al diverse communicatieproducten ontwikkeld door de CIW die door alle gemeenten gebruikt kunnen worden om op een eenvormige manier alle burgers te informeren. Voorbeelden zijn brochures over de watertoets, over tips voor architecten en bouwheren om hun woning overstromingsveiliger te maken, enz. Dit is een continu werkpunt. Als er concrete suggesties zijn voor bijkomende communicatieproducten mag dit altijd aan het CIW-secretariaat gemeld worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 399 Het zal belangrijk zijn om de gemeenten te betrekken bij de evaluatie en optimalisatie van het vergunningenbeleid. Wie zal de vergunningen voor het onttrekken van water uit de onbevaarbare waterlopen afleveren? Wie zal hier controle op uitvoeren?	
Overweging	
De vernieuwde wet op de onbevaarbare waterlopen schrijft voor dat “de Vlaamse Regering nadere regels vaststelt die het onttrekken van water uit onbevaarbare waterlopen verbieden of nader regelen” en dat “de Vlaamse Regering daartoe ten minste de modaliteiten voor het capteren en de omstandigheden waarin de onttrekking van water uit de onbevaarbare waterlopen niet toegelaten is, bepaalt”. Het ontwerpbesluit met nadere regels en met de modaliteiten voor het onttrekken van water uit onbevaarbare waterlopen is nog in voorbereiding en moet nog aan de Vlaamse Regering voorgelegd worden. De waterbeleidsnota kan bijgevolg geen voorafname doen van de voorwaarden die aan onttrekkingen zullen verbonden worden (bv. al dan niet vergunningsplichtig). De tekst van de waterbeleidsnota wordt op dit punt aangepast. Wel kan aangegeven worden dat de uitwerking van die modaliteiten in overleg met de belangrijkste stakeholders gebeurt, dat er ook aandacht is voor de praktische toepasbaarheid en dat het toezicht geregeld wordt overeenkomstig het Milieuhandhavingsdecreet, dat van toepassing is gesteld op de vernieuwde wet onbevaarbare waterlopen.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 4 - Waterschaarste beperken en de gevolgen van droogte tot een minimum beperken <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 2 - vervangen Voor de onttrekking van water uit onbevaarbare waterlopen wordt een vergunningsplicht worden nadere regels ingevoerd.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 400 Kan er een centraal meldpunt komen waar burgers, gemeenten, ... plaatsen waar water onttrokken wordt kunnen melden? Zo wordt de verantwoordelijkheid niet alleen bij de overheid gelegd, maar ook bij de burgers. Daarnaast zal men de via het meldpunt verkregen informatie kunnen bundelen en op kaart weergeven. Op deze manier kan men het aantal locaties beter inschatten en bijsturen waar nodig (bv. naar andere waterloop sturen bij een tekort aan water op een bepaalde plaats).	

Overweging
Bedankt voor de suggestie. De wet onbevaarbare waterlopen voorziet de mogelijkheid om via een uitvoeringsbesluit nadere regels vast te stellen die het onttrekken van water uit onbevaarbare waterlopen verbieden of nader regelen. Voor de onttrekking van water uit onbevaarbare waterlopen worden nadere regels voorbereid. Dit gebeurt in samenwerking met de belangrijkste stakeholders. In dit kader wordt onderzocht of er een meldingsplicht zou kunnen ingevoerd worden.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 402	
Het lijkt ons beter om de handhaving op bv. onttrekken van water uit waterlopen door onafhankelijke instanties/personen te laten doen en niet door de gemeente zelf. Hierdoor zal de betrokkenheid met de 'beboete' burger dalen en zullen meer sancties volgen voor wie zich niet aan de wetgeving houdt. Bij droogte moet iedereen zich aan de afspraken houden. Belangrijk is dat de sancties op een eenvoudige manier volgen en dat geen lange juridische procedure nodig is.	
Overweging	
Een goed handhavingsbeleid is een essentieel sluitstuk van een geloofwaardig omgevingsbeleid. Daarom werken we aan een verdere optimalisatie van het handhavingsbeleid voor milieu en ruimtelijke ordening. We voorzien o.m. in:	
• de ontwikkeling van een methodologie voor risicoanalyse die een basis vormt voor het actualiseren en stroomlijnen van de beleidslijnen en prioriteiten voor handhaving en voor het opstellen van een strategisch meerjarenhandhavingsprogramma. • de verdere uitwerking van compliance promotion: het eerste doel van de handhaving is niet de sanctionering van overtredingen, maar wel de naleving van de regelgeving bevorderen zodat de milieuperformantie toeneemt zonder te moeten sanctioneren • de verdere uitwerking van een geïntegreerde handhaving gebaseerd op programmatische handhaving die coherent en complementair is met de rol van andere (handhavings)actoren • het opzetten van een integrerende en verbindende samenwerking met alle betrokken actoren: natuurinspectie, omgevingsambtenaren, politie, bos- en veldwachters, GAS-ambtenaren, ... • een constructieve en structurele ondersteuning van lokale besturen • ...	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 403 Hoe zal men controleren dat er netto geen verharde verharding meer bijkomt na 2040?	
Overweging	
De (bijkomende) verhardingsgraad in Vlaanderen wordt via indicatoren opgevolgd. Zo kan opgevolgd worden of het beleid werkt of dient bijgestuurd te worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 404 Kan er onderzoek gebeuren naar hoe men in klei-leemhoudende bodems toch kan inzetten op infiltratie?	
Overweging	
De studie 'het opstellen van richtlijnen voor het meten van de infiltratiecapaciteit en het modelmatig onderbouwen voor de dimensionering van infiltratievoorzieningen' in opdracht van VMM heeft aangetoond dat ook bij kleihoudende gronden vaak nog infiltratie mogelijk is. In de code van goede praktijk voor het ontwerp, de aanleg van het onderhoud van rioleringsystemen wordt aangegeven op welke manier men bronmaatregelen moet ontwerpen, rekening houdend met de grondwaterstand en infiltratiecapaciteit van de bodem.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 405 Kan de hogere overheid een subsidietraject uitwerken voor gemeenten zodat ze nog meer collectieve spaarbekkens kunnen aanleggen? Roeselare wil zeker en vast inzetten op nog meer collectieve spaarbekkens die zowel bij wateroverlast als droogte ingezet kunnen worden, maar het is dan ook belangrijk dat de financiële middelen ook kunnen volgen.	

Overweging
De bouw van een spaarbekken is een "end of pipe"-oplossing. Vooraleer deze oplossing overwogen wordt, moet er eerst maximaal ingezet worden op oplossingen aan de bron. Door rationeel watergebruik, door het maximaliseren van natuurlijke infiltratie van hemelwater in de bodem, door oppervlaktewater maximaal vast te houden,... kan waterschaarste op een duurzame manier voorkomen worden. De aanleg van spaarbekkens kan een aanvullende oplossing zijn, maar er moet over gewaakt worden dat dit niet leidt tot een structureel hoger waterverbruik. Eventuele financiële tegemoetkomingen van hogere overheden zouden dus ook eerder in een globaal lokaal waterschaarsteplan moeten kaderen, dan zich enkel op één specifieke (end of pipe) oplossing te richten.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 406 Bij het aanvragen van de nodige vergunningen voor de aanleg van een nieuw spaarbekken, stoot men soms op tegenstrijdige belangen. Het is soms zeer moeilijk om een vergunning te verkrijgen. Is het mogelijk om de procedure voor de aanleg van nieuwe spaarbekkens te vereenvoudigen? Het gaat telkens om een project van het algemeen belang, namelijk de opvang van water bij hevige regenval en de bedeling van water bij droogte. Kan ook de procedure voor het aankopen van grond vereenvoudigd/versneld worden zodat de gemeente ook bij eigenaars die niet willen verkopen, toch snel de grond kunnen aankopen tegen een eerlijke prijs?	
Overweging	
De wettelijk vastgelegde procedures moeten gevolgd worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 407	
(ter info: de opmerking heeft betrekking op de milieukwantiteitsdoelstellingen vermeld bij D3 van K4) Graag zouden wij als gemeente betrokken willen worden als de milieukwaliteitsdoelstellingen per oppervlaktewaterlichaam vastgelegd worden.	

Overweging
De gemeenten zullen betrokken worden bij het opstellen van de regionale afwegingskaders bij waterschaarste.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : qZP9qTLL
Ingediende reacties
<u>Id</u>: 408 De gemeente is vragende partij om betrokken te worden bij de opmaak van de afwegingskaders waarmee het water optimaal verdeeld kan worden of toch ten minste haar advies kan geven.
Overweging
De gemeenten zullen betrokken worden bij het opstellen van de regionale afwegingskaders bij waterschaarste en bij de opstelling van lokale milieukwantiteitsdoelstellingen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : TyAcVZcM
Ingediende reacties
<u>Id</u>: 255 Krachtlijn 4: Er wordt terecht meer aandacht geschonken aan de handhaving (p. 28, tweede kolom). Naast het nagaan of lokale besturen hun verantwoordelijkheid hierin opnemen, moet ook de <u>analyse</u> gemaakt worden of de lokale besturen wel genoeg bevoegdheden en slagkracht hebben om een verschil te maken.
Overweging
Bij het nagaan of lokale besturen hun verantwoordelijkheid als vergunningverlenende overheid opnemen, zal uiteraard ook onderzocht worden wat eventuele redenen zijn dat dit niet of niet voldoende of niet overal voldoende wordt opgenomen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt

Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	TyAcVZcM
Ingediende reacties	
Id: 256	
Op pagina 28 (derde kolom) wordt vermeld dat natuurlijke infiltratie van hemelwater zal worden behouden en hersteld mede om de waterbeschikbaarheid te verhogen. De Stad Gent is voorstander van het principe van waterbuffering en infiltratie, zowel op private percelen als in de publieke ruimte. <u>Voor integratie in (toekomstig) openbaar domein zijn volgende randvoorwaarden en aanbevelingen te maken:</u>	
• Toegankelijkheid voor machinaalonderhoud. • Afstemming met de lokale visie en richtlijnen bv. rond groenbeheer, stedelijk versus buitengebied, locatiespecifieke randvoorwaarden zoals behoud natuurwaarde, ... Deze samenwerking leunt ook aan bij Strategische doelstelling 3 (krachtlijn5). • De integratie van bronmaatregelen in groenzones kadert binnen het Vademecum Harmonisch Park- en Groenbeheer (Vademecum ANB) dat een duurzame, dynamische en diverse uitbouw van groenobjecten beoogt waarbij mensgerichte, natuurgerichte, milieugerichte en organisatiegerichte en organisatiegerichte facetten op harmonische wijze samengaan.	
Overweging	
We nemen hiervan akte.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
Id: 129	
[83] De raden steunen de aangekondigde acties om de afspraken over oppervlaktewaterkwantiteit met Nederland te herzien indien nodig en afspraken te maken met Wallonië en Frankrijk. Ze vragen, op basis van de tussentijdse evaluatie, en in lijn met de lopende acties ¹⁰⁶ , om die maatregel uit te breiden naar grondwater ¹⁰⁷ . Ze suggereren tenslotte aan de Vlaamse Regering om deze actie te ondersteunen vanuit de diplomatieke diensten.	
(106) WUP 2017, p 11	

Overweging
Op dit moment bestaan er reeds verschillende overlegfora waar de grensoverschrijdende grondwaterkwantiteitsproblematiek wordt behandeld, alsook bestaat er een specifiek akkoord tussen het Vlaams en Waals Gewest betreffende het Kolenkalk en een bijkomend akkoord omtrent gegevensuitwisseling met Frankrijk; Het is een echter een goede aanbeveling om in acties aangaande oppervlaktewaterkwantiteit in de toekomst ook telkens het aspect grondwater bij te betrekken of maw. het integrale watersysteem in zijn totaliteit te beschouwen ipv de aparte compartimenten.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Wat betreft "grensoverschrijdende acties/afspraken" aangaande oppervlaktewaterkwantiteit is het aan te bevelen dat in de toekomst ook telkens het aspect grondwater meegenomen wordt m.a.w. het integrale watersysteem in zijn totaliteit te beschouwen ipv de aparte compartimenten.

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 130	
	[82] De raden herhalen daarom hun vragen aangaande een betere onderbouwing van deze keuzes (waterbalans, eflow), en vragen een meer actieve transparantie over de kennis die aanwezig is. Ze menen dat die info de basis moet vormen voor een overlegd en transparant kader, waarin de verdeling van oppervlaktewater tussen rivieren en kunstmatige waterlopen bepaald wordt, en dit niet alleen in crisisperiodes.
Overweging	
	Zowel bij de opmaak van het eerste Vlaamse waterschaarste- en droogterisicobeheerplan, als bij de opmaak van het reactieve afwegingskader bij waterschaarste, zullen alle noodzakelijke stakeholders betrokken worden en gevraagd worden om de kennis die zij hebben op een transparante manier te delen.
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 131 [81] Waternverdeling: transparantie en aanpak De beleidsnota wijst terecht op de ecologische gevolgen van lage zoetwaterafvoeren op het ecologisch functioneren van de Schelde. Voor de raden is dit voorbeeld exemplarisch voor de uitdagingen inzake de governance van waterkwantiteit. Deze afvoer wordt immers bepaald door de keuze die de waterbeheerder maakt inzake de verdeling van de bovendebieten van de Leie en Bovenschelde in en rond Gent. De keuze wordt gelimiteerd door de “ontvangen” afvoer vanuit Frankrijk en heeft een grote impact voor alle groepen watergebruikers¹⁰⁵. (105) Deze verdeling heeft impact op: • het ecologisch functioneren van het Scheldeestuarium, een beschermd gebied onder de vogel en habitatrichtlijn, wat impliceert dat de overheid bv. alle maatregelen moet nemen om de goede staat van instandhouding aldaar te bekomen • de verzilting van het kanaal GentTerneuzen en omliggende gebieden, waarover een verdrag bestaat met Nederland, en van belang voor onder andere de industrie in de Gentse Haven en de landbouw in de omliggende gebieden • de beschikbare debieten op de kanalen van Gent naar de Polders, die een grote impact hebben op de waterbeschikbaarheid voor de landbouw in die regio. • de mogelijkheden voor de scheepvaart op alle kanalen en rivieren in het systeem	
Overweging	
Het zijn alle keuzes van alle stakeholders samen die leiden tot een ecologische impact op het watersysteem. Als maatschappij moeten we onderling overeenkomen wie hoeveel en welk water mag gebruiken.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 132 [80] Verzilting: zorg voor een gebiedsgerichteafweging De raden ondersteunen de aandacht in de beleidsvisie inzake verzilting, maar menen dat een meer genuanceerde benadering aan de orde is. Vooreerst zijn er, naast maatregelen om verzilting tegen te gaan, ook denkplaatjes om het landgebruik aan te passen aan de stijgende zoutgehaltes¹⁰⁴. De raden vragen om, in overleg met de gebruikers en rekening houdende met de kost van maatregelen, een gebiedsgerichte afweging te maken. Ook inzake monitoring bevelen de raden aan om samen te werken met de landgebruikers. Naast de genoemde maatregelen om verzilting tegen te gaan, wijzen de raden ook op de mogelijkheden om de zoetwateraanvoer en retentie te versterken of garanderen. (104) Zie bv. https://www.vlm.be/nl/projecten/Paginas/SALFAR.aspx	

Overweging
Elders in de waterbeleidsnota wordt al gerefereerd naar onderzoek voor aangepaste landbouwteelten en naar pistes om de zoetwataaraanvoer te garanderen/verhogen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : U3ajgpma
Ingediende reacties
<u>Id</u>: 133 [79] De raden merken tenslotte op dat het opstuwen of opslaan van water ten behoeve van huishoudens of economische actoren een waterdienst is, zoals bedoeld in de KRW103 zie§[112]. (103) Artikel 2, 38
Overweging
Waterdiensten zullen verder behandeld worden in het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : U3ajgpma
Ingediende reacties
<u>Id</u>: 134 [78] Aanvullend op de maatregelen genoemd in de waterbeleidsnota, vragen de raden omook meer in te zetten op maatregelen voor het kwantitatief herstel van de water ecosystemen¹⁰² om daarmee zowel economische als ecologische baten te realiseren. (102) Zie bv. project PROwater: https://omgevingvlaanderen.be/europeesprojectwilmadaptatiemaatregelen-waterschaarstevoorkomen

Overweging
In de waterbeleidsnota zijn al tal van maatregelen vermeld die bijdragen aan het kwantitatief herstel van de water ecosystemen: vergunningenbeleid aanpassen, extra inzetten op natuurlijke infiltratie, alle maatregelen inzake rationeel watergebruik,...
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 135 [77] Waterbeschikbaarheid – vermijd hogere kwetsbaarheid De waterbeleidsnota stelt voor om de waterbeschikbaarheid te verhogen door (collectieve) waterspaarbekkens, hergebruik van gezuiverd rioolwater en het testen van ontzilting en aquifer storage. De raden vragen om hierover doordacht beslissingen te nemen, en zulke maatregelen af te wegen tegen maatregelen die inzetten op het doen dalen van de watervraag, of het sluiten van kringlopen in de waterketen. De raden pleiten ervoor om in die afweging eerst te kijken naar de mogelijkheden voor waterbesparing, vervolgens in te zetten op hergebruik (waarbij recycling voorrang krijgt op downcycling), en tenslotte maatregelen gericht op het verhogen van het wateraanbod. De raden vragen om ervoor te zorgen dat bij het beheer van de bijkomende voorraden, spaarzaam watergebruik aangemoedigd wordt, om te vermijden dat de kwetsbaarheid van de gebruikssystemen zou verhogen¹⁰¹. Daarnaast vragen de raden om bij de uitbouw van waterspaarbekkens te bekijken of een multifunctionele invulling mogelijk is, zonderechter de hoofddoelstelling te hypothekeren. Een meer natuurlijke inrichting van bekkens kan immers meerdere co benefits genereren (natuurwaarden opkrikken, erosie maatregelen, recreatie). (101) Er is minstens een theoretisch risico dat een éézijdige verhoging van het wateraanbod, via het zogenaamde “reservoir effect”, de potentiële schade bij waterschaarste zou kunnen verhogen: Water shortages worsened by reservoir effects. Di Baldassarre et al. 2018.	
Overweging	
Voorafgaand aan het luik "waterbeschikbaarheid verhogen", wordt in de waterbeleidsnota heel uitgebreid ingegaan op het luik "rationeel watergebruik". Al sinds het eerste stroomgebiedbeheerplan 2009-2016 (en zelfs al eerder) wordt heel hard ingezet op rationeel watergebruik via allerlei maatregelen en acties. Hierop zal sterk verder ingezet worden in de komende jaren. Zoals ook duidelijk uit de ontwerp tekst blijkt zal in eerste instantie de waterbeschikbaarheid verhoogd worden door in te zetten op maatregelen inzake het verhogen van de natuurlijke infiltratie in de bodem. Daarnaast zal op meer technische oplossingen zoals spaarbekkens e.d. ingezet worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 136 [76] De raden wezen eerder al op de noodzaak om het waterprijsbeleid te stroomlijnen¹⁰⁰ omdat prijswijzigingen van één waterbron een (mogelijk ongewenst) effect kunnen hebben op de vraag naar andere waterbronnen. De raden vragen daarom dat een overkoepelende afstemming wordt opgezet tussen het beleid inzake grondwaterheffingen, captatievergoedingen en drinkwaterprijzen. Daarbij moet nagegaan worden of de motivering voor verschillen inzake de toepassing van de kostenterugwinning, volledig en actueel is, en dient verzekerd te worden dat het geheel van (prijs)prikkels “adequaate” is – en bv. niet leidt tot ongewenste verschuivingen in watergebruik. (100) Advies 2009 19 – over de eerste stroomgebiedbeheerplannen, p.21: De raden benadrukken ook de noodzaak aan de samenhang tussen maatregelen inzake kostenterugwinning. Prijswijzigingen van een waterbron (bv. grondwater) zullen immers een effect resulteren op de vraag naar andere waterbronnen. Er moet dus bij de maatregelen ex ante ingeschat worden wat het effect zal zijn op het gedrag van doelgroepen, in dit geval hoe de vraag naar andere waterbronnen kan wijzigen.	
Overweging	
In antwoord op deelopmerking 187 (luik [109] in het advies) is de formulering van krachtlijn 6 aangepast (p. 46-47). Daarin is ook voorzien om vanuit afstemming tussen grondwaterheffingen en captatievergoedingen te werken. Wat drinkwaterprijzen betreft, is er op heden reeds sprake van een 100% kostenterugwinning. Daarnaast is ook de doorlichting en mogelijke aanpassing van de prijszetting voor grondwater en drinkwater voorzien. Hierin kan de stroomlijning van het waterprijsbeleid bewaakt worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 137 [75] De EC wijst in haar aanbevelingen⁹⁸ uitdrukkelijk op de noodzaak om “Verder kostenterugwinning toe te passen op alle water activiteiten die een betekenisvolle impact hebben op waterlichamen, inclusief onttrekking, opstuwing, opslag, behandeling en distributie van oppervlaktewater en verzameling, behandeling en lozing van afvalwater, ook wanneer het gaat over “eigen waterdiensten”, bvb. eigen waterwinningen voor landbouw, of om uitzonderingen te verantwoorden onder art 9(4) van de KRW” en vraagt “om aan te geven hoe de adequate bijdrage van de gebruikers wordt gegarandeerd”. Ook de raden drongen eerder al aan om het gebruik van oppervlaktewater te monitoren en dit niet alleen voor de bevaarbare waterlopen. Ze vroegen om bij de captatie van oppervlaktewater milieu en hulpbronkosten in kaart te brengen en te onderzoeken of het prijsbeleid adequate prikkels bevat⁹⁹ (98) SWD(2019) 37, p 22 (99) Advies 2013 28 over de tweede waterbeleidsnota, par 52	

Overweging
Dit is een goede aanbeveling die naar de toekomst zal meegenomen en opgenomen worden.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Het gebruik van oppervlaktewater monitoren en dit niet alleen voor de bevaarbare waterlopen. Bij de captatie van oppervlaktewater milieu en hulpbronkosten in kaart brengen en onderzoeken of het prijsbeleid adequate prikkels bevat.

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 138	
[74] Afstemming van vergunningen en prijszettingbeleid	De beleidsnota wijst terecht op enkele hiaten inzake de afstemmingen binnen het vergunningenbeleid en het beleid inzake prijszetting. De raden steunden eerder de ontwikkeling van het gebiedsgericht kwantitatief grondwaterbeleid ⁹⁷ en vragen om het verder te zetten. De raden vragen om de aangekondigde acties tegen illegale en niet gemelde winningen krachtadig toe te passen, om zowel de ecologische doelstellingen als de concurrentiepositie van degenen die de regels volgen, te vrijwaren. Ze vragen om de aangekondigde “optimalisatie van het vergunningenbeleid” aan te grijpen om te vermijden dat de som van de nietvergunningsplichtige, of niet vergunde (en in regel particuliere) winningen de draagkracht van de betrokken lagen aantast.
(97) Prijselasticiteit van de vraag naar leidingwater in Vlaanderen. Uitgevoerd in opdracht van de VMM. Oktober 2018	
Overweging	
Dit is een goede aanbeveling: de gebiedspecifieke uitwerking van het grondwaterbeleid en -beheer zal zeker verder gezet worden in de toekomst en ook de afstemming tussen het grondwatervergunningen- en heffingenbeleid wordt ook - zoals bij de laatste aanpassing in 2017 (Decreet dd.30/06/2017, BS dd. 07/07/2017) - met een 6-jaarlijkse frequentie (analoog aan de SGBP-planperiode) geëvalueerd en bijgestuurd indien nodig.	
Daarnaast wordt ook verder werk gemaakt van de aanpak van illegale grondwaterwinning, enerzijds via controle en handhaving op de erkende boorbedrijven en anderzijds via controle en handhaving op het naleven van de vergunningsvoorwaarden door de exploitanten zelf.	
Tenslotte wordt bij de evaluatie van het huidige vergunningenbeleid (o.a gekoppeld aan de droogteproblematiek) een aanscherping van de regeling voor particuliere grondwaterputten overwogen (mn. het van toepassing maken van een dieptecriterium om te vermijden dat zonder vergunning aanspraak kan maken op grondwater uit watervoerende lagen in ontoereikende toestand).	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Verderzetting van de gebiedspecifieke uitwerking van het grondwaterbeleid en -beheer, alsook afstemming vergunningen- en prijzenbeleid.	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 139 [73] De raden vragen om, vanuit communicatief oogpunt, de notie “rationeel watergebruik stimuleren” te vervangen door een duidelijkere terminologie die aangeeft dat spaarzamer dient omgesprongen te worden met water. Tenslotte wijzen de raden erop dat een deel van de problematiek niet in het algemene waterverbruik schuilt, maar in het piek waterverbruik. De raden vragen dan ook specifieke acties om hierop in te spelen, en om via het pilootproject van de slimme watermeters een flexibele – ontradende –	
Overweging	
De opmerkingen van de Raden zijn terecht. De tekst van de waterbeleidsnota wordt aangepast.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 4 - Waterschaarste beperken en de gevolgen van droogte tot een minimum beperken <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> Overal in de waterbeleidsnota "rationeel watergebruik" vervangen door "spaarzaam watergebruik".	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 140 [72] De raden bevelen dan ook aan om: • de factoren in beeld te brengen en aan te pakken die verhinderen dat bestpractices gemeengoed worden, i.s.m. de betrokken eindgebruikers (bv. knelpunten i.v.m. de lozingsvergunning, de wetgeving inzake heffingen, evaluatie van de grondstoffenverklaringen); • te onderzoeken in hoeverre het waterprijsbeleid voldoende “adequate prikkels” bevat, en de afstemming tussen het prijsbeleid van de verschillende waterbronnen te versterken (zie ook §[75]); • te bekijken of ook voor andere sectoren met een groot waterverbruik een “greendeal” een nuttig instrument is; • specifiek voor huishoudens in te zetten op • de opportuniteit om waterbesparende maatregelen uit te voeren, tegelijkertijd met de inhaalbeweging inzake renovatie van het gebouwenpatrimonium in functie van de klimaatdoelstellingen; o een aanpassing van het prijsbeleid, daar blijkt dat het mogelijk is om via aanpassing van de comfortgrenzen meer huishoudens een financiële prikkel te geven voor waterbesparing 95. Hoewel de prijselasticiteit van de vraag naar leidingwater bij gezinnen eerder laag lijkt 96, vragen de raden aandacht voor het prijsbeleid als communicatie instrument in functie van gedragsverandering; o aansluitend daarop vragen de raden om onderzoek op te starten over welke factoren gedragsverandering kunnen beïnvloeden (95) Eindrapport “Onderzoek naar de impact van wijzigingen in de tariefstructuur van de waterfactuur op de kostentoerekening van de publieke inzameling en zuivering van water: een geïntegreerde analyse” De Nocker Leo, Broekx Steven. Studie uitgevoerd in opdracht van VMM. 2018/RMA/R/ (96) Prijselasticiteit van de vraag naar leidingwater in Vlaanderen. Uitgevoerd in opdracht van de VMM. Oktober 2018	
Overweging	
VMM liet in 2018 een onderzoek uitvoeren ter evaluatie van de ingevoerde wijzigingen in de tariefstructuur van de integrale waterfactuur. De bevindingen van dit onderzoek en de voorstellen tot aanpassingen zijn intussen gekend, maar een aanpassing van de comfortgrenzen blijkt o.b.v. het gevoerde onderzoek niet vereist. In het verder uitwerken van eventuele aanpassingen aan de tariefstructuur en/of het prijsbeleid zullen de financiële prikkels voor het aanzetten tot een duurzamer watergebruik een belangrijk toetsingscriterium vormen. Naast louter financiële instrumenten, kan ook een gerichte communicatiestrategie – geënt op inzichten uit de gedragspsychologie – een nuttige verrijking van het beleid vormen om te komen tot effectieve(re) gedragswijzigingen in het waterverbruik. VMM en de Vlaamse Overheid zullen onderzoeken hoe bepaalde gedragsinzichten en de techniek van nudging kan meegenomen worden in het beleid. Het gebruik van de grondstofverklaring voor het hergebruik van afvalwater is tijdelijk, een nieuw kader zal nodig zijn om de verordening water-reuse in Vlaamse wetgeving te implementeren. Wat betreft de opportuniteit voor waterbesparende maatregelen bij huishoudens bestaat er de waterscan, voor de beschermde klanten is die gratis. Ook wordt er geëvalueerd welke aspecten rond water in de woningpas kunnen mee opgenomen worden. Communicatie en sensibilisatie over waterbesparing wordt mee opgenomen als maatregel in het derde SGBP .Recent is bij het departement Omgeving een uitgebreide studie afgerond rond gedragsverandering: ‘Onderzoek milieuverantwoorde consumptie: monitoring, kennis en gedrag’ (https://www.lne.be/onderzoek-milieuverantwoorde-consumptie-2017).	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 141 [71] De raden wijzen op de voorbeeldprojecten die aantonen dat er bereidheid is om het watergebruik verder te reduceren⁹¹. Ook potentieel voor hergebruik is aanwezig; zowel downcycling van gezuiverd afvalwater als irrigatie⁹², alsook volwaardige recycling wordt toegepast in bepaalde industriële toepassingen⁹³ en wordt als demoproject ontwikkeld voor huishoudens⁹⁴. (91) Zie bv. https://www.vlakwa.be/projecten/demonstratieprojecten/afgelopenprojecten/rationeelwaterbeheer_gemeenten/, https://www.lne.be/greendealbrouwers (92) https://ardo.com/nl/actualiteit/hergebruikgezuiverdafvalwatervoorirrigatieeersteleidinggaatindegrond (93) http://www.pantareinwater.be/nl/nieuws/waterhergebruik (94) https://www.vlakwa.be/publicaties/nieuws/nieuwsbericht/news/nieuwdemonstratienetwerkvoorterugwinningwaterenergieennutrienteninstedelijkecontext/	
Overweging	
Er zijn al heel wat voorbeelden van spaarzamer watergebruik, maar er is inderdaad ook op vele plaatsen nog veel ruimte voor verbetering.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 142 [70] Zet sterker in op een daling van het primaire waterverbruik⁸⁸ Uit de data blijkt dat voor een aantal waterlichamen, zowel oppervlaktewater als grondwater, het huidige niveau van onttrekking niet duurzaam is⁸⁹ ⁹⁰, in het bijzonder in een drogere periode. De klimaatverandering zal dit probleem naar alle waarschijnlijkheid verder vergroten. Dit betekent dat in die gevallen sterker moet ingezet worden op het bereiken van het evenwicht tussen draagkracht van en onttrekking uit deze waterlichamen, door enerzijds een daling van de onttrekking, en anderzijds maatregelen die de draagkracht van het systeem versterken. (88) De raden bedoelen hier met “primaire water”, het water dat aanwezig is in de waterlichamen (grond en oppervlaktewater) (89) Stroomgebiedbeheerplannen 2016-2021: Tussentijdse evaluatie, § 3.2.2.2	
Overweging	
Voor grondwaterlichamen waar de onttrekking nu al/nog te groot is, worden nu al maatregelen genomen. Verder onderzoek zal moeten uitwijzen in hoeverre de draagkracht van het watersysteem in de andere waterlichamen nu of in de toekomst kan overschreden worden.	

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 143	
	[69] Volgens de raden is dit gebrek aan (beschikbaar gemaakte) gegevens vandaag één van de belangrijkste belemmering voor het opzetten van een doeltreffend waterkwantiteitsbeleid voor oppervlaktewater. De raden vragen aan de CIW om een dringende en doortastende inhaalbeweging op te zetten, door snel de bestaande data en modellen inzake waterbeschikbaarheid publiek te maken voor, en toe te lichten aan, de actoren.
Overweging	
	Zowel bij de opmaak van het eerste Vlaamse waterschaarste- en droogterisicobeheerplan, als bij de opmaak van het reactieve afwegingskader bij waterschaarste, zullen alle noodzakelijke stakeholders betrokken worden en gevraagd worden om de kennis die zij hebben op een transparante manier te delen.
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 144	
	[68] De raden moeten vaststellen dat op heden nog steeds een aantal fundamenteën voor het beleid ontbreken, of niet beschikbaar zijn voor de actoren. De waterbalansmodellen werden verbeterd, de desbetreffende studie zou zijn afgerond, in beleidsaanbevelingen vertaald en aan de CIW voorgelegd ⁸⁵ . De resultaten ervan zijn echter niet gekend bij de actoren. Er is gewerkt aan droogteindicatoren in het kader van het crisisbeheer, maar de indicatoren gekoppeld aan de beheerdoelstellingen in VLAREM, die zouden moeten leiden tot proactieve acties, zijn nog steeds niet uitgewerkt en overlegd. Daarnaast moeten ook de minimumpeilen voor scheepvaart en de veiligheid van de waterweginfrastructuur nog bepaald worden ⁸⁶ , en is het onderzoek naar de eflows ⁸⁷ nog steeds niet afgerond – wat bv. de integratie met het waterkwaliteitsbeleid ernstig bemoeilijkt.
	(85) Wateruitvoeringsprogramma 2017 (WUP 2017), deel stroomgebiedsniveau, punt 2.2.6.3. (86) Actieplan droogte en wateroverlast, actie 34 (87) WUP 2017, 2.2.4.3

Overweging
In het kader van openbaarheid van bestuur kunnen de documenten die hier vermeld worden, opgevraagd worden. Er wordt ook terecht opgemerkt dat een aantal zaken nog niet bestudeerd of bepaald werden. Dit komt doordat er andere prioriteiten waren tot op heden en/of omdat het zeer moeilijk blijkt te zijn om voor bepaalde milieukwantiteitsdoelstellingen goede en eenvoudige indicatoren te bepalen. Wellicht zal voor die doelstellingen op bepaalde tijdstippen een meer complexe, complete analyse moeten gebeuren om te kunnen bepalen in hoeverre deze milieukwantiteitsdoelstellingen gehaald worden.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id: 145</u> [67] Achterstand in de fundamenteën voor het beleid: data en indicatoren Reeds in 2009 vroegen de raden de opmaak van waterbalansen, als basis voor het waterkwantiteitsbeleid⁸². In 2013⁸³ herhaalden ze deze vraag, wezen ze op de gebrekkige kennis over, en monitoring van, oppervlaktewaterkwantiteit, en vroegen ze, in lijn met het Europese beleid, om de opmaak van eflows. In 2015⁸⁴ stelden de raden vast dat niet voor alle sectoren indicatoren inzake waterkwantiteit beschikbaar waren, dat het overleg terzake nog niet met de sectoren was doorgegaan, en dat er onduidelijkheid was over de internationale afstemming. De raden concludeerden dat het beleid omtrent oppervlaktewatertekorten onvoldoende ver ontwikkeld was en dat de meeste sectoren onvoldoende voorbereid waren op een verankering van beheerdoelstellingen in VLAREM II. Ze stelden voor om op korte termijn overleg te hebben met de actoren, teneinde de indicatoren te kunnen verankeren. (82) Gezamenlijk advies van Minaraad, SERV en SALV van mei 2009 over de stroomgebiedbeheerplannen Schelde en Maas (Minaraad 09 19), p.7. (83) Advies 2013 28, §18	
Overweging	
In 2011-2012 stelde het Waterbouwkundig Laboratorium van het departement Mobiliteit en Openbare Werken een waterbalans voor de waterwegen op. In de periode 2016-2018 werden de waterbalansmodellen verbeterd en werd het ook mogelijk om hiermee klimaatscenario's door te rekenen. Binnen de CIW werkgroep Ecologisch Waterbeheer wordt al enkele jaren gewerkt aan het opstellen van Eflows. Dit blijkt echter een heel moeilijke oefening te zijn, ook elders in de wereld. Via een studie bepaalde de CIW in 2013-2014 milieukwantiteitsdoelstellingen. Via de studie konden voor een aantal doelstellingen ook al indicatoren bepaald worden. In 2016 en 2017 was er - op vraag van de Raden - ook overleg tussen de CIW en alle stakeholders over deze indicatoren. Dit overleg leverde echter geen input op om de al bestaande indicatoren te wijzigen of er nieuwe aan toe te voegen. De indicatoren zullen uitgewerkt worden bij de opmaak van het reactief afwegingskader bij waterschaarste.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	

Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	vRaMpSBO
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 444 Alle actoren zijn nodig voor de bescherming van watervoorraden, zowel overheid, bedrijven, landbouw, drinkwatermaatschappijen, gemeenten,	
Overweging	
Dit is een correcte vaststelling.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	vRaMpSBO
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 446	
Hemelwaterplannen: de thematiek van droogte op te nemen in deze plannen.	
Overweging	
De opmaak van een hemelwaterplan staat niet op zich en maakt onderdeel uit van een integrale aanpak van de hemelwater-, oppervlaktewater en afvalwaterproblematiek. Zo kan het een insteek vormen voor of is er een wisselwerking met volgende niet-limitatieve lijst van voorbeelden: beleid gericht op het terugdringen van overstromingsrisico's, maatregelen ter bestrijding van de verdroging, klimaatadaptatieplannen, .. Dit staat reeds zo opgenomen in de methodiek voor de opmaak van de hemelwaterplannen en is dus vandaag reeds het geval. Dit is ook een actie in het actieplan droogte.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
In hemelwaterplannen ook specifiek maatregelen tegen waterschaarste opnemen. Idealiter vormen hemelwaterplannen een onderdeel van een lokaal klimaatadaptatieplan.	

Code van de indiener :	vRaMpSBO
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 452 Opmaak van hemelwaterplan: - o Gemeenten: de opmaak van een hemelwaterplan is niet verplicht - o Bedrijven: de heffingswetgeving zou onder de loop moeten worden genomen met als focus waterbesparing.	
Overweging	
De CIW is van oordeel dat het opleggen van een verplichting tot de opmaak van een hemelwaterplan geen meerwaarde biedt. Momenteel wordt via overleg met de rioolbeheerders geduid op het belang van de opmaak.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	xzKFKuv1
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 336 Er is sprake van de opmaak van afwegingskaders om water optimaal te verdelen. Worden hier ook de verdringingsreeksen bij watertappen op kanalen verstaan? Bij het opmaken moet worden rekening gehouden met de watervraag van alle actoren, waaronder de Europese milieu- en natuurdoelen (oa habitatrichtlijnsoorten) en het ecologisch functioneren van waterlopen.	
Overweging	
Bij de opmaak van het reactief afwegingskader bij waterschaarste zal hiermee rekening gehouden worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	xzKFKuv1
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 337 In doelstelling 3 'De waterbeschikbaarheid verhogen' wordt vooropgesteld om ten laatste in 2040 geen netto verharding meer bij te laten komen. De waterbeleidsnota gaat over de periode 2020-2025. Met de doorkijk naar 2040 dient in de komende planperiode gekeken te worden naar de maatregelen die nú nodig zijn.	
Overweging	
Vanuit het waterbeleid ondersteunen we de doelstelling uit de strategische visie van het beleidsplan Ruimte Vlaanderen om ten laatste in 2050 geen netto verharding bij te laten komen. Deze doelstelling is nodig om de de doelstellingen vanuit het waterbeleid te realiseren. Om ze te realiseren worden nu al maatregelen genomen (bijvoorbeeld de subsidies voor de proeftuin ontharding). Ook vanuit het waterbeleid hebben we de ambitie om deze doelstelling al in de planperiode 2020-2025 mee te helpen realiseren.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 4 - Waterschaarste beperken en de gevolgen van droogte tot een minimum beperken <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 3 - vervangen We zorgen ervoor dat er tegen ten laatste 2040-2050 geen netto verharding meer bijkomt in Vlaanderen.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	xzKFKuv1
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 339 Met betrekking tot het gebiedsgericht bijsturen van grondwateronttrekkingen vraagt de provincie om hierrond informatiecampagnes op te maken en om de nodige informatie over actie- en waakgebieden publiek beschikbaar te maken.	
Overweging	
Momenteel wordt de informatie mbt het actie- en waakgebieden in zijn algemeenheid ontsloten via de CIW website (www.integraalwaterbeleid.be), maar specifiek via de grondwatersysteemspecifieke delen. Daarnaast is er ook informatie beschikbaar via de website DOV waar het gebiedspecifieke beleid via de kaartlaag actie- en waakgebieden ontsloten wordt. Ook het Loket Leidraad Gemeenten geeft specifiek informatie hierover. In 2016 zijn er per provincies infosessies geweest omtrent dit topic. Vandaag kan men bij specifieke vragen ook steeds terecht bij de provinciale dienst van VMM, specifiek de dienst advisering grondwatervergunningen (zie website voor contact: https://www.vmm.be/contact/grondwater)	

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Ook in de toekomst en na vaststelling van de nieuwe SGBP en GWS-specifieke delen alsook MaPro bij deze plannen, is het wenselijk om opnieuw informatie-rondes naar de lokale overheden en sectoren te organiseren.

Code van de indiener : xzKFKuv1
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 340 Onder de titel 'we evalueren en optimaliseren het vergunningenbeleid' is de eerste maatregel een vergunningsplicht voor onttrekking van water uit onbevaarbare waterlopen. Ook deze maatregel dient, de titel indachtig, gebaseerd te worden op een grondige wetenschappelijke en maatschappelijke evaluatie van de huidige praktijk.
Overweging
De tekst van de waterbeleidsnota werd op dit punt aangepast, gelet op de nog via besluit van de Vlaamse Regering uit te werken modaliteiten voor de onttrekking van oppervlaktewater uit onbevaarbare waterlopen. De uitwerking van die modaliteiten voor het onttrekken van water uit onbevaarbare waterlopen gebeurt in overleg met de belangrijkste stakeholders en er is ook aandacht voor de praktische toepasbaarheid en het toezicht dat geregeld wordt overeenkomstig het Milieuhandhavingsdecreet, dat van toepassing is gesteld op de vernieuwde wet onbevaarbare waterlopen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : xzKFKuv1
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 341 Communicatie over het spaarzaam omgaan met water is inderdaad nodig. Maar als burgers eerst aangespoord worden om een hemelwaterput te voorzien en daarna het hemelwater daarin niet mogen gebruiken om hun planten te gieten tijdens een droogteperiode, dan ondermijnt men sterk het draagvlak daarvoor. Reden voor dat verbod is de (te) moeilijke controle wie drinkwater gebruikt en wie hemelwater. Een oplossing daarvoor is ook het hemelwater in de toekomst als publiek goed te gaan beheren in collectieve opslagtanks, die beter beheer(s)baar zijn en tevens kostenbesparend.
Overweging
Dit is een voorstel dat in de praktijk moeilijk realiseerbaar is, zeker op grotere schaal, en waarbij het ook moeilijk controleerbaar blijft of het water dat bij de particulier uit de slang spuit, uit deze collectieve opslagtank is of niet.

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : xzKFKuv1
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 342 Doelstelling 2 is nuttig, maar is het ook niet nuttig om doelstellingen met betrekking tot een dalend waterverbruik voorop te stellen, gekoppeld aan het in beter in beeld brengen van het waterverbruik.
Overweging
Er is vastgesteld dat het totale waterverbruik de afgelopen jaren reeds gedaald is. Door in te zetten op spaarzaam waterverbruik, zal het verbruik nog verder dalen. In uitvoering van het Actieplan droogte en wateroverlast 2019 - 2021 en als analyse ten behoeve van de opmaak van de waterschaarste en droogterisicobeheerplannen probeert men momenteel al verder zicht te krijgen op het waterverbruik van de verschillende sectoren uit de verschillende waterbronnen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : xzKFKuv1
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 343 Onder doelstelling 1 wordt herstel van de bodemkwaliteit en een verbeterde infiltratie vooropgesteld. De mogelijkheid om water op te houden in het landbouwgebied met behulp van stuwen verdient hier ook zijn plaats.
Overweging
Dit is al opgenomen in de tekst op blz 27 als volgt: "Waterconservering realiseren we met een aangepast peilbeheer of andere maatregelen (vb. ifv het tegengaan van degradatie van veengronden)."
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	xzKFKuv1
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 344 Er is nood aan een duidelijk beeld op het aandeel waterverbruik binnen de verschillende sectoren om bijgevolg een beter beleid te ontwikkelen. Voor huishoudens lijkt dit redelijk goed in beeld : 220 miljoen m³ / jaar. Hoe zit dit bij andere sectoren?	
Overweging	
Voor een aantal types water is het waterverbruik redelijk goed gekend, maar voor andere zijn er slechts ruwe inschattingen. In uitvoering van het Actieplan droogte en wateroverlast 2019 en 2021 en als analyse ten behoeve van de opmaak van de waterschaarste en droogterisicobeheerplannen probeert men momenteel al verder zicht te krijgen op het waterverbruik van de verschillende sectoren uit de verschillende waterbronnen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 233 Voka vindt het positief dat er expliciet verwezen wordt naar het toelaten van proefprojecten of het voorzien van regelluwe zones om bedrijven te begeleiden naar meer circulair watergebruik. Een eerste stap hierin vormt dan ook het expliciet opnemen van deze instrumenten in het waterwetboek (decreet integraal waterbeleid) naar analogie met het energiebeleid (waarbij het instrument van regelluwe zones is opgenomen in het energiedecreet).	
Overweging	
Indien het nodig is om het waterwetboek aan te passen om proefprojecten in regelluwe zones mogelijk te maken, zal dit uiteraard gedaan worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nagaan of naar analogie met het energiebeleid het waterwetboek moet aangepast worden om het toelaten van proefprojecten of het voorzien van regelluwe zones om bedrijven te begeleiden naar meer circulair watergebruik mogelijk te maken.	

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 234 Voka wenst te benadrukken dat bedrijven intern al zo veel mogelijk water proberen te hergebruiken. Het gebruiken van extern grijswater/uitwisselen van waterstromen tussen bedrijven heeft momenteel nog heel wat knelpunten. Zo vormt kostprijs van de distributie van extern grijswater een probleem.	
Overweging	
Het is een feit dat de Vlaamse industrie al heel wat inspanningen deed om rationeler water te gebruiken. Het merendeel van de producten wordt echter nog altijd met primaire grondstoffen gemaakt, is vaak bedoeld voor eenmalig gebruik of heeft een beperkte levensduur. Vaak zijn producten zo ontworpen dat repareren van een stuk van het product moeilijk of zelfs onmogelijk is. Een omslag is de laatste jaren ingezet. Een verdere evolutie naar een echte circulaire deeleconomie zal leiden tot productie van minder, maar hoogwaardigere producten die minder en minder als product verkocht zullen worden, maar steeds vaker als "dienst" verhuurd/gedeeld zullen worden. Dit zal tot een nog veel lager watergebruik door de industrie leiden. Het is ook een gekend feit dat de kostprijs een knelpunt is om extern grijs watergebruik te verhogen. Zoals aangegeven in de waterbeleidsnota zal de Vlaamse overheid green deals hieromtrent tussen partners mee ondersteunen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 236 Er wordt gesteld dat er tegen ten laatste 2040 geen netto verharding meer bijkomt in Vlaanderen. Het is onduidelijk wat hier exact mee bedoeld wordt. Het is belangrijk te vermelden dat er een onderscheid is tussen verharding en ruimtebeslag • Verharding =bodemafdekking • Ruimtebeslag=het ruimtebeslag bestaat uit de ruimte, ingenomen door onze nederzettingen, dus door huisvesting, industriële en commerciële doeleinden, transportinfrastructuur, recreatieve doeleinden, serres etc. Parken en tuinen maken hier ook deel van uit. In de strategische visie van het BRV staat het volgende: “De verhardingsgraad binnen de bestemmingen gedomineerd door ruimtebeslag tegen 2050 gestabiliseerd is en bij voorkeur teruggedrongen ten opzichte van 2015. De verharding neemt na 2050 niet meer toe. “ en dat “ het bijkomend gemiddeld dagelijks ruimtebeslag tegen 2040 teruggedrongen is tot 0 hectare. Het verhogen van het ruimtelijk rendement in het bestaand ruimtebeslag is aantrekkelijker dan ruimtelijk uitbreiden“. Dit betekent dat als er xha bijkomende ruimtebeslag is er in het bijkomende ruimtebeslag verhoudingsgewijs evenveel verhard wordt als het bestaande verhardingspercentage binnen het bestaande ruimtebeslag. Daarnaast is het de bedoeling dat de verhardingsgraad in open ruimte afneemt.	

Overweging
Vanuit het waterbeleid ondersteunen we de doelstelling uit de strategische visie van het beleidsplan Ruimte Vlaanderen om ten laatste in 2050 geen netto verharding bij te laten komen. Deze doelstelling is nodig om de doelstellingen vanuit het waterbeleid te realiseren.
Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 4 - Waterschaarste beperken en de gevolgen van droogte tot een minimum beperken <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 3 - vervangen We zorgen ervoor dat er tegen ten laatste 2040 2050 geen netto verharding meer bijkomt in Vlaanderen.
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 237	
Het opstellen van afwegingskaders waarmee het water optimaal kan verdeeld worden in periodes van waterschaarste zal een moeilijke oefening worden die uiterst doordacht moet aangepakt worden. Een afwegingskader mag slechts een laatste optie zijn en moet in overleg bepaald worden met alle betrokken actoren zodat met de noodzakelijke watervolumes en - kwaliteiten van de verschillende actoren kan rekening gehouden worden.	
Overweging	
Bij zowel het opstellen van het generiek afwegingskader op Vlaams niveau, als daarna bij het verder verfijnen hiervan in regionale afwegingskaders zullen steeds alle stakeholders actief betrokken worden om tot het vereiste draagvlak te komen. Zoals uit de waterbeleidsnota blijkt, zal ook op een heel scala andere maatregelen ingezet worden om het risico op waterschaarste te minimaliseren.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	BHCFwf9P
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 18 Op het vlak van innovatie verwijzen we naar enkele vernieuwende initiatieven, waarbij we vanuit het Demerbekken ook betrokken zijn. Een eerste concept is dat van de 'sustainable urban drainage system' (SUDS), dat de stad Genk in de praktijk probeert te brengen in haar werking rond de Stiemerbeek. Een tweede voorbeeld is het overleg dat momenteel in de provincie Limburg plaatsvindt rond het groeperen van de bufferverplichting bij rioleringswerken. In Zuid-Limburg is het, omwille van de hellingsgraad, soms moeilijk om op locatie een geschikte plaats te vinden om aan de verplichting van buffering bij rioleringswerken te voldoen. In overleg probeert men nu niet alleen de buffering van meerdere projecten te groeperen, maar bestaat ook het idee om de bufferende werking van structuurherstel als mogelijke oplossing te poneren. In plaats van een 'betonnen bak' te plaatsen, wordt voorzien in de vernatuurlijking van een waterloop (en een stukje van zijn vallei), een maatregel, die, zoals eerder gezegd, nog meerdere effecten ressorteert. Door een uitbreiding van dit concept kan de structuur van meerdere waterlopen sneller worden verbeterd, wat ook positieve gevolgen heeft inzake ecologie, waterkwaliteit en droogtebuffering. Een derde voorbeeld van innovatief beleid zijn de waterpreventieve maatregelen van de provincie Vlaams Brabant, die door het beschermen van individuele woningen het principe 'ruimte voor water' in de praktijk brengen. Immers, door niet de waterloop in te dijken, maar wel de woning te beschermen, kan er een groter aandeel van de natuurlijke waterberging in de vallei worden aangesproken bij piekmomenten. In datzelfde kader subsidieert de provincie Vlaams Brabant	
Overweging	
De CIW neemt kennis van de op vlak van innovatie vernieuwende initiatieven die momenteel lopen in het Demerbekken.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Deze voorstellen kunnen mee in beschouwing worden genomen bij de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen,	

Code van de indiener :	BHCFwf9P
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 19 De integrale projecten hebben op veel plaatsen, zoals bijvoorbeeld in het gebied van Herk en Mombeek, de Limburgse Demer, (Sigma) Demervallei, de Zwarte Beek, de Velpe, de Getes ... een sterke dynamiek gecreëerd. Via deze integrale projecten werken we binnen de bekkenstructuren over de beleidsdomeinen en - niveaus heen samen aan de goede toestand van de waterlopen. Deze goede toestand kan niet via het waterbeleid alleen bereikt worden, maar vraagt inspanningen van alle betrokken actoren. De gebiedsgerichte werking biedt dus de beste optie op slagen en moet tijdens de volgende planperiode verder versterkt worden. Het samenbrengen van de verschillende partners en het afstemmen van visies en inspanningen vormt de kerntaak van de bekkenstructuren. Het is dan ook zeer positief dat het belang hiervan doorheen het hele document benadrukt wordt, en	
Overweging	
De CIW neemt kennis van de appreciatie van het bekkenbestuur van het Demerbekken over de integratie in de waterbeleidsnota van het belang van samen te werken over de beleidsdomeinen heen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	BHCFwf9P
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 20 De waterbeleidsnota kiest er terecht voor om ‘zowel in de open ruimte als in de bebouwde omgeving (ruimtelijk) prioriteit te geven aan de valleigebieden en het realiseren van een fijnmazige groenblauwe dooradering’ en beschouwt ‘draagvlakcreatie en overleg met de stakeholders hierbij als belangrijk’. De voorbije jaren heeft het Demerbekken sterk geïnvesteerd om de samenwerking tussen alle stakeholders van het integraal waterbeheer te versterken. Naast de basisstructuren van het Demerbekken (Het Bekkenbestuur als beleidsspil, de Bekkenraad als brug met het middenveld en het Ambtelijk Bekkenoverleg als brug met andere administraties) doen we dat door het organiseren van gebiedsgerichte integrale projecten, het actief meewerken aan andere integrale gebiedsgerichte processen, het organiseren van knelpuntoverleg waar nodig en het aanbieden van een jaarlijkse Demerdag voor informatie, netwerking en samenwerking.	
Overweging	
De CIW onderschrijft het belang van de gebiedsgerichte werking op bekkenniveau ikv het bereiken van de goede toestand. De CIW neemt kennis van de jarenlange investering in het Demerbekken in samenwerking tussen de verschillende stakeholders via de integrale projecten en andere overleginitiatieven.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	bUcaha3V
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 263 Innovatie en onderzoek Met betrekking tot innovatie en onderzoek zoals beschreven onder de derde strategische doelstelling in de Vlaamse ontwerp-waterbeleidsnota, is Nederland erg geïnteresseerd om te zijner tijd geïnformeerd te worden over de resultaten.	
Overweging	
De CIW neemt kennis van de vraag van Nederland om geïnformeerd te worden over de resultaten inzaken innovatie en onderzoek. Dit kan aan bod komen in de diverse grensoverschrijdende overlegsturen.	

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : bUcaha3V
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 264 EU Gemeenschappelijk Landbouwbeleid De herziening van het EU Gemeenschappelijk Landbouwbeleid biedt aanknopingspunten om maatregelen te bevorderen die de waterkwaliteit en waterkwantiteit gunstig te beïnvloeden. Om dit concreet te maken is het uit oogpunt van een betere waterkwaliteit en verlaging van overstromingsrisico's gewenst dat er meer inzet wordt gepleegd op het toepassen van bodemkwaliteit verhogende maatregelen. De Nederlandse intentie is om hier gezamenlijke programma's voor op te zetten.
Overweging
De CIW neemt kennis van de intentie van Nederland om meer in te zetten op bodemkwaliteit verhogende maatregelen en om hiervoor gezamenlijke programma's op te stellen. Vlaanderen zal waar mogelijk medewerking verlenen ikv grensoverschrijdende programma's.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : CnRa1Y8C
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 37 Zoals eerder aangehaald, wordt de gebiedsgerichte werking beschouwd als de enige manier waarop een goede toestand voor de waterlopen bereikt kan worden. Het belang hiervan kan dan ook niet genoeg benadrukt worden. Gebiedsgericht samenwerken en overleg worden hier dan ook zeer terecht aangehaald als de fundamentele pijlers van het integraal waterbeleid!
Overweging
De CIW onderschrijft het belang van de gebiedsgerichte werking op bekkenniveau ikv het bereiken van de goede toestand.
Voorstel tot aanpassing

Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 386 2. Nood aan een Groen Infrastructuurfonds Gezien de grote uitdagingen die de waterbeleidsnota de komende jaren nog het hoofd moet bieden, vraagt de natuur- en milieubeweging aan de overheid en waterbeheerders om het vrijmaken van een budget voor investeringen in blauwgroene infrastructuur in het buitengebied. Deze investeringen zouden specifiek gericht moeten zijn op projecten die baten creëren voor minstens waterkwaliteit en waterkwantiteit, en bij voorkeur ook voor ecologische doelen. Het is bijvoorbeeld duidelijk dat werken aan grootschalig vallei- en rivierherstel, en dit aan de hand van natuurgebaseerde oplossingen, zowel naar kosten en baten als naar efficiëntie en co-benefits, van groot belang zijn in het halen van de KRW-doelen. In de praktijk zien we echter weinig grote valleiprojecten of hermeanderingen op grotere schaal geïmplementeerd worden. Dit omdat die projecten betrekking hebben op een gebied dat groter is dan de waterloop zelf en de waterbeheerders te maken krijgen met grondeigenaars van gronden langs de waterloop, in de vallei. Het verhaal van de droogte en de doelen en nakende deadline van de KRW biedt volgens ons extra argumentatie om een inhaalslag te maken. Een Groen Infrastructuurfonds kan voorzien in budgetten om bijvoorbeeld grond aan te kopen in de valleien om een dergelijke vernatuurlijking, klimaatrobustheid en waterkwantiteit en kwaliteit te versnellen.	
Overweging	
De CIW acht het wenselijk om na te denken over en desgevallend te experimenteren met nieuwe vormen van financiering, waarbij ook vernieuwende arrangementen van co-financiering tot de mogelijkheden behoort. Een Groen Infrastructuurfonds, zoals geopperd door de indiener, is dus een van de mogelijkheden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	jVkJrKz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 482 Positief is dat men ook de burgers wil betrekken (hier dient men vooral oog te hebben voor eigenaars en grondgebruikers)	
Overweging	
Doorheen de waterbeleidsnota wordt gewezen op het belang van de betrokkenheid van alle burgers, zonder hierbij een onderscheid te maken of ze al dan niet eigenaar of grondgebruiker zijn. In het kader van specifieke initiatieven/projecten inzake water die betrekking hebben op eigendommen of op het grondgebruik worden eigenaars en gebruikers betrokken.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	

Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : jVkJrKz
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 484 Overleg met alle stakeholders (dus ook met eigenaars en grondgebruikers) is aangewezen
Overweging
zie deelopmerking 482
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : jVkJrKz
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 486 Het herstel stimuleren van doortocht waterlopen in dorpscentra en stadskernen is positief. Mbt het maximaal vrijwaren van bijkomende verharding dient m.i. vooral rekening gehouden te worden met de realiteit ter plaatse (bestaande bewoning, bestaande landbouwactiviteit, al dan niet voldoende infiltratie mogelijk in omgeving en/of ter plaatse enz - zie voorgaande opmerkingen
Overweging
We zijn van mening dat zowel binnen als buiten de bebouwde ruimte het aandeel verharding beperkt moet kunnen blijven en dat we er maximaal voor moeten kunnen zorgen dat er geen bijkomende verharding komt in de open ruimte en de groenblauwe aders. Het spreekt voor zich dat de toepassing van bepaalde maatregelen die bijvoorbeeld infiltratie tot doel hebben, niet overal en op dezelfde manier of schaal kunnen worden gerealiseerd. In een dicht bebouwde woonomgeving zullen de mogelijkheden voor infiltratie misschien beperkter zijn, maar ook in dergelijke situaties moet er oog zijn voor het terugdringen van bijkomend ruimtebeslag.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	jVkJrKz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 487 Het afstemmen dient in overeenstemming te zijn met het werkelijk gebruik van gronden (dus rekening houdend met realiteit van landbouw, bewoning ed	
Overweging	
De afstemming die beoogd wordt in krachtlijn 5, doelstelling 1 heeft betrekking op het beleid van andere domeinen. Specifieke afstemming maakt deel uit van de gebiedsgerichte werking, deze gaat uit van de situatie ter plaatse.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	KGqsUHT2
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 472 <u>3/ Impact EN meerwaarde van technologische en sociale doorbraakinnovaties op het waterbeleid</u> In de nota wordt soms aangegeven dat nieuwe praktijken (bv. winning van grondstoffen/energie uit de diepe ondergrond – pag.17) geen negatieve impact mogen hebben op het watersysteem. Waardevol om deze redenering open te trekken en steeds na te gaan wat de impact alsook de opportuniteiten zijn van doorbraakinnovaties op het waterbeleid (identificatie van koppelkansen). Recent heeft de Europese Commissie een rapport gepubliceerd met 100 technologische en sociale doorbraakinnovaties die ons maatschappij grondig zullen veranderen (klik hier). Carlos Moedas, Commissioner for Research, Science and Innovation zei hierover <i>“Many of the innovations in this report sound like science fiction, but are on the way to becoming science fact. It is fascinating and refreshing to get such a broad overview of potential future innovations together with an analysis of Europe’s relative position on the world stage. This report will help policymakers across Europe prepare for the future and will intrigue anyone interested in what that future will look like.”</i> Voorstel: · Proactief onderzoeken wat de impact en meerwaarde kan zijn van technologische en sociale doorbraakinnovaties op het waterbeleid.	
Overweging	
De CIW neemt deze suggestie mee op in de waterbeleidsnota.	

Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> D5 wordt als volgt aangepast: We investeren in onderzoek en kennis die nodig zijn om innovatie in Vlaanderen te verstevigen en we onderzoeken hierbij ook proactief wat de impact en meerwaarde kan zijn van technologische en sociale doorbraakinnovaties (bv. makerspaces, citizen science, ...) op het waterbeleid. We voorzien de nodige instrumenten en structuren om innovatie te stimuleren.
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	KGqsUHT2
Ingediende reacties	
Id: 481	
<u>5/ Vlaanderen op de kaart zetten als proeftuin voor innovatie</u>	
Door de bundeling van de verschillende expertisecentra, open innovatie infrastructuur, demonstratiesites kunnen wij ons als regio reeds vandaag profileren als een waardevolle partner in grootschalige demonstratieprojecten op het gebied van water. Onderstaand alvast een oplijsting van de bestaande living labs	
· F2AGRI · Lippenbroek · Demerbekken · Kruitfabriek · Nieuwe dokken · City of things · Smart Shipping · Innofest · Etc. · (ook ons hemelwaterbeleid is iets waar we in Vlaanderen mee mogen uitpakken)	
Voorstel:	
· Uitwerking van een branding (naar analogie met food.be Small country. Great food.) die de innovatiekracht en excellentie van Vlaanderen op het gebied van waterbeheer Internationaal uitdraagt. · Uitwerken van gezamenlijke communicatiestrategie naar verschillende doelgroepen - o Impact /rol die de verschillende doelgroepen spelen in het aanpakken van de uitdagingen - o Presenteren van voorbeeldprojecten - o Laagdrempelig à tot zeer technisch - o Uitstralen van imago dat we wereldleider zijn op het aanpakken van deze uitdaging · Ons organiseren zodat we prominent aanwezig zijn op relevante Europese en Internationale fora/events met groot financieel, strategisch belang.	
Overweging	
De CIW neemt kennis van deze opmerking.	

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
We zien toe op een maximale afstemming met lopende initiatieven inzake innovatie.

Code van de indiener : KGqsUHT2
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 483 <u>6/ Capacity building</u> Belangrijk om goede afstemming te bewaken met het beleidsdomein onderwijs (o.a. in het definiëren van de competentieprofielen/leerplannen), zodat we tijdig over de juiste competenties beschikken om de wateruitdagingen aan te pakken. Hierbij kan verwezen worden naar het project Rationeel watergebruik in steden en gemeenten, een aanpak die ook door de OESO wordt geprezen (klik hier). Voorstel: · Betrekken van de beleidsdomeinen onderwijs · Verankeren van de nodige competenties bij de actualisatie van de Beroepskwalificaties
Overweging
De CIW gaat ermee akkoord dat we tijdig over de juiste competenties moeten kunnen beschikken om de wateruitdagingen aan te pakken. De tekst van de waterbeleidsnota wordt in die zin aangepast.
Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 4 - toevoegen Ook het valoriseren van data en beheersystemen is essentieel evenals 'open data'. We laten de doelstellingen van het waterbeleid ook ingang vinden het onderwijs.
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : L3a00QUx
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 273 Zie algemene bemerking "Participatietrajecten".

Overweging
De CIW heeft er voor het gevoerde participatietraject voor gekozen om de actoren op verschillende tijdstippen te betrekken met als hoofddoel een inhoudelijke verrijking (nieuwe ideeën, oplossingsrichtingen verkennen...) en een grotere betrokkenheid te creëren bij de inhoud van de waterbeleidsnota. Het participatietraject is vooral een bevestiging geweest van reeds bestaande maatregelen of aanpak. Nog zeer innovatieve beleidsideeën voorstellen, is niet evident gebleken. Bijgevolg werd er voor gekozen om enkele markante stellingen uit het samenvattend rapport opgesteld door het consultancybureau dat instond voor de begeleiding van het participatieproces te vermelden in de waterbeleidsnota.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 274	
Bij de uitvoering van grotere gebiedsgerichte processen is water een belangrijk element, naast andere elementen zoals energie, openruimte, aanwezige infrastructuur.... Boerenbond ziet water als een van de structurerende elementen in plaats van een sturend element. Sturend lijkt immers te suggereren dat het boven de andere elementen gaat. Met betrekking tot de groenblauwe dooradering mag niet vergeten worden dat ook landbouwbedrijven al generaties lang aanwezig zijn in de valleigebieden en dat er wel degelijk combinatiemogelijkheden ruimte voor water en landbouw bestaan. De dooradering mag geen hypotheek leggen op de ontwikkeling van zone-eigen landbouwactiviteiten. Om dit te benadrukken kan misschien ook gesproken worden van geelblauwe dooradering.	
Overweging	
We gaan ermee akkoord dat best de term 'structurerend' wordt gebruikt ipv 'sturend'. Dit wordt aangepast in de tekst van de waterbeleidsnota. Alle landschapselementen, dus ook waterlopen, bepalen de mogelijke gebruiksfuncties. Met het begrip "groenblauwe dooradering" worden zowel "blauwe", "groene", als gecombineerde "blauwgroene" verbindingen bedoeld. Deze verbindingen zijn ideaal voor fauna en flora om zich langs te verplaatsen en zijn smalle stroken met een hogere biodiversiteit dan het omliggende gebied met tal van ecosysteemdiensten zoals natuurlijke gewasbescherming, verkoelend effect bij hitte, bufferend effect bij wateroverlast,... Groenblauwe dooradering leidt dus tot tal van win-win situaties met functies in het omliggende gebied. Dit omliggende gebied kan zowel landbouwgebied, woongebied, bedrijventerrein,... zijn. Voor de eenvoud wordt enkel over "blauwgroene dooradering" gesproken en niet over enerzijds "blauwgele", "groengele", blauwrode", "groenrode", "blauwpaarse", "groenpaarse",... dooradering.	

Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> D2 aanpassen tekst EEN PROMINENTE ROL VOOR WATER ALS STUREND-STRUCTUREREND ELEMENT DAT (GROTERE) GEBIEDSGERICHTE PROCESSEN MEE BEPAALT en Water zien we als een evidentie bij ieder plan of project. We beschouwen water als sturend structurerend voor bv het inplanten van bedrijven maar ook voor het watergebruik ...
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
Id: 303	
Opnieuw wordt aangegeven dat men vanuit het waterbeleid zal aansturen op het versnellen van de transitie naar een nog duurzamer landbouw- en voedingssysteem. We verwijzen naar onze eerder gemaakte bemerking onder K2. D2. "Nutriëntenproblematiek aanpakken".	
Overweging	
Het klopt dat de overheidsactoren uit het waterbeleid geen centrale trekkende rol kunnen opnemen in een dergelijke transitie (en dit wordt in de waterbeleidsnota evenmin geambieerd). Maar tegelijkertijd is zo'n transitie wel noodzakelijk om de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water te kunnen halen, aangezien de sector er met de huidige landbouwpraktijken alsnog niet in geslaagd is om de nutriëntendruk op de watersystemen (oppervlakte- én grondwater) te doen dalen. Een duurzaam landbouw- en voedingssysteem omvat vele aspecten (zie bv. MIRA topicrapport "Transitie naar een duurzaam landbouw- en voedingssysteem in Vlaanderen: een systeemanalyse"), maar voor het waterbeleid speelt uiteraard een verlaging van de druk op het milieu (verontreiniging met nutriënten en pesticiden, erosie, ...) hierin een centrale rol. Zie ook de definitie van de FAO, waarbij één van de 5 principes van duurzame voeding en landbouw het volgende is: "Sustainability requires direct action to conserve, protect and enhance natural resources". Het klopt ook dat de landbouwsector opereert in een mondiale context, maar dit neemt niet weg dat er ook vandaag de dag in Vlaanderen al bedrijven zijn die bewijzen dat duurzaam werken ook economisch rendabel kan zijn en dat het één het ander dus niet hoeft uit te sluiten.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	LvimxxVp
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 63 Gedragenheid van projecten vormt de grootste garantie op succes. De bekkenraad van het Demerbekken vraagt daarom ook dat zeker in die gebieden, waar er al een sterk gebiedsgericht overleg inzake integraal waterbeleid werd uitgebouwd (opgestarte integrale en watergebonden strategische projecten,...) de werking verder te zetten en met die gedragenheid rekening te houden bij het aanduiden van nieuwe speerpunt- en aandachtsgebieden.	
Overweging	
De CIW neemt kennis van de vraag van de bekkenraad van het Demerbekken om het gebiedsgericht overleg verder te zetten en uit te bouwen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
De vraag ivm het versterken van de gebiedsgerichte wordt mee in beschouwing meegenomen in het traject CIW 2.0.	

Code van de indiener :	LvimxxVp
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 64 De bekkenraad van het Demerbekken sluit zich aan bij het advies van MINA/SALV/SERV dat voor het gebiedsgericht werken focust op de betrokkenheid van de actoren, de neutraliteit van de procesvoerders (gouverneur, bekkencoördinator, ...), de efficiëntie door integratie en de slagkracht (mensen en middelen). Ze wijst erop dat dit type van gebiedsgericht werken de voorbije jaren in het Demerbekken sterk werd uitgebouwd. De bestaande bekkenstructuren als Bekkenbestuur en Bekkenraad zijn belangrijk en noodzakelijk voor de consolidatie en advisering van het gebiedsgericht integraal waterbeleid. Maar hun rol wordt pas echt versterkt door een aantal andere initiatieven: - de organisatie van het gebiedsgericht overleg (de integrale projecten), waarin ook het middenveld zijn rol krijgt - de rol van gouverneur en bekkencoördinator in het organiseren van knelpuntoverleg (wanneer een proces echt vastgelopen is) en in andere gebiedsprocessen als strategische projecten, landinrichting, ... - het organiseren van informatie- en netwerkevents als de jaarlijkse Demerdag, waarbij actoren uit alle sectoren van het gebiedsgericht integraal waterbeleid elkaar op een vrije manier kunnen ontmoeten en waar goede praktijkvoorbeelden tot inspiratie voor anderen leiden. Het creëert een tussenruimte voor vertrouwen, zoals wat MINA/SALV/SERV het in hun advies noemen. De bekkenraad van het Demerbekken vraagt om bij de grotere aandacht voor participatie te vertrekken van de geleerde 'good practices' van de bekkenwerking, die de voorbije jaren sterk in participatie en samenwerking heeft geïnvesteerd en de bekkenstructuren te versterken zodat zij deze rol in de toekomst nog meer kunnen opnemen.	

Overweging
De CIW onderschrijft het belang van gebiedsgerichte werking op het bekkenniveau met in het bijzonder initiatieven zoals de integrale projecten en de organisatie van ontmoetingsdagen voor alle betrokkenen. De CIW neemt hierbij ook kennis van de vraag van de bekkenraad om de bekkenstructuren te versterken zodat zij hun rol ikv participatie en samenwerking binnen het integraal waterbeleid kunnen blijven opnemen. De ervaringen over participatie op bekkenniveau kunnen uiteraard door de CIW in overweging worden genomen ifv initiatieven rond participatie.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	LvimxxVp
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 65 De bekkenraad van het Demerbekken sluit zich aan bij het advies van MINA/SALV/SERV dat voor het gebiedsgericht werken focust op de betrokkenheid van de actoren, de neutraliteit van de procesvoerders (gouverneur, bekkencoördinator, ...), de efficiëntie door integratie en integratie en de slagkracht (mensen en middelen). Ze wijst erop dat dit type van gebiedsgericht werken de voorbije jaren in het Demerbekken sterk werd uitgebouwd. De bestaande bekkenstructuren als Bekkenbestuur en Bekkenraad zijn belangrijk en noodzakelijk voor de consolidatie en advisering van het gebiedsgericht integraal waterbeleid. Maar hun rol wordt pas echt versterkt door een aantal andere initiatieven: - de organisatie van het gebiedsgericht overleg (de integrale projecten), waarin ook het middenveld zijn rol krijgt - de rol van gouverneur en bekkencoördinator in het organiseren van knelpuntoverleg (wanneer een proces echt vastgelopen is) en in andere gebiedsprocessen als strategische projecten, landinrichting, ... - het organiseren van informatie- en netwerkevents als de jaarlijkse Demerdag, waarbij actoren uit alle sectoren van het gebiedsgericht integraal waterbeleid elkaar op een vrije manier kunnen ontmoeten en waar goede praktijkvoorbeelden tot inspiratie voor anderen leiden. Het creëert een tussenruimte voor vertrouwen, zoals wat MINA/SALV/SERV het in hun advies noemen. De bekkenraad van het Demerbekken vraagt om bij de grotere aandacht voor participatie te vertrekken van de geleerde 'good practices' van de bekkenwerking, die de voorbije jaren sterk in participatie en samenwerking heeft geïnvesteerd en de bekkenstructuren te versterken zodat zij deze rol in de toekomst nog meer kunnen opnemen.	
Overweging	
De CIW onderschrijft het belang van gebiedsgerichte werking op het bekkenniveau met in het bijzonder initiatieven zoals de integrale projecten en de organisatie van ontmoetingsdagen voor alle betrokkenen. De CIW neemt hierbij ook kennis van de vraag van de bekkenraad om de bekkenstructuren te versterken zodat zij hun rol ikv participatie en samenwerking binnen het integraal waterbeleid kunnen blijven opnemen. De ervaringen over participatie op bekkenniveau kunnen uiteraard door de CIW in overweging worden genomen ifv initiatieven rond participatie.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	

Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	LvimxxVp
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 66 De bekkenraad van het Demerbekken gaat ten volle akkoord met het belang dat gegeven wordt aan het zoeken van synergiën met andere beleidsdomeinen en aan de ruimtelijke klemtoon op valleigebieden een fijnmazige groenblauwe dooradering in open ruimte en in bebouwd gebied. Ook de klemtoon op de gebiedsgerichte werking rond water wordt door de bekkenraad van het Demerbekken geapprecieerd.	
Overweging	
De CIW neemt kennis van de appreciatie van de bekkenraad van het Demerbekken over het belang dat de waterbeleidsnota geeft aan de beleidsoverschrijdende samenwerking en de gebiedsgerichte werking.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	pIGTiLTY
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 316 -“De stakeholders meer betrekken om de doelstellingen van het integraal waterbeleid te helpen realiseren.” Het ter beschikking stellen van open data en cfr. Nederland factsheets per waterloop kunnen er voor zorgen dat de stakeholders meer betrokken zijn bij het waterbeleid. (brief) -“De stakeholders meer betrekken om de doe/stellingen van het integraal waterbeleid te helpen realiseren.” Het ter beschikking stellen van open data per waterloop zal de betrokkenheid van stakeholders nog versterken.	
Overweging	
Bij K5D4 'De stakeholders meer betrekken om de doelstellingen van het integraal waterbeleid te helpen realiseren' wordt het belang van 'open data' reeds vermeld. De tekst behoeft geen bijkomende aanpassing.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	

Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	pIGTiLTY
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 317 - "Vlaanderen als proeftuin voor innovatie in Integraal Waterbeheer." Ook innovatie in sanering van verontreinigde waterbodems en oevers, en innovatie in hergebruik bagger- en ruimingsspecie, is noodzakelijk om mee te zorgen dat de doelstellingen van het integraal waterbeheer worden bereikt. Ook met betrekking tot open data is innovatie nodig. (brief) - "Vlaanderen als proeftuin voor innovatie in Integraal Waterbeheer." De OVAM onderschrijft dit graag mee, ook in het kader van datasysteem-ontwikkeling. Analooq met de voormelde aandachtspunten bij een integrale aanpak impliceert dit tevens innovatie in sanering van verontreinigde waterbodems en oevers. Daarnaast impliceert dit innovatie in hergebruik van bagger • en ruimingsspecie.	
Overweging	
De CIW gaat akkoord met de opmerking dat innovatie ook belangrijk is inzake waterbodems en bagger- en ruimingsspecie . De tekst van de waterbeleidsnota wordt aangepast.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> D5 - toevoeging tekst De voorbeelden zijn legio: de inzet van drones bij overstromingen, soortenonderzoek in waterlopen via eDNA- analyse, nieuwe technologieën voor hergebruik van water of voor de ondergrondse opslag van zoet water, vernieuwing bij sanering van verontreinigde waterbodems en oevers en in hergebruik van bagger- en ruimingsspecie.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	plGTILTY
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 318 – “We versterken de focus op speerpunt- en aandachtsgebieden” De focus mag niet enkel op speerpunt- en aandachtsgebieden liggen. Er moet ook aandacht zijn voor groenblauwe netwerken en de ondersteuning van gebiedsgerichte projecten van stakeholders buiten speerpunt- en aandachtsgebied. (brief) - "We versterken de focus op speerpunt- en aandachtsgebieden" In een integrale benadering is de aandacht voor groenblauwe netwerken en de ondersteuning van gebiedsgerichte projecten van stakeholders buiten speerpunt- en aandachtsgebied even belangrijk. In een circulaire benadering suggereert de OVAM om de maatregelen mee te laten vertrekken vanuit een systeemanalyse, zodat daadwerkelijk oorzaken en hefbomen zichtbaar worden.	
Overweging	
De focus op speerpuntgebieden en aandachtsgebieden wordt gelegd zodat de middelen efficiënter en prioritair kunnen worden ingezet voor die gebieden waar in verhouding het potentieel het grootst is om de goede toestand (doelstelling KRLW) te realiseren. Dit sluit niet uit dat er ook buiten de speerpunt- en aandachtsgebieden inspanningen kunnen worden geleverd ifv een verbetering van het watersysteem. Vertrekken vanuit een systeemanalyse om oorzaken en hefbomen zichtbaar te maken is een waardevolle suggestie wordt meegenomen.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> D5 - toevoegen En we zetten bedrijven aan om hun innovatieve producten en technologieën in de markt te zetten en ze ook buiten Vlaanderen te vermarkten. We zetten stappen om een proces van systeemanalyse en systeemdenken op te zetten voor het waterbeleid. .	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 409 Bebouwde gronden met overwelfde/overbouwde waterlopen die in het stadscentrum van Roeselare gelegen zijn, zijn meestal ook dure gronden. Ontwikkelaars hebben het moeilijk om ruimte voor water/groen vrij te houden. Het is belangrijk dat nog veel meer aandacht gegeven wordt aan de meerwaarde van water/groen bij ontwikkelingen. Het is dan ook belangrijk dat er vanuit de hogere overheid ondersteuning kan komen om dergelijke gronden als gemeente eventueel zelf te kunnen aankopen via bijvoorbeeld een fonds. Een andere oplossing kan zijn dat men verplicht wordt de waterloop terug open te leggen of dat men de waterloop sowieso niet meer mag overbouwen. Er is hier nog onvoldoende draagvlak voor te vinden.	
Overweging	
De CIW erkent het belang van groen-blauwe dooradering van kernen in dorpen en steden. Het openleggen van overwelfde/overbouwde waterlopen is daarbij een mogelijkheid, die ook al in een aantal steden (Leuven, Diest, ...) doorgevoerd is. Dat vergroot immers de waterbeleving, het bufferend vermogen, vermindert het hitte-eiland effect, ... Vlaanderen ondersteunt de gemeenten en provincies voor hun brede waaier aan beleidsverantwoordelijkheden via het gemeente- en provinciefonds en geeft specifieke steun voor rioleringsinvesteringen via subsidies en het lokaal pact. Een aanpassing van dit ondersteuningsschema is op dit moment niet voorzien. De CIW acht het wenselijk om na te denken over en desgevallend te experimenteren met nieuwe vormen van financiering, eventueel ook op het vlak van groenblauwe dooradering, waarbij ook vernieuwende arrangementen van co-financiering tot de mogelijkheden behoort. Bij de keuze van het financieren van acties moet wel steeds een evenwicht gevonden worden in de toepassing van het vervuiler-betaalt-beginsel, de draagkracht van de veroorzaker en de toebedeelde beleidsverantwoordelijkheden. Ook via vergunningen, watertoets en machtigingen zijn er mogelijkheden voor lokale overheden en waterbeheerders om te sturen op het vlak van openleggen of het niet (opnieuw) overbouwen van waterlopen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 411 Bij het ontwerpen van nieuwe verkavelingen vertrekt men nog teveel van het aspect wonen. Pas na het intekenen van de bouwblokken, kijkt men waar nog open ruimte beschikbaar is voor water en groen. Kan er vanuit de hogere overheid een richtlijn opgemaakt worden waarin staat dat men bij nieuwe ontwikkelingen eerst moet vertrekken van water, groen, mobiliteit en de bebouwing pas als laatste stap moet invullen? De laagste zones en watergevoelige zones voorbehouden voor water, de fietspaden intekenen, de groenzones aanduiden en de overgebleven ruimte kan dan ingericht worden voor wonen/ontwikkeling. Nu worden ontwerpen omgekeerd opgemaakt.	

Overweging
Dit is een terechte opmerking. Water en groen moeten sturende elementen zijn bij een ontwerp. Dit zijn elementen die aan bod komen in het maatregelenpakket bij de strategische visie Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : qZP9qTLL
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 412 Niet alle gemeenten waar zich waterlopen bevinden, zijn in een speerpunt- of aandachtsgebied voor oppervlaktewater of een actie- en waakgebied in het kader van de herstelprogramma's voor grondwater gelegen. In Roeselare lopen tal van waterlopen die ook voor de hemelwaterafvoer van de omliggende gemeenten zorgen. Jammer genoeg is Roeselare niet in één van bovenstaande gebieden gelegen. Wij hopen dan ook dat ook gemeenten die niet in bovenstaande gebieden gelegen zijn ook nog financiële ondersteuning via subsidiëring van de hogere overheid kunnen verkrijgen voor projecten die de waterkwaliteit of -kwantiteit ten goede komen.
Overweging
Momenteel loopt een herziening van de gebiedsgerichte prioritering (= speerpunt- en aandachtsgebieden). Het is niet omdat er van de huidige speerpunt- en aandachtsgebieden geen zijn die binnen de gemeente Roeselare vallen, dat het daarom na evaluatie en herziening van de gebiedsgerichte prioritering ook nog zo zal zijn. Voor waterlichamen waar de goede toestand nog veraf is, maar waar er lokaal wel animo is bij de betrokkenen om te investeren in het desbetreffende waterlichaam, wordt nu ook de mogelijkheid voorzien om ze prioriteit toe te kennen binnen de gebiedsgerichte prioritering. Binnen de bekkenstructuren wordt er over deze herziening van de gebiedsgerichte prioritering geïnformeerd en overlegd. De gemeenten kunnen dus via die weg hieraan participeren. Op welke subsidies de gemeenten eventueel een beroep zullen kunnen doen voor het uitvoeren van acties en op welke manier de gebiedsgerichte prioritering hierin zal doorwegen, zal bekeken worden bij de opmaak van het maatregelenprogramma bij het volgende stroomgebiedbeheerplan. Dit neemt niet weg dat elke waterbeheerder ook zelf een (financiële) verantwoordelijkheid draagt voor het uitvoeren van acties.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : qZP9qTLL
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 413 Roeselare wil zich zeker en vast kandidaat stellen als proeftuin, pilootproject, ...

Overweging
De CIW neemt kennis van de kandidaatstelling van Roeselare als proeftuin of voor pilootprojecten.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : TyAcVZcM
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 258 Het belang van samenwerking/afstemmen van verschillende doelstellingen tussen verschillende beleidsdomeinen (ook Krachtlijn 5) en verschillende beleidsniveaus kan niet genoeg benadrukt worden. <u>Graag toevoegen dat</u> deze aspecten ook van groot belang zijn bij concrete beleidsdomeinen en implementatie ervan. Zo zou bij nieuwe publicaties of nota's steeds rekening gehouden moeten worden met de bovengenoemde criteria (innovatie, financiering, samenwerking en afstemming beleidsdomeinen) en moet ook in de praktijk telkens gewerkt worden vanuit een gecoördineerde en geïntegreerde aanpak.
Overweging
We begrijpen niet wat er met het eerste deel van de vraag (concrete beleidsdomeinen) wordt bedoeld en kunnen dit bijgevolg niet beantwoorden. We sluiten ons aan bij de stelling dat ook op het terrein er vanuit een geïntegreerde en gecoördineerde aanpak moeten worden gewerkt. Dergelijke aanpak vormt de kern van de gebiedsgerichte werking van het integraal waterbeleid.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : TyAcVZcM
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 259 Op pagina 34 wordt vermeld dat kleinere landschapselementen (bomenrijen, groendaken en gevelgroen, wadi's, wegbermen, ...) de effecten van klimaatverandering zoals hittestress en wateroverlast helpen milderen. <u>Graag hierbij vermelden dat</u> water- al dan niet in combinatie met groen – een belangrijke rol speelt in het beperken van (stedelijke) hitte-eilandeffecten.

Overweging
De CIW gaat akkoord en voegt dit als voorbeeld toe in de tekst van de waterbeleidsnota.
Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> D2 aanpassen Kleinere landschapselementen (bomenrijen, groendaken en gevelgroen, wadi's, wegbermen, (open gelegde) waterlopen...) kunnen de effecten van klimaatverandering zoals hittestress en wateroverlast helpen milderen.
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : TyAcVZcM
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 260 Innovatie (p. 36): <u>Graag toevoegen dat ook</u> naar beheer en inrichting vernieuwing en innovatie moet gestimuleerd worden, met oog op het bereiken van win-win situaties per locatie (bv stad/buitengebied). In stedelijke context zijn randvoorwaarden anders dan in buitengebied en is een combinatie van verschillende functies nog meer van belang. Zo zullen wadi's bijvoorbeeld regenwater bufferen en zorgen dat riolen niet overbelast geraken, maar wanneer ze natuurinclusief worden ingericht zullen ze tegelijk ook zorgen voor meer biodiversiteit én het hitte- eiland-effect verminderen. Graag nog onderstrepen dat innovatie ook betekent dat al bij ontwerp van nieuwbouw en openbare ruimte rekening gehouden moet worden met combineren van dergelijke verschillende functies.
Overweging
De innovaties die in de waterbeleidsnota bedoeld worden hebben ook betrekking op beheer en inrichting. Een aanpassing wordt bijgevolg niet nodig geacht.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 123 [89] De raden wijzen erop dat ook voor de beschermde gebieden, maatregelen noodzakelijk kunnen zijn. In de aanwijzingsbesluiten voor de Speciale Beschermingszones¹¹², werden de doelstellingen en maatregelen in beeld gebracht, en werden de prioritaire maatregelen vastgelegd door de Vlaamse Regering. In de gebiedsanalyses¹¹³ zijn de maatregelen in meer detail in beeld gebracht. Deze maatregelen zijn basismaatregelen zoals bedoeld door de KRW, de financiering ervan dient dan ook voorzien te worden in het maatregelenprogramma. Deze maatregelen dienen verder geconcretiseerd te worden in (de bestaande gebiedsgerichte werking van) het IHD proces waarbij alle relevante stakeholders, departementen, agentschappen en andere overheidsorganen betrokken zijn. De uitvoering van deze maatregelen is de verantwoordelijkheid van de bevoegde instanties¹¹⁴. (112) goedgekeurd door de Vlaamse regering op 23/04/14 (113) https://www.inbo.be/nl/38gebiedsanalysesprogrammatischeaanpakstikstofpasgepubliceerdnb0718 (114) Niet alleen het Agentschap voor Natuur en Bos, maar ook waterbeheerders, rioolbeheerders, ...	
Overweging	
Krachtlijn 5, doelstelling 1 van de waterbeleidsnota geeft aan dat er via het waterbeleid zal worden bijgedragen aan de IHDn en dat de nodige maatregelen hiervoor via de stroomgebiedbeheerplannen uitvoering krijgen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 124 [88] Natuur: verplichtingen gaan breder dan desoortbeschermingsplannen De waterbeleidsnota kondigt aan dat de nodige inspanningen zullen geleverd worden voor de realisatie van de Europese instandhoudingsdoelstellingen voor de oppervlaktewatergebonden habitats en soorten en de grondwaterafhankelijke ecosystemen¹¹¹, maar specificeert vervolgens dat maatregelen zullen opgenomen worden "die in de soortenbeschermingsprogramma's worden geformuleerd". (111) Waterbeleidsnota, p33	
Overweging	
Het bijdragen vanuit het waterbeleid aan de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen gaat ruimer dan het via de stroomgebiedbeheerplannen uitvoering geven aan de maatregelen opgenomen in de soortbeschermingsprogramma's. Daarnaast is er in de stroomgebiedbeheerplannen ook een aparte maatregelengroep voor de beschermde gebieden voorzien. De tekst wordt aangepast.	

Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> D1 We zorgen dat de nodige maatregelen hiervoor, die onder meer in de soortbeschermingsprogramma's worden geformuleerd, in de huidige stroomgebiedbeheerplannen...
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 125 [87] De raden stellen vast dat de onderzoeks en innovatie inspanningen van de verschillende spelers in het waterbeleid zich vandaag grotendeels onafhankelijk van elkaar ontwikkelen, zoals bleek tijdens de opmaak van het actieplan droogte en overstromingen¹¹⁰. De raden vragen daarom een geïntegreerd onderzoeks en innovatieprogramma, met betrokkenheid van de actoren, waarin de activiteiten van minstens de overheden, en bij voorkeur ook de bredere onderzoekswereld, op elkaar worden afgestemd en gefocust op de strategische prioriteiten. (110) Zie ook de parallelle projectoproepen waterlandschap, proeftuinen ontharding en proeftuin droogte.	
Overweging	
De CIW neemt kennis van de vraag van de Raden om een geïntegreerd en afgestemd onderzoeks- en innovatieprogramma op te stellen ism actoren.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
De CIW neemt de vraag mee in beschouwing bij van het traject ombouw CIW 2.0.	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	

[86] **Innovatie** De waterbeleidsnota legt geen expliciete link naar het bestaande innovatiebeleid en de instrumenten ervan. Daardoor kan de tekst gelezen worden alsof een eigen innovatiebeleid wordt beoogd, los van het bestaande. De raden merken op dat het bestaande beleid inzake innovatie belangrijke impulsen kan bieden om waar mogelijk de druk uit het (landbouw)bedrijfsleven op het watersysteem, zowel kwantitatief als kwalitatief, naar beneden te krijgen. De raden menen dat deze versterkt kunnen worden en vragen om, analoog aan de ambities inzake de beleidsdomeinen ruimtelijke ordening en landbouw, ook hier te streven naar een betere integratie van de doelstellingen van het

Overweging
De CIW is van mening dat het afstemmen met innovatiebeleid een evidentie is en vindt het bijgevolg geen meerwaarde om dit aan de tekst toe te voegen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Het versterken van de afstemming met het Vlaamse innovatiebeleid maakt deel uit van het onderzoeks- en stimuleringsproces inzake innovatie ikv waterbeleid.

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 127	
[85]	
Stem af met beleid transport en mobiliteit, innovatie, economie en klimaat	De raden steunen expliciet de doelstelling om de afstemming met het aanpalend beleid te verbeteren. Ze menen echter dat, naast de genoemde beleidsvelden (landbouw, ruimte, natuur, bodem & erosie) ook afstemming moet gezocht worden met de beleidsvelden mobiliteit, economie en innovatie (zie verder). De raden vroegen eerder om LULUCF overwegingen mee te nemen bij de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen ¹⁰⁸ . De raden zien immers potentiële winwins tussen het klimaatmitigatiebeleid en het waterbeleid, ook buiten de overstromingsgebieden ¹⁰⁹ .
(108) Advies 2018024 over het Vlaams klimaatbeleidsplan en energiebeleidsplan 20212030 (Minaraad, SERV en SALV), p 49	
Overweging	
Doelstelling 1 van krachtlijn 5 vermeldt ‘in het bijzonder’... . Dit sluit de afstemming met andere beleidsdomeinen dus niet uit. Bijgevolg wordt het niet nodig geacht om de tekst van de waterbeleidsnota aan te passen. Een beoordeling/heroverweging van de maatregelen van het Vlaams Klimaatbeleidsplan is in het kader van het plan-MER voor de stroomgebiedbeheerplannen (SGBP) 2022-2027 niet aan de orde. Wel kunnen we nagaan in welke mate de maatregelen van de SGBP de maatregelen van het klimaatbeleidsplan zouden hypothekeren. Klimaatverandering an sich zal in ieder geval meegenomen worden als autonome evolutie. Dit is ook zo opgenomen in de richtlijnen. M.b.t. de LULUCF-richtlijn vermelden de richtlijnen voor de discipline klimaat ‘Verandering in landgebruik kan zorgen voor een significante uitstoot van CO2. Bij de analyse zal hiermee rekening worden gehouden.’	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 168 [90] Landbouw: mogelijkheden in het GLB De raden zullen zich later uitspreken over de mogelijke bijdrage van het GLB in het waterbeleid.	
Overweging	
De CIW neemt hiervan kennis.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 169 [91] Versterk de integratie van waterbeleid en ruimtelijke ordening De raden onderstrepen het belang van een betere ruimtelijke ordening voor het waterbeleid. Het doorzetten van de huidige ruimtelijke ontwikkeling, zou, alleen al voor het rioleringsbeleid, een meerkost van 3.4 miljard euro veroorzaken tegen 2040. Die kost is vooral een gevolg van de nodige maatregelen om de negatieve effecten van de verharding op te vangen¹¹⁵. Ontwerpen met minder verharding en geïntegreerde bronmaatregelen zorgen voor maatschappelijke, ecologische én economische voordelen, die belangrijk zijn om de negatieve gevolgen van de klimaatverandering op te vangen. Een hoger ruimtelijk rendement, en een betere bescherming van de open ruimte, dragen ook bij aan het behoud van belangrijke ecosysteemdiensten. (115) Wolfs, V., Ntegeka, V., Willems, P., Francken, W., 2018. Impact van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen op rioleringen. Studie uitgevoerd door Sumaqua in opdracht van VLARIO. p. 86	
Overweging	
De CIW sluit zich aan bij het standpunt van de Raden over het belang van een betere ruimtelijke ordening voor het waterbeleid. In de waterbeleidsnota werd hiervoor bij krachtlijn 5 een aparte doelstelling opgenomen die ingaat op het belang van water als sturend fysisch element.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 170 [92] Deze effecten zorgen voor een aanzienlijke maatschappelijke kost van de verdere ruimte inname en verharding in Vlaanderen. De raden dringen dus aan op een zo spoedig mogelijke realisatie van de doelstellingen van de strategische visie van het BRV.	
Overweging	
De CIW neemt kennis van het standpunt van de Raden. De realisatie van de doelstellingen van het BRV maakt op zich geen deel uit van het openbaar onderzoek over de waterbeleidsnota.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 171 [93] De waterbeleidsnota schuift een prominentere rol voor water naar voor als “sturend element dat (grotere) gebiedsgerichte (ruimte) processen mee bepaalt”. De raden onderschrijven het belang van watersystemen als een fysisch structurerend element (zoals aangegeven in de strategische visie van het BRV), maar menen dat er in de ruimtelijke processen ook steeds een afstemming en afweging zal moeten zijn met andere doelstellingen en belangen.	
Overweging	
De CIW volgt de opmerking dat in de ruimtelijke processen ook steeds een afstemming en afweging zal moeten zijn met andere doelstellingen en belangen. Het zoeken naar afstemming en afweging met alle doelstellingen en belangen maakt inherent deel uit van de gebiedsgerichte werking. De waterbeleidsnota beschrijft het belang van de gebiedsgerichte werking o.a. bij krachtlijn 5 doelstelling. 3	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 172 [94] Gebiedsgerichtwerken Doorheen de waterbeleidsnota wordt er op verschillende plaatsen aangekondigd dat er meer / beter gebiedsgericht zal worden gewerkt. De raden onderschrijven de nood aan een geïntegreerde aanpak, maatwerk en overleg in het integraal waterbeleid en steunen de sterkere focus in deze waterbeleidsnota op meer en beter gebiedsgericht werken. Ze stellen echter vast dat de uitwerking hiervan niet steeds samenhangend en consistent is. Voor de raden zijn, naast de aanbevelingen in verband met participatiemanagement (zie [1] e.v.), de hierna beschreven aandachtspunten bij het versterken van de gebiedsgerichte werking, essentieel:	
Overweging	
De CIW neemt hiervan kennis.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 173 [95] Betrokkenheid van de actoren. Betrokkenheid van eigenaars en gebruikers is cruciaal voor het welslagen van gebiedsgerichte projecten. De bekkenraden (kunnen) terzake maar beperkt functioneren, er moet dus ingezet worden op adhoc, projectgebonden overleg. De raden vragen om te garanderen dat de juiste actoren betrokken worden bij de gebiedsgerichteprojecten.	
Overweging	
Gebiedsgerichte werking is maatwerk, waar nodig wordt ad hoc projectgebonden overleg georganiseerd. Wie rond de tafel wordt gebracht hangt af van de lokale situatie en wordt per project bekeken.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 174 [96] Neutraliteit. De raden achten de neutraliteit van het bekkensecretariaat cruciaal voor een goede werking van het waterbeleid. De bekkencoördinator vormt, samen met de gouverneur (voorzitter van het bekkenbestuur) de belangrijkste procesvoerders voor het gebiedsgericht integraal waterbeleid. De neutraliteit ervan is dan ook essentieel voor het vertrouwen in die processen (zie § [1] ev.). De raden herinneren aan hun aanbevelingen hierover¹¹⁶. Daar waar niet het bekkensecretariaat de procesvoerder is, gelden dezelfde aandachtspunten. (116) De raden vroegen om de aansturing van het bekkensecretariaat te laten gebeuren door het bekkenbestuur, gecoördineerd door de gouverneur en niet rechtstreeks door een specifieke waterbeheerder. Ze vroegen om de evaluatie van de bekkencoördinator te laten gebeuren	
Overweging	
De CIW neemt kennis van de herinnering van de Raden mbt hun aanbevelingen over de neutraliteit van de bekkensecretariaten (aansturing/evaluatie). De CIW verwijst naar de antwoorden gegeven bij die vroegere aanbevelingen van de raden, met name dat het bekkenbestuur tot taak heeft het bekkensecretariaat te organiseren en aan te sturen en dat een formuele evaluatie van de bekkencoördinator door het bekkenbestuur niet mogelijk is gelet op het Vlaams Personeelsstatuut dat niet toelaat dat een personeelslid geëvalueerd wordt door personen die geen deel uitmaken van de eigen organisatie, maw de beleidsdomeinen MOW en VMM.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 175 [97] Efficiëntie door integratie. Eerder in dit advies vroegen de raden om de maatregelen rond drinkwater, NATURA 2000, en lokale participatietrajecten rond overstromingen in geïntegreerde, gebiedsgerichte processen op te nemen, waarin ook anderedoelstellingen aan bod komen. Ze herhalen de vraag om daarbij naar winwins te zoeken¹¹⁷, niet alleen tussen structuurherstel en de strijd tegen overstromingen, maar ook tussen systeemherstel (meer buffering en infiltratie) en het tegengaan van de effecten van waterschaarste en droogte. De raden vragen dus niet dat al deze processen geïntegreerd worden in de stroom en bekkengebiedswerking. Een goede betrokkenheid van de stakeholders met een degelijk participatie management is cruciaal voor het boeken van vooruitgang in deze domeinen. (117) Advies 2014 041, §28	
Overweging	
Gebiedsgerichte werking is maatwerk. Afhankelijk van de situatie, de specifieke kansen en de nodige maatregelen wordt maximaal gezocht naar win-wins. Ook de afstemming met andere processen maakt hiervan deel uit. Hierbij worden niet enkel de mogelijkheden van structuurherstel en bescherming tegen overstromingen bekeken, ook andere aspecten worden mee in beschouwing genomen.	

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 176 [98] Efficiëntie door coördinatie. De veelheid aan lopende en aangekondigde gebiedsgerichte processen (niet alleen binnen het waterbeleid), gaat soms ten koste van de transparantie en de efficiëntie. De raden vragen om het bekkenbestuur verantwoordelijk te maken voor de coördinatie van de processen inzake oppervlaktewater. De afstemming met grotere gebiedsgerichte projecten met een belangrijke component inzake integraal waterbeleid (bv. strategische projecten) kan verzekerd worden door de bekkencoördinator een plaats te geven in de stuurgroep.	
Overweging	
De CIW volgt de opmerking dat er moet worden toegezien op de transparantie en efficiëntie bij gebiedsgerichte processen. Wie het best geplaatst is om de coördinerende rol op te nemen bij processen inzake water, hangt af van de situatie en het project. Zoals nu ook al het geval is bij de integrale projecten, kunnen de bekkenbesturen hierbij inderdaad ook optreden als coördinator. CIW is van mening dat er bij gebiedsgerichte (strategische) projecten met een belangrijke component inzake water er moet worden op toegezien dat er een gepaste vertegenwoordiging is voor het aspect water(beleid).	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Aan het dept Omgeving wordt gevraagd om bij de strategische processen toe te zien op een gepaste vertegenwoordiging voor het aspect waterbeleid.	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 177 [99] Slagkracht: mensen en middelen. De raden herhalen hun vraag naar garanties voor de volwaardige invulling van het bekkensecretariaat, d.m.v. de ter beschikking stelling (detachering) van een voltijdse bekkencoördinator en van een voltijdse planningsverantwoordelijke voor elk bekken. Inzake de financiering van het gebiedsgericht beleid verwijzen de raden naar § Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.ev	

Overweging
De betrokken CIW leden hebben begrip voor de vraag om de bekkensecretariaten volwaardig te bemannen en bekijken de mogelijkheden om een voltijdse bekkencoördinator en planningsverantwoordelijke voor ieder bekken te voorzien. financiering gebiedsgericht beleid: zie antwoorden bij deelopmerkingen 197 tem 200
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
Id: 178	
[100] Verbetering interne werking waterbeleid	
Zonder afbreuk te doen aan het belang van een betere beleidsintegratie in andere beleidsdomeinen en van de mogelijkheden tot een beter gebiedsgericht beleid, menen de raden dat er ook nood is aan een verbetering van de (samen)werking binnen het waterbeleid.	
Overweging	
Een goede samenwerking vormt één van de pijlers van het integraal waterbeleid en van de CIW. De CIW werking stelt dan ook alles in het werk om ervoor te zorgen dat ook binnen het waterbeleid de samenwerking optimaal verloopt tussen de verschillende partners.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 179 [101] De raden herinneren aan hun aanbevelingen aangaande de versterking van de internationale en interregionale integratie in het waterbeleid¹¹⁸, en wijzen op de aanbevelingen van de EC terzake¹¹⁹. Concreet vragen ze een sterkere coördinatie over waterkwantiteit (overstromingen én droogte, grondwater én oppervlaktewater), een harmonisatie van de beoordeling van de status van waterlichamen (binnen België en tussen de lidstaten), een betere afstemming van de maatregelenprogramma's en een afstemming met het federale productbeleid. (118) Advies 2013 28 over de tweede waterbeleidsnota, §33 (119) Zowel de aanbevelingen over de KRW in SWD(2019) 37, als die aangaan de Overstromingsrichtlijn, in SDW(2019) 62.	
Overweging	
Op verschillende niveaus vindt er overleg plaats over diverse thema's: binnen de riviercommissies (IMC en ISC), op bilateraal niveau, op intra-belgisch niveau (CCIM SG Water en Life IP Belini), op lokaal niveau in de GOWs (Grensoverschrijdend Overleg Water), etc. Het klopt dat er nood is aan blijvende uitwisseling en coördinatie over de (gewest)grenzen heen en dat deze nood onvoldoende tot uiting komt in de ontwerpwaterbeleidsnota.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> Bij krachtlijn 5 wordt een doelstelling mbt grensoverschrijdende samenwerking toegevoegd	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 180 [102] De raden steunen en appreciëren de gedane en aangekondigde inspanningen om de betrokkenheid bij het beleid te verhogen. Ze zijn het echter niet eens met de stelling dat het participatietraject voor deze waterbeleidsnota "volwaardig" was en verwijzen daarvoor naar hun opmerkingen in § [1] e.v. De raden vragen ook snel duidelijkheid over en een operationalisering van het voornemen om de betrokkenheid bij de werking van de CIW structureel te verbeteren.	
Overweging	

De CIW gaat akkoord met de opmerking dat een 'volwaardig' participatietraject nog verder gaat dan het gevoerde traject bij de derde waterbeleidsnota. De tekst wordt aangepast.

Het traject van de ombouw naar een CIW 2.0 dat momenteel loopt heeft tot doel om een vernieuwde CIW werking operationeel te hebben in de loop van 2020.

Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 4 - aanpassing Bij de uitzetting van de krijtlijnen voor het integraal waterbeleid evolueerde de betrokkenheid van stakeholders van een eerder minimale (wettelijke) invulling (eerste waterbeleidsnota) naar een volwaardige uitgebreidere participatie (participatietraject derde waterbeleidsnota, overlegplatform financiering waterbeleid). Ook inrichtingsprojecten voor water en andere wateracties krijgen steeds vaker vorm in overleg met de stakeholders.
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	xzKFKuv1
Ingediende reacties	
Id: 330	
Een gebiedsgerichte aanpak via speerpunt- en aandachtsgebieden voor oppervlaktewater is een goed uitgangspunt. Echter, door de huidige afspraken hieromtrent komen deelbekkens zonder Vlaams Oppervlaktewaterlichaam niet in aanmerking als speerpunt- of aandachtsgebied, maar waar mogelijk wel naar een goede toestand kan gewerkt worden; Of het KRW-lichaam ligt in Nederland. Er is een betere afstemming hieromtrent nodig.	
Overweging	
De aanduiding van de speerpuntgebieden/aandachtsgebieden gebeurt op niveau van de afstroomgebieden van oppervlaktewaterlichamen, niet op niveau van deelbekkens zoals ingedeeld volgens het Organisatiebesluit bij het decreet Integraal Waterbeleid. Voor de volgende stroomgebiedbeheerplannen wordt de gebiedsgerichte prioritering geactualiseerd. De bijsturing omvat een nieuwe indeling van prioritaire gebieden in 6 klassen waarbij ook waardevolle lokale waterlichamen (L1) worden meegenomen. Afstemming wordt verzekerd via de gebiedsgerichte werking op bekkeniveau, ook voor grensoverschrijdende waterlopen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	xzKFKuv1
Ingediende reacties	
Id: 331	
De zin 'we beschouwen water als sturend voor bv het inplanten van bedrijven maar ook voor het watergebruik van de landbouw' verdient verduidelijking.	

Overweging
Het is van belang om steeds af te toetsen of een project/plan afgestemd is op de mogelijkheden en draagkracht van het watersysteem, dit zowel in het belang van het project/plan (vb voldoende water van specifieke kwaliteit ivf kunnen uitvoeren activiteiten of vermijden van wateroverlastproblemen) als in het belang van het watersysteem (bv. voorkomen van waterschaarste).
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : xzKFKuv1
Ingediende reacties
<u>Id: 332</u> De titel 'een prominente rol voor water als sturend element dat (grotere) gebiedsgerichte processen mee bepaalt' dient verduidelijkt te worden. De woorden 'sturend' en 'mee bepaalt' zijn van een andere orde. Waar 'sturend' verwijst naar de belangrijkste leidende rol, is 'mee bepaalt' slechts één van de actoren aan tafel. Ook het woord 'grotere' tussen haakjes laat veel ruimte voor interpretatie.
Overweging
De CIW gaat ermee akkoord dat de woorden 'sturend' en 'structurerend' van een andere orde zijn en dat 'grotere' veel ruimte voor interpretatie laat. De tekst wordt aangepast.
Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> D2 (titel) EEN PROMINENTE ROL VOOR WATER ALS STUREND STRUCTUREREND ELEMENT DAT (GROTERE) GEBIEDSGERICHTE PROCESSEN MEE BEPAALT
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	xzKFKuv1
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 334 Het opnemen van watermaatregelen in de agromilieuklimaatmaatregelen van het gemeenschappelijk landbouwbeleid is een goede zaak. Hierbij is het echter noodzakelijk om er voor te zorgen dat deze vrijwillige maatregelen voldoende aantrekkelijk zijn voor de potentieel uitvoerende landbouwers en dat de uitvoering van deze maatregelen voldoende gestimuleerd wordt.	
Overweging	
De CIW sluit zich aan bij het standpunt dat 'vrijwillige' agromilieuklimaatmaatregelen zoals 'water' maatregelen voldoende aantrekkelijk moeten zijn voor de landbouwers.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	

Code van de indiener :	xzKFKuv1
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 335 De provincie merkt bij doelstelling 1 ‘afstemming tussen het waterbeleid en het aangrenzend beleid verbeteren’ een verschillende manier van benadering op van de natuur- en landbouwsector.. (P33): “Vanuit het waterbeleid zullen we aansturen op het versnellen van de transitie naar een nog duurzamer landbouw- en voedingssysteem” terwijl voor natuurbeleid wordt gesteld (P 33): “Waar de doelstellingen van water- en natuurbeleid niet samen sporen, zorgen we voor de nodige afstemming.” Wanneer men een gedragen integraal waterbeleid wenst te ontwikkelen, dient men een “afstemming” te voorzien met alle actoren.	
Overweging	
Het aansturen op een versnelde transitie naar een nog duurzamer landbouw- en voedingssysteem zien we ook als een vorm van afstemming. Bovendien wordt er op het terrein bij projecten en gebiedsgerichte werking steeds gezocht naar maximale afstemming met alle actoren in het gebied. De afstemming tussen waterbeheerders en ANB is een specifieke situatie waarvoor beoordelingskaders zullen worden uitgewerkt.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	xzKFKuv1
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 368 Met betrekking tot handhaving kunnen binnen de Vlaamse en andere overheden hun bevoegdheden ook bundelen in dezelfde gebieden nl. speerpuntgebieden en aandachtsgebieden. Op pagina 35 wordt voorgesteld om de investeringsagenda's van de Vlaamse overheidsinstanties te bundelen. Dit kan ook voor de handhavingsagenda's	
Overweging	
Een afstemming van handhavingsprioriteiten kan zeker tot win-wins leiden. In het kader van de CIW-werking wordt dan ook overleg gevoerd met de handhavende instanties over afstemming van handhavingsprioriteiten. Zoals verder in de waterbeleidsnota aangegeven, vormt de gebiedsgerichte prioritering ifv de stroomgebiedbeheerplannen, met de selectie van speerpunt- en aandachtsgebieden, de leidraad voor het prioriteren van maatregelen en hebben we de intentie om ook het handhavingsbeleid hierop maximaal af te stemmen.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 3 - toevoegen We streven daarbij maximaal naar projecten die aan meerdere doelstellingen tegelijk tegemoet komen en bieden zo garanties voor een optimale inzet van middelen. Daarom stemmen we de investeringsagenda's en handhavingsagenda's van de verschillende Vlaamse instanties op elkaar af.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	BHCFwf9P
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 17 Het bekkenbestuur sluit zich aan bij het principe van de gefaseerde en gebiedsgerichte aanpak via speerpuntgebieden en aandachtsgebieden. Stilaan begint de focus van de verschillende partners ook effectief naar deze gebieden, waar het potentieel voor het halen van de goede toestand het grootst is, te verschuiven. Het verder prioritair inzetten op deze gebieden en de focus hierop nog versterken is dan ook noodzakelijk voor het realiseren van de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water. In die speerpunt- en aandachtsgebieden liggen de laatste loodjes dikwijls op het lokale vlak, zowel wat riolering als structuurherstel betreft. Een verschuiving of toename van middelen voor kleinere maar belangrijke rioleringsprojecten naar deze gebieden is wenselijk. Eveneens zou een betoelaging / co subsidiëring van ecologische herstelprojecten op kleine waterlopen in speerpunt- en aandachtsgebied positief kunnen werken. De bestaande investeringssubsidie, maar dan enkel toegespitst op structuurherstelprojecten, voor polders en wateringen zou kunnen worden uitgebreid. Ook binnen projecten als 'waterlandschap' zouden extra middelen voor structuurherstel een goede optie zijn. Een andere mogelijkheid is om gemeenten, al dan niet samen met regionale landschappen, in de mogelijkheid tot ecologische beek- en valleierstelprojecten te ondersteunen. Tegelijkertijd is het ook belangrijk om ook prioriteit te geven aan die acties en maatregelen, die meerdere doelstellingen tegelijk verwezenlijken, zowel binnen de focus van deze waterbeleidsnota (wateroverlast, verdroging, waterkwaliteit, ...) als in de omliggende beleidsdomeinen (natuurbehoud, zachte recreatie, ...). Dit	

Overweging
De CIW erkent het belang van en apprecieert de lopende inspanningen om een erg gedetailleerde oplijsting te maken van de noodzakelijke ingrepen om de goede toestand te realiseren in de waterlichamen, in de eerste plaats in de speerpunt- en aandachtsgebieden. Daarbij is het noodzakelijk dat ook voor riolering en structuurherstel een zo grondig mogelijke inschatting gebeurt. Vlaanderen ondersteunt de gemeenten en provincies voor hun brede waaier aan beleidsverantwoordelijkheden via het gemeente- en provinciefonds en geeft specifieke steun voor rioleringsinvesteringen via subsidies en het lokaal pact en aan de polders en wateringen voor investeringen. Een aanpassing van dit ondersteuningsschema is op dit moment niet voorzien. De CIW acht het wenselijk om na te denken over en desgevallend te experimenteren met nieuwe vormen van financiering, waarbij ook vernieuwende arrangementen van co-financiering tot de mogelijkheden behoort. Bij de keuze van het financieren van acties moet wel steeds een evenwicht gevonden worden in de toepassing van het vervuiler-betaalt-beginsel, de draagkracht van de veroorzaker en de toebedeelde beleidsverantwoordelijkheden. Water-Land-Schap is een nieuwe vorm van een landinrichtingsproject en deze experimentele aanpak zal ook op het vlak van financiering ten gepaste tijde geëvalueerd worden, maar het project zit nu nog in de ontwikkelingsfase. De CIW erkent het belang van een zo ruim mogelijke effectinschatting van acties en maatregelen. Bij de opmaak van het maatregelenprogramma gebeurt een dergelijke brede effectinschatting zo goed mogelijk (in de mate dat er gepaste informatie over de mogelijke waaier aan effecten ter beschikking is). Die verrijkt de kosteneffectiviteitsanalyse van acties en maatregelen en de kosten-batenanalyse van het maatregelenprogramma.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 395 Voor de meer stedelijke gebieden vragen we dat alle barrières worden opgeheven die maken dat financiële middelen voor rioleringen (rio-subsidies, geld uit de waterfactuur, lokaal pact) niet kunnen worden besteed aan blauwgroene infrastructuur voor regenwaterbeheer. Daarnaast pleiten we voor een tool die beheerders van rioolwerken en ruimtelijke planners toelaat om investeringen in grijze infrastructuur af te wegen tegen groene infrastructuur. Het is belangrijk dat deze tool alle ecosysteemdiensten waardeert en mee opneemt in het beslissingskader. Dus niet alleen focus op monetaire voordelen. Co-benefits moeten mee in bad en ook zo gewaardeerd worden. De ontwerp waterbeleidsnota zou het kader en de financiële middelen van zo een fonds moeten opnemen.	

Overweging
De CIW wenst niet in te gaan op de vraag om de inkomsten van de saneringsbijdrage, die via de waterfactuur bij de abonnees opgehaald zijn, voor andere aspecten dan de saneringsinfrastructuur te laten gebruiken. Er is op heden al een expliciete en terechte vraag naar transparantie of die middelen wel volledig en accuraat gebruikt worden. De CIW erkent dat het nuttig is om nog duidelijker in beeld te brengen welke inrichtingskeuzes besturen en rioolbeheerders kunnen maken om op een optimale wijze afvalwater te zuiveren, hemelwater te laten infiltreren en wateroverlast te vermijden in een groen-blauw dooraderde stedelijke omgeving, zowel in steden, bebouwde kernen als in het buitengebied. Vlaanderen ondersteunt de gemeenten en provincies voor hun brede waaier aan beleidsverantwoordelijkheden via het gemeente- en provinciefonds en geeft specifieke steun voor rioleringsinvesteringen via subsidies en het lokaal pact en aan de polders en wateringen voor investeringen. Een aanpassing van dit ondersteuningsschema is op dit moment niet voorzien. De CIW acht het wenselijk om na te denken over en desgevallend te experimenteren met nieuwe vormen van financiering, waarbij ook vernieuwende arrangementen van co-financiering tot de mogelijkheden behoort. Bij de keuze van het financieren van acties moet wel steeds een evenwicht gevonden worden in de toepassing van het vervuiler-betaalt-beginsel, de draagkracht van de veroorzaker en de toebedeelde beleidsverantwoordelijkheden.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 464	
10. Captatieregeling en -vergoeding onbevaarbare waterlopen Een goed beleid, vertrekt van een goede inventarisatie van de waterbehoefte van de verschillende ‘sectoren’ en van het systeem. Het project Waterbalans Kustpolders bijvoorbeeld, dat in West-Vlaanderen werd uitgerold, beoogde deze afgewogen benadering. Jammer genoeg werd ook hier in eerste instantie een strikt economische benadering gekozen, waarbij de primaire (droogteschade ecosysteem) als secundaire (minder broedsels of voedsel bij lage waterstand) behoefte aan een bepaalde waterstand voor natuur, niet grondig werd benaderd. Waterbehoefte voor natuur werd meegenomen onder ‘grasland’. Dit benadrukt nogmaals laatstelijnsinvulling die natuur krijgt. Dit voorbeeld geeft aan dat Vlaanderen dringend nood heeft aan een correcte inschatting van de behoefte aan water van de verschillende ecosystemen die van water afhankelijk zijn, zowel in primaire als secundaire orde. Bij droogte moeten in de overlegcommissies droogte ook de sector natuur meegenomen worden. De adviezen die door deze commissies worden gegeven, dienen als richtlijn voor de polderbesturen en andere waterbeheerders ikv captatie. Dat ook natuur aan tafel moet zitten, lijkt een evidentie, maar is dit niet. In West- Vlaanderen, bijvoorbeeld, is dit niet het geval. De gouverneur installeerde er een overleg met vertegenwoordiging van het provinciebestuur, de waterbeheerders, de landbouworganisaties en INAGRO. Later werden ook de drinkwaterproducenten en de watercoördinator van het Departement Landbouw & Visserij aan dit overleg toegevoegd. Natuur werd hierin niet vertegenwoordigd. Binnen het afschakelen van gebruikers dienen ook de primaire en secundaire gevolgen voor natuur en bodem worden meegenomen. Veenbodems kunnen onherstelbare schade oplopen door verdroging, net als waterafhankelijke natuur.	
Wat de zelfvoorzieningen inzake waterproductie betreft, stelt de waterbeleidsnota dat ze voor de onbevaarbare waterlopen een gelijkaardige captatievergoeding als voor de bevaarbare waterlopen uitbouwen. De retributie op watercaptaties moet worden gebruikt om kosten te compenseren die de waterloopbeheerders maken om een goede waterhuishouding te garanderen. De natuur- en milieubeweging wilt haar uitdrukkelijke steun voor deze maatregelen opwerpen en hoop dat hier snel en daadkrachtig werk van wordt gemaakt.	

Overweging
De CIW erkent het belang om het gebruik van en de behoefte aan water zo ruim en gedetailleerd mogelijk in kaart te brengen. Er zijn de afgelopen jaren stappen op dit vlak gezet, maar verder inspanningen zijn nodig. Die zijn ook voorzien in het actieplan droogte en wateroverlast, dat loopt van 2019 tot 2021. In het derde stroomgebiedbeheerplan en bijhorende maatregelenprogramma is een volwaardige benadering van het maximaal vrijwaren van Vlaanderen tegen waterschaarste en droogte voorzien, zoals ook toegelicht in krachtlijn 4 van deze waterbeleidsnota. Het huidige decretale kader voorziet niet in een captatievergoeding voor onbevaarbare waterlopen. Wel is voorzien in nadere regels op het vlak van capteren van oppervlaktewater uit onbevaarbare waterlopen. Gelet op het toegenomen risico op meer frequente droogte, is het wenselijk dat de waterbeheerders een zicht krijgen op wie water onttrekt uit de door hen beheerde onbevaarbare waterlopen. Vanuit artikel 9 van de kaderrichtlijn Water beschouwd, is het aangewezen om een redelijke bijdrage aan te rekenen voor de waterdiensten rekening houdend met de bijhorende milieu- en hulpbronkosten, dus ook voor de winning van eigen water uit (bij perioden schaars) oppervlaktewater. De in de opmerking meegegeven cruciale voorwaarden voor de onderbouwing van een dergelijke heffing worden overgemaakt aan de bevoegde waterbeheerders.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	CRSDACBz
Ingediende reacties	
Id: 465	
Principe vervuiler betaalt	
Niet alleen natuurgebieden hebben last van overstorten en een teveel aan nutriënten in het oppervlaktewater (voor het laatste ook grondwater). Daarnaast speelt ook de historische vervuiling van vele beken (cfr. media-aandacht voor de Harelbeek - Wulfsdambeek) een grote rol in de ecologie van de beken -nog meer bij droogte-. Maar ook de secundaire effecten van de vervuiling hebben een grote maatschappelijke invloed. Zo zorgt het teveel aan nutriënten in de beken, samen met de warmere dagen en lagere stroomsnelheid/ waterhoeveelheid, voor blauwalgen, die op hun beurt alle leven uit het water vernietigen. Het is duidelijk dat de evoluties hier niet gunstig in zijn. Het is dan ook vreemd dat het vervuiler betaalt-principe niet wordt doorgetrokken naar alle sectoren. Het is nog steeds de natuursector die de prijs van de vermessing betaalt, via het werk van vrijwilligers die ruigtes opruimen en gronden plaggen. Water dat bij overstroming door natuurgebieden wordt ontvangen, is nog steeds vermest en zorgt voor schade, die door de natuursector moet ondervangen worden. Het dient dan ook geen betoog dat natuurgebieden in de focusgebieden (gebiedstype 2 en 3) recht hebben op een schadevergoeding die uit de pot van de landbouw komt. Daarnaast is er ook de stijgende kost voor de waterzuivering. Voorbeeld is de toenemende groentenindustrie in de Westhoek. Hierdoor moet er steeds meer worden geïnvesteerd in de waterzuivering, teneinde de vervuiling door bijvoorbeeld slakkenkorrels uit te zuiveren. Dit, bovenop de reeds hoge kost door vermessing en gebruik van pesticiden, zorgt er mee voor dat de waterfactuur van alle burgers stijgt. Er dient een vereffend systeem te komen, waarbij ook de groenteverwerkers de stijgende kosten helpen ondervangen. Verwerkers zijn de schakel tussen producent en consument. Het grote deel van de groenten is voor de export, maar het is de lokale bevolking en natuur die er de werkelijke prijs voor betaalt. Deze redenering moet eveneens worden doorgetrokken naar de plasticsoep. Gezien er nog steeds geen regeling is voor statiegeld en de Europese maatregelen zeer fragmentair zijn, zullen natuurgebieden blijvend te maken hebben met ballonnen, micro-beads, landbouwplastics, flesjes en blikjes. Binnen de watervisie wordt hier te weinig antwoord op gegeven.	
Overweging	

De waterbeleidsnota gaat in op de diverse door de indiener aangehaalde aspecten (diffuse verontreiniging, droogte, kwaliteitsaspecten bij wateroverlast, vervuiler-betaalt-beginsel, microplastics, ...). Voor elk van deze aspecten pleit de nota voor een stapsgewijs ambitieuzere aanpak. Op het pleidooi dat natuurgebieden bij overstroming door nutriëntenrijk water recht hebben op een schadevergoeding kan niet ingegaan worden.

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : jVkJrKz
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 473 Uitbouw van een gelijkaardige captatievergoeding zowel voor onbevaarbare als bevaarbare waterlopen : lijkt me logisch De vervuiler doen betalen lijkt me ook logisch (maar dan zou men diverse tarieven moeten handteren volgens de aard, de soort en de hoeveelheid van de veroorzaakte vervuiling wat m.i. niet steeds gemakkelijk zal zijn.
Overweging
Het huidige decretale kader voorziet niet in een captatievergoeding voor onbevaarbare waterlopen. Wel is voorzien in nadere regels op het vlak van capteren van oppervlaktewater uit onbevaarbare waterlopen. Gelet op het toegenomen risico op meer frequente droogte, is het wenselijk dat de waterbeheerders een zicht krijgen op wie water onttrekt uit de door hen beheerde onbevaarbare waterlopen. Vanuit artikel 9 van de kaderrichtlijn Water beschouwd, is het aangewezen om een redelijke bijdrage aan te rekenen voor de waterdiensten rekening houdend met de bijhorende milieu- en hulpbronkosten, dus ook voor de winning van eigen water uit (bij perioden schaars) oppervlaktewater.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : jVkJrKz
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 476 Er dient ook rekening gehouden te worden met de impact van de immigratie
Overweging
De alinea 'de betaalbaarheid van de maatregelen evalueren' geeft al aan dat met bevolkingsgroei en verstedelijking rekening gehouden moet worden. Voor de uitbouw en de optimalisatie van de drinkwater-, riolerings- en zuiveringsinfrastructuur wordt op heden al ingeschat of de dimensionering volstaat voor verwachte toename/afname van het aantal gebruikers. In de daarvoor gehanteerde prognoses over bevolkingsgroei is rekening gehouden met immigratie.
Voorstel tot aanpassing
Nvt

Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	jVkJrKz
Ingediende reacties	
<u>Id</u> : 478	
Positief is dat men overal de rioolbeheerders wil responsabiliseren om het rioleringsnetwerk verantwoord te onderhouden, te optimaliseren en uit te breiden	
Overweging	
Deze appreciatie behoeft geen specifieke overweging van de CIW.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	jVkJrKz
Ingediende reacties	
<u>Id</u> : 479	
De redelijkheid van maatregelen dient steeds onderzocht en gewaarborgd	
Overweging	
De CIW bereidt de inschatting van de redelijkheid van het maatregelenprogramma voor, zoals ook vereist door de EU richtlijn en het decreet.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id</u>: 243 In de waterbeleidsnota wordt voorgesteld om een captatievergoeding voor onbevaarbare waterlopen uit te bouwen. Boerenbond is tegen de invoering ervan en stelt zich de vraag of deze wederom heffinggestuurde aanpak dé aanpak is om het waterbeheer in de onbevaarbare waterlopen te regelen.	

Overweging
Het huidige decretale kader voorziet niet in een captatievergoeding voor onbevaarbare waterlopen. Wel is voorzien in nadere regels op het vlak van capteren van oppervlaktewater uit onbevaarbare waterlopen. Gelet op het toegenomen risico op meer frequente droogte, is het wenselijk dat de waterbeheerders een zicht krijgen op wie water onttrekt uit de door hen beheerde onbevaarbare waterlopen. Vanuit artikel 9 van de kaderrichtlijn Water beschouwd, is het aangewezen om een redelijke bijdrage aan te rekenen voor de waterdiensten rekening houdend met de bijhorende milieu- en hulpbronkosten, dus ook voor de winning van eigen water uit (bij perioden schaars) oppervlaktewater.
Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 6 - Evolueren naar een sluitende financiering van het waterbeleid en -beheer <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 3 - de tekst over captatie wordt bijgestuurd. Wat de zelfvoorzieningen inzake waterproductie betreft, willen we voor de onbevaarbare waterlopen een gelijkaardige captatievergoeding als voor de bevaarbare waterlopen uitbouwen. De retributie op watercaptaties moet worden gebruikt om kosten te compenseren die de waterloopbeheerders maken om een goede waterhuishouding te garanderen. Wat de zelfvoorzieningen inzake waterproductie betreft, willen we voor de onbevaarbare waterlopen een gedegen zicht krijgen op de omvang van de captatiehoeveelheden en op termijn de wenselijkheid onderzoeken om een regulerend financieringsinstrument uit te bouwen met stimulans voor spaarzaam watergebruik waarbij voor afstemming op de onttrekkingen uit grondwater en de bevaarbare waterlopen gezorgd wordt.
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	LvimxxVp
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 61	
De Bekkenraad van het Demerbekken vestigt de aandacht op het feit dat bij de realisatie van de doelstellingen in de speerpunt- en aandachtsgebieden, de rol van de gemeenten niet mag onderschat worden. Aan het beleid wordt gevraagd om, zowel op het vlak van riolering als voor structuurherstel ervoor te zorgen dat voldoende middelen beschikbaar zijn voor gemeentelijke projecten, zeker bij landelijke en kleinere gemeenten.	
Overweging	
De CIW erkent dat het belangrijk is dat alle betrokken besturen op hun niveau de noodzakelijke ingrepen en investeringen uitvoeren om de goede toestand te realiseren.	
Vlaanderen ondersteunt de gemeenten (en provincies) voor hun brede waaier aan beleidsverantwoordelijkheden via het gemeente- en provinciefonds en geeft specifieke steun voor rioleringsinvesteringen via subsidies en het lokaal pact. Een aanpassing van dit ondersteuningsschema is op dit moment niet voorzien.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	

Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	LvimxxVp
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 62 Acties en projecten die bijdragen tot meerdere doelstellingen, ook buiten het strikte waterbeleid (vb. : stadsvernieuwing, natuurontwikkeling, zachte recreatie, klimaatadaptatie, ...) zijn kostenefficiënter en -effectiever dan acties en projecten die slechts op één vlak scoren. Het is belangrijk om deze focus te houden, ook wanneer men bepaalde effecten voor de eigen sector kwantificeert.	
Overweging	
De CIW erkent het belang van een zo ruim mogelijke effectinschatting van acties en maatregelen. Bij de opmaak van het maatregelenprogramma gebeurt een dergelijke brede effectinschatting zo goed mogelijk (in de mate dat er gepaste informatie over de mogelijke waaier aan effecten ter beschikking is). Die verrijkt de kosteneffectiviteitsanalyse van acties en maatregelen en de kosten-batenanalyse van het maatregelenprogramma.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	LvimxxVp
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 76 De bekkenraad van het Demerbekken gaat akkoord met de vaststelling dat het concept oeverzones tot nu toe weinig wordt toegepast. Om die reden organiseerden de bekkensecretariaten van Demerbekken en Dijle- Zennebekken, in het kader van de proefprojecten oeverzones voor Mombeek en Laak, in 2017 hierover een verkennend overleg met enkele vertegenwoordigers van de landbouwsector. Uit het overleg bleek dat op dit ogenblik vooral de klassieke beheerovereenkomsten het meest haalbaar lijken om tot een oeverzone te komen. Nadeel is hun beperkte looptijd (5 jaar). Ze kunnen verlengd worden, maar er blijft onzekerheid over het voortbestaan van de oeverzone. Daarnaast zijn de beheerovereenkomsten ook vrijwillig. Een voordeel, omdat de motivatie voor de landbouwer groter is bij stimulerend beleid dan bij verplicht beleid, maar ook een nadeel omdat het zo moeilijker is om aaneensluitende bufferstroken langs een significante lengte van de waterloop te verkrijgen. Landbouwers blijken in de praktijk niet geneigd te zijn om binnen de verschillende mogelijkheden om te voldoen aan de vereisten van het vergroeningsbeleid, te kiezen voor bufferstroken. Vaak kunnen zij al aan de vereisten voldoen via andere maatregelen, die ze sowieso al doen of die minder inspanning vragen. Een optie kan zijn om actief landbouwers tot bufferstroken proberen te overtuigen, bijvoorbeeld vanuit het departement landbouw of via de bedrijfsplanners. Hier moet dan ook wel personeel voor voorzien worden omdat dit niet ten koste mag gaan van het reguliere werk van de bedrijfsplanners in kader van beheerovereenkomsten, wat ook een tijdsintensief proces is. De instrumenten uit het decreet Landinrichting zijn zeker bruikbaar in kader van oeverzones. Landinrichting spoor1, of een project zoals waterlandschap kan mogelijkheden bieden, indien er voldoende projectmiddelen beschikbaar zijn. Voor het inzetten van spoor 2 en spoor 3 is de financiering het grote knelpunt: VLM kan enkel een plan uitwerken en instrumenten inzetten als een andere initiatiefnemer hen hiervoor betaald. Omdat het weinig zin heeft om oeverzones af te bakenen om dan te constateren dat er geen middelen voor realisatie voorzien worden, stelde de bekkenraad van het Demerbekken voor om toe te voegen dat er een specifieke (co)financiersfonds voor oeverzoneprojecten wordt voorzien, waarmee bijvoorbeeld in het kader van integrale projecten in speerpunt- en aandachtsgebieden spoor 2 of spoor 3 zou kunnen ingezet worden, zowel op grotere als op kleinere waterlopen. Dit sluit ook aan met de opmerkingen van de Minaraad in haar advies op de waterbeleidsnota (6.4. financiering en selectie kostenefficiënte acties en maatregelen) over cofinanciering bij proefprojecten en het oprichten van een synergiefonds.	
Overweging	
De CIW erkent dat er al ernstige inspanningen gebeurd zijn om gebiedsgericht tot meer oeverzones te komen. De deelopmerking illustreert dat zowel het procesverloop, de instrumentenkeuze als de financiering van belang zijn. Het voorzien van gepaste financiering van acties en maatregelen uit het maatregelenprogramma moet mee uitgewerkt worden bij de totstandkoming en uitwerking van het maatregelenprogramma, maar een apart, nieuw fonds, enkel voor oeverzoneprojecten is geen wenselijke piste.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 414 Wij stellen ons de vraag en uiten hier nogmaals onze bezorgdheid dat wij als stad hopen dat ook gemeenten zoals bv. Roeselare, die niet in een speerpunt- of aandachtsgebied gelegen zijn, ook nog de nodige financiële ondersteuning van de hogere overheid mogen verwachten voor onze projecten die zorgen voor een verbetering van de waterkwaliteit en -kwantiteit van onze waterlopen. Want ook wij streven naar gezonde waterlopen!	
Overweging	
Momenteel loopt een herziening van de gebiedsgerichte prioritering (= speerpunt- en aandachtsgebieden). Het is niet omdat er van de huidige speerpunt- en aandachtsgebieden geen zijn die binnen de gemeente Roeselare vallen, dat het daarom na evaluatie en herziening van de gebiedsgerichte prioritering ook nog zo zal zijn. Voor waterlichamen waar de goede toestand nog veraf is, maar waar er lokaal wel animo is bij de betrokkenen om te investeren in het desbetreffende waterlichaam, wordt nu ook de mogelijkheid voorzien om ze prioriteit toe te kennen binnen de gebiedsgerichte prioritering. Binnen de bekkenstructuren wordt er over deze herziening van de gebiedsgerichte prioritering geïnformeerd en overlegd. De gemeenten kunnen dus via die weg hieraan participeren. Op welke subsidies de gemeenten eventueel een beroep zullen kunnen doen voor het uitvoeren van acties en op welke manier de gebiedsgerichte prioritering hierin zal doorwegen, zal bekeken worden bij de opmaak van het maatregelenprogramma bij het volgende stroomgebiedbeheerplan. Dit neemt niet weg dat elke waterbeheerder ook zelf een (financiële) verantwoordelijkheid draagt voor het uitvoeren van acties.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	qZP9qTLL
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 417 Wordt er nog nagedacht aan een hemelwaterheffing?	
Overweging	
De waterbeleidsnota geeft aan dat de saneringscomponent van de waterfactuur evaluatie behoeft in functie van financieringsnood. Daarbij lijkt het aangewezen om ook het aspect hemelwaterafvoer als kostendrijver mee te beschouwen. Dit aandachtspunt wordt overgemaakt aan de bevoegde diensten.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	TyAcVZcM
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 261 Krachtlijn 6 (p.39): Met betrekking tot het ‘de vervuiler betaalt’ beginsel en het kostenterugwinningsbeginsel consequenter toepassen, zou er tevens bij het evalueren van de saneringscomponent van de waterfactuur moeten gekeken worden naar ‘waar woont de vervuiler’: afstand tot de beschikbaarheid van een zuiveringsinstallatie, kilometers leidingen, stad/dorpskern versus afgelegen gebied,...	
Overweging	
De huidige tariefstructuur voor sanering en waterzuivering bevat sinds 2016 een onderdeel vastrecht en een variabel gedeelte dat rekening houdt met het volume afgenomen drinkwater. De gemeenten onderbouwen zelf het variabele tarief voor de gemeentelijke saneringsbijdrage en -vergoeding voor hun volledige grondgebied. Ze dienen daarbij onder andere rekening te houden met de totale kosten voor de aanleg en onderhoud van hun netwerk, die onder meer bepaald worden door de kilometers leidingen of bevolkingsdichtheid. Indien het geopperde voorstel pleit voor een soort geïndividualiseerd tarief waarbij burgers meer/minder moeten betalen in functie van de aangehaalde parameters, kan hierop niet ingegaan worden omwille van de complexiteit van een dergelijk voorstel voor de opmaak van de waterfactuur.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 87 [40] De raden kunnen niet zonder meer akkoord gaan met het voorstel om de opbrengst van milieuheffingen (in casu: grondwaterheffing en heffing lozing afvalwater) te oormerken voor het beleid inzake bronbescherming van drinkwaterbronnen. Het “oormerken” van de middelen uit de milieuheffingen voor specifieke acties, lijkt verdedigbaar als die maatregelen gericht zijn op een verbetering van de toestand van het milieucompartiment, waarvoor de heffing is ingevoerd, die alle “betalers” direct of indirect ten goede komt. Zo zou kunnen overwogen worden om geld uit de grondwaterheffing in te zetten voor het herstel van de infiltratie, daar waar dit (kosten)effectief is⁵³. De raden menen ook dat een beslissing om bepaalde fondsen te oormerken niet geïsoleerd kan genomen worden, maar in een bredere oefening dient te kaderen, waarbij ook afgewogen wordt wat de impact hiervan is op de beleidsvelden waar die middelen vandaag wordengespendeerd. (53) Op basis van het onderzoek en de aanbevelingen van Dr. Staes, UA. Zie https://www.minaraad.be/themas/biodiversiteit/adaptatieen	
Overweging	
De CIW erkent dat het toewijzen van de opbrengsten van de (watergerelateerde) milieuheffingen aan louter het bronbeschermingsbeleid in functie van drinkwaterproductie een te beperkte scope is. Een heroriëntering van de benutting van de opbrengsten van de milieuheffingen is wel een mogelijke piste in het kader van de financiering. Daarom wordt deze zin geschrapt bij deze krachtlijn en verzet naar krachtlijn 6 over financiering.	

Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 1 - De kwaliteit van het oppervlaktewater en grondwater blijven verbeteren, Krachtlijn 6 - Evolueren naar een sluitende financiering van het waterbeleid en -beheer <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> Volgende zin in krachtlijn 1, onderaan p. 13 wordt geschrapt: "Hiervoor kan gebruik gemaakt worden van de bestaande milieuheffingen." In krachtlijn 6 wordt de volgende zin toegevoegd aan de laatste alinea van p.37 ... degevallend via bijkomende financieringsmechanismen, onderzoeken. Een heroriëntering van de benutting van de milieuheffingen is daarbij een mogelijke piste."
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
Id: 95	
[32] Financiering van de maatregelen: Terwijl kostenefficiëntie en het bronbeginsel als uitgangspunten bepalend zijn voor welke maatregelen genomen dienen te worden, bepaalt het vervuiler betaalt principe (en het principe van kostenterugwinning van waterdiensten), in essentie wie dient te betalen ³⁷ . Het impliceert dat iedere doelgroep instaat voor de financiering van de maatregelen voor de sanering van het "eigen" aandeel van de vervuiling – voor zover deze bijdrage "redelijk" is ³⁸ en de toepassing van de maatregelen niet "onevenredig kostbaar" ³⁹ zou zijn. De raden verwijzen verder naar de bespreking van krachtlijn zes.	
(37)Advies 2013 28 , subtitel 4.6.3 WIE financiert ?	
(38) KRW, art. 9,1	
(39)KRW, art.4.5	
Overweging	
Deze opmerking verwijst naar de opmerkingen bij krachtlijn 6 en behoeft hier geen specifieke overweging van de CIW.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 98 [29] Selectie van de maatregelen: verplichtingen uit de richtlijn. De raden herhalen³⁰ dat de uitvoering van basismaatregelen, zoals maatregelen inzake kostenterugwinning en maatregelen inzake de uitvoering van de Nitraatrichtlijn (zie § [36]) en de Natura 2000 richtlijnen (zie §[88]), dwingend is, en aldus een voorafname vormt op de opmaak en financiering van de rest van het maatregelenprogramma. De te verwachten effecten van die maatregelen, dienen wel te worden meegenomen bij het bepalen van de noodzaak tot aanvullende maatregelen. De kosten ervan dienen meegenomen te worden in de afwegingen inzake disproportionaliteit. (30) Advies 2014 041, hoofdstukken 4.1 en 4.2.	
Overweging	
De CIW erkent dat deze opmerking de te volgen benadering voor basis- en aanvullende maatregelen weergeeft. Zoals in de overwegingen bij andere opmerkingen toegelicht, wordt de disproportionaliteitsanalyse zoals in het 2de stroomgebiedbeheerplan uitgevoerd, verder verfijnd. Randvoorwaarde daarbij is de beschikbaarheid van informatie bij de overheid of vanuit sectoren.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 188 [110] Redelijk volledig. De raden benadrukken dat toepassing van artikel 9 van de KRW bepaalt dat de kostenterugwinning redelijk moet zijn en dus niet volledig. De EU heeft dit recent nog bevestigd en gesteld dat de focus niet dient te liggen op een volledige kostenterugwinning, maar op een redelijke bijdrage en ook op transparantie. De raden stelden in een eerder advies¹²⁷ dat de gemeenschap een deel van de kosten zal moeten dragen. Dit geldt voor moeilijk toewijsbare kosten zoals structuurherstel, waterbodemsanering, maar ook voor diffuse emissies van bv. transport. (127) Advies 2013 28 over de tweede waterbeleidsnota §49	
Overweging	
De CIW erkent dat de term maximaal gelezen kan worden als een pleidooi voor een volledige kostenterugwinning, terwijl de kaderrichtlijn Water voorschrijft en vanuit de CIW gestreefd wordt naar een redelijke kostenterugwinning voor elk van de verschillende waterdiensten.	

Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 6 - Evolueren naar een sluitende financiering van het waterbeleid en -beheer <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> De alinea op p. 39 in het midden wordt als volgt gewijzigd: "We passen het kostenterugwinningsprincipe conform artikel 9 van de kaderrichtlijn Water consequent en maximaal toe voor elk van de verschillende waterdiensten."
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
Id: 189	
[111] Transparantie moet waarborgen dat enkel kosten worden doorgerekend die in relatie staan met de levering van waterdiensten en dat het principe van “de vervuiler betaalt” correct wordt toegepast. De raden wezen eerder al op uit te klaren onduidelijkheden inzake de mate van doorrekening van milieu en hulpbronkosten ¹²⁸	
(128) Advies 2013 28 – §46 tem 49.	
Overweging	
In de economische analyse in het derde stroomgebiedbeheerplan worden de cijfers over de milieu- en hulpbronkosten zo goed mogelijk geactualiseerd om hierover maximale transparantie te bieden. Voor de transparantie over de benutting van de gemeentelijke saneringsbijdrage en -vergoeding zijn de rapporteringsverplichtingen van de rioolbeheerders aangescherpt zodat vanaf boekjaar 2016 ook duidelijker zicht is op de middelen die voor investeringen benut zijn.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 190 [112] Waterdiensten. Een belangrijk uitgangspunt van de KRW is de terugwinning van de kosten (inclusief milieu en hulpbronkosten) voor de gebruikers van waterdiensten. In haar arrest over de interpretatie hiervan¹²⁹, heeft het Europees Hof erop gewezen dat Artikel 9, lid 4, van de richtlijn bepaalt dat het onder bepaalde voorwaarden is toegestaan om de kosten terugwinning niet toe te passen, indien dit het doel van deze richtlijn en het bereiken daarvan niet in gevaar brengt. De lidstaten dienen dit te motiveren in de stroomgebiedbeheerplannen. De EC vraagt in haar aanbevelingen dan ook om, voor activiteiten die een betekenisvolle impact hebben, de aanpak transparant in beeld te brengen en de toepassing (of desgevallend de uitsluiting ervan) te motiveren¹³⁰. De raden vragen om van deze aanbeveling van de EC werk te maken en een antwoord te formuleren in de derde stroomgebiedbeheerplannen. (129) C 525/12 (130) SWD(2019) 37 Member State: Belgium, p 22: "Continue to apply cost recovery for water use activities having a significant impact on water bodies, including impoundments, abstraction, storage, treatment and distribution of surface waters, and collection, treatment and discharge of wastewater, also when they are 'selfservices', for instance self abstraction for agriculture, or justify any exemptions using Article 9(4). Transparently present how financial, environmental and resource costs have been calculated and how the adequate contribution of the different users is ensured (disaggregated into at least industry, households and agriculture), i.e. demonstrating how the polluter pays principle has been taken into account. Transparently present the waterpricing policy, including the use of adequate incentives for users to use water efficiently, and documenting volumes, prices, and costs associated with water services. Provide a transparent overview of estimated investments and investment needs."	
Overweging	
De eerder door de Europese Commissie en hier in de opmerking gevraagde informatie wordt zo veel mogelijk opgenomen in de economische analyse van de stroomgebiedbeheerplannen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 191 [113] Disproportionaliteit : redelijkheid versus haalbaarheid. De CIW kondigt aan een ‘gelijkaardige’ disproportionaliteitsanalyse uit te voeren als voor de tweede stroomgebiedbeheerplannen¹³¹. De raden formuleerden hierbij toen ernstige bezwaren en zij drongen aan op een duidelijk onderscheid tussen redelijkheid en haalbaarheid. Bij de beoordeling van de redelijkheid wordt afgewogen of de totale kosten proportioneel zijn ten opzichte van de totale baten of met andere woorden wegen de baten van de maatregelen wel op tegen de kosten ervan. Bij de beoordeling van de haalbaarheid wordt getoetst in hoeverre de maatregelen betaalbaar zijn voor de verschillende doelgroepen. Cruciaal hierbij is de verdeling van de kosten over de doelgroepen en de criteria van betaalbaarheid per doelgroep afzonderlijk. Beide perspectieven zijn belangrijk, maar een duidelijk onderscheid is noodzakelijk. Het uitgangspunt om de redelijkheid te beoordelen is de afweging van de kosten tegenover de baten. Wie de maatregel moet betalen is hierbij (nog) niet relevant. Pas in tweede orde moet de vraag gesteld worden over de verdeling van de kosten en de betaalbaarheid voor de verschillende doelgroepen. De raadsleden verwijzen hierbij ook naar de bemerkingen gemaakt in paragraaf [28], waarbij verwezen wordt naar het spanningsveld tussen de bepaling van sectorale reductiedoelen en prioritering van kostenefficiënte maatregelen. Dit vereist een adequate socioeconomische analyse van de mogelijke maatregelen voor de betreffende doelgroep. De overheid moet hiervoor een consistente aanpak ontwikkelen waarbij ze op een objectieve en transparante wijze de impact van de mogelijke maatregelen inschat. Deze analyse moet het mogelijk maken, samen met de andere elementen een weloverwogen keuze te maken in de set van maatregelen die ingezet zullen worden. De tweede stroomgebiedbeheerplannen bevatten betaalbaarheidscriteria voor de doelgroepen huishoudens, industrie en landbouw¹³². De raden formuleerden hierbij een aantal fundamentele bedenkingen: de algemene criteria houden te weinig rekening met verschillen tussen bedrijven en sectoren en maken abstractie van de huidige totale waterkost. Hetzelfde geldt voor de landbouwbedrijven. Voor huishoudens is onduidelijk of het om gestandaardiseerde inkomens (cfr. OESO) gaat of niet. (131) Tijdens een toelichting van de 3de waterbeleidsnota op 21 februari 2019 werd aangegeven dat de gelijkaardig dient geïnterpreteerd als “gelijk van aard voor wat betreft de aanpak + verfijning methodiek om zo gebiedsgericht mogelijk toe te passen	
Overweging	
Het eerdere toegepaste kader voor de disproportionaliteitsanalyse maakt inderdaad een onderscheid tussen redelijkheid (kosten versus baten) en betaalbaarheid. Dit zal ook deze keer gebeuren. Concreet betekent dit dat generiek kosten en baten met elkaar vergeleken worden voor de redelijkheid en sector-specifiek betaalbaarheidscriteria worden onderzocht. Voor betaalbaarheid moet dus inderdaad bekeken worden hoe kosten zich verdelen over de verschillende doelgroepen. Vooral de analyse van de betaalbaarheidscriteria zal verbeteren in het derde SGBP. Belangrijk hierbij wel is de haalbaarheid van methodes en het al dan niet ter beschikking zijn van gegevens. Het is hierbij ook niet wenselijk (al te veel) in te zoomen op individuele gevalstudies. Concrete verbeterpunten waar we aan denken: - beter beschouwen van de bestaande waterkosten (incl. eigen zuivering e.d.) voor industrie bij evaluatie betaalbaarheid. Dit wordt in belangrijke mate geïnspireerd door het werk dat is gebeurd door VLAKWA. Hierbij wordt in de mate van het mogelijke onderscheid gemaakt tussen sectoren. - in de mate van het mogelijke onderscheid maken tussen types landbouwbedrijven (akkerbouw, melkvee, varkens, pluimvee, vleesvee). Dit betekent wel dat er inkomensgegevens per type bedrijf beschikbaar moeten zijn, alsook een indicatie hoe de uitgaven voor water tussen deze type bedrijven verschillen. - Voor huishoudens wordt de methode zoveel mogelijk afgestemd met de recente betaalbaarheidstoets voor de hervormde tariefstructuur. Dit betekent dat er andere betaalbaarheidsgrenzen en inkomenscriteria worden gehanteerd.	

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
Id: 192	
[114] Principieel akkoord. De CIW kondigt een tariefregulering voor de afvalwaterketen aan naar analogie met de tariefregulering voor afvalwater. De raden kunnen het principe van een tariefregulering onderschrijven, maar vragen enerzijds garanties inzake de aanwending van de saneringsbijdragen en –vergoedingen (zie [115]) en wijzen anderzijds op een aantal essentiële verschillen tussen de drinkwater en de afvalwaterketen die van een tariefregulering voor de afvalwaterketen een complex gegeven maken (zie [116]). De raden spreken zich alsnog niet uit over hoe de tariefregulering in de praktijk vorm zal krijgen, maar formuleren wel enkele aanbevelingen (zie [118]). Ze rekenen erop dat zij betrokken worden	
Overweging	
Deze opmerking kondigt een aantal meer gedetailleerde opmerkingen aan en heeft daarom hier geen specifieke overweging van de CIW.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 193 [115] Garanties voor doelgerichte aanwending saneringsbijdragen. Een goed uitgewerkte tariefregulering biedt perspectieven voor de responsabilisering van de gemeenten en de gemeentelijke rioolbeheerders in het halen van de doelstellingen van de KRW. De raden vragen strengere garanties voor een correcte doorrekening en doelgerichte aanwending van de opbrengsten van de gemeentelijke saneringsbijdragen en vergoedingen. Deze moeten integraal aangewend worden voor investeringen ten behoeve van de verdere uitbouw en een duurzaam onderhoud en beheer van het gemeentelijk rioleringsnetwerk, zoals bepaald in de omzendbrief¹³³ “De aanwending van de gemeentelijke saneringsbijdrage en de gemeentelijke saneringsvergoeding”. De raden stellen vast dat onderzoek van de Economisch toezichthouder op basis van de verplichte jaarlijkse rapportering van de gemeentelijke rioolbeheerders aantoont dat deze middelen grotendeels voor rioleringen aangewend werden, maar ook als gebruiks of eigendomsvergoeding van de intercommunales aan de aangesloten gemeenten¹³⁴. Het kan gaan om zowel eenmalige als jaarlijks terugkerende vergoedingen. De raden vragen volledige transparantie over deze vergoedingen via rapportering van de uitgekeerde bedragen. Ze vragen eveneens om in de omzendbrief te verduidelijken dat de opbrengsten van deze vergoedingen ook uitsluitend kunnen aangewend worden ten behoeve van de gemeentelijke saneringsopdracht. (133) Omzendbrief LNE 2013/2 (134) Vlaams Parlement Schriftelijke vraag nr. 77 door Peter Van Rompuy van 15 november 2018	
Overweging	
Vanaf 2017 zijn de rapporteringsverplichtingen (over 2016) voor de rioolbeheerders verder aangescherpt waarbij nu ook over kasstromen gerapporteerd moet worden samen met een prognose van de komende 6 jaar zodat de transparantie over de benutting van middelen voor investeringen in het rioleringsnetwerk nog vergroot is. Naar aanleiding van de omzendbrief rond het gebruik van de gemeentelijke saneringsbijdrage, volgt de economisch toezichthouder de gebruiks- of eigendomsvergoedingen op.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 194 [116] Vastlegging algemene middelen. De raden wijzen op een belangrijk verschil tussen de drinkwaterketen en de afvalwaterketen met consequenties voor de tariefregulering. In de drinkwaterketen is er een volledige kostendekking, terwijl in de afvalwaterketen niet het geval is. De investeringsnoden in de afvalwaterketen zijn ook groter omdat in tegenstelling tot de drinkwaterketen – die over een quasi volledig net beschikt – in de afvalwaterketen nog heel wat nieuwe infrastructuur aangelegd worden naast nodige vervangingsinvesteringen. Tegelijk wijzen de raden op het belang van het onderhoud van de saneringsinfrastructuur en op de interactie tussen het bovengemeentelijk en gemeentelijk netwerk. Voor een stabiele tariefregulering en om tarieffluctuaties te vermijden is het belangrijk om voor de hele tariefperiode de algemene middelen vooraf te bepalen (riosubsidies¹³⁵, lokaal pact, werkingstoelagen voor de exploitanten openbare waterdistributienetwerken). Dit moet gebeuren in het kader van een lange termijnplanning van de nodige investeringen. (116) Zie https://www.vmm.be/water/riolering/timingensubsidies/subsidies	
Overweging	
De voorspelbaarheid van de inkomsten, toelages en subsidies kan resulteren in een stabiele investeringsritme en kan prijsschokken in de waterfactuur voor de gebruikers uitvlakken. Een belangrijke randvoorwaarde hierbij is de beschikbaarheid van onderbouwde lange termijn investeringsplannen waarbij het realiseren van de goede toestand van de waterlopen een speerpunt bij is. Die lange termijn investeringsplannen moeten tevens de benodigde financiële middelen en vooropgestelde timing accuraat ramen, zodat de koppeling met de benodigde middelen kan gemaakt worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 195 [117] De raden stellen vast dat op basis van recente gegevens van de VMM¹³⁶ globaal genomen de opbrengsten van de gemeentelijke saneringsbijdragen en vergoedingen samen met de riosubsidies en afhankelijk van de leningscapaciteit toereikend zouden kunnen zijn om de geplande uitbreidingen en optimalisering van het huidige rioolstelsel te financieren. Weliswaar zijn er aanzienlijke verschillen tussen de gemeenten onderling: er zijn gemeenten die wel rondkomen en er zijn er die niet rondkomen. De raden vragen om te onderzoeken of en binnen welke contouren een solidarisering op Vlaams niveau mogelijk is. De raden merken op dat de riosubsidies en de tussenkomsten van het lokaal pact de facto een vorm van solidarisering zijn en ook binnen de rioolbeheerders zijn er vormen van solidarisering tussen de aangesloten gemeenten onderling. Op die manier kan vermeden worden dat de gemeentelijke saneringsbijdragen – die nu maximaal 1,4 keer de bovengemeentelijke mag bedragen – in gemeenten waar de opbrengsten ontoereikend zijn sterk zouden verhogen. (136) Presentatie van Peter Aelterman op de Vlariodag 2 april 2019	

Overweging
Het solidariseren van de inkomsten is één van de manieren om middelen toe te wijzen aan gemeenten zonder een sterke stijging van de tarieven in die gemeenten. Deze vorm van samenwerking is vandaag reeds mogelijk en wordt door een aantal rioolbeheerders toegepast. De subsidies en lokaal pact zijn tevens een vorm van solidarisering van de middelen. Beide instrumenten kunnen potentiële sterke tariefstijgingen bij het loslaten van de maximum tarief afvlakken. Het verlagen van de doelstelling is eveneens een piste om de betaalbaarheid van de waterfactuur niet in het gedrang te brengen. Bij een onderzoek dienen al deze aspecten onderzocht te worden.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 196	
[118] Enkele aanbevelingen. De raden formuleren hierna vijf aanbevelingen met betrekking een mogelijke invulling van de tariefregulering afvalwater. Ten eerste moet om tariefschokken (zoals in de huidige praktijk via jaarlijkse aanpassingen van het programmadecreet) te vermijden een voldoende lange tariefperiode te voorzien worden. Voor drinkwatergeldt een zesjarenperiode wat ook hier mogelijk moet zijn. Een zesjarencyclus wordt dan best afgestemd op de beleids en beheerscyclus van de lokale besturen. Ten tweede moet een goede tariefregulering voldoende stimuli voor efficiëntiewinsten bevatten (bv. via benchmarks zoals in de drinkwatersector). Ten derde vragen de raden om de huidige heffingsformule die rekening houdt met vuilvrachten en verwerkbaarheid van het afvalwater te behouden en consequent toe te passen voor de zuivering én de inzameling van bedrijfsafvalwater. Ten vierde is het aangewezen om duidelijke richtlijnen uit te werken over de manier waarop correcties op de saneringsbijdragen om sociale, socio economische en ecologische redenen moeten worden doorgerekend. En tenslotte wijzen de raden op het belang van een onafhankelijke reguleringsinstantie. Dit impliceert – indien de reguleringsinstantie binnen VMM zou opgericht worden – voldoende garanties voor onafhankelijkheid ten opzichte van de VMM als economisch toezichthouder. Er dient volgens de	
Overweging	
De CIW zal deze aanbevelingen overmaken aan de verantwoordelijken voor het toezicht en de regulering van de waterketen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 197 [119] Pas governance aan en test nieuwe beleidsarrangementen uit. De raden ondersteunen de intentie van de CIW om de selectie van kosteneffectieve acties en maatregelen meer gebiedsgericht aan te pakken. Dit vergt echter een aangepaste governance met meerfocus op bottomup beleid. Gebiedsgericht moeten mogelijke maatregelen en acties geïnventariseerd worden die kunnen bijdragen om de “GAP” tussen de bestaande toestand en de doelstellingen van de KRW te behalen. Bij deze inventarisatie moeten de juiste actoren samengebracht worden, dit wil zeggen alle actoren die kunnen bijdragen tot de oplossingen, wat ruimer kan zijn dan de doelgroepen verantwoordelijk voor het dichten van de gap. Belangrijk hierbij is dat een brede blik wordt gehanteerd en dat dus ruimer gekeken wordt dan de maatregelen zoals opgenomen in het milieukostenmodel. Per actie of maatregel moet blijken wat de meest kosteneffectieve keuze zou zijn. Bovendien moet gekeken worden naar mogelijke winwins die mee de keuze moeten bepalen.	
Overweging	
Met deze nieuwe governance aanpak wordt geëxperimenteerd in een aantal speerpunt- en aandachtsgebieden. Daarbij wordt ruimer gekeken dan de parameters waarvoor gedetailleerde cijfers ter beschikking zijn, waardoor kosteneffectiviteitsinschattingen vaak eerder kwalitatief dan becijferd kunnen gebeuren.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 198 [120] Om gebiedsgericht tot kosteneffectieve oplossingen met win wins te komen moet het nodige vertrouwensklimaat gecreëerd worden. De raden verwijzen in dit verband naar het werken met zogenaamde ‘tussenruimtes’¹³⁷. Een tussenruimte is een plek, gefaciliteerd door een programmteam met basisondersteuning van de Vlaamse overheid, dat vragen en ideeën bottom up bijeenbrengt en hiervoor de juiste actoren samenbrengt. In zo’n tussenruimte werkt men aan een gedeelde agenda, kunnen coalities gesmeed worden (win wins) en scheidt men experimenteerruimte. Belangrijk is dat deze tussenruimtes hun ervaringen delen en leren van mekaar. De raden vragen om deze werkvorm uit te testen voor de gebiedsgerichte aanpak in het kader van het waterbeleid. De werking van Water Land Schap kan hierbij inspirerend zijn. De rol van de VMM zal hierbij meer ondersteunend en minder sturend zijn. Het aanreiken van gegevens over de toestand en te bereiken doelstellingen blijft een essentiële taak van VMM, maar de sturing bij de keuze en bepalen van de oplossingen zal beperkter zijn. Essentieel bij deze aanpak is de betrokkenheid van de actoren en het bewaken van de coördinatie met de doelstellingen van het waterbeleid en van andere beleidsdomeinen. (120) Voorbeelden hiervan zijn het “Wereld Transformatie Centrum” en het “open ruimte offensief”. Zie SERV (2019) De transitie naar een	

Overweging
Met een nieuwe governance aanpak wordt geëxperimenteerd in een aantal speerpunt- en aandachtsgebieden. Daarbij wordt met een brede groep aan actoren actief op het terrein naar mogelijke oplossingen gezocht. Ook bij het nieuwsoortige landinrichtingsproject Water-Land-Schap is er sprake van een nieuwe governanceaanpak. De VMM plant een opdracht om een gebiedsgerichte, participatieve aanpak te ontwikkelen voor verschillende aspecten van water (kwaliteit, overstromingen, droogte en beleving van water). De suggesties uit de deelopmerking worden in een aanbeveling gegoten.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Voor de gebiedsgerichte werking neemt de VMM (en andere betrokkenen in de CIW) de suggesties van de strategische adviesraden over nieuwe vormen van governance in overweging.

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id: 199</u>	
	[121] Zet proefprojecten op inzake cofinanciering. Een gebiedsgerichte aanpak zoals hierboven beschreven heeft ook gevolgen voor de financiering van de oplossingen. De meest kosteneffectieve aanpak ligt immers niet noodzakelijk binnen het beleidsdomein omgeving / water of bij de doelgroep waarvan de inspanning in eerste orde verwacht wordt. In dat geval moet onderzocht worden hoe de financiering tussen beleidsdomeinen en tussen doelgroepen best geregeld wordt. Vanuit de vaststelling dat het verschuiven van budgetten over beleidsdomeinen heen niet evident is vragen de raden om proefprojecten op te zetten inzake cofinanciering. Ze illustreren dit aan de hand van een concreet voorbeeld in het erosiebeleid. Inzetten op oeverzones om erosie te gaan, kan leiden tot besparing van baggerwerken. Vanuit die optiek vragen de raden om het idee om oeverzones te cofinancieren vanuit de verschillende beleidsdomeinen die er baat bij hebben, te concretiseren in een aantal proefprojecten. Ook tussen doelgroepen zijn wellicht gelijkaardige operaties mogelijk.
Overweging	
	De CIW acht het wenselijk om na te denken over en desgevallend te experimenteren met nieuwe vormen van financiering, waarbij ook vernieuwende arrangementen van co-financiering tot de mogelijkheden behoort. Bij de keuze van het financieren van acties moet wel steeds een evenwicht gevonden worden in de toepassing van het vervuiler-betaalt-beginsel, de draagkracht van de veroorzaker en de toebedeelde beleidsverantwoordelijkheden.
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 200 [122] Synergiefonds. De raden vragen de mogelijkheden te onderzoeken van een zogenaamd “synergiefonds” 138, waarbij (lokale) actoren en overheden een financiële stimulans krijgen om middelen te bundelen om kostenefficiënte, integrale projecten te realiseren. De aanpak zou kunnen verder bouwen op de ervaringen van het project WaterLandSchap. De prioritering kan gebeuren op basis van de gebiedsgerichte doelstellingen. De coördinatie van de uitvoering kan verzekerd worden door het bekkenbestuur. (138) Nederland had bij de start van het eerste maatregelenpakket een ‘synergiefonds’ waarbij het Rijk een bijdrage levert op het moment dat meerdere partijen in een regio een initiatief nemen dat goed is voor het waterkwaliteitsbeleid. De financiële steun uit het synergiefonds stimuleert ‘integrale projecten’ en helpt om initiatieven te versnellen. Bron: Crabbé, A. (2017), Effectiviteitsanalyse van het waterbeleid. Uitgevoerd in opdracht van de VMM, MIRA, MIRA/2017/02, Universiteit Antwerpen	
Overweging	
De CIW acht het wenselijk om na te denken over en desgevallend te experimenteren met nieuwe vormen van financiering, waarbij ook vernieuwende arrangementen van co-financiering tot de mogelijkheden behoort. Een synergiefonds, zoals geopperd door de indiener, is dus een van de mogelijkheden. Bij de keuze van het financieren van acties moet wel steeds een evenwicht gevonden worden in de toepassing van het vervuiler-betaalt-beginsel, de draagkracht van de veroorzaker en de toebedeelde beleidsverantwoordelijkheden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 201 [123] Captatievergoeding onbevaarbare waterlopen. Er is geen éénsgezindheid bij de raadsleden over de invoering van een heffingsplicht voor onbevaarbare waterlopen. De raden wijzen wel op een aantal cruciale voorwaarden die noodzakelijk zijn om zo’nheffing, als regulerend instrument, te kunnen onderbouwen. • Er dienen voldoende gedetailleerde waterbalansen opgemaakt te worden die inzicht geven in de bronnen en gebruikers vanwater. • Er dient duidelijkheid te zijn over de kwantitatieve doelstellingen(eflows). • Er dient een geïntegreerd waterprijsbeleid te zijn (zie paragraaf 29). Daarbij dientook rekening gehouden te worden met het effect van het hele prijsbeleid op de socio economische systemen die water nodig hebben • Er dient een beleid ontwikkeld te worden, gericht op alternatieven	

Overweging
Het huidige decretale kader voorziet niet in een captatievergoeding voor onbevaarbare waterlopen. Wel is voorzien in nadere regels op het vlak van capteren van oppervlaktewater uit onbevaarbare waterlopen. Gelet op het toegenomen risico op meer frequente droogte, is het wenselijk dat de waterbeheerders een zicht krijgen op wie water onttrekt uit de door hen beheerde onbevaarbare waterlopen. Vanuit artikel 9 van de kaderrichtlijn Water beschouwd, is het aangewezen om een redelijke bijdrage aan te rekenen voor de waterdiensten rekening houdend met de bijhorende milieu- en hulpbronkosten, dus ook voor de winning van eigen water uit (bij perioden schaars) oppervlaktewater. De in de opmerking meegegeven cruciale voorwaarden voor de onderbouwing van een dergelijke heffing worden overgemaakt aan de bevoegde waterbeheerders.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 203 [124] Onderzoek de mogelijkheden van het concept “ecosysteemdiensten”. De raden vragen om te verkennen of er, bij de uitvoering van de KRW, voordeel zou kunnen gehaald worden uit de ecosysteemdienstbenadering en of deze benadering kan toegepast worden op investeringsbeslissingen bij de overheid, bv. inzake de afweging tussen “grijze” en “groene” infrastructuur, teneinde een hogere kosteneffectiviteit te bekomen. Ze vragen daarbij wel rekening te houden met alle relevante ecosysteemdiensten, bv. ook voedselproductie. Ze vragen daarnaast te bekijken in hoeverre “betalingen voor ecosysteemdiensten” kunnen ingezet worden in het instrumentarium, en hoe dit kan leiden toe	
Overweging	
Een analysekader voor ecosysteemdiensten wordt uitgewerkt als onderdeel van de kosteneffectiviteitsanalyse. Belangrijk hierbij is dat deze analyse eerder kwalitatief van aard zal zijn en eerder een toets of er ook voldoende aandacht is bij prioritering van maatregelen voor andere wateraspecten en ecosysteemdiensten. M.a.w. stemt de focus in investeringen overeen met de vraag naar diensten in de desbetreffende gebieden? Betalen voor ecosysteemdiensten zal geen specifieke focus zijn in het derde SGBP. Wel zal er net als in het verleden aandacht zijn voor ingrepen zoals beheerovereenkomsten en agro-milieumaatregelen, hetgeen per definitie betalingen zijn voor ecosysteemdiensten geleverd door de landbouwsector.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	vRaMpSBO
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 443 Het kunnen sturen op doelstellingen (sturend instrument) staat niet expliciet genoeg (planningsautonomie). Hierbij vragen wij om de input van de aanbevelingsfiches 1t/m5 en 8 van het maatschappelijk debat Financiering en kostenterugwinning te hernemen. - o Wij vragen om de stijgende vervangingsinvesteringen te expliciteren – zie ook fiche 11 - o Wij vragen om de aanvullende financieringsstromen mee op te nemen, met name de hemelwatercomponent – zie ook fiche 6. Hierbij vragen wij ook om het debat over de kosten van regenwater op te starten en zo deze kosten te kwantificeren.	
Overweging	
De verdere concretisering van de aanbevelingen van het overlegplatform en de betrokkenheid van de actoren daarbij wordt binnen de CIW verder voorbereid. Daarbij zal gebruik gemaakt worden van die specifieke fiches. De CIW pleit in de waterbeleidsnota voor het uitwerken van tariefregulering om de rioolbeheerders te responsabiliseren. Daarbij worden in deze fase van deze visienota nog geen concrete modaliteiten over de wijze en mate van sturing en autonomie opgenomen. De waterbeleidsnota geeft aan dat de saneringscomponent van de waterfactuur evaluatie behoeft in functie van financieringsnood. Daarbij lijkt het aangewezen om ook het aspect hemelwaterafvoer als kostendrijver mee te beschouwen. Dit aandachtspunt wordt overgemaakt aan de bevoegde diensten.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	vRaMpSBO
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 451 Voor drinkwater bestaat de tariefregulering al. De vraag is om deze tariefregulering ook op te zetten voor het saneringsluik: financiële plannen nodig, echte rapportering is nodig. Iedereen moet zijn 6-jaren plan publiek maken. Er moet een langetermijnzekerheid zijn over de financiële middelen vanuit de Vlaamse overheid (lokaal pact, subsidies). Het is belangrijk om het investeringstempo minstens aan te houden en nog te verhogen. · Het drinkwatertarief is opgebouwd uit vast (beperkt) en variabele component cfr principe vervuiler betaalt. Is het een optie om de verhouding vast/variabel aan te passen? (zie ook Wallonië waar vaste component groter is om de kosten van asset management kunnen worden gedragen. De vaste component wordt vandaag niet geïndexeerd, terwijl dit wel het geval is voor de variabele component.) · Ontbreken van financiële stimulansen tot uitvoering van actieplannen of invoering van representatieve sancties en boetes bij niet tijdige of niet-uitvoering ervan	

Overweging
De CIW pleit in de waterbeleidsnota voor het uitwerken van tariefregulering om de rioolbeheerders te responsabiliseren. Daarbij worden in deze fase van deze visienota nog geen concrete modaliteiten over de wijze en mate van sturing en autonomie opgenomen, al kan de vraag om de gemeentelijke BBC-cyclus als uitgangspunt te nemen voor de tariefregulering van de gemeentelijke saneirngals logisch beschouwd worden. Of die responsabilisering ook tot financiële implicaties moet leiden, is een van de concrete modaliteiten waarover op heden geen uitsluitsel bestaat. De waterbeleidsnota geeft aan dat de saneringscomponent van de waterfactuur evaluatie behoeft in functie van financieringsnood. Daarbij kan ook de verhouding tussen vastrecht en variabele opbrengsten in overweging genomen worden. De keuze tussen vaste/variabele delen in de opbrengst van de waterfactuur betreffen een beleidskeuze tussen de mate waarin de tarieven sturend zijn voor het watergebruik en de opbrengstzekerheid van de operatoren. Zeker in een aanpak met tariefplannen (zoals op heden bij drinkwater) garandeert de aanpak met meerjarige en aanpasbare tariefplannen eveneens opbrengstzekerheid voor de operatoren.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	xzKFKuv1
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 328	
Kostenefficiëntie, effectiviteit, prioritering en maximale afstemming met het aanpalend beleid zijn belangrijk. Er wordt echter te weinig aandacht besteed om te pleiten/eisen voor een relevant groeiend budget.	
Overweging	
In de stroomgebiedbeheerplannen, zowel de twee vorige als het volgende, wordt steeds een zo goed mogelijk onderbouwde raming van de budgettaire behoeften opgenomen. Die moet de Vlaamse Overheid en andere bestuursniveaus de noodzakelijke informatie bieden om de gepaste budgetten ter beschikking te stellen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 209 (& K1-D1) Vervolgens zal een reductiedoelstelling per waterlichaam en per doelgroep/verontreinigingsbron worden vastgelegd. Hoe dit exact zal gebeuren moet nog verder uitgewerkt worden. Voka wil meegeven dat het niet correct zou zijn een reductiedoel vast te klikken o.b.v. het huidige relatieve aandeel van de desbetreffende doelgroep. Op deze manier wordt onvoldoende rekening gehouden met de inspanningen die een doelgroep in het verleden leverde. Volgens Voka moet er eerst doelgroep- en sectoroverschrijdend nagegaan worden waar de goedkoopste en meest effectieve maatregelen genomen kunnen worden. Dit kan door per doelgroep/bron – in overleg met de vertegenwoordigers van de betrokken doelgroep – het bijkomend kostenefficiënt reductiepotentieel via een set van mogelijke kosteneffectieve maatregelen, in hoofde van de doelgroep, op te lijsten. Voor de industrie zijn er al heel wat gegevens gekend bij diverse overheidsdepartementen. Voor Voka betekent ‘kosteneffectiviteit’ dat alle maatregelen en acties getoetst worden aan het BBT-principe (Best Beschikbare Technieken die economisch en technisch haalbaar zijn). Indien bv. blijkt dat de betrokken bedrijven/het betrokken bedrijf de BBT toepassen en nog steeds een significante bijdrage leveren aan de druk en m.a.w. verantwoordelijk zijn voor de	
Overweging	
De CIW neemt kennis van de aandachtspunten die VOKA aangeeft bij de vooropgestelde GAP-analyse. Deze aandachtspunten werden ook reeds meegegeven in het platform langetermijn financiering waterbeleid dat de afgelopen jaren vanuit de CIW werd opgestart. Een vervolgaanpak op dat platform is voorzien. Daarbij kunnen deze aandachtspunten over huidige en eerdere omvang van verontreiniging, verhouding van kosteneffectiviteit en BBT, ... verder aan bod komen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 211 (& K1-D1) Het is pas maar wanneer deze oefening is gebeurd met de principes van BBT en kostenefficiëntie/marginale reductiekost in gedachte, dat er per waterlichaam zinvol voor iedere doelgroep/bron een afzonderlijk reductiedoel kan worden vastgelegd. Deze werkwijze garandeert dat er op een correcte wijze rekening wordt gehouden met de inspanningen die doelgroepen geleverd hebben in het verleden (inclusief deze die zijn geleverd voor de vaststelling van de KRLW in 2009). Ook de evoluties onder een BAU-scenario moeten meegenomen worden in deze oefening aangezien de vergunningen van bedrijven verder zullen evolueren door aanpassingen aan VLAREM op grond van nieuwe/wijzigingen aan (Europese) BBT's. Tenslotte is het in kader van prioritering belangrijk dat de focus uitgaat naar die bronnen die een significante bijdrage leveren aan de druk op een waterlichaam.	

Overweging
De CIW neemt kennis van de aandachtspunten die VOKA aangeeft bij (de vervolgstappen van) de vooropgestelde GAP-analyse en erkent dat het daarbij aangewezen is om te focussen op de significante bronnen van verontreiniging. Deze aandachtspunten werden ook reeds meegegeven in het platform langetermijn financiering waterbeleid dat de afgelopen jaren vanuit de CIW werd opgestart. Een vervolgaanpak op dat platform is voorzien. Daarbij kunnen deze aandachtspunten over huidige en eerdere omvang van verontreiniging, verhouding van kosteneffectiviteit en BBT, ... verder aan bod komen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 239	
	Het bedrijfsleven ondersteunt het feit dat de kosten en baten van alle mogelijke maatregelen en acties in kaart zullen gebracht worden zodat de meest kosteneffectieve set aan maatregelen geselecteerd kan worden.
Overweging	
	Deze deelopmerking heeft geen specifieke overweging van de CIW.
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 242	
	Via een disproportionaliteitsanalyse, gelijkaardig aan diegene die voor de SGBP 2016-2021 werd uitgevoerd, zal gebiedsgericht de haalbaarheid en redelijkheid van de maatregelen voor de betrokken doelgroepen nagegaan worden. In het verleden werden voor de doelgroep 'industrie' voor de toetsing haalbaarheid/betaalbaarheid waarden overgenomen uit het socio-economische beoordelingskader dat toegepast wordt bij de BBT-evaluatie in Vlaanderen. Voka had hierbij enkele bedenkingen: De gehanteerde criteria worden in beginsel op ondernemingsniveau toegepast. Als dergelijke criteria gehanteerd worden op het globale niveau van de doelgroep industrie of op meerdere bedrijven tezamen wordt voorbijgegaan aan verschillen inzaketoegevoegde waarde / omzet tussen verschillende industriële sectoren en bedrijven en bijgevolg ook aan de betaalbaarheid van maatregelen.

Overweging
Het eerdere toegepaste kader voor de disproportionaliteitsanalyse maakt inderdaad een onderscheid tussen redelijkheid (kosten versus baten) en betaalbaarheid. Dit zal ook deze keer gebeuren. Concreet betekent dit dat generiek kosten en baten met elkaar vergeleken worden voor de redelijkheid en sector-specifiek betaalbaarheidscriteria worden onderzocht. Voor betaalbaarheid moet dus inderdaad bekeken worden hoe kosten zich verdelen over de verschillende doelgroepen. Vooral de analyse van de betaalbaarheidscriteria zal verbeteren in het derde SGBP. Belangrijk hierbij wel is de haalbaarheid van methodes en het al dan niet ter beschikking zijn van gegevens. Het is hierbij ook niet wenselijk (al te veel) in te zoomen op individuele gevalstudies. Concrete verbeterpistes waar we aan denken: - beter beschouwen van de bestaande waterkosten (incl. eigen zuivering e.d.) voor industrie bij evaluatie betaalbaarheid. Dit wordt in belangrijke mate geïnspireerd door het werk dat is gebeurd door VLAKWA. Hierbij wordt in de mate van het mogelijke onderscheid gemaakt tussen subsectoren binnen de sector industrie. - in de mate van het mogelijke onderscheid maken tussen types landbouwbedrijven (akkerbouw, melkvee, varkens, pluimvee, vleesvee). Dit betekent wel dat er inkomensgegevens per type bedrijf beschikbaar moeten zijn, alsook een indicatie hoe de uitgaven voor water tussen deze types bedrijven verschillen. - Voor huishoudens wordt de methode zoveel mogelijk afgestemd met de recente betaalbaarheidstoets voor de hervormde tariefstructuur. Dit betekent dat er andere betaalbaarheidsgrenzen en inkomenscriteria worden gehanteerd.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 244 • Door het hanteren van economische parameters als toegevoegde waarde en omzet, wordt geen rekening gehouden met de huidige totale waterkost (aankoop, voorbehandeling, zuivering, heffingen,...) van bedrijven. Uit de studie “Socio-economisch belang van water in Vlaanderen” (VLAKWA, 2019) blijkt dat de waterkost gerelateerd aan aankoop, heffingen en bijdragen voor diverse industriële (vnl. waterintensieve) sectoren reeds 1.34 à 3.45 % van de toegevoegde waarde bedraagt. Op bedrijfsniveau kan het aandeel van de waterkosten tav de toegevoegde waarde hoger oplopen. Gezien bovenstaande bedenkingen wil de industrie in de toekomst zeker meewerken aan het verder verfijnen van de disproportionaliteitsanalyse.	
Overweging	
Het is voorzien om de cijfers uit deze studie te gebruiken voor de verfijning van de disproportionaliteitsanalyse. De CIW voorziet bij de opmaak van het stroomgebiedbeheerplan en maatregelenprogramma inspraak en participatie, zoals ook voorgeschreven door het decreet en de EU richtlijn, met maatschappelijke actoren, waaronder ook de sector industrie.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	

Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : ZxrXuD5T
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 245 Er wordt aangekondigd dat het kostenterugwinningsprincipe maximaal zal toegepast worden. Dit mag niet inhouden dat "vervuilers" de volledige kost moeten betalen, maar een redelijke bijdrage.
Overweging
De CIW erkent dat de term maximaal gelezen kan worden als een pleidooi voor een volledige kostenterugwinning, terwijl de kaderrichtlijn Water voorschrijft en vanuit de CIW gestreefd wordt naar een redelijke kostenterugwinning voor elk van de verschillende waterdiensten. De zin wordt geherformuleerd.
Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 6 - Evolueren naar een sluitende financiering van het waterbeleid en -beheer <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 3 - De alinea op p. 39 in het midden wordt als volgt gewijzigd: "We passen het kostenterugwinningsprincipe conform artikel 9 van de kaderrichtlijn Water consequent en maximaal toe voor elk van de verschillende waterdiensten."
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : ZxrXuD5T
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 246 De saneringscomponent van de waterfactuur zal geëvalueerd worden i.f.v. de financieringsnood van de saneringsinfrastructuur en er zal ingezet worden op responsabiliseringsmechanismen, zoals tariefregulering. Voka vindt dit positief want de industrie is al langer vragende partij voor meer transparantie in het rioolbeheer en meer duidelijkheid over de verwachte evolutie van de tarieven van de saneringscomponenten. Momenteel is het voor de gebruikers van de saneringsinfrastructuur immers onduidelijk hoe hun waterfactuur in de toekomst zal evolueren aangezien de laatste jaren ad-hoc tarief- aanpassingen via een programmadecreet werden doorgevoerd. Bovendien moet het duidelijk worden welke kosten precies vervat zitten in het gemeentelijk tarief en moet dit helder gecommuniceerd worden naar alle doelgroepen die gebruik maken van de gemeentelijke infrastructuur en hiervoor betalen. Het is evenwel niet duidelijk of de tariefregulering ook betrekking zal hebben op de bovengemeentelijke saneringscomponent. Elke wijziging heeft een grote impact en moet in overleg gebeuren met de betrokken actoren.

Overweging
De CIW neemt akte van de positieve benadering van de vooropgestelde evaluatie van de saneringscomponent van de waterfactuur. De vraag om op langere termijn duidelijkheid te krijgen over de tarieven/opbrengsten is een van de doelstellingen van een aanpak via tariefregulering voor de abonnees/operators. Het invoeren van tariefregulering zal, net als bij de invoering van tariefregulering voor drinkwater, wijzigingen van regelgeving vereisen waarbij verplichte adviezen van stakeholders ingewonnen moeten worden.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 247 Voka wenst eveneens mee te geven dat een tariefregulering niet automatisch het loslaten van het gemeentelijke maximumtarief betekent. Er moet eerst en vooral meer duidelijkheid komen over hoe gemeenten de ontvangen middelen de afgelopen jaren gependend hebben (wat is er met de jaarlijkse overschotten gebeurd?). In het verleden zijn er dividenden van rioolbeheerders naar gemeenten uitgekeerd. Een omzendbrief verduidelijkt dat de gemeentelijke saneringsbijdrage- en vergoeding enkel kan aangewend worden voor de uitbouw en onderhoud van de saneringsinfrastructuur. Het rapport van de VMM¹ stelt dat het niet zeker is of de omzendbrief correct wordt nageleefd: “Algemeen stellen we vast dat er geen dividenden meer uitgekeerd worden. Het boekhoudkundig resultaat wordt nu overgedragen naar het volgende boekjaar (72 %) of naar de reserves (28 %). Wat wel nog gebeurt, is dat bepaalde gemeenten gelden ontvangen als gevolg van vroegere contracten, voor het gebruiksrecht van de riolering of als deelname in een fonds waaruit voor saneringsuitgaven kan geput worden.” Hoe zal men in de toekomst garanderen dat dergelijke praktijken niet meer plaatsvinden ? (1) Vlaamse Milieumaatschappij (2018), Kosten voor riolering - Rapportering 2016	
Overweging	
De CIW pleit in de waterbeleidsnota voor het uitwerken van tariefregulering om de rioolbeheerders te responsabiliseren. Daarbij worden in deze fase van deze visienota nog geen concrete modaliteiten over de wijze en mate van sturing en autonomie (bv. over het gemeentelijke tarief) opgenomen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 248 Daarnaast blijkt uit een rapport van VLARIO dat bijna 300 miljoen euro (24,2%) de laatste jaren opging aan algemene overheadkosten (operationele, financiële, indirecte, overhead- en uitzonderlijke kosten). Studies tonen aan dat de niet-productiekosten (of algemene overheadkosten) sterk variëren per sector en per organisatie, afhankelijk van de specifieke taken. Voor de rioleringssector in Vlaanderen lopen ze dus op tot 24% van de totale uitgaven. Voor de zorgsector in Nederland bedragen ze 16,4 procent.	
Overweging	
In het Vlario-rapport worden rentelasten aanzien als financiële kosten binnen de algemene overheadkosten, terwijl het kapitaalkosten voor de financiering van investeringen betreft. Op basis van de gerapporteerde cijfers bedroeg in 2016 de overhead (= som van overhead en indirecte personeelskosten) ongeveer 10% van de gerapporteerde kosten. Sinds dat rapport van VLARIO zijn de rapporteringsverplichtingen voor de rioolbeheerders nog verder aangescherpt waarbij nu ook over kasstromen gerapporteerd moet worden samen met een prognose van de komende 6 jaar zodat de transparantie over de benutting van middelen voor investeringen in het rioleringsnetwerk nog vergroot is.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	ZxrXuD5T
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 249 In kader van transparantie over de wijze waarop middelen worden aangewend en het verhogen van de effectiviteit (ter illustratie: minder algemene overheadkosten leidt tot meer en beter onderhouden rioleringen), zijn volgende zaken noodzakelijk²: • Meer transparantie door meer gedetailleerde en/of geparte cijfergegevens over de reservering en/of toewijzing van de boekhoudkundige overschotten • Benchmark om de correcte hoogte en toegevoegde waarde van de algemene overhead te bepalen. • Volledige transparantie door meer gedetailleerde en/of aparte cijfergegevens over de niet- productiekosten of algemene overheadkosten (2) Bron: Besteding van de gemeentelijke saneringsbijdrage (2017) – onderzoeksrapport o.i.v. VLARIO - Lode Vereeck	
Overweging	
In het Vlario-rapport worden rentelasten aanzien als financiële kosten binnen de algemene overheadkosten, terwijl het kapitaalkosten voor de financiering van investeringen betreft. Op basis van de gerapporteerde cijfers bedroeg in 2016 de overhead (= som van overhead en indirecte personeelskosten) ongeveer 10% van de gerapporteerde kosten. Sinds dat rapport van VLARIO zijn de rapporteringsverplichtingen voor de rioolbeheerders nog verder aangescherpt waarbij nu ook over kasstromen gerapporteerd moet worden samen met een prognose van de komende 6 jaar zodat de transparantie over de benutting van middelen voor investeringen in het rioleringsnetwerk nog vergroot is.	

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Algemene opmerking

Code van de indiener :	4qQBBDVs
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 13 Er wordt in voorliggende waterbeleidsnota (o.a. krachtlijn 5) vaak verwezen naar innovatie en wetenschappelijk onderzoek enerzijds en anderzijds verdere bewustwording en sensibilisering (krachtlijn 1) van het brede publiek. Voor beide gevallen is meer kennisverwerving en inzicht in de effecten op het watersysteem van uitgevoerde maatregelen van belang. Het blijft een lacune dat het effect van veel maatregelen niet gekend is bij gebrek aan onvoldoende gerichte monitoring. Dit geldt vooral voor de biologische kwaliteitselementen. Zonder die gerichte ad hoc monitoring is het haast onmogelijk om gevolgen van maatregelen te bepalen omwille van de vele ongekende factoren en te weinig detailniveau. Bovendien kunnen maatregelen een positief effect hebben op soortniveau, populaties of gemeenschappen maar worden dit niet door vertaald in de ecologische kwaliteitsratio. Die positieve effecten blijven momenteel onder de radar terwijl die ook cruciaal zijn in communicatie, sensibilisering, draagvlak en evaluatie. Het beleid moet voorzien in een gerichte beoordeling (monitoring en evaluatie) bij uitvoering van acties. Door dezelfde maatregelen op verschillende locaties op te volgen krijg je een inschatting van het (gemiddelde) effect van die maatregel. Enkel op die manier kan je je beleid evalueren (zijn de acties zinvol), modellen valideren en kan je nieuw beleid opmaken	
Overweging	
Gerichte opvolgmonitoring koppelen aan uitvoering van maatregelen is inderdaad belangrijk. VMM zet, rekening houdend met financiële en personele beperkingen, in de mate van het mogelijke in op opvolgmonitoring en zal dit in de toekomst blijven doen. Daarnaast zet VMM in op ecologische modellering die meer inzicht verschaft in de relaties tussen abiotische en biotische eigenschappen van een ecosysteem, en dus ook in effecten van maatregelen op de waterkwaliteit.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	4qBQBDVs
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 16 Het bekkenbestuur Maasbekken is van mening dat de waterbeleidsnota evenwichtig is opgesteld en dat belangrijke knelpunten en kansen worden aangehaald. Onder de verschillende krachtlijnen worden de juiste klemtonen gelegd. Bovendien is het meer dan terecht dat ook aanpalend beleid (ruimtelijke ordening, mestwetgeving) cruciaal zijn voor het halen van de waterkwaliteits- en kwantiteitsdoelstellingen. Met de klimaatverandering dient het watersysteem en haar doelstellingen nog meer dan vroeger een structurerend en bepalend element te zijn in andere beleidsdomeinen.	
Overweging	
De CIW neemt kennis van de appreciatie van het bekkenbestuur Maasbekken over de inhoudelijke opbouw en samenstelling van de derde waterbeleidsnota.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	bUcaha3V
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 262 Tot slot De zienswijze is opgesteld vanuit de wens om met Vlaanderen en andere beheerders in zowel het stroomgebiedsdistrict Maas als Schelde, intensiever samen te werken aan de implementatie van de Kaderrichtlijn water. De afgelopen jaren is hiervoor een belangrijke eerste basis gelegd. Het is belangrijk om met elkaar open te communiceren over doelen, maatregelen en normen die een boven en/of benedenstrooms effect hebben en waar mogelijk gezamenlijk op terechtkomen om waterbeheerkwesties aan te pakken. En om in de gezamenlijke delen van de volgende stroomgebiedbeheerplannen helder op te schrijven wat de opgave is en op welke wijze de ambitie kan worden gerealiseerd. Ik ben voornemens om ook op het plan-MER langs de lijn van deze zienswijze te reageren. Met belangstelling zie ik uit naar uw reactie op deze zienswijze.	
Overweging	
De CIW sluit zich aan bij de zienswijze om over de grenzen heen de samenwerking verder te zetten en uit te bouwen en om te zorgen dat de gezamenlijke delen van de stroomgebiedbeheerplannen maximaal worden afgestemd. De opmaak van gezamenlijke plandelen en afstemming gebeuren binnen de ISC en IMC.	

Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> Er wordt een doelstelling over grensoverschrijdende samenwerking toegevoegd bij krachtlijn 5
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	bUcaha3V
Ingediende reacties	<u>Id:</u> 269 algemene opm bij krachtlijn 1 Maatregelen Voor Nederland is het belangrijk om aandacht te vragen voor de effecten van de Vlaamse voornemens in het waterbeheer voor het doelbereik van de Kaderrichtlijn Water over de grens. In de ter inzage liggende documenten komt onvoldoende duidelijk naar voren welke maatregelen concreet genomen worden om de belastingen (over de grens) terug te dringen. Nederland heeft belang bij een toereikend pakket aan maatregelen tot en met 2027, omdat Nederland door de Europese Commissie er via inbreukprocedures op kan worden aangesproken als die maatregelen onvoldoende effect hebben om de doelen te bereiken. Graag worden we betrokken bij de uitwerking van de voorliggende waterbeleidsnota in concrete acties of maatregelen.
Overweging	Maatregelen worden verder uitgewerkt in het maatregelenprogramma dat onderdeel is van het stroomgebiedbeheerplan 2021-2027. De Nederlandse beheerders van grensoverschrijdende waterlopen zullen ten gepaste tijde betrokken worden via de bestaande bilaterale overlegstructuren.
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CnRa1Y8C
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 50 Voor een bekken als het Dijle-Zennebekken is ook het overleg met de aangrenzende gewesten zeer belangrijk. Zonder inspanningen van het Waals en het Brussels gewest is het behalen van de goede toestand voor de waterlopen in het Dijle-Zennebekken niet mogelijk. Een cruciaal aandachtspunt is hierbij het afstemmen van de milieukwaliteitsnormen tussen de gewesten in België. In Wallonië liggen bijvoorbeeld de normen voor fosfor veel hoger dan in Vlaanderen, wat het voor waterlopen die Vlaanderen vanuit Wallonië binnenstromen, zoals de Laan en de Dijle, moeilijk maakt om deze normen te behalen. Deze afstemming en het overleg met de aangrenzende gewesten komt in de Waterbeleidsnota nu niet aan bod.	
Overweging	
Wat de afstemming van milieukwaliteitsnormen betreft, geldt het behalen van de normen voor fysico-chemie slechts als ondersteunend voor het behalen van de goede toestand voor elk van de biologische kwaliteitselementen. Het vaststellen van deze fysisch-chemische normen is een autonome bevoegdheid van elke bevoegde autoriteit volgens eigen inzichten en kennis en deze normen zijn, in tegenstelling tot de klassengrenzen voor biologie, niet geïnterkalibreerd op Europees niveau, wat deels een verklaring is voor de vastgestelde verschillen. Bovendien zijn de numerieke waarden van deze normen niet zomaar één op één te vergelijken aangezien het Waalse Gewest ook een andere toetswijze hanteert dan het Vlaamse Gewest voor bv. de fosfornorm. Het klopt dat er nood is aan blijvende uitwisseling en coördinatie over de (gewest)grenzen heen (wat niet noodzakelijk hoeft te leiden tot een gelijkenschakeling van de normen) en dat deze nood onvoldoende tot uiting komt in de ontwerpwaterbeleidsnota.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> Er wordt een doelstelling over grensoverschrijdende samenwerking toegevoegd bij krachtlijn 5.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CnRa1Y8C
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 51 In het Dijle-Zennebekken wordt al enkele jaren via integrale projecten gewerkt, vooral voor de sperpunt- en aandachtsgebieden. Deze hebben op veel plaatsen, zoals bijvoorbeeld in de Ilse, een sterke dynamiek gecreëerd. Via deze integrale projecten werken we binnen de bekkenstructuren over de beleidsdomeinen en -niveaus heen samen aan de goede toestand van de waterlopen. Deze goede toestand kan niet via het waterbeleid alleen bereikt worden, maar vraagt inspanningen van alle betrokken actoren. De gebiedsgerichte werking biedt dus de beste optie op slagen en moet tijdens de volgende planperiode verder versterkt worden. Dit samenbrengen van de verschillende partners en het afstemmen van visies en inspanningen vormt de kerntaak van de bekkenstructuren. Het is dan ook zeer positief dat het belang hiervan doorheen het hele document benadrukt wordt, en als één van de drie strategische doelstellingen is opgenomen.	

Overweging
De CIW onderschrijft het belang van de gebiedsgerichte werking op bekkenniveau ikv het bereiken van de goede toestand.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	CnRa1Y8C
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 52 De Waterbeleidsnota geeft een mooi overzicht van de uitdagingen binnen het integraal waterbeleid en van de manier waarop men hier de volgende jaren mee wil omgaan. Het is positief dat naast de klassieke twee strategische doelstellingen rond het behalen van een goede kwalitatieve en kwantitatieve toestand van de waterlichamen, een derde strategische doelstelling rond innovatie, financiering, samenwerking en afstemming met andere beleidsdomeinen werd toegevoegd. Het bekkenbestuur vindt het ook heel waardevol dat bij de opmaak van de visietekst van de derde waterbeleidsnota een participatietraject werd georganiseerd. Dit bevordert de gedragenheid van het toekomstig waterbeleid.	
Overweging	
De CIW neemt kennis van de appreciatie van het bekkenbestuur over de inhoudelijke opbouw en samenstelling van de derde waterbeleidsnota en over het participatietraject dat werd georganiseerd bij de opmaak van de waterbeleidsnota.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 359 1. Ambitieniveau Een constante doorheen de de waterbeleidsnota is dat bij veel acties en doelstellingen geen ambitieniveau naar voor wordt geschoven. Dit euvel dient volgens ons prioritair rechtgezet te worden. Zonder vastgeklit ambitieniveau is deze waterbeleidsnota immers een slag in het water en niet in staat om de doelstellingen van de Kaderrichtlijn Water te verzilveren. De ambitie die de waterbeleidsnota uitspreekt moet concreet zijn opgesteld, en uitgedrukt in cijfermatige doelen. Volgende doelen uit eerder beslist beleid dienen opnieuw uitgezet te worden in de waterbeleidsnota: • maatregelenpakket uit SGBP 2: ambitieniveau hier was om speerpuntgebieden (tegen 2021) en aandachtsgebieden (tegen 2027) in goede status te krijgen. Dit is en blijft volgens ons het minimum minimum die deze ontwerp waterbeleidsnota moet nastreven. De natuurbeweging beschouwt het halen van deze maatregelen als een absolute ondergrens om een afdoende antwoord te formuleren op de KRW • Vlaanderen streeft in haar toekomstvisie 2050 naar een robuust watersysteem dat in staat is om (klimaat)schokken op te vangen. Voorlopig lijkt de waterbeleidsnota geen afdoend antwoord te bieden op de vraag hoe men aan dit doel invulling zal geven.	
Overweging	
De waterbeleidsnota omvat de krachtlijnen voor het waterbeleid in Vlaanderen voor 2020-2025. De krachtlijnen van de waterbeleidsnota geven op hoofdlijn aan wat men met het waterbeleid wil bereiken binnen de termijn van de beleidscyclus van de waterbeleidsnota of voor bepaalde thema's binnen een termijn langer dan de beleidstermijn van zes jaar (vb. 2050 horizon van ORL, of de termijn 2027 van de KRLW). De waterbeleidsnota gaat de planvorming vooraf en bevat geen concrete acties of maatregelen, deze worden opgenomen in de volgende stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	CRSdACBz
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 462 9. Handhaving 9.1 Algemeen We steunen - net zoals het recente Mina-advies - de verhoogde aandacht voor handhaving, die op verschillende plaatsen in de waterbeleidsnota aan bod komt. Dit omdat, in veel gevallen, een betere handhaving van de bestaande regeling zowel efficiënter als billijker is dan het invoeren van bijkomende verplichtingen. We vragen aan de CIW om de bestaande werking rond handhaving (samenwerking, afstemming, kennisopbouw) verder te zetten en te versterken via een afzonderlijke doelstelling in de waterbeleidsnota. Specifiek vragen we dat het toezicht op (illegale) grondwaterwinningen versterkt dient te worden en dat oplossingen moeten worden gezocht om de doorwerking te verbeteren van de het waterbeleid in de ruimtelijke ordening inzake ophogingen in overstromingsgebieden, constructies in oeverzones en de doorwerking van de voorwaarden uit de watertoets. We herhalen dat regelgeving handhaafbaar dient te zijn. Zowel het Mestactieplan, als de droogtecrisissen, hebben aangetoond dat de huidige complexe regelgeving niet -of moeilijk- te handhaven is. Mogelijke problemen liggen bij de verdeling van de bevoegdheden tussen de verschillende overheden (of de niet-gedeelde bevoegdheden), maar ook bij de nood om op heterdaad te betrappen, of de verschillende uitzonderingsmaatregelen. Daarenboven is ook de personele capaciteit, als het gaat om milieu- en natuurregelgeving, een zeer groot probleem, getuige ook presentaties op de recente hoorzitting van de Minaraad over dit thema. Waar het beleid inzet op sensibilisering, is echter ook het vereenvoudigen van de regelgeving (om latere veroordeling ook mogelijk te maken), maar ook strikter toezicht door verschillende overheden, meer dan nodig. Daarnaast merken we dat de druk vanuit de recreatieve sector groeit, om onbevaarbare waterlopen open te stellen voor recreatieve vaart. Gezien de lamentabele toestand van heel wat waterafhankelijke soorten (vogels etc), lijkt het ons geen goede maatregel om hier zomaar aan toe te geven. Het voorzichtig openstellen van bevaarbare waterlopen hoeft op zich geen groot probleem te vormen, als echter de laatste toevluchtsoorden van watergebonden vogels niet worden aangetast. Hier dient zeer streng over gewaakt te worden.	
Overweging	
We nemen akte van de waardevolle aanbevelingen op het vlak van handhaving. We zullen deze opnemen in het overleg m.b.t. handhaving binnen de CIW.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	D1Q5QIm7
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 324 Als regionale natuur- & milieuvereniging staan we helemaal achter de waterbeleidsnota. Het is een verzameling perfecte concepten en doelstellingen, maar waar tot onze spijt geen pad zichtbaar is hoe dit versneld in de praktijk kan gebracht worden. Onze grote ergernis gaat dan ook uit naar de traagheid waarmee in het algemeen de verbeteringen doorgevoerd worden en naar transversale thema's die nog steeds negatief inspelen op het watersysteem en op een eventueel positieve evolutie ten gevolge van acties die genomen worden in het kader van de waterbeleidsplannen.	

Overweging
De CIW neemt kennis van de appreciatie door 'Vrienden van Heverleebos en Meerdaalwoud vzw' over de waterbeleidsnota. De waterbeleidsnota gaat evenwel de planvorming vooraf en bevat dus geen concrete acties of maatregelen, deze maken deel uit van de stroomgebiedbeheerplannen. De uitvoering van de plannen volgen we op via de jaarlijkse wateruitvoeringsplannen. Niettegenstaande alles in het werk wordt gesteld om de uitvoering van acties tijdig te laten verlopen, moeten we inderdaad vaststellen dat de uitvoering van bepaalde acties soms vertraging oploopt, dit ten gevolge van technische en juridische aspecten of onvoldoende draagvlak of een tekort aan financiële middelen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	HIKQdQo3
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 226 algemene opm bij krachtlijn 3 Verandering in landgebruik zorgt voor een significante uitstoot van CO2. Grondverzet is jaarlijks verantwoordelijk voor 10-15% van alle broeikasgassen die worden uitgestoten. Onder het gras/begroeiing/struiken/bomen zitten koolstofvoorraden (below-ground organic carbon) en methaangassen. Door graafwerken worden die broeikasgassen vrijgegeven in de atmosfeer. Er zijn studies die inschatten dat 24% van de mondiale uitstoot van broeikasgassen afkomstig is van landgebruik en verandering in landgebruik (zie bv. LULUCF op wikipedia). Grondverzetwerken (nodig voor waterbeheer) zijn dus in contradictie met klimaatdoelstellingen. Daarom raad ik aan bv. bij verkavelingen, bij plannen om stroomgebieden te beheren of bij andere ingrepen in het landschap dat maximaal bv. 15% van de grondoppervlakte mag 'verzet' worden. Of bv. jaarlijks slechts 3% van het grondoppervlakte mag verzet worden zodat de aanpassingen geleidelijk aan kunnen gebeuren. (dus begrenzen door spreiding in tijd). Het lijkt me niet moeilijk om daarrond regels op te nemen en deze provinciaal of gewestelijk vast te leggen. Verandering in landgebruik zorgt voor een significante uitstoot van CO2. Grondverzet is jaarlijks verantwoordelijk voor 10-15% van alle broeikasgassen die worden uitgestoten. Onder het gras/begroeiing/struiken/bomen zitten koolstofvoorraden (below-ground organic carbon) en methaangassen. Door graafwerken worden die broeikasgassen vrijgegeven in de atmosfeer. Er zijn studies die inschatten dat 24% van de mondiale uitstoot van broeikasgassen afkomstig is van landgebruik en verandering in landgebruik (zie bv. LULUCF op wikipedia). Grondverzetwerken (nodig voor waterbeheer) zijn dus in contradictie met klimaatdoelstellingen. Daarom raad ik aan bv. bij verkavelingen, bij plannen om stroomgebieden te beheren of bij andere ingrepen in het landschap dat maximaal bv. 15% van de grondoppervlakte mag 'verzet' worden. Of bv. jaarlijks slechts 3% van het grondoppervlakte mag verzet worden zodat de aanpassingen geleidelijk aan kunnen gebeuren. (dus begrenzen door spreiding in tijd). Het lijkt me niet moeilijk om daarrond regels op te nemen en deze provinciaal of gewestelijk vast te leggen.	

Overweging
De bodem is inderdaad een belangrijke koolstofopslagplaats. Maar mits het toepassen van goede beheertechnieken, kan het koolstofpeil in de bodem op peil gehouden worden en/of weer aangevuld worden. 50% van Vlaanderen is landbouwgebied. Een groot deel hiervan wordt jaarlijks geploegd. Mits een goed beheer is dit niet problematisch. Andere "graafwerken" vinden op een veel kleinere schaal plaats en zijn dus ook niet problematisch. Het op peil houden en/of verhogen van het koolstofpeil in de bodem is ook een belangrijk item bij het proces, de voorbereiding van het nieuw GLB post 2020, dat momenteel gevoerd wordt.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	KGqsUHT2
Ingediende reacties	
<u>Id: 466</u> <u>1/ Doelstellingen en acties alligneren met de SDGs</u> – De Agenda 2030 voor duurzame ontwikkeling, aangenomen door alle lidstaten van de Verenigde Naties in 2015, omvat 17 doelstellingen waaronder één zeer specifiek rond water (SDG 6). Aan elk van deze doelstellingen zijn tevens indicatoren gekoppeld. Voortgangsrapporten worden ook opgemaakt om te bekijken hoever lidstaten staan in het bereiken van deze doelstellingen - https://www.unwater.org/publication_categories/gemi/ (ter info - ook een recent rapport verschenen over de berekening van e-flows). De SDGs worden daarnaast ook meer en meer opgenomen als toetsingskader binnen het bedrijfswereld (Voka Charter Duurzaam Ondernemen), overheden ("sdgs in mijn gemeente" -VVSG). Voorstel: · Het is waardevol om te bekijken of het kader van de SDGs kan gebruikt worden als kapstok voor de opmaak van de waterbeleidsnota, de voorgestelde SDG indicatoren (breder dan deze onder SDG 6) op te volgen voor Vlaanderen en doelstellingen en acties hierop af te stemmen.	
Overweging	
De SGD's maakten deel uit van het toetsingskader dat werd gehanteerd bij de opmaak van de waterbeleidsnota. We zijn van mening dat het niet nodig is om de link met de SDGs expliciet weer te geven in de waterbeleidsnota.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	KGqsUHT2
Ingediende reacties	
<u>Id: 467</u> <u>2/ Inspireren i.p.v. dirigeren</u> In het kader van het toekomstig Europees onderzoeksprogramma wordt ingezet op het formuleren van inspirerende missies waarbij we de omslag wordt beoogd van ‘moeten veranderen’ in ‘willen veranderen’ en aldus eigenaarschap wordt gecreëerd. Een van deze missies heeft specifiek betrekking op water met als algemene titel “Healthy oceans, seas, coastal and inland waters”. Op basis van systeemanalyse en systeemdenken zullen in de komende periode concrete missies geformuleerd worden en calls wordt uitgewerkt. Een eerste belangrijke stap in dit proces is dat er een gedeeld begrip ontstaat over hoe het systeem precies functioneert en hoe deze interageert met andere systemen (mobiliteit, energie, voeding, etc.): wat zijn de verschillende oorzaak-gevolgrelaties en de soms vastgeroeste denkpatronen die het systeem aansturen. Vervolgens focussen op de belangrijkste oorzaak-gevolgrelaties en de vraag stellen wat er zou gebeuren als we deze relatie omdraaien (bv. wat als toegenomen watergebonden transport resulteert in een verlaagde watervraag vanuit deze sector) vormt een mooie vertrekbasis voor het definiëren van missies. De volgende stap is dan na te denken hoe we effectief dit verband kunnen omdraaien, een proces waarbij out-of-the-box denken en co-creatie zeer sterk gewaardeerd worden. En tenslotte is het onontbeerlijk om de juiste hefboomen (zie o.a. leverage points geïdentificeerd door Donella Meadows – klik hier) te vinden om de impact van deze oplossingen te vergroten via nieuwe allianties, financiële en wetgevende kaders. Voorstel: · Waardevol om te bekijken of via een proces van systeemanalyse en systeemdenken inspirerende missies kunnen worden gedefinieerd en een actiegericht reflectieproces kan worden opgezet om te definiëren op welke maatregelen idealiter wordt ingezet om te evolueren naar een Robuust Watersysteem dat in staat is om klimaatschokken op te vangen, onze ecosystemen beschermt en meerder functies tegelijk dient.[Kader creëren voor de ontplooiing van de Transitieruimte “Robuust watersysteem”].	
Overweging	
De CIW neemt deze waardevolle suggestie mee op in de waterbeleidsnota.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> D5 - toevoegen En we zetten bedrijven aan om hun innovatieve producten en technologieën in de markt te zetten en ze ook buiten Vlaanderen te vermarkten. We zetten stappen om een proces van systeemanalyse en systeemdenken op te zetten voor het waterbeleid.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	KGqsUHT2
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 474 <u>4/ Gedragsverandering</u> – Zoals Donella Meadows aangeeft in “Leverage Points: Places to Intervene in a System” “You could say paradigms are harder to change than anything else about a system... But there’s nothing physical or expensive or even slow in the process of paradigm change. In a single individual it can happen in a millisecond. All it takes is a click in the mind, a falling of scales from eyes, a new way of seeing. Whole societies are another matter — they resist challenges to their paradigm harder than they resist anything else.” Het scherpstellen van: · de mentale modellen/denkpatronen die aan de basis liggen van ons handelen · de omgevingscontext waaruit deze zijn ontstaan · de argumentatie waarom deze dienen aangepast te worden in de gewijzigde (soms sterk wijzigende) context Zal wezenlijk zijn om draagvlak te creëren voor de maatregelen waarop idealiter dient te worden ingezet. Voorstel: · Nauwere betrokkenheid van de humane wetenschappen bij het uitwerken van het waterbeleid · Bekijken wat de rol kan zijn van citizen science & crowds sourcing in het realiseren van de vooropgestelde doelstellingen/missies (zie ook hier)	
Overweging	
De CIW onderschrijft het belang om de humane wetenschappen bij het uitwerken van het waterbeleid te betrekken. Krachtlijn 5, doelstelling 4 gaat hierop in en vermeldt de intentie om nieuwe hefbomen en technieken zoals bv. citizen science te verkennen met het oog op het aanzetten tot gedragsverandering en zelf initiatiefnemen. Crowdsourcing kan hierbij als voorbeeld worden toegevoegd.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> D4 aanpassen tekst We verkennen daarom nieuwe hefbomen en technieken (vb. via burgerwetenschap (citizenscience), publieksraadpleging (crowdsourcing) die we kunnen inzetten naast de klassieke communicatie- en sensibiliseringsinitiatieven en waarmee we hen effectiever aanzetten om hun gedrag te veranderen en zelf initiatief te nemen.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	KGqsUHT2
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 475 <u>4/ Afstemming met andere strategie-oefeningen</u> – A. Langetermijnstrategie Milieueffectrapport Actueel wordt er een langetermijnstrategie uitgewerkt i.k.v. de MER-procedures. In dit verband wordt er een pleidooi gehouden voor i. “doe met de MER eens iets positief (ipv schadebeperkend) voor het leefmilieu” en ii. een optimalisatie van de scoping, zijnde focussen op de effecten die ertoe doen en anderzijds gemotiveerd wegscoopen wat niet relevant is. Als mogelijke aanpak werd voorgesteld om via een brainstormsessie of andere interactieve methode, waarbij deskundigen van verschillende diciplines betrokken zijn, de scopingoefening uit te voeren. Voorstel: · De concepten van systeemanalyse en systeemdenken verankeren in de MER-procedures: het gezamenlijk opmaken van een verbandenanalyse laat toe om de belangrijke oorzaak-gevolgrelaties te identificeren en koppelkansen te identificeren en dus iets positiefs voor het leefmilieu te realiseren.	
Overweging	
Dit is een waardevolle suggestie maar het verankeren van concepten van systeemanalyse en systeemdenken verankeren in de MER-procedures valt buiten de scope van de waterbeleidsnota.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Dit kan worden ingebracht ikv het proces van een langetermijnstrategie voor de MERprocedures.	

Code van de indiener :	KGqsUHT2
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 477 opmerking bij krachtlijn 3 en krachtlijn 4 towards a Carbon neutral Belgium In het kader van het Klimaatakkoord in Parijs dienen de partijen tegen 2020 langetermijnstrategieën (2050) te ontwikkelen. Op federaal niveau wordt dit nu uitgewerkt onder de titel "Towards a carbon neutral Belgium". Het is belangrijk dat bij de keuze van scenario's (om naar CO2 neutraliteit te evolueren) ook de impact op de waterbeschikbaarheid wordt bekeken. In de studie opdracht zal er ondermeer aandacht zijn voor het volgende. · "Firstly, an analysis of the water, energy and food security nexus might prove interesting as the links between agriculture, energy, land use and water will become all the more important. A more profound understanding of these links will facilitate an integrated approach to the challenges in these respective domains and provide insights into possible development pathways, coherent with the greenhouse gas constraint, for the agricultural sector in particular" Voorstel: · Afstemmen van strategieën klimaatmitigatie en adaptatie. Voorbeelden: - o Het stimuleren om het organisch stofgehalte in de bodem te verhogen heeft belangrijke voordelen naar: § Klimaatmitigatie: o.a. C-opslag § Klimaatadaptatie: o.a. verhogen waterbergend vermogen - o De koeling van onze processen anders organiseren kan een belangrijke meerwaarde hebben naar de waterbeschikbaarheid – voorbeeld - Infinite cooling – klik hier - o Etc.	
Overweging	
Op diverse plaatsen wordt in de tekst expliciet gewezen op win-wins zoeken tussen het waterbeleid en het klimaatbeleid: blz 11, 21 en 35	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	KGqsUHT2
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 493 algemene opm bij krachtlijn 6 <u>/ Impact op het financieel domein</u> De klimaatwijziging zorgt voor een belangrijke dynamiekswijziging (frequenties, intensiteit) binnen het watersysteem. Het valt aan te bevelen om na te gaan wat de impact is van deze systeemveranderingen op het financieel domein. Deze inzichten kunnen ertoe bijdragen dat verzekeringsmaatschappijen en tevens pensioenfondsen andere businessmodellen aanmeten (o.a. hoe kunnen vermeden kosten gemobiliseerd worden om investeringen in een robuust watersysteem te realiseren en op deze manier uitkeringen verminderd of vermeden kunnen worden? – Pensioenfondsen zetten ook in op langlopende investeringen, kunnen deze worden belegd in de eigen regio? – toekennen van kortingen op de (woning)polissen indien er werd geïnvesteerd in maatregelen om wateroverlast- watertekort – waterkwaliteit aan te pakken). Voorstel: Nauwere betrokkenheid van de financiële sector bij het uitwerken van het waterbeleid	
Overweging	
Deze opmerking pleit ervoor om de impact van klimaatverandering ook door te rekenen voor de financieringsbehoefte van investeringen. Er lopen een aantal initiatieven op dit vlak: voor de saneringsinfrastructuur wordt al (in zekere mate) met wijzigende neerslagpatronen rekening gehouden, er loopt al overleg met de verzekeringssector (zie krachtlijn 3) om te bekijken of ze rekening kunnen houden met beschermingsmaatregelen bij de verzekering tegen waterschade, ... Maar verdere stappen op dit vlak zijn wenselijk. Om die reden pleit de waterbeleidsnota reeds om gedeelde financiering te zoeken, over bestuurslagen heen, rond thema's die breed naar beleidsambities kijken. Bij de opmaak van het stroomgebiedbeheerplan en maatregelenprogramma wordt de impact van klimaatverandering expliciet mee in overweging genomen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
De CIW legt contacten met de financiële en verzekeringswereld om de mogelijkheden van nieuwe financieringsmogelijkheden met een open blik in kaart te brengen en uit te werken.	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 235 <u>Participatietraject</u> Boerenbond apprecieert het gegeven dat de verschillende belanghebbenden in een dergelijk traject worden betrokken. Echter is het voor ons niet altijd duidelijk hoe met de 'inhoud', die tijdens dergelijke processen wordt gegenereerd, wordt omgegaan. Wat maakt dat bepaalde zaken verder worden opgenomen en andere niet? Soms lijkt het alsof de uitkomst van het traject in hoofd van de CIW/VMM al op voorhand vastligt en er louter daar naartoe werd gewerkt, ongeacht de inbreng van het middenveld. Op dat moment is er niet langer sprake van echte participatie. Hetzelfde geldt voor het participatietraject langetermijnfinanciering waterbeleid. Boerenbond vindt het belangrijk en cruciaal dat het middenveld ook in de toekomst betrokken wordt in dergelijke trajecten. Een open, constructieve mindset is noodzakelijk en daarom moet het format worden bijgestuurd. In de voorbereiding van een dergelijk traject moet o.i. zwaar ingezet worden op "elkaar leren kennen, begrijpen" via bilaterale contacten. Dit moet toelaten gedragen analyses te maken rekening houdend met de praktijk van de landbouwbedrijfsvoering, de veelheid aan - soms tegenstrijdige - regelgeving die op land- en tuinbouwers afkomt enz. Dit kan er misschien ook voor zorgen dat niet steeds naar strengere vergunningen of hogere heffingen moet gegrepen worden om op het terrein iets te realiseren. Wanneer die fase is afgerond kan overgestapt worden naar werkvormen in grotere groep.	
Overweging	
De CIW heeft er voor het gevoerde participatietraject voor gekozen om de actoren op verschillende tijdstippen te betrekken met als hoofddoel een inhoudelijke verrijking (nieuwe ideeën, oplossingsrichtingen verkennen...) en een grotere betrokkenheid te creëren bij de inhoud van de waterbeleidsnota. Het participatietraject is vooral een bevestiging geweest van reeds bestaande maatregelen of aanpak. Nog zeer innovatieve beleidsideeën voorstellen, is niet evident gebleken. Bijgevolg werd er voor gekozen om enkele markante stellingen uit het samenvattend rapport opgesteld door het consultancybureau dat instond voor de begeleiding van het participatieproces te vermelden in de waterbeleidsnota.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
De suggesties en aandachtspunten mbt het betrekken van de stakeholders in participatietrajecten wordt mee in beschouwing genomen ikv de ombouw CIW 2.0, in het bijzonder bij de verruiming van de partnernetwerking.	

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id: 240</u> <u>Beheer waterlopen</u> Zoals bij de 2de waterbeleidsnota vindt Boerenbond het opmerkelijk dat er in de waterbeleidsnota opnieuw geen visie wordt gegeven over het beheer van waterlopen op het terrein. Dit beheer heeft concrete gevolgen voor de land- en tuinbouw en het belang ervan kan niet onderschat worden. Aangezien de nota de visie van de Vlaamse overheid op het waterbeleid van de komende jaren weergeeft, is dit toch een punt dat mee moet worden opgenomen. Boerenbond pleit, los van wie de beheerder is, voor een efficiënt en degelijk waterbeheer zo dicht mogelijk bij de beek met aandacht voor de noden en knelpunten in de omgeving en de sectoren, zoals het ruimen van de waterlopen, snelle actie bij wateroverlast,.... Het beheer en onderhoud van de waterlopen moet o.i. integraal gebeuren, op basis van een doordachte visie. Bijvoorbeeld: bij de planning van infrastructuurwerken (leggen van een gasleiding, hoogspanningsleiding, ...), moet rekening gehouden worden met de ruiming van grachten van de waterlopen waarmee er interferentie is. Het is daarbij noodzakelijk dat de opeenvolgende waterbeheerders onderling afstemmen en dat er wordt samengewerkt met de lokale stakeholders, dus ook met land- en tuinbouwers. Zo kan rekening gehouden worden met de omliggende gebruiksfuncties van percelen naast de waterloop zoals landbouw. We verwijzen hier naar de stuurgroep rond de Aa als een goed voorbeeld, die bestaat uit lokale actoren van betrokken gemeentebesturen, waterbeheerder, vertegenwoordiging van landbouwers en natuurvereniging. We zijn geen vragende partij om nieuwe structuren op te richten, maar wel om het overleg te laten plaatsvinden binnen bestaande structuren zoals de bekkenraad. Hierbij aansluitend vragen we tevens een betere verstandhouding tussen de waterbeheerder en de landbouwer. We verwijzen hier naar het Minaraadadvies waarin ook wordt gewezen op het belang van het betrekken van stakeholders. Wil men gedragenheid realiseren op het terrein is het in de eerste plaats cruciaal om o.b.v. betrokkenheid zicht te krijgen op de noden en gevoeligheden lang diverse kanten.	
Overweging	
De CIW is van mening dat er de voorbije jaren stappen geleverd zijn ifv terugdringen van de versnippering binnen het waterbeheer (D63, fusie W&Z en De Scheepvaart). Bovendien wordt de verspreiding van bevoegdheden via een goede samenwerking, met o.m. de CIW-werking, opgevangen. Anderzijds zijn optimalisaties steeds mogelijk. De CIW gaat ermee akkoord dat gedragenheid en betrokkenheid hand in hand gaan. We verwijzen dan ook naar het belang van de gebiedsgerichte werking waar op maat van de situatie en de lokale mogelijkheden met alle betrokkenen wordt gewerkt aan oplossingen. Zoals aangegeven in krachtlijn 5 doelstelling 1 willen we de gebiedsgerichte werking rond water nog verder versterken. De hele waterbeleidsnota geeft weer hoe de waterbeheerders samen met alle andere stakeholders het waterbeheer zowel in brede zin (op niveau van bekkens en stroomgebieden) als in nauwe zin (op niveau van de waterlopen) de komende jaren op een integrale manier wensen aan te pakken. De stelling dat in de teksten dus geen of weinig aandacht gaat naar het beheer langs de waterlopen is dus niet correct. Bovendien wordt in deze waterbeleidsnota expliciet "Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen uitbouwen en investeren in innovatie" als krachtlijn 5 opgenomen. Dit laatste komt tegemoet aan de opmerking ivm "betere verstandhouding tussen de waterbeheerder en de landbouwer."	

Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 4 - aanvullen De afstemming en het overleg binnen het waterbeleid en -beheer gebeurt via de overlegstructuren voor het integraal waterbeleid. In aanvulling bekijken we of we de organisatie van het oppervlaktewaterbeheer en het rioleringsbeheer kunnen optimaliseren.
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	L3a00QUx
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 241 <u>Visie</u> De waterbeleidsnota heeft tot doel de algemene visie op het integraal waterbeleid weer te geven. Boerenbond merkt op dat de inhoud van deze visietekst toch wel veel meer is dan een visie op het waterbeleid. De acties ten aanzien van landbouw zijn zeer concrete, direct op het terrein uitvoerbare maatregelen. Voor Boerenbond is het ook niet duidelijk hoe een visie kan worden opgemaakt voor de volgende 6 jaren wanneer de tussentijdse evaluatie van de stroomgebiedbeheerplannen 2016-2021 nog niet is afgerond. De waterbeleidsnota is in openbaar onderzoek gegaan op 19 december 2018. Het tussentijdse evaluatierapport van de SGBP 2016-2022 werd door de CIW pas goedgekeurd op 22 maart 2019. Boerenbond stelt ook vast dat de algemene teneur in de berichtgeving rond waterkwaliteit- en kwantiteit steeds negatief is. We erkennen dat er zeker nog uitdagingen zijn voor onze sector. Toch willen we benadrukken dat in onze sector, net zoals in andere sectoren, de voorbije decennia maatregelen zijn genomen, die geresulteerd hebben tot verbeteringen in de waterkwaliteit- en kwantiteit. Echter, zorgt het “one out, all out principe” van de kaderrichtlijn water ervoor dat dit onvoldoende tot uiting komt. Als we samen vooruitgang willen boeken is het belangrijk dat ook deze verbeteringen in de waterkwaliteit en -kwantiteit aan bod komen i.p.v. ze onderbelicht te laten.	
Overweging	
De waterbeleidsnota omvat inderdaad de visie op het integraal waterbeleid voor de komende 6 jaar. De waterbeleidsnota gaat de planvorming vooraf en bevat dus geen concrete acties of maatregelen, deze maken deel uit van de stroomgebiedbeheerplannen. Ondanks de inspanningen die de sector reeds heeft geleverd, blijkt uit de waterbeheerkwesties dat de verontreinigingsdruk onvoldoende daalt en dat de landbouwproductie een belangrijke oorzaak is van stikstof- en fosforverliezen naar het milieu. Het klopt dat het “one out, all out principe” van de KRLW ervoor kan zorgen dat verbeteringen in de toestand soms onvoldoende tot uiting komen en dat we hiervoor aandacht moeten hebben. Wat de tussentijdse evaluatie betreft, werd met de opmaak van dit rapport uiteraard al eerder gestart dan in maart 2019, zodat de meeste inhoudelijke elementen eruit al eerder beschikbaar waren en dus meegenomen konden worden bij de opmaak van waterbeheerkwesties en waterbeleidsnota.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	

Aanbeveling(en)	
Bij de opmaak van de volgende generatie stroomgebiedbeheerplannen zal erop worden toegezien dat verbeteringen van de toestand voldoende tot uiting komen en niet onder de radar verdwijnen ten gevolge het one out all out principe.	
Code van de indiener :	plGTiLTY
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 304 algemene opmerking bij inleidende paragraaf krachtlijn 1 – “Om de goede ecologische en chemische toestand van het oppervlaktewater en de goede chemische toestand van het grondwater te bereiken, stemmen we het waterkwaliteits-beleid maximaal af op gebiedsspecifieke en haalbare doelstellingen. Om de goede toestand te kunnen realiseren moeten ook vanuit het aanpalende beleid een aantal noodzakelijke maatregelen ingang vinden.” Hierbij dient benadrukt te worden dat alle aspecten van het systeem dienen te worden bekeken en een integrale benadering dient te worden nagestreefd. Positief is dat gebiedsspecifiek zal worden gewerkt. Hierbij dienen duidelijke alle betrokken partijen meegenomen te worden in het verhaal. De link met bodem en waterbodem wordt maar zelden gemaakt. Belangrijk in het verhaal is om alle mogelijke drukken mee te nemen. De nadruk wordt sterk gelegd met de aanwezigheid van nutriënten. Daar waar een link met mogelijke andere verontreinigingsbronnen / parameters eveneens dient te worden meegenomen. (brief) - "Om de goede ecologische en chemische toestand van het oppervlaktewater en de goede chemische toestand van het grondwater te bereiken, stemmen we het waterkwaliteits-be/eid maximaal af op gebiedsspecifieke en haalbare doe/stellingen. Om de goede toestand te kunnen realiseren moeten ook vanuit het aanpalende beleid een aantal noodzakelijke maatregelen ingangvinden." Hierbij is het cruciaal dat alle aspecten van het systeem worden bekeken en een integrale benadering wordt nagestreefd. Positief is dat gebiedsspecifiek zal worden gewerkt. Het is belangrijk dat alle betrokken partijen meegenomen worden bij dergelijke aanpak. De link met bodem en waterbodem wordt maar zelden gemaakt. Nochtans menen we vanuit de OVAM dat het belangrijk is om alle mogelijke drukken mee te nemen. De nadruk wordt sterk gelegd met de aanwezigheid van nutriënten. Daar waar er een link is met mogelijke andere verontreinigingsbronnen / parameters eveneens, dient men dit tevens mee te nemen.	
Overweging	
In de druk- en impactanalyse kunnen maar die drukken/emissies gekwantificeerd worden waarvoor ook cijfers beschikbaar zijn. Over het aandeel van de waterbodememissies naar de waterkolom en dus de druk op het waterlichaam is geen cijfermateriaal beschikbaar. Vandaar dat dit aspect evenmin gekwantificeerd kan worden als onderdeel van de druk- en impactanalyse.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	pIGTILTY
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 305 algemene opmerking bij de inleidende paragraaf krachtlijn 1 – “Om de goede ecologische en chemische toestand van het oppervlaktewater en de goede chemische toestand van het grondwater te bereiken, stemmen we het waterkwaliteits-beleid maximaal af op gebiedsspecifieke en haalbare doelstellingen. Om de goede toestand te kunnen realiseren moeten ook vanuit het aanpalende beleid een aantal noodzakelijke maatregelen ingang vinden. “ Het is zeer belangrijk om de verschillende mogelijke acties en maatregelen ten opzichte van elkaar af te wegen en te prioriteren en na te gaan welke acties het meest bijdragen tot het bereiken van de goede toestand. (brief) - "Om de goede ecologische en chemische toestand van het oppervlaktewater en de goede chemische toestand van het grondwater te bereiken, stemmen we het waterkwaliteits-beleid maximaal af op gebiedsspecifieke en haalbare doelstellingen. Om de goede toestand te kunnen realiseren moeten ook vanuit het aanpalende beleid een aantal noodzakelijke maatregelen ingang vinden." Het is inderdaad zeer belangrijk om de verschillende mogelijke acties en maatregelen ten opzichte van elkaar af te wegen en te prioriteren en na te gaan welke acties het meest bijdragen tot het bereiken van de goedetoestand.	
Overweging	
D.m.v. het uitvoeren van een kosteneffectiviteitsanalyse zal een kosteneffectief maatregelenpakket worden samengesteld en opgenomen in het maatregelenprogramma bij het stroomgebiedbeheerplan.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	pIGTiLTY
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 306 algemene opmerking bij inleidende paragraaf krachtlijn 1 - "Daarnaast staat de onnatuurlijke inrichting van onze waterlopen het bereiken van een goede waterkwaliteit en waterbodempkwaliteit in de weg ". Ook de verontreinigde waterbodemp en oevers staat op sommige plaatsen het bereiken van een goede water- en waterbodempkwaliteit in de weg, maar dit wordt nu niet vermeld. (brief) - "Daarnaast staat de onnatuurlijke inrichting van onze waterlopen het bereiken van een goede waterkwaliteit en waterbodempkwaliteit in de weg ". De OVAM ziet dit ruimer. Ook de verontreinigde waterbodemp en oevers staat op sommige plaatsen het bereiken van een goede water- en waterbodempkwaliteit in de weg.	
Overweging	
Dit is gevat door de zin "De hoge nutriëntengehaltes en de aanwezigheid van gevaarlijke stoffen (o.m. pesticiden) in onze watersystemen ...". Er staat niet 'waterkolom', maar wel 'watersysteem', waar de waterbodemp en de oevers deel van uitmaken.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	pIGTiLTY
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 315 algemene opmerking bij inleidene paragraaf krachtlijn 5 - "De nieuwe uitdaging is dan ook om veranderingen en innovatie te initiëren en in te spelen op dynamieken binnen het aangrenzende beleid (landbouw, natuur, ruimte, wonen, ...)." Hier kan bodembeleid ook toegevoegd worden. (brief) - "De nieuwe uitdaging is dan ook om veranderingen en innovatie te initiëren en in te spelen op dynamieken binnen het aangrenzende beleid (landbouw, natuur, ruimte, wonen, ...)." Hier kan bodembeleid ook toegevoegd worden.	

Overweging
In de inleidende tekst van de waterbeleidsnota wordt bodembeleid reeds vermeld: 'De nieuwe uitdaging is dan ook om veranderingen en innovatie te initiëren en in te spelen op dynamieken binnen het aangrenzende beleid (landbouw, natuur, ruimte, <u>bodem</u> , wonen, ...).' De tekst behoeft geen aanpassing.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : plGTiLTY
Ingediende reacties
<u>Id</u>: 319 Verder raadt de OVAM aan om maatregelen mee te laten vertrekken vanuit een systeemanalyse, zodat daadwerkelijke oorzaken en hefboomen zichtbaar worden. Inzicht komt voort uit de inbreng van voldoende capaciteit door de actoren, gekoppeld aan kwaliteitsvolle informatie. Een goed onderbouwde probleemstelling, onderbouwd met data en gedragen door alle gesprekspartners, is essentieel om samen naar oplossingen te zoeken. Kennishiaten moeten snel geïnventariseerd en ingevuld worden.
Overweging
Vertrekken vanuit een systeemanalyse om oorzaken en hefboomen zichtbaar te maken is een waardevolle suggestie die wordt meegenomen.
Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen</u>: Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen</u>: D5 - toevoegen En we zetten bedrijven aan om hun innovatieve producten en technologieën in de markt te zetten en ze ook buiten Vlaanderen te vermarkten. We zetten stappen om een proces van systeemanalyse en systeemdenken op te zetten voor het waterbeleid.
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	pIGTiLTY
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 320 Op pagina 5 staat dat de waterbeheerkwesties werden geformuleerd op basis van oa een participatietraject. Hier is OVAM niet bij betrokken geweest. Verder wil de OVAM er op wijzen dat het belangrijk is dat het waterbeleid op een open en neutrale manier wordt aangestuurd, vertrekkende vanuit data, systeemanalyse, kennis van onderliggende processen en ondersteund vanuit een participatietraject.	
Overweging	
De waterbeleidsnota is opgebouwd uit 2 delen, een deel visie en een deel waterbeheerkwesties (cfr. bepalingen van het dIWB). Op pg. 5 van de waterbeleidsnota staat 'Bij de visietekst van de derde waterbeleidsnota werd een participatietraject georganiseerd.' De waterbeheerkwesties maakten dus geen onderwerp uit van het participatietraject en werden voorbereid binnen de CIW WG KRLW waarvan OVAM lid is. De individuele leden van de strategische adviesraden en de lokale besturen vormden de doelgroep van het participatietraject. Overheidsinstellingen zoals OVAM waren binnen de CIW werking rechtstreeks betrokken bij de opmaak van de waterbeleidsnota.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	pIGTiLTY
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 322 Circulaire economie komt heel beperkt aan bod.	
Overweging	
De CIW heeft ervoor gekozen om circulaire economie, één van de voor het water relevante thema-overschrijdend aspecten, doorheen de waterbeleidsnota te integreren. Het spreekt voor zich dat circulaire gebruiken niet bij alle waterthematieken evenveel van toepassing is en bijgevolg niet bij alle krachtlijnen even uitgebreid aan bod komt.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	pIGTiLTY
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 323 Er dient gezocht te worden naar businessmodellen die zorgen voor return on investment, die kunnen net de lange termijn haalbaarheid van maatregelen in beeld brengen. En zo mogelijk maken wat op het eerste zicht niet mogelijk lijkt.	
Overweging	
De CIW begrijpt niet wat er met de opmerking ikv de waterbeleidsnota juist bedoeld wordt.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	pWreAQNa
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 435 De OVAM heeft de nodige expertise en ervaring omtrent bodem, bagger- en ruimingsspecie en circulaire economie. Op een constructieve en participatieve wijze zet zij deze graag mee in bij de integrale aanpak van het waterbeleid van morgen.	
Overweging	
De CIW neemt kennis van het aanbod van de OVAM om open en constructief samen te werken aan het waterbeleid van morgen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	TyAcVZcM
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 253 algemene opmerking bij krachtlijnen 3 en 4 (en bij krachtlijn 5 doelstelling 2) Krachtlijn 3 en 4 worden in feite aan elkaar gelinkt door beter gebruik te maken van de perioden met neerslagoverschot om perioden met neerslagtekorten te overbruggen. Aanvullend hierbij <u>kan dus vermeld worden</u> dat intelligent beheer van overschotten in de winter met andere woorden van belang is om tekorten in de zomer op te vangen. Onder de doelstellingen 'De effecten van klimaatverandering opvangen' bij krachtlijn 3 en 4 zou ook de MER-procedure als instrument moeten opgenomen worden. Dit instrument wordt nu niet of nauwelijks benut om te komen tot klimaatbestendige plannen of projecten. Dit kan tevens <u>herhaald</u> worden bij krachtlijn 5 – doelstelling 2.	
Overweging	
Doelstelling "Waterbeschikbaarheid vergroten" gaat over de manier waarop we het overschot aan water beter kunnen vasthouden zodat er meer water beschikbaar is in tijden van te weinig neerslag. Elke MER behandelt ook het milieu-effect op "water" en hierbij moet zowel naar de impact op korte als op lange termijn een oordeel geveld worden.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	TyAcVZcM
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 257 algemene opmerking bij krachtlijn 5 Binnen Krachtlijn 5 lijkt het ons relevant om het belang van ecosysteemdiensten te onderstrepen. <u>Hierbij kan worden toegevoegd</u> dat de kosten voor ecologische herstelmaatregelen vaak klein zijn ten opzichte van de baten die ecosysteemdiensten op verschillende vlakken en op lange termijn leveren (bv. hermeanderen heeft een positief effect op de waterkwaliteit, infiltratie, koolstofopslag, recreatie). Focus op ecosysteemdiensten kan bovendien als een hefboom gezien worden, gezien ze vaak meerdere van de geformuleerde waterbeheerskwesties tegelijk beslaan (win-win).	
Overweging	
We sluiten ons aan bij de vraag om het belang van de ecosysteemdiensten nog meer onder de aandacht te brengen. We breiden hiervoor krachtlijn 5 uit met een passage over de ecosysteemdiensten.	

Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> K1 D3 zin 'Als samenleving kunnen we heel wat voordeel halen uit het behoud en herstel van de ecosysteemdiensten... enz). verplaatsen naar K5 D1 + aanvullen met ' We hebben ook aandacht voor de ecosysteemdiensten. Als samenleving kunnen we nl. heel wat voordeel halen uit het behoud en herstel van de ecosysteemdiensten... . verplaatsen naar K5 D1 + aanvullen met 'De kosten voor ecologische herstelmaatregelen zijn vaak klein tov de de baten die ecosysteemdiensten op verschillende vlakken op langere termijn leveren'.
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 79 [8] De raden sluiten zich dan ook aan bij de bevinding dat “Het traject soms aanvoelde als een wat voorzichtig uitproberen van participatie”⁸. Ze vragen om “ook stakeholders te betrekken bij het schrijven van beleidsteksten en het evalueren van het gevoerde beleid”⁹ vanuit een “nieuwsgierig bevragende en onderzoekende houding die tot rijke uitwisseling en nieuwe inzichten leidt”⁸ en de haalbaarheid daarvan te vergroten door een intensievere samenwerking op te zetten met de werking en de secretariaten van de raden. In alle (gebiedsgerichte) processen van het waterbeleid is het cruciaal de stakeholders te betrekken. Zij spelen een rol in de analyse, de draagvlakcreatie, het sensibiliseren en het beoordelen van de haalbaarheid en de betaalbaarheid van demaatregelen. (8) Samenvatting participatietraject, p 13, Bevinding van het bureau dat het participatietraject heeft begeleid (9) Iets wat de CIW “in overweging wil nemen” – p 14	
Overweging	
De CIW neemt kennis van de vraag van de raden om de stakeholders verdergaand te laten participeren en hen ook te betrekken bij het redactieproces van beleidsteksten en het evalueren van het gevoerde beleid. De CIW neemt de vraag mee in overweging ikv het proces dat momenteel loopt voor de ombouw naar CIW 2.0 en waarbij de CIW haar partnernetwerking wenst te verruimen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 80 [7] In het voorliggende proces zien de raden vooral verbeterpunten bij het mandaat, de procesvoering en de werkelijke ruimte voor beleidsinvloed. De opzet van het proces maakte het mogelijk om de posities van de stakeholders te inventariseren en confronteren. Het proces ging op zoek naar oplossingsrichtingen⁷ zonder eengedeelde probleemanalyse. De verwerking van die input wordt ervaren als een “black box”: de synthese werd gemaakt zonder (terugkoppeling met) de stakeholders. Het resultaat is dat in de samenvatting (en als citaat in de waterbeleidsnota) aanbevelingen staan waar sommige actoren het uitdrukkelijk niet mee eens zijn, en waarvan het voor de actoren ook niet duidelijk is hoe ze daar terecht zijn gekomen. Dit heeft een negatieve impact op het vertrouwen in het proces. (7) Samenvatting Participatietraject, p4, §1.1.1	
Overweging	
De CIW heeft er voor het gevoerde participatietraject voor gekozen om de actoren op verschillende tijdstippen te betrekken met als hoofddoel een inhoudelijke verrijking (nieuwe ideeën, oplossingsrichtingen verkennen...) en een grotere betrokkenheid te creëren bij de inhoud van de waterbeleidsnota. Hierbij werd de mogelijkheid geboden aan de diverse actoren om hun visies in te brengen. Het was geen expliciet doel om een gezamenlijke visie of door iedereen gedragen standpunten te laten aanbrengen, dit maakt eerder deel uit van de wettelijk voorziene participatie ikv het openbaar onderzoek en de adviesronde. Uit het samenvattend rapport opgesteld door het consultancybureau dat instond voor de begeleiding van het participatieproces, werden enkele markante stellingen in de waterbeleidsnota zelf vermeld. De waarde is van die stellingen is bijgevolg eerder beperkt.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 81 [6] Als partners voldoende vertrouwen hebben in het proces, en ook intern over voldoende capaciteit beschikken, zullen de deelnemende partijen willen en kunnen investeren in de processen. Dit impliceert dat er gericht uitgenodigd wordt op basis van duidelijke criteria⁶, maar ook dat wordt ingespeeld op wat echt beweegt en werkt. Stakeholders zullen pas willen investeren als er ook ruimte is voor werkelijke(beleids)invloed. (6) Welke stakeholders zijn nodig om het draagvlak van bepaalde keuzes te vergroten? Wie kan nodige informatie aanleveren? Van welke	
Overweging	
De CIW neemt kennis van het standpunt van de Raden inzake de manier waarop stakeholders best worden betrokken in (beleids)processen.	

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Dit standpunt wordt mee in beschouwing genomen bij het proces van de ombouw CIW 2.0, in het bijzonder bij de verruiming van de partnernetwerking.

Code van de indiener : U3ajgpma
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 82 [5] Vertrouwen, zowel in het proces als de procesvoerders, is essentieel. Vertrouwen in het proces betekent dat duidelijk is waartoe de input dient en wat er achteraf echt mee gedaan wordt. De aangeleverde input erkennen en er feedback op geven, is belangrijk: indien de input niet meegenomen werd, dan moet dit beargumenteerd worden. Vertrouwen in de procesvoerders impliceert dat de procesbegeleiding een duidelijk mandaat dient te hebben, en gepercipieerd wordt als voldoende neutraal, en dat de overheidsdienst die het proces “sponsort” een open en transparante houding aanneemt. Onvoldoende informatie of –erger– onvoldoende transparantie (neutraliteit) leidt tot een gebrek aan vertrouwen. Voeling (van de procesbegeleiders) met wat actoren willen, wat hen hindert, beangstigt of beweegt en wat hun gedragingen effectief stuurt, is belangrijk. Desgevallend moet tijd voorzien worden voor een inventarisatie van deze hinderpalen, winwins, cobenefits, drivers, behoeften en gedragingen
Overweging
De CIW neemt kennis over het standpunt van de Raden dat er bij het betrekken van de stakeholders bij een (beleids)proces moet gewaakt worden over vertrouwen en transparantie en dat er voldoende tijd moet worden ingebouwd om dit te kunnen verzekeren.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
De CIW neemt dit voorstel mee als aandachtspunt bij toekomstige processen en in het bijzonder bij het lopende traject van de ombouw naar een CIW 2.0.

Code van de indiener : U3ajgpma
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 83 [4] Het is belangrijk om voldoende tijd te voorzien om de voorliggende kwesties grondig door te kunnen discussiëren. Participatieprocessen dienen verder te gaan dan het verzamelen van insteken, maar dienen die insteken te clusteren en te laten convergeren. Een belangrijke factor hierbij is de efficiëntie van de processen en het secretariaat, zodat betrokken actoren met minimale inspanningen een maximale input kunnen geven.

Overweging
De CIW gaat akkoord met de stelling dat het belangrijk is om voor participatietrajecten voldoende tijd te voorzien. Binnen het huidige traject bij de waterbeleidsnota heeft de CIW getracht om de tijdens de verschillende stappen verzamelde en soms erg diverse reacties zo goed mogelijk en maximaal samen te brengen. Ook bij volgende participatietrajecten zal de CIW bewaken dat maximale input kan geleverd worden met minimale inspanningen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : U3ajgpma
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 84 [3] Inzicht komt voort uit de inbreng van voldoende capaciteit door de actoren, gekoppeld aan kwaliteitsvolle informatie. Een goed onderbouwde probleemstelling, onderbouwd met data en gedragen door alle gesprekspartners, is essentieel om samen naar oplossingen te zoeken. Kennishiaten moeten snel geïnventariseerd en ingevuld worden. De tijdsinvestering in deze fase, betaalt zich terug in de volgende fases van het overleg.
Overweging
De CIW neemt kennis van de standpunten van de Raden inzake onderbouwing en gedragenheid van overlegtrajecten.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
De CIW neemt de standpunten van de Raden mee in beschouwing bij toekomstige dossiers en overlegtrajecten.

Code van de indiener : U3ajgpma
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 85 [2] De raden merken op dat 4 pijlers essentieel zijn voor een succesvolle participatie: inzicht, tijd, vertrouwen en capaciteit – aspecten die ook aan bod komen in het SERV advies over het actieplan droogte en overstromingen5 5 http://www.serv.be/serv/publicatie/adviesactieplandroogteenoverstromingen
Overweging
De CIW neemt kennis van 4 essentiële pijlers voor een succesvolle participatie die de Raden naar voor schuiven. Bij volgende participatietrajecten zullen deze pijlers mee in beschouwing worden genomen.

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : U3ajgpma
Ingediende reacties
<u>Id</u>: 86 [1] De raden vroegen in hun advies over de vorige waterbeleidsnota2 dat “de interactie met het middenveld in de conceptuele fase van belangrijke processen zou gebeuren”. De CIW heeft, mede in antwoord daarop, een uitgebreid participatieproces opgezet om de belanghebbenden te betrekken bij de opmaak van de waterbeleidsnota3. De raden wensen uitdrukkelijk hun appreciatie te uiten voor deze aanzienlijke inspanningen, maar hebben niettemin een aantal aanbevelingen. Figuur 1: de participatiecirkel4 (2) Advies 2013 28 https://www.minaraad.be/themas/hinder/tweedewaterbeleidsnotavoortraject (3) Samenvatting van het proces: http://www.volvanwater.be/waterbeleidsnota20202025/deelvisie/participatietraject/participatietraject samenvatting (4) Bron: Presentatie Jan Verheeke voor CIW, 2019. http://www.integraalwaterbeleid.be/nl/kalender/presentaties participatie/inspraakengagementsvooreensluitendefinancieringvanhetwaterbeleidjanverheekesecretarissarminaraad
Overweging
De CIW neemt kennis van de appreciatie van de raden over de inspanningen die geleverd werden voor het uitgebreide participatietraject dat bij de opmaak van de derde waterbeleidsnota werd georganiseerd.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : U3ajgpma
Ingediende reacties
<u>Id</u>: 104 [23] De raden stellen vast dat in krachtlijn 5, waar de belangrijkste governance uitdagingen samenkomen, belangrijke aspecten inzake interne governance ontbreken. De raden verwijzen naar de bespreking onder krachtlijn 5.
Overweging
zie deelopmerkingen 178 tem 182
Voorstel tot aanpassing
Nvt

Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 105 [22] In de waterbeleidsnota is voor het eerst expliciet aandacht voor gedragsverandering. De CIW beoogt het gedrag te wijzigen van “burgers, bedrijven en andere overheidsinstanties” inzake overstromingen (p.22), “actoren” in gebiedsgerichte projecten (p.35) en “individuele watergebruikers en burgers” in het algemeen (p.35). De raden ondersteunen de aandacht voor deze pistes en menen dat er verder kan verkend worden of de aanpak mogelijkheden biedt voor andere problematieken. Om deze aanpak succesvol te maken, zal ook het “gedrag” van de overheden, betrokken bij het waterbeleid, dienen te veranderen. Dit inzicht werkt volgens de raden nog onvoldoende door in de waterbeleidsnota.	
Overweging	
De CIW gaat akkoord met de opmerking dat het aanzetten tot gedragsverandering kan verruimd worden naar andere problematieken en dat ook overheden nog meer tot gedragsverandering kunnen worden aangezet. De tekst van de waterbeleidsnota wordt hiervoor aangepast.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> D4 - toevoegen: We bekijken de mogelijkheden om gedragsverandering te verruimen naar verschillende water gerelateerde problematieken. We hebben ook aandacht voor en stimuleren gedragsverandering bij de overheden zelf, zij hebben immers een belangrijke rol als voorbeeld.	
Aanbeveling(en)	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 106 [21] De raden merken op dat de transversale thema's (circulaire economie, innovatie, klimaatverandering en gedragsverandering) ongelijksoortig van aard zijn. Klimaatverandering en de versnelde technologische ontwikkelingen (innovatie) zijn op te vatten als megatrends²¹. De aandacht voor circulaire economie kan gezien worden als een (partieel) antwoord op de megatrend "toenemende tekorten aan grondstoffen en hulpbronnen". De raden bevelen aan om ook de andere megatrends in relatie te brengen tot de relevante doelstellingen en krachtlijnen in de waterbeleidsnota. Zo zijn de demografische ontwikkelingen minstens belangrijk voor de (financiële) uitdagingen in de waterketen, en is de toenemende complexiteit doordat vele stakeholders betrokken zijn een belangrijk gegeven bij het opzetten van gebiedsgerichte processen en participatie oefeningen. (21) MIRA 2014	
Overweging	
De weergegeven transversale thema's in de waterbeleidsnota berust op een gezamenlijke keuze die gemaakt werd bij de opmaak van de waterbeleidsnota. We volgen het voorstel niet om nog bijkomende megatrends op te nemen en/of binnen de transversale thema's het verschil te maken tussen megatrends en aspecten die een oplossing bieden ifv een megatrend (zoals circulaire economie en gedragsverandering).	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 107 [20] Hieronder bespreken de raden de samenhang en volledigheid van de strategische doelstellingen en krachtlijnen uit waterbeleidsnota, zoals samengevat in figuur2. + Figuur 2: De samenhang van de strategische doelstellingen en krachtlijnen in de waterbeleidsnota (deel visie)	
Overweging	
De CIW neemt hiervan kennis.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 118 [41] (algemene opm bij krachtlijn 2) Via deze krachtlijn wil de CIW het beheer van de waterketen (drinkwater en afvalwater, privé en publiek) verder verbeteren door de publieke saneringsinfrastructuur verder uit te breiden, de handhaving van de aansluitingen te verbeteren en het netwerk beter te onderhouden. De drinkwaterinfrastructuur dient geoptimaliseerd te worden en ook beter te worden onderhouden, en de impact van de lozingen van bedrijfsafvalwater wil men beperken, voornamelijk door regulering.	
Overweging	
Dit is een vaststelling en een bevestiging van wat in de WBN beschreven staat. En behoeft dus geen verdere reactie.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 128 [84] algemene opm bij krachtlijn 5 De CIW wil de governance van het waterbeleid verbeteren door de afstemming met de aanpalende domeinen te verhogen, innovatie te initiëren, stakeholders beter te betrekken en de gebiedsgerichte werking te versterken.	
Overweging	
De CIW neemt hiervan kennis.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 146 [66] algemene opm bij krachtlijn 4 Met deze krachtlijn wil de CIW de doelstellingen van de KRW realiseren en schade door waterschaarste en droogte beperken. De CIW wil specifiek de effecten van klimaatverandering opvangen en een duurzame drinkwatervoorziening garanderen door rationeel watergebruik te stimuleren, de waterbeschikbaarheid te verhogen, en water ten tijde van crisis optimaal te verdelen. Na de publicatie van de waterbeleidsnota, keurde de Vlaamse Regering het “actieplan droogte en overstromingen” goed.	
Overweging	
Dit is gewoon een vaststelling.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 161 [51] algemene opmerking bij krachtlijn 3 Deze krachtlijn bevat, samen met de volgende, de kern van het adaptatiegericht waterbeleid. De raden steunen uitdrukkelijk de uitgangspunten van het beleid, zijnde • de integratie van het waterkwaliteits en –kwantiteitsbeleid • de drietrapsstrategie vasthouden, bergen,afvoeren • de aanpak van meerlaagsewaterveiligheid. De raden steunen daarom de focus op synergiën tussen mitigatie en adaptatiemaatregelen, de link met het ruimtelijk beleid en met de waterkwaliteitsdoelstellingen. Ze vragen aanvullend om de winwins tussen droogte en overstromingsbeleid sterker te bewaken. Ze hebben, in deze context, een aantal aanbevelingen die ze hierna beschrijven.	
Overweging	
We nemen verheugd akte van deze steunbetuigingen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 162 [50] algemene opm bij krachtlijn 3 Met deze krachtlijn wil de CIW uitvoering geven aan de Overstromingsrichtlijn. Het belangrijkste beleidsdoel is niet de bescherming van land tegen overstromingen, maar maximaal voorkomen van schade door overstromingen, door de inzet van het concept “meerlaagse waterveiligheid”, waarin maatregelen inzake protectie, preventie en paraatheid aan bod komen. Het beleid wil de effecten van klimaatverandering opvangen en de schade beperken door de bewustwording te verhogen, aan te zetten tot actie, water terug meer ruimte te geven en het reduceren van de afstroming van water en sediment.	
Overweging	
Dit is een vaststelling.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 181 [103] De raden missen tenslotte een erkenning van, en aanzet tot oplossingen voor, de problemen die interne versnippering in het waterbeheer met zich meebrengt. De raden erkennen de vooruitgang die gemaakt is (o.a. uitvoering van de internestaatshervorming, creatie van de Vlaamse Waterweg, meer samenwerking in het rioleringsbeheer), maar menen dat de volgende Vlaamse Regering er goed aan doet om duidelijk te maken welke operaties ze voor ogen heeft.	
Overweging	
De CIW is van mening dat er de voorbije jaren stappen geleverd zijn ifv terugdringen van de versnippering binnen het waterbeheer (D63, fusie W&Z en De Scheepvaart). Bovendien wordt de verspreiding van bevoegdheden via een goede samenwerking, met o.m. de CIW-werking, opgevangen. Anderzijds zijn optimalisaties steeds mogelijk.	

Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> doelstelling 4 - aanvullen De afstemming en het overleg binnen het waterbeleid en -beheer gebeurt via de overlegstructuren voor het integraal waterbeleid. In aanvulling bekijken we of we de organisatie van het oppervlaktewaterbeheer en het rioleringsbeheer kunnen optimaliseren.
Aanbeveling(en)
d

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
Id: 182	
[104] Versterk de link tussen planning, financiering en uitvoering. De raden stelden eerder al vast dat de linken tussen de planning, de financiering en de uitvoering onvoldoende sterk zijn, en dat dit een mogelijke oorzaak is voor de achterstand bij de uitvoering van maatregelen. Volgens de raden moeten deze linken op twee manieren versterkt worden. Vooreerst dienen de uitvoerende niveaus op een betere manier betrokken te worden bij de voorbereiding van de plannen. Daarna dient de link tussen de planning, definanciering en de uitvoering aanzienlijk versterkt te worden door, zoals in het decreet voorzien ¹²⁰ en door de raden gevraagd ¹²¹ , op grondig afgewogen wijze de cruciale delen van de stroomgebiedbeheerplannen bindend te verklaren, zodat er een sturing vanuit kan gaan.	
(120) Art. 1.6.2.4 van de gecoördineerde waterwetgeving	
(121) Advies 2014 041 , §17	
Overweging	
De CIW sluit zich aan bij het standpunt van de Raden over het belang van een duidelijke link tussen de planning, de financiering en de uitvoering. De uitvoerende niveaus worden bij de opmaak van de plannen maximaal betrokken via het bekkenniveau (opmaak bekkenspecifieke delen, integrale projectwerking...). Er zal ook worden bekeken op welke manier een versterking van de uitvoering van bepaalde delen van de stroomgebiedbeheerplannen kan worden verzekerd.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Het versterken van de link tussen planning, financiering en uitvoering wordt meegenomen in het kader van CIW 2.0 en bij het verdere voorbereidingstraject van de volgende generatie stroomgebiedbeheerplannen.	

Ingediende reacties

Id: 183

[105] De raden steunen de verhoogde aandacht voor handhaving, die op verschillende plaatsen in de waterbeleidsnota aan bod komt, omdat ze menen dat, in veel gevallen, een betere handhaving van de bestaande regeling zowel efficiënter als billijker is dan het invoeren van bijkomende verplichtingen. Ze vragen aan de CIW om de bestaande werking rond handhaving (samenwerking,afstemming,kennisopbouw) verder te zetten en te versterken via een afzonderlijke doelstelling in de waterbeleidsnota, met aandacht voor de volgende punten:

- Coördineer de prioriteiten. De raden dringen aan op één prioriteitenkader, waarin de prioriteiten van de waterbeheerders, de gemeenten, de waterketen, de handhavers binnen milieu en ruimtelijke ordening, worden geïntegreerd. Mogelijk kunnen de waterbeheerkwesties daarvoor een kaderbieden.
- Versterk de samenwerking, stroomlijn de bevoegdheden. De raden vragen aan de CIW om de samenwerking verder te faciliteren, en om concrete voorstellen te doen om bevoegdheden te stroomlijnen, en ze zoveel mogelijk te laten aansluiten bij de operationele bevoegdheden van de betrokkendiensten
- Breng de capaciteit in lijn met de doelstellingen. Uit het milieuhandhavingsrapport¹²² blijkt dat de capaciteit die wordt ingezet voor handhaving, erg uiteenloopt tussen de overheidsdiensten. Volgens verschillende sprekers op de door de Minaraad in 2019 georganiseerde hoorzitting handhaving¹²³, zal die capaciteit dan ook niet overal volstaan voor de realisatie van de ambities die geuit zijn in de waterbeleidsnota. De raden vragen dan ook om, in functie van de prioriteiten, te bekijken of niet meer capaciteit en budget dient te worden vrijgemaakt voor bepaaldehandhavingstaken.
- Zet in op innovatie. Een deel van het capaciteitsprobleem kan verholpen wordendoor gebruik te maken van toepassingen als geografische informatie systemen (GIS), koppelen van databanken (waar aanwezig), drones, lokalisatie door GPS, ... De raden vragen om hierop in te zetten, en waar nodig de regelgeving teactualiseren.
- Verbreed het instrumentarium. De waterbeleidsnota heeft terecht aandacht voor sensibilisatie en begeleiding. De raden vragen om het instrumentarium te verbreden en meer systematisch af te wegen welke instrumenten voor “compliance promotion” wordeningezet.
- Regelgeving. De raden vragen om de regelingen over het toezicht op de bepalingen van de wet onbevaarbare waterlopen snel af te ronden. Ze menen dat het toezicht op grondwaterwinningen versterkt dient te worden (zie [74]), en dat oplossingenmoeten worden gezocht om de doorwerking te verbeteren van de het waterbeleid in de ruimtelijke ordening inzake ophogingen in overstromingsgebieden, constructies in oeverzones en de doorwerking van de voorwaarden uit de watertoets

(122) Milieuhandhavingsrapport 2017, VHRM, tabel 2. http://www.vhrm.be/sites/default/files/MHR2017_DE_LR.pdf

(123) <https://www.minaraad.be/themas/hinder/handhavingwaterbeleid>

Overweging
We nemen akte van de waardevolle aanbevelingen van de Raden op het vlak van handhaving. We zullen deze opnemen in het overleg m.b.t. handhaving binnen de CIW. Handhaving komt als horizontaal thema aan bod doorheen de verschillende krachtlijnen van de waterbeleidsnota. Een afzonderlijke doelstelling is ons inziens niet nodig. Bovendien is er in krachtlijn 2, doelstelling 4 een specifieke doelstelling over handhaving opgenomen. Wat betreft de afstemming van prioriteiten zullen, naar analogie met de huidige stroomgebiedbeheerplannen, ook in de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027 de gezamenlijke prioriteiten voor handhaving van wateraspecten vastgelegd worden. Doelgerichte naleving staat centraal. Op basis van een risicoanalyse zullen de beleidslijnen en prioriteiten voor handhaving ruimtelijke ordening en milieu in kaart worden gebracht. Naast de klassieke interventiestrategieën monitoring en handhaving, zal ook worden nagegaan in welke mate de meer preventieve interventiestrategie ‘compliance promotion’ kan worden geïntroduceerd. Het eerste doel van de handhaving is nl. niet de sanctionering van overtredingen, maar wel de naleving van de regelgeving bevorderen zodat de milieuproductie toeneemt zonder te moeten sanctioneren (compliance promotion). Hierdoor evolueren we van een repressieve naar een meer preventieve aanpak. Om de efficiëntie van de handhaving te verhogen, zal ook nagegaan worden in welke mate nieuwe technologische middelen, zoals drones en het gebruik van satellietbeelden, kunnen worden ingezet om aan toezicht en handhaving te doen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
De opmaak van een gezamenlijke prioriteitennota m.b.t. handhaving water voor opname in de volgende SGBP (cfr. werkwijze huidige plannen).

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 184 [106] algemene opm bij krachtlijn 6 Om de doelstellingen van de KRW te halen zal de CIW in eerste instantie inzetten op de afbakening van de meest kosteneffectieve, financieel en maatschappelijk haalbare set aan acties en maatregelen. Dit zal gebeuren via een gebiedsgerichte en participatieve aanpak waarbij toepassing van het principe “de vervuiler betaalt” en kostenterugwinning centraal staan. Met het oog op winwin oplossingen zal worden gestreefd naar maximale afstemming met het aanpalend beleid. In tweede instantie zal gerichte financiering – desgevallend via bijkomende financieringsmechanismen – onderzocht worden.	
Overweging	
Deze algemene beschouwing behoeft geen specifieke overweging van de CIW.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 185 [107] algemene opm bij krachtlijn 6 Inzet op kosteneffectiviteit is positief. De raden ondersteunen de prominente inzet op de selectie van een set van kosteneffectieve maatregelen. In vroegere adviezen¹²⁴ hebben ze hier al meermaals op aangedrongen. Al blijven de kanttekeningen van de raden over de focus op speerpunt en aandachtgebieden overeind. De raden stellen vast dat de CIW opteert voor een meer gebiedsgerichte aanpak. Zij gaan hier verder op in 6.4. Advies 2013 28 en Advies 2014 041	
Overweging	
Deze algemene opmerking heeft hier geen specifieke overweging van de CIW. In andere opmerkingen wordt meer in detail ingegaan op de eerder geuite kanttekeningen.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 186 [108] algemene opm bij krachtlijn 6 Verduidelijk sluitende financiering. Het is voor de raden niet duidelijk wat de CIW bedoelt met een sluitende financiering. Indien hieronder dient te verstaan ‘budgettaire garanties voor de vooropgestelde acties en maatregelen’ dan kunnen de raden dit ondersteunen. Ook de EC125 moedigt België in haar evaluatie van de tweede stroomgebiedbeheerplannen aan om “heldere financiële toezeggingen voor de uitvoering van het maatregelenprogramma vast te leggen”. Indien een sluitende financiering ook impliceert dat alles budgettair wordt gedekt door de doelgroepen en dus de huidige aanvullende financiering door algemene middelen volledig afgebouwd zal worden, dan formuleren de raden hierbij reserves, zij gaan in § 6.2 hier dieper op in. (125) (EU (2019) Bijlage bij het verslag van de commissie aan het Europees Parlement en de Raad inzake de tenuitvoerlegging van de kaderrichtlijn water en de overstromingsrichtlijn. Partim aanbevelingen voor België. Brussel, 26.2.2019 COM(2019) 95 final	
Overweging	
De CIW beoogt dat het duidelijk moet zijn hoe de financiering van de in het maatregelenprogramma weerhouden acties en maatregelen voorzien wordt, zowel door de Vlaamse overheid, de andere overheden als de bijdrage van de doelgroepen. Er behoort dus coherentie te zijn tussen het ambitieniveau van het uiteindelijk vastgestelde maatregelenprogramma en de financiering ervan.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	

Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 187 [109] algemene opm bij krachtlijn 6 Focus niet enkel op waterkwaliteit. De focus van de krachtlijn ligt op de financiering van het waterkwaliteitsbeleid. De reden hiervoor is “omdat uit de analyse van de 2de generatie stroomgebiedbeheerplannen blijkt dat het waterkwantiteitsbeleid financierbaar is”. De raden formuleren voorbehoud bij deze stelling en hebben vragen bij de robuustheid van de onderbouwing dat het waterkwantiteitsbeleid financierbaar is, zeker in het licht van klimaatverandering en de financiering van het recente actieplan droogte. Ook in het kader van de uitvoering van het Sigmaplan bleek de financiële vastlegging van budgetten vanuit het Departement Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) geen evidentie¹²⁶. Tegelijk stellen de raden vast dat naar analogie met bevaarbare waterlopen een captatievergoeding wordt aangekondigd voor onbevaarbare waterlopen. Dit is duidelijk een extra financieringsinstrument in het kader van waterkwantiteit. De raden vragen om beide aspecten kwaliteit én kwantiteit volwaardig mee te nemen en te waken over winwins.	
Overweging	
De CIW erkent dat de formulering van deze krachtlijn verruiming naar andere aspecten dan waterkwaliteit behoeft. Sinds de tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen zijn er bijkomende inzichten over de noodzaak aan maatregelen op het vlak van waterkwaliteit, maar ook van overstromingen, waterschaarste en droogte, met soms bijkomende budgettaire behoeften en financiering. Die worden in voorbereiding van de derde generatie stroomgebiedbeheerplannen grondig in kaart gebracht.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 6 - Evolueren naar een sluitende financiering van het waterbeleid en -beheer <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> De zin "Omdat uit de analyse van de 2e generatie stroomgebiedbeheerplannen ... financiering van het waterkwaliteitsbeleid." wordt geschrapt (p.37). De tekst van krachtlijn 6 wordt geherformuleerd zodat ook voor kwantiteitsgerelateerde thema's (overstromingen, schaarste, droogte) de benadering van de financiering ervan beter gevat wordt.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	vRaMpSBO
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 436 Het is algemeen een zeer lang traject en de doorlooptijden van processen zijn veel te lang.	

Overweging
De bepalingen voor de opmaak van de waterbeleidsnota zijn opgenomen in het decreet Integraal Waterbeleid. Hierin is ook de werking van de CIW en haar taken in zijn geheel opgenomen.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	vRaMpSBO
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 437	
De nota zit goed in elkaar, maar sommige begrippen niet duidelijk.	
Overweging	
De waterbeleidsnota is zodanig opgesteld dat het document leesbaar en begrijpbaar zou moeten zijn voor iedereen. Aangezien niet is aangegeven welke begrippen onduidelijk zijn, is het niet mogelijk om in te gaan op deze opmerking.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	vRaMpSBO
Ingediende reacties	
<u>Id</u> : 439	
Communicatie: Het is cruciaal dat een stroomgebiedbeheersplan een duidelijk doel heeft. Waar willen we tegen 2027 geraken en ook erna. Dit zou op een duidelijke manier worden samengevat zodat dit voor iedereen duidelijk is.	
Overweging	
Dit zal onderdeel uitmaken van het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 dat momenteel in opmaak is.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	

Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	vRaMpSBO
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 440	
Qua methodiek - KRW prioritering staat erin, maar onze vraag is: wat betekent dit concreet	
Overweging	
De concrete uitwerking van de gebiedsgerichte prioritering zal onderdeel uitmaken van het stroomgebiedbeheerplan 2022-2027 dat momenteel in opmaak is.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	vRaMpSBO
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 441	
Verder is er weinig vermeld over de governance	
Overweging	
De CIW is van mening dat er de voorbije jaren stappen geleverd zijn ifv terugdringen van de versnippering binnen het waterbeheer (D63, fusie W&Z en De Scheepvaart). Bovendien wordt de verspreiding van bevoegdheden via een goede samenwerking, met o.m. de CIW-werking, opgevangen. Anderzijds zijn optimalisaties steeds mogelijk.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie	
<u>Uit te voeren wijzigingen:</u>	
doelstelling 4 - aanvullen	
De afstemming en het overleg binnen het waterbeleid en -beheer gebeurt via de overlegstructuren voor het integraal waterbeleid. In aanvulling bekijken we of we de organisatie van het oppervlaktewaterbeheer en het rioleringsbeheer kunnen optimaliseren.	
Aanbeveling(en)	

Code van de indiener :	vRaMpSBO
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 442 De voordelen van gebiedsgericht gaan prioriteren staat erin.	
Overweging	
De CIW neemt akte van deze opmerking.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	vRaMpSBO
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 448 (algemene opmerking bij K2) Versnipperd rioleringslandschap aan te kaarten	
Overweging	
Wij nemen akte van deze bedenking.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	vRaMpSBO
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 449 algemene opm bij krachtlijn 3 Buffereisen : iedere beheerder heeft zijn eigen regels en de integrale/gebiedsrichte aanpak ontbreekt hier. Onderzoek de mogelijkheden van een bufferfonds, compenserend bufferen en projectmatig faseren. Oplossingen nodig voor grondverwerving.	

Overweging
De dimensies van elk stuk waterloop zijn verschillend, alsook de morfologie stroomop- en stroomafwaarts. Daarom is het onmogelijk om algemene buffereisen te definiëren. Daarom wordt het opleggen van plaatsafhankelijke buffereisen overgelaten aan de bevoegdheid van elke betrokken waterbeheerder. Voor rioleringsprojecten is in de code van goede praktijk voor het ontwerp, de aanleg en het onderhoud van rioleringsystemen bovendien voorzien dat de benodigde buffering op basis van een hydraulische onderbouwde berekening in overleg tussen riool- en waterbeheerder kan worden vastgesteld. De methodiek die is vastgelegd voor het vaststellen van de buffereisen is uniform over het volledige grondgebied. De mogelijkheden voor het projectmatig faseren van buffering kan aan bod komen bij de herziening van de code van goede praktijk met het oog op het klimaatbestendig maken van rioleringen. De oprichting van een bufferfonds moet in het grotere plaatje van de financiering van het waterbeleid bekeken worden.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	vRaMpSBO
Ingediende reacties	
Id: 453	Verkavelings- en bouwvergunningen: Onvoldoende opvolging van voorschriften ivm inbreuken op privaat terrein oa. inzake aanleg van verhardingen, uitvoering verbouwingen, hergebruik van hemelwater ed.
Overweging	
De intentie om in te zetten op handhaving wordt doorheen de waterbeleidsnota vermeld. Zo is onder meer bij krachtlijn 4, doelstelling 3 opgenomen dat we de stedenbouwkundige hemelwaterverordening op nieuwbouw en verbouwingen blijven toepassen en het handhavingstoezicht verbeteren.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	vRaMpSBO
Ingediende reacties	
Id: 455	· Grachtbeheer: Controle op staat en onderhoud van grachten inzonderheid perceelsgrachten
Overweging	
Krachtlijn 1, doelstelling 3 geeft de belangrijkheid van grachten als deel van het hydrografisch netwerk aan. Er wordt hierbij ingegaan op het promoten van een strikte handhaving van de afstandsregels langs grachten en op de uitwerking van een beschermingskader voor de grachten.	

Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : vRaMpSBO
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 456 Ontbreken van controlevoering en handhaving
Overweging
zie antwoord bij deelopmerkingen 183 en 462
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : xzKFKuv1
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 345 Krachtlijn 4 algemeen : “De vraag naar water is niet in evenwicht met het aanbod aan water” – in het gedeelte hierachter krijgt het onderzoek naar de vraag voor water niet voldoende aandacht. Op basis van resultaat hiervan kan er gericht gekeken worden naar alternatieve waterbronnen. Dit laatste is trouwens een begrip dat niet in de tekst staat, maar naar aanleiding van de droogte van 2018 als term ingang heeft gevonden. De aanleg van collectieve spaarbekkens en effluent RWZI's wordt terecht aangehaald, maar wat met bestaande waterpartijen die ook zouden kunnen gebruikt worden maar waar geen inventarisatie van bestaat zoals kleiputten en het effluent van bedrijven of industriële activiteiten?
Overweging
Zowel het wateraanbod, als de watervraag worden zo goed als mogelijk continu opgevolgd. De lacunes in de kennis zullen stelselmatig aangepakt worden. Actie 32 van het Actieplan Droogte en Wateroverlast 2019-2021 vermeldt reeds onderzoek naar de beschikbaarheid en gebruiksmogelijkheden van water in grote ontginningsplassen, mijnverzakkingsgebieden en andere gebieden.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	xzKFKuv1
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 356 Krachtlijn 3 algemeen : Het vermelden dat naast de mindere ruimte voor water, ook een teveel aan sediment in de waterlopen leidt tot een wankel watersysteem, is een ongenueanceerde stelling wat kan leiden tot een verkeerde en eenzijdige interpretatie; nl. dat overstromingen moeten worden aangepakt door meer te slibruimen. Sediment in de waterloop kan ook het gevolg zijn van een natuurlijk watersysteem.	
Overweging	
In de tekst staat duidelijk "een TEVEEL aan sediment". Wanneer de sedimentbalans in orde is, is een ruiming van het sediment uiteraard niet aanbevelenswaardig.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	xzKFKuv1
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 358 Krachtlijn 2 algemeen : Op welke manier gaan bedrijven gestimuleerd worden hun lozingen te verminderen ifv het ontvangende water? Een goed wettelijk kader daarrond is essentieel aanvullend op Vlarem. Men kan gebiedsspecifiek bijsturen adhv de speerpunt- en aandachtsgebieden en de toekomstige milieukwaliteitsdoelstellingen per waterloop (krachtlijn 4 doelst 2-3, p.28-29).	
Overweging	
Gezien met de invoering van de omgevingsvergunning de vergunningen een permanent karakter kunnen krijgen, werd voorzien in een evaluatiesysteem waarbij moet worden afgestemd op de doelstellingen van de KRW. Een eerste stap hierin is het selecteren van bedrijven met een belangrijke impact op het oppervlaktewater. In eerste instantie wordt hierbij gefocust op het reduceren en uitfaseren van de meest gevaarlijke stoffen. De bedrijfslozingen worden gebiedspecifiek beoordeeld en genormeerd adhv de ecologische impact op het ontvangende oppervlaktewater. Er wordt voorzien in een systematische herziening van de MKN. Het toepassen van BBT blijft het minimale uitgangspunt.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	xzKFKuv1
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 372 Positief is ook dat er bij verschillende doelstellingen rekening wordt gehouden met klimaatverandering. Essentieel daarbij is dat men ook moet durven 'out of the box' denken ipv meer of beter doen van hetgeen er lopende is. Voorbeeld daarvan is het 'klimaatbestendig maken van rioleringen'. In Nederland is hier een heel vernieuwende aanpak rond.	
Overweging	
Ook in Vlaanderen wordt onderzocht op welke manier er rekening kan gehouden worden met klimaatverandering bij het ontwerp, de aanleg en het onderhoud van rioleringen. Dit onderzoek is opgenomen als actie 73 – onderzoek naar dimensionering bronmaatregelen en RWA-rioleringen ifv klimaatverandering in het Actieplan Droogte en Wateroverlast 2019-2021.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	xzKFKuv1
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 374 De provincie is van mening dat de waterbeleidsnota helder is opgesteld in de opsomming van belangrijke uitdagingen in het integraal waterbeleid. Belangrijk is de stelling dat voor het realiseren van de doelstellingen de inbreng vanuit andere beleidsdomeinen cruciaal is, zoals het ruimtelijk beleid (krachtlijn 5). Daarnaast wordt de nodige want noodzakelijke aandacht besteed aan droogterisicobeheer in krachtlijn 4 'Waterschaarste beperken en de gevolgen van de droogte tot een minimum beperken'.	
Overweging	
De CIW neemt kennis van de appreciatie van de provincie Antwerpen over de inhoud en opbouw van de waterbeleidsnota.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Algemene opmerking

Code van de indiener :	5U12JsOX
Ingediende reacties	
<u>Id</u>: 214 ik ben eigenaar/beheerder van de Schuurkensbeekplas, ook gekend als de Hagelandplas, gelegen Hageland 9 in 9840 De Pinte, en wens nauwlettend op de hoogte gebouden te worden van alle plannen	
Overweging	
Informatie over de waterbeleidsnota en de stroomgebiedbeheerplannen kan geraadpleegd worden via www.integraalwaterbeleid.be. Informatie over specifieke projecten is beschikbaar via de websites van de respectievelijke waterbeheerders (De Vlaamse Waterweg, de Vlaamse Milieumaatschappij, de provincie, de gemeenten...).	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	bUcaha3V
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 270 Met het oog op het nemen van alle maatregelen uiterlijk in 2027 om de goede toestand te behalen, biedt de huidige voorbereiding van de derde (overkoepelende) stroomgebiedbeheerplannen een momentum om gezamenlijk op te trekken en ambitie te tonen. Gezamenlijke kennisopbouw en analyse van opgaven is belangrijk voor deze gezamenlijke aanpak. Met de gezamenlijke gebiedsprocessen in de Vlaamse speerpuntgebieden hebben de Nederlandse partners goede ervaringen opgedaan. Wij hopen dat die aanpak op een vergelijkbare wijze wordt voortgezet in de aandachtsgebieden. Internationaal afstemmen van inspanningen op het niveau van het beekstroomgebied draagt er aan bij dat diverse soorten effecten van maatregelen maximaal kunnen renderen. Hiervoor kan gebouwd worden op bestaande samenwerkingsverbanden. In zowel het Maas - als Schelde stroomgebied hebben verschillende INTERREG projecten gewerkt als een vliegwiel voor de internationale, bilaterale samenwerking. Zo wordt er nu bijvoorbeeld samengewerkt omtrent pesticiden en gewasbeschermingsmiddelen in de grensrivier de Mark en ter vermindering van emissies uit de huishoudelijk afvalwaterketen bij de Dommel/Warmbeek/Tongelreep. Voor de omgang met grensoverschrijdende wateropgaven kan gebouwd worden op netwerken ontstaan uit en ervaringen opgedaan tijdens INTERREG projecten. Ook kunnen gezamenlijk nieuwe INTERREG mogelijkheden worden verkend. Een ander goed voorbeeld is de afspraak met de VMM om in Maas verband weer samen fiches met belangrijke waterkwesties, kansen en knelpunten voor de waterlichamen in het grensgebied in te gaan vullen. Daarnaast bieden bestaande internationale gremia, zoals de internationale riviercommissies in de Maas en Schelde (IMC en ISC) en bestaand bilateraal overleg relevante mogelijkheden voor afstemming. Ik stel voor dat we ons beiden inzetten om naast onze samenwerking in de ISC en de IMC, de bestaande regionale overlegfora in het gehele grensgebied uit te nodigen om de grensoverschrijdende aanpak in het licht van de op te stellen stroomgebiedbeheerplannen te intensiveren. Mogelijk is het bilateraal Vlaams - Nederlands wateroverleg een gelegenheid om hierover van gedachten te wisselen.	
Overweging	
De CIW is eveneens tevreden met de resultaten die al geboekt werden in grensoverschrijdende projecten en bevestigt dat het inderdaad ook haar voornemen is om verder in te zetten op grensoverschrijdende samenwerking, zowel via de bestaande bilaterale overlegstructuren als binnen de internationale riviercommissies.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	bUcaha3V
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 271 Internationale coördinatie. De Kaderrichtlijn Water gaat uit van een stroomgebiedsbenadering, hetgeen onder meer betekent dat het waterbeheer zo uitgevoerd moet worden dat het bereiken van de doelstellingen van deze richtlijn in andere waterlichamen in hetzelfde stroomgebiedsdistrict niet blijvend verhinderd of in gevaar gebracht wordt. Dit geldt met name indien gebruik gemaakt wordt van de uitzonderingen genoemd in artikel 4, leden 3 tot en met 7 van de Kaderrichtlijn water. In de grensstreken is de wederzijdse invloed, zowel beneden- als bovenstrooms, van belang voor de omgang met waterbeheerkwesties. Voor de waterkwaliteit aan Nederlandse zijde is de bovenstroomse belasting uit het buitenland een belangrijke factor. Zo worden de milieukwaliteitsnormen voor nutriënten op alle grenslocaties en voor een aantal chemische verontreinigingen bij o.a. Schaar van Ouden Doel en in het Kanaal Gent-Terneuzen nog overschreden. Dit onderstreept de noodzaak tot gezamenlijk optrekken om doelen te bereiken. In de ontwerp-waterbeleidsnota van Vlaanderen lijkt de focus gericht op het nationale traject en minder op samenwerking in het internationale stroomgebiedsdistrict. Ik wil graag de open dialoog met Vlaanderen over de waterbeheerkwesties intensiveren en een gezamenlijke aanpak van openstaande opgaven uitwerken. De aanbevelingen uit het Commissie Staf Werkdocument 1 zullen hierbij moeten worden betrokken. (1) International Cooperation under the Water Framework Directive (2000/60/EC) - Factsheets for International River Basins. SWD(2019) 32 final PART 1/2	
Overweging	
De CIW bevestigt het belang van samenwerking en coördinatie over de grenzen heen. Dit komt inderdaad onvoldoende tot uiting in de ontwerpwaterbeleidsnota.	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Krachtlijn 5 - Het partnerwerk en de werking over de beleidsdomeinen heen verder uitbouwen en investeren in innovatie <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> Er wordt een doelstelling over grensoverschrijdende samenwerking toegevoegd bij krachtlijn 5.	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	bUcaha3V
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 272 Algemeen In Nederland is, evenals in Vlaanderen, een begin gemaakt met de voorbereiding voor de stroomgebiedbeheerplannen en de overstromingsrisicobeheerplannen voor de periode 2022 - 2027. De inzet in Nederland is om de maatregelen te treffen die nodig zijn om de doelen te halen. Verder streven we ernaar om aan de aanbevelingen van de Commissie te voldoen, die naar aanleiding van de beoordeling van de Stroomgebiedbeheerplannen zijn geformuleerd, om zo bij te dragen aan een goede implementatie van de Kaderrichtlijn Water in Nederland. De doelstellingen en waterbeheerkwesties die Vlaanderen beschrijft in haar ontwerp-waterbeleidsnota worden herkend. Ik vertrouw erop dat de Vlaamse en Nederlandse partners alle mogelijke inspanningen doen om samen de omvang van de problematiek in beeld te brengen en tijdig de maatregelen te nemen die nodig zijn voor de realisatie van de milieudoelstellingen van de Kaderrichtlijn Water in grensoverschrijdende en grensvormende waterlichamen, c.q. verder benedenstrooms. Opgaven zoals de nutriëntenproblematiek, bestrijdingsmiddelen, opkomende stoffen en hoog- en laagwater, vragen aan beide zijden van de grens aandacht. Een gezamenlijke aanpak van Vlaanderen en Nederland voor de aanpak van deze opgaven is essentieel.	
Overweging	
De CIW bevestigt dat het inderdaad ook haar voornemen is om verder in te zetten op grensoverschrijdende samenwerking, zowel via de bestaande bilaterale overlegstructuren als binnen de internationale riviercommissies.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 110 [17] Evolutie van de waterbeheerkwesties. De raden stellen vast dat, in tegenstelling tot de vorige cyclus, de formulering van de waterbeheerkwesties aanzienlijk is bijgesteld (zie tabel 1). Er wordt met name veel meer ingegaan op een aantal aspecten van governance in de kwesties 3 en 5. De raden vinden dit een positieve evolutie, maar menen dat een aantal aspecten <u>binnen</u> het waterbeleid daar te weinig aan bod komen (cf. infra, bespreking in krachtlijn5). 2006 2012 2019 Het beschermen en verbeteren van de toestand van het oppervlaktewater Het halen van de goede toestand van het oppervlaktewater vergt extra inspanningen De verontreinigingsdruk daalt onvoldoende. Het beschermen en verbeteren van de kwaliteit van het grondwater Bijkomende acties moeten worden ingezet om de goede chemische toestand van het grondwater te halen Het duurzaam beheren van watervoorraden Het waterverbruik verder in de juiste richting sturen Het herstellen van de natuurlijke waterhuishouding is een traag proces Het in samenhang aanpakken van wateroverlast en watertekort De schade van wateroverlast en watertekort moet verder geminimaliseerd worden Het verstandig investeren Grote uitdagingen met beperkte middelen Grote uitdagingen versus beperkte middelen De doelstellingen zijn niet haalbaar vanuit het waterbeleid alleen Maatregelen worden vooral sectoraal en generiek geformuleerd Tabel 1: vergelijking van de waterbeheerkwesties.	
Overweging	
Deze deelopmerking bevat de situering voor bezwaren in andere deelopmerkingen, dus hier geen reactie nodig.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 111 [16] De raden appreciëren dat de CIW de suggestie ter harte heeft genomen om de waterbeheerkwesties te scheiden van de waterbeleidsnota, zoals de raden hadden gevraagd. De scheiding maakt echter zichtbaar dat de analyse in de waterbeheerkwesties zich beperkt tot een aantal aspecten, gekoppeld aan de KRW, terwijl in het tweede deel van de waterbeheerkwesties, ook aspecten inzake droogte, overstromingen aan bod komen (waterbeheerkwesties 2 en 5). Ook in de waterbeleidsnota komen deze aspecten uitgebreid aan bod – echter zonder duidelijke achterliggende analyse. De raden pleiten er dan ook voor om ook voor de thema's wateroverlast en watertekort een soortgelijke analyse op temaken.	
Overweging	
De CIW had de keuze gemaakt op de waterbeheerskwesties te beperken tot de doelstellingen van de kaderrichtlijn Water. Een uitbreiding met de thema's wateroverlast en watertekort (volgens dezelfde aanpak: beknopt en op basis van bestaande publicaties) is evengoed een verdedigbare keuze. De waterbeheerkwesties zullen aangevuld worden met de doelstellingen "overstromingsrisico" en "waterschaarste".	
Voorstel tot aanpassing	
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Algemene opmerking <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> Uitbreiden van de doelstellingen met "overstromingsrisico" en "waterschaarste" (termen gebruikt in Waterwetboek/DIW)	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 112 [15] De waterbeleidsnota komt hier gedeeltelijk aan tegemoet. De nota bevat in het algemeen een goede samenvatting van de toestand, een gedeeltelijk zicht op de trend (niet bij alle parameters), maar geen zicht op de link met de uitvoering. De raden vragen daarom om de nota op deze punten aan te vullen, omdat het volgens de raden cruciaal is om zicht te hebben op de uitvoering van de maatregelen, en de effecten ervan, om de nodige bijstellingen aan de maatregelenprogramma's te kunnen uitvoeren.	

Overweging
Inzake "gedeeltelijk zicht op de trend": de samenvatting bevat een beknopte selectie, en deze selectie is dezelfde voor toestand dan wel trend. De evolutie van de ecologische toestand wordt evenwel aangegeven in het onderdeel "geen achteruitgang". Voor dit laatste is intussen meer informatie beschikbaar gekomen en kan worden uitgebreid. inzake "de link met de uitvoering": sommige algemene aspecten komen terug onder de waterbeheerskwesties zelf: evolutie zuiveringsgraad, nitraatresidu, SEQ, .. Anderzijds loopt het SGBP II nog tot 2021 en is het dus nog in volle uitvoering. Over de uitvoering wordt gerapporteerd via de wateruitvoeringsprogramma's. In 2019 werd door de CIW daarnaast een Tussentijdse evaluatie van de stroomgebiedbeheerplannen 2016-2021 voorgelegd. Conform de aanpak van de Waterbeheerskwesties kan dit beknopt en met deze verwijzing opgenomen in de structuur.
Voorstel tot aanpassing
<u>Deelopmerking leidt tot een aanpassing van volgende planonderdelen:</u> Algemene opmerking <u>Uit te voeren wijzigingen:</u> Er wordt een uitbreiding voorzien met trendcijfers ecologie in het hoofdstuk "geen achteruitgang" op basis van de Tussentijdse evaluatie van de stroomgebiedbeheerplannen 2016- 2021. Er wordt een beknopt onderdeel "Stand van uitvoering" ingevoegd in de tekst, waarbij verder verwezen wordt naar
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 113	
[14] Inhoud waterbeheerkwesties. De raden schreven eerder dat de waterbeheerkwesties de analyse van de feitelijke toestand van de waterlichamen voor de grote thema's dienen te bevatten. Ze vroegen om per thema aan te geven welke vooruitgang geboekt werd, kan of zal worden in de richting van het bereiken van de doelstellingen van de KRW. Ze vroegen tenslotte dat ook zou gereflecteerd worden over de verwachte vooruitgang door de uitvoering van de stroomgebiedbeheerplannen¹⁷.	
(17) Advies 2013 28 paragrafen 11,13,14	
Overweging	
Deze deelopmerking bevat de situering voor bezwaren in andere deelopmerkingen, dus hier geen reactie nodig.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Algemene opmerking

Code van de indiener :	CNOjPIPA
Ingediende reacties	
<u>Id</u>: 210 Geachte, graag zou ik een opmerking willen maken over wie en hoe men de doelstelling wil laten naleven. Volgens de gegevens die ik heb, is het de gemeente die alles moet controleren en laten naleven. Maar wat als de gemeente niet wil optreden tegen mogelijke overtredingen ? Zou het niet beter zijn, mocht controle en handhaving door één centrale instantie worden gebeuren. De Vlaamse en provinciale overheden leggen richtlijnen op, maar het is de lokale gemeentebestuur dat eigenlijk beslist of het deze richtlijnen gebruikt of niet. Concreet voorbeeld : op een perceel in effectief overstromingsgevoelig gebied, en dat eigenlijk een functie heeft als natuurlijke buffer, werden 2 (tegenstrijdige) adviezen gegeven door 2 verschillende colleges van burgemeester en schepenen. In een bouwvergunning verleent in 2016 door het vorige college, werd uitdrukkelijk vermeld dat ophoging niet toegestaan was op dit perceel. Begin dit jaar werden werken, die volgens het vorige college niet toegestaan waren, aangevat. Het huidige college geeft aan dat er geen probleem is met de werken. (volgens Vlaamse richtlijnen is een omgevingsvergunning nodig, volgens het college niet, volgens provinciale (Oost-Vlaanderen) is ophoging in effectief overstromingsgevoelig gebied niet toegestaan, het college ziet hier geen probleem in) Voor burgers kan het heel verwarrend zijn, als er geen éénduidend beleid gevoerd wordt. Men kan de indruk krijgen, dat men werken, die eigenlijk niet toegelaten zijn, moet uitvoeren wanneer een 'goedgezind' gemeentebestuur aan de macht is. Eveneens komt het totale beleid in gedrang, als gemeentebesturen autonoom kunnen beslissen welke richtlijnen zij willen naleven. bv, welk nut heeft het als een lager gelegen gemeente de richtlijnen opvolgt en geen ophoging toelaat, als een hoger gelegen gemeente zijn inwoners in effectief overstromingsgevoelige gebieden toelaat grond te brengen. In mijn opinie, maar wie ben ik, is een centrale dienst nodig, die een eenduidig beleid kan laten naleven nodig. Daardoor zal elke inwoner meer het gevoel hebben dat inspanningen bij iedereen hetzelfde zijn. Door sociale media gaan geruchten dat de ene gemeente losser omspringt met de richtlijnen sneller de ronde. aangezien er geen foto's meegestuurd kunnen worden, zal er een schriftelijke bijlage worden gestuurd, vergezeld van de code, zodanig dat deze advies/bezwaar volledig is.	

Overweging	
Op het terrein zijn bij de handhaving van aspecten gerelateerd aan ruimtelijke ordening meer actoren betrokken dan alleen maar de gemeentebesturen of colleges enerzijds en het gewest anderzijds. Ook federale parketten, lokale politie alsook andere gewestelijke entiteiten spelen hierbij een rol. De rollen worden zo veel als mogelijk onderling op elkaar afgestemd. Het is inderdaad zo dat er gemeenten zijn die over eigen verbalisanten beschikken, anderen doen beroep op de lokale politie. Ook de aanpak kan verschillen. Sommige gemeenten voeren vooral controles op eigen initiatief uit, andere treden hoofdzakelijk op naar aanleiding van een klacht of op vraag van een andere overheid. Sommige gemeenten legden specifieke eigen handhavingsprioriteiten vast. De beperkte (personele) middelen waarover kleinere gemeenten beschikken, bemoeilijken soms de inzet op handhaving in kleine gemeenten. Maar al deze mogelijkheden inzake aanpak, traject en prioritering gelden evenzeer voor het federale niveau en voor het gewest en ook daar zijn de financiële middelen niet onbeperkt. Wat ook niet uit het oog mag worden verloren is dat het handhavingsbeleid in de cyclus plannen, vergunnen en handhaven niet los staat van het planbeleid en vergunningenbeleid. In het voorbeeld lijkt het meer te gaan over het zoeken naar een éénduidige oplossing voor een verschillende interpretatie door de bevoegde vergunningverlenende instanties, en dus het vergunningenbeleid, dan over het handhavingsbeleid. De keuze voor één centrale instantie voor de controle van aspecten ruimtelijke ordening, zoals in de opmerking voorgesteld, is niet realistisch en biedt geen oplossing voor een divers vergunningenbeleid. Wat de Vlaamse overheid wel doet, zijn eigen gewestelijke prioriteiten naar voor schuiven die door de gewestelijke inspectiedienst in heel Vlaanderen bij voorrang en uniform worden aangepakt (zie o.a. handhavingsprogramma en prioriteiten op https://www.ruimtelijkeordening.be/Handhaving). Daarnaast investeert ze, uitgaand van het subsidiariteitsprincipe, in constructieve en structurele ondersteuning van lokale besturen, om op die manier tot een effectievere en meer gestroomlijnde handhaving te komen. We zullen dit verduidelijken in de tekst van de waterbeleidsnota.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	
Code van de indiener :	plGTiLTY
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 321 algemene opmerking bij de waterbeheerkwesties Het opmaken van analyses, het in kaart brengen van drukken, het formuleren van gebiedsgerichte maatregelen moet gebeuren samen met alle stakeholders. De OVAM kan alleen maar vaststellen dat zij nog steeds amper betrokken wordt bij gebiedsgerichte projecten, hoewel waterbodem en oeververontreiniging, bodem- en grondwaterverontreiniging en stortplaatsen steeds zou moeten meegenomen worden bij de analyse van drukken. En dit niet alleen voor het projectgebied maar ook stroomopwaarts. De systeemanalyse en het formuleren van maatregelen moet met een zo breed mogelijke stakeholdergroep zijn, om net die onderliggende oorzaken en mogelijke hefbomen in kaart te brengen. De vraag is dan ook of de geformuleerde waterbeheerkwesties voldoende omvattend zijn, gezien zij niet vertrekken vanuit een daadwerkelijke analyse.	

Overweging
Zoals in de leeswijzer aangegeven en ook goedgekeurd door CIW (waar OVAM deel van uitmaakt en dus betrokken bij is) vertrok de opmaak van de waterbeheerskwesties uit bestaande rapporten en publicaties. Dit zowel uit de waterplanning zelf (WUP, tussentijdse evaluatie, achtergronddocumenten etc.) als diverse jaarlijkse rapporten met betrekking tot water. Sinds (en voor) 2000, het jaar dat de kaderrichtlijn werd goedgekeurd, wordt aan de analyse en kennisopbouw gewerkt. Het omschrijven van de Waterbeheerskwesties bouwt dan ook verder op meerdere decennia aan informatie, de uitdaging is om dit beknopt te omschrijven. De voorbeelden aangehaald in het bezwaar (bodem- en waterbodemverontreiniging, historische verontreiniging, persistente aspecten, governance etc. komen dan ook allemaal -beknopt- aan bod in de bespreking van de doelstellingen dan wel de duiding van de kwesties. De formulering van van krachtlijnen inzake maatregelen is dan weer geen onderdeel van de Waterbeheerskwesties maar van het luik Visie van de Waterbeheersnota. In de visie is trouwens een volledig onderdeel gewijd aan het participatietraject met de stakeholders dat georganiseerd werd (pag 5-6). De formulering van de doelstellingen en maatregelen op waterlichaamniveau is dan weer onderdeel van de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen zelf, niet de Waterbeheerskwesties noch de Visietekst. Dit is beschreven in doelstelling 1 van krachtlijn 1 van de visietekst, incl. de aandacht voor de betrokkenheid van stakeholders en burgers. De stelling dat de Waterbeheerskwesties niet vertrekken van "een daadwerkelijke analyse" en "onvoldoende omvattend" is onterecht of duidt op verkeerde verwachtingen vanuit de bezwaardindiener.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id: 78</u> [9] Net zoals in de vorige beleidscyclus, wordt ervoor geopteerd om de waterbeheerkwesties samen met het tijdschema en het werkprogramma voor te leggen aan de bevolking. Zoals eerder aangekaart¹⁰, zorgt deze aanpak ervoor dat de waterbeheerkwesties niet kunnen voortbouwen op de in de KRW voorziene analyse van kenmerken, effectenbeoordeling van menselijke activiteiten op de toestand van oppervlakte en grondwater en een economische analyse van het watergebruik¹¹. De gemeenschappelijke uitvoeringsstrategie (CIS)¹² geeft expliciet aan dat precies deze analyses nodig zijn voor het opmaken van de waterbeheerkwesties. (10) Advies 2013 28 van SERV, SALV en MINA over de tweede waterbeleidsnota, §8 (11) KRW, art. 5.	

Overweging
Omwille van de vrij zware procedure voor raadpleging van de bevolking (de kaderrichtlijn Water legt o.m. een openbaar onderzoek van minimaal 6 maanden op) wordt er inderdaad voor geopteerd om het openbaar onderzoek over het tijdschema en werkprogramma en het openbaar onderzoek over de waterbeheerkwesties samen te voeren. Vlaanderen is trouwens niet de enige lidstaat/regio die hiervoor heeft gekozen. Het naar voor schuiven van de timing van de waterbeheerkwesties betekent evenwel niet dat er geen gebruik kan gemaakt worden van (de basisdata die ook aangewend worden voor de uitwerking van) de analyses. In de voorliggende waterbeheerkwesties is wel voor een andere aanpak gekozen, waarbij de grote thema's die de doelstellingen van het integraal waterbeleid in de weg staan, worden verduidelijkt aan de hand van data/informatie uit publiek toegankelijke publicaties. Hiermee wenst de CIW tegemoet te komen aan de opmerking in het kader van voorgaande plancycclus over het gebruik van analyses.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 114	
[13] De raden ondersteunen voluit de intentie om een waterschaarste en droogterisicobeheerplan te integreren in de komende stroomgebiedbeheerplannen. Ze komen daarop terug in de bespreking van de krachtlijnen 3 en 4.	
Overweging	
Binnen de CIW is reeds overeengekomen om in de stroomgebiedbeheerplannen ook een waterschaarste- en droogterisicobeheerplan te integreren.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 115 [12] Net zoals in de vorige cyclus, wordt voorgesteld om de zoneringsplannen en de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen als een onderdeel van de stroomgebiedsbeheerplannen op te nemen. De raden menen dat de rol en functie van deze plannen binnen het waterzuiveringsbeleid, grondig dient te worden bijgestuurd, in uitvoering van de ambitie om in het waterzuiveringsbeleid opdoelen en niet op middelen, te gaan sturen¹⁶, en in lijn met de strategische visie voor het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, en de daarbij nog op te stellen beleidskaders. (16) Eindrapport overlegplatform lange termijn financiering en kosten terugwinning waterbeleid, aanbeveling 8	

Overweging
Door de zoneringsplannen en de gebiedsdekkende uitvoeringsplannen op te nemen in de stroomgebiedbeheerplannen kunnen de saneringsprojecten afgewogen worden ten opzichte van andere acties en kan rekening worden gehouden met deze acties en de aanduiding van speerpuntgebieden.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener : U3ajgpma
Ingediende reacties
<u>Id:</u> 116 [11] De raden vragen daarom aan de CIW om die analyses voor het einde van 2019 op te maken, zodat er rekening mee kan gehouden worden bij de opmaak van de stroomgebiedbeheerplannen. Ze vragen ook om de beleidscyclus bij te sturen om deze analyses in de toekomst in de aanloop naar de beleidsnota op te maken en voor te leggen.
Overweging
De (basisdata voor opmaak van de) analyses zijn in de loop van 2019 beschikbaar gesteld binnen de CIW-werking voor de voorbereiding van de stroomgebiedbeheerplannen 2022-2027. Er kan dus wel degelijk rekening gehouden worden met deze informatie bij het formuleren van maatregelen en acties. De Raden stellen dat een heldere beleidsevaluatie ontbreekt, dat dit nochtans een verplichting is die voortvloeit uit art.11 pt.5 van de KRLW en dat dergelijke analyse de oorzaken zou moeten detecteren die verklaren waarom de doelstellingen, vooropgesteld in de voorbije twee stroomgebiedbeheerplannen, niet gehaald worden. Dergelijke analyses op waterlichaam niveau gebeuren wel degelijk en worden ook met de actoren in het gebied teruggekoppeld in het kader van de GTO-werking en de opstart van integrale projecten voor de betreffende waterlichamen. Daarnaast werd eind 2018 een tussentijdse evaluatie van de stroomgebiedbeheerplannen 2016- 2021 opgemaakt en beschikbaar gesteld via de website www.integraalwaterbeleid.be. Ook daarin is een analyse op hoofdlijnen opgenomen van de belangrijkste oorzaken voor het niet halen van de goede watertoestand.
Voorstel tot aanpassing
Nvt
Aanbeveling(en)
Nvt

Code van de indiener :	U3ajgpma
Ingediende reacties	
<u>Id:</u> 117 [10] Ook een heldere beleidsevaluatie ontbreekt. Dit is nochtans een verplichting uit de richtlijn¹³ en zou de oorzaken moeten detecteren die verklaren waarom de doelstellingen, vooropgesteld in de voorbije twee stroomgebiedbeheerplannen, niet gehaald worden. Een belangrijke vraag daarbij is waarom maatregelen niet, of pas erg laat, worden uitgevoerd. Uit de informatie die de CIW de raden bezorgde, blijkt dat veel maatregelen uit de vorige stroomgebiedbeheerplannen eind 2017 nog niet in uitvoering waren¹⁴. De raden wijzen erop dat de richtlijn oplegt dat alle maatregelen binnen de drie jaar na goedkeuring van het plan operationeel moeten zijn¹⁵. (13)KRW, art. 11,5 (14) Antwoorden bij de vragen van de MINARAAD nav toelichting 21 febr 2019, pagina 12 en volgende.	
Overweging	
Jaarlijks rapporteert het wateruitvoeringsprogramma (WUP) over de uitvoering van de stroomgebiedbeheerplannen. In het kader van het WUP wordt ook aangegeven of acties vertraging hebben en wat de reden is. Daarnaast wordt conform de KRLW halfweg de planperiode een tussentijdse evaluatie van de uitvoering van de stroomgebiedbeheerplannen gemaakt. Terreinacties hebben sowieso een langer voorbereidingstraject (omwille van voorbereidende onderzoeken, vergunningsprocedures, ...) waardoor het normaal is dat acties die eind 2015 zijn vastgesteld eind 2017 nog niet op het terrein in uitvoering zijn.	
Voorstel tot aanpassing	
Nvt	
Aanbeveling(en)	
Nvt	